

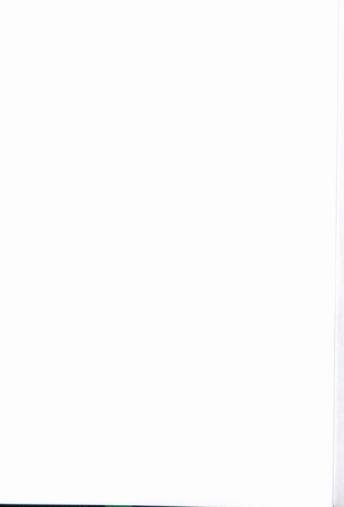
ATATÜRK'ÜN OKUDUĞU KİTAPLAR

Cilt • 10

Anıtkabir Derneği Yayınları

-I-

ATATÜRK'ÜN OKUDUĞU KİTAPLAR

**“Altını Çizdiği Satırları, Özel İşaretleri, Uyarıları,
Düştüğü Notlar ve Kitap İçerisindeki Özel Yazıları İle”**

Cilt 10

Türkçe • Fransızca Kitaplar

Anıtkabir Derneği Yayınları

-I-

Başbakanlık Tanıtım Fonu Katkılarıyla

Yayın Koordinatörü

Recep Cengiz

Baskıya Hazırlayan

Aykut Tanıtım Danışmanlık - Ankara

Tel: 0.312. 495 02 25•26•27

Kapak

Murat Mutluoğlu

Sayfa Düzeni

Murat Mutluoğlu • Yeter Mutluoğlu

Hüseyin Kurt

Film

Candan Repro-Ankara

Tel: 0.312. 231 49 01

Baskı

Pelin Matbaası - Ankara

Tel: 0.312 418 70 93

Takım ISBN No:

975-95835-2-6

Cilt ISBN No:

975-8563-02-5

Her Hakkı

Anıtkabir Derneği'ne Aittir.

Tel: 0.312. 230 12 22

ANKARA • 2001

Orijinal metinlerde Atatürk'ün altını ve yanını çizdiği satırların Türkçeleri koyu harflerle dizilmiştir.

TERCÜMELER

Osmanlıca Tercüme

Bekir Koç • Haldun Eroğlu

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca ve Yunanca tercümeler Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Merkezi tarafından yapılmıştır.

TÖMER Tercüme Editörü

Selen Doğan

Fransızca Tercüme

Ali Osman Durmuş

İngilizce Tercüme

Özlem Kitapçı Kara • Onay Çokluk • Fatih Ekinci

Almanca Tercüme

Ayşe Bahşi • Özmen Kara

İtalyanca Tercüme

Suna Ertekin

Yunanca Tercüme

Özge Ceylan

İçindekiler

Kitabın Hazırlanışı Hakkında Bilgi	III
Yakut Dili Lügahı	
Cilt 5	1-45
Cilt 6	47-62
Cilt 7	63-83
Cilt 8	85-91
Cilt 9	93-119
Cilt 10	121-131
Cilt 11	133-142
Cilt 12	143-152
Yakut Dili Lügahından Çıkan Çalışmalar	153-218
Lehçei Tatarı	219-226
Halk Edebiyatı Antolojisi	227-237
Hakan	239-241
Roman	243-249
Zeytindağı	251-254
Türkiyat Mecmuası Cilt III.	255-262
Kaybolmuş Mu Kütası	263-315
Mu'da Öğretilen Kosmik Kuşaklar	317-322
Mu Çocukları	323-359
Mu'nun Mukkades Sembolleri	361-372
Genç Kalın	373-384
Masaj ve Hareket Tedavisi	385-390
Sistemim	391-415
İlmin Yeni Yolu	417-420
Yurdum İçin II.	421-425
Yurdum İçin III.	427-432
Sümerliler	433-486

KİTABIN HAZIRLANIŞI HAKKINDA BİLGİ

Mustafa Kemal ATATÜRK kısa süren yaşamı boyunca, bir insan ömrüne kolay kolay sığmayacak kadar büyük işler başarmıştır. Başarıyla sonuçlandığı Kurtuluş Savaşı ve Türk Devrimi ile dünya tarihi içerisindeki onurlu yerini çoktan almıştır.

ATATÜRK'ün yaşamı ve yaptığı işlerle ilgili yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından kütüphaneler dolusu eser yazılmıştır. Çeşitli dillere çevrilen bu eserler sayesinde ATATÜRK dünyanın her tarafındaki entelektüel, asker, bilim ve siyasal adamları tarafından çok iyi tanınmaktadır. Eylem ve düşünceleriyle bütün insanlığı etkileyen ATATÜRK'ün, düşünce yapısını tarihi süreç içerisinde hangi olaylar, düşüncüler ve yazarlar etkilemiştir? İşte, bu sorunun yanıtlanmasına katkı niteliği taşıyan ve Gürbüz Tülekçi tarafından hazırlanan "ATATÜRK'ün Okuduğu Kitaplar" adlı eser istisna tutulursa bu amaca yönelik ayrıntılı bir çalışma henüz yapılmamıştır.

O'nun düşünsel alt yapısını araştırmak isteyenler için, satırlarının altını çizdiği, özel işaretler, uyarılar koyduğu, notlar düştüğü veya bazı açıklamalarda bulunduğu eserleri Türkçe'ye çevirerek 20 cilt halinde sunmayı planladığımız bu çalışma da yukandaki sorunun yanıtlanması amacına yönelik küçük bir katkı olarak algılanmalıdır.

Bu çalışmanın ortaya çıkarılabilmesi için ATATÜRK'ün okuduğu kitapların hepsine ulaşmaya çalışılmışsa da, bu ana kadar ANITKABİR ve Çankaya'daki ATATÜRK Kitaplığı ile İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ve Sam-sun Gazi II Halk Kütüphanesi dışındakilere henüz ulaşamamıştır. Ulaşılmayan kitapların sayısı mevcut kitap sayısı içerisinde çok önemli bir miktar olmamakta birlikte, yapılacak çalışmaya bütünlük sağlaması açısından önemlidir.

ATATÜRK'ün Askeri Ateşe olarak Sofya'da görev yaptığı sırada okuduğu kitapların Sofya Büyükelçiliği'mizde olduğu konusunda alınan duyum üzerine elçilik görevlileri ve orada olduğu söylenen kitapların uzmanlar tarafından araştırılması için ATATÜRK Araştırma Merkezi Başkanlığı ile gerek-

li koordineler yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucu daha sonra basılacak ciltlere yansıtılacaktır.

Ankara Halkevi'ndeki kitapların bir kısmının ANITKABİR'e verildiğini biliyoruz. Verilenler dışında ATATÜRK'e ait kitap olup olmadığının araştırılması amacıyla Kültür Bakanlığı ile gerekli yazışmalar yapılmıştır. Bu çalışmanın da sonucu beklenmektedir.

Bu güne kadar tespit edilen ATATÜRK'ün okuduğu kitapların sayısı; 1741'i Çankaya'da, 2151'i ANITKABİR'de, 102'si İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde ve 3'ü Samsun Gazi İli Halk Kütüphanesi'nde olmak üzere 3997'dir. Cilt sayıları ile, dergi, harita, atlas ve nota albümleri bu sayının dışındadır.

Hazırlanan 20 ciltlik eserde; ATATÜRK'ün okuyup satır altlarını çizdiği, sayfa kenarlarına notlar aldığı, özel işaretler koyduğu, açıklamalar yaptığı kitap ve dergilerin bu bölümlerinin tamamına yer verdik.

Yalnız bu işaretli yerlerin çok az bir kısmının ATATÜRK dışındaki kişiler tarafından çizilmiş olması olasılığı üzerinde duranlar da vardır. Başkalarının işaretlediği birkaç eser, diğerlerinden, bu konuda araştırma yapan kişiler tarafından kolaylıkla ayırt edilebilir.

Yabancı dilden tercüme edilen metinlerin bugünkü dile aktarışında özgün niteliklerinin korunmasına özen gösterilmiştir. Ancak; bu yapılırken yazım kurallarında ve noktalama işaretlerinin kullanımında özellikle Türk Dil Kurumu'nun yayımladığı "İmlâ Kılavuzu" ve Milli Eğitim Bakanlığı'nca benimsenen ilkeler esas alınmıştır.

Eserlerin Türkçe'ye çevrilmesinde şöyle bir yöntem izlenmiştir.

- Çeviride ATATÜRK'ün altını çizdiği, işaret koyduğu veya bir açıklama yaptığı cümle, paragraf ve sayfalar dikkate alınmıştır.
- Aynı konuya ilişkin iki yer işaretlenmiş ya da çizilmişse daha ayrıntılı olana öncelik verilmiştir.
- **Bütünlüğü ve anlamayı kolaylaştırmak için bir veya iki kelimesi çizili cümlelerin tamamı, bazen de bütün paragraf çevrilmiştir.**
- **Altı çizili sözcük, cümle ve paragraflar koyu olarak gösterilmiştir.**
- ATATÜRK'ün el yazılarının çevirisi orijinal sayfanın yanına verilmiştir.
- Kitap ve dergilerdeki Önsöz, Giriş, Özelsöz ve Açıklamalar planlanan

cilt sayısını aşmaması için çoğunlukla özet halinde verilmiştir.

- Köşeli parantezler çevirenlerin müdahalelerinde kullanılmıştır.
- Özellikle Osmanlıca çevirilerde okumayı ve anlamayı zorlaştıracak ke-
limelerin bugünkü kullanılışları tercih edilmiş ve daha çok okuyucu kütlesine
hitap edebilmek amacıyla da o dönem kurum ve kuruluşlarına günümüz
terminolojisine yakın bir karşılık verilmiştir.

- Değişik konulardaki yüzlerce özel isim doğrusuna ulaşıldığı ölçüde
güncelleştirilmiş, ulaşılamayanlar da ise Osmanlıca okunuşları esas alın-
mıştır.

- Yine Osmanlıca çevirilerde metnin dili sadeyse kesinlikle müdahale
edilmemiş yazarın ifade şekli esas alınmıştır.

- Kitap ve dergiler konularına göre (Tarih, Edebiyat, Hukuk vb.) ayrılmış
ve her cilt aynı konuda fakat farklı alanlarda yazılmış ve okuyucuyu sıkı-
yacak hacimde ve konu yelpazesi dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Ayrıca kitabın teknik özelliklerini açıklayan bir bölüm hazırlanmıştır. Ese-
rin, bu konuda çalışma yapacak araştırmacılar için temel kaynak olacağı
inanındayız.

Kitap numarası: 1311- 1962

Recep Cengiz
Yayın Koordinatörü

C.261

E.K.Pekarskiy

YAKUT DİLİ LUGATI

V

K, l, n

Kitap sahifesi: 1311- 1362.

72

En	32 cm
Boy	32 cm
Şeyh	507
Edad	
Çid	Boys
Yaxar	Edvard Kharov, Yakutiyada - Yakutiyada
Envanter No	75

E. K. Pekarskiy
YAKUT DİLİ LÛGATİ
V

K, L, M,

Anıtkabir Atatürk Kütüphanesi Bilgileri

Envanter No : 72

Yazar : Eduard Karloviç Pekarskiy

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 32 cm.

Sayfa Adedi : 507

Sayfa : 160

kırbağır (v) /kırbağ + ır'ıan/

töhmeyi mîde DP.

kırbağ

1) her hangi bir nesir sebatlık (lake, ben ve sair):
kıtallıktañ kıl kırbağ kütüm kırbağın bañtawıñ beyes
warañ atırdıñnıñ ugarıñ (onda) sebatlık bulandı; kırbağ
kütübet kırbağlın kırbağ nagan bañlın unak beyes kırı-
wırdıñ beyalı wana; kırbağı kütübeti, kırbağ bañlıbet
kırbağlın kırbağ nagan bañlın bañdesi añañ ağırtıñıñ
tonıs beyalı unak beyes wana, Rod.

2) töhmeyi mîde.

Sayfa : 232

X loqlorur (v) /yq. loqla, ləqləru/

Parçalanmak, yolunmak; Staya gitmek (unaklaşmak).
hafif berkinip, yerinde sabit durmak.

Sayfa : 236

X kur'a = kurat

kur'a (yq. ²kur'ay, kur'ay); lap tuar = kurva çekme
(mee. qayırılarnıñ takımlı lqın kur'a qekilırken uarındakı
ıqaretleri qurıñıñ qutuklar intıñap ettırılıyır İon.);
lap tuarır = kur'a atılması (mee. qadır lqın yır intıñap
edırken qutukları haq qekılnde atır ve bunların haq qe-
lınde yaña dağıñık dıñıwına bakarak hıkım verılır İon.

Sayfa : 239

Dohtur (rassa) = dohtur (dohtur, dohtar)
doktor (hekim)

Sayfa : 241

X Lokur (xrp. Lokaski)

Luka'dan İond tangır İon.

Sayfa : 242

1. laagar (v) = laagar
ağırlamak, saya daldırmak (= lara, tışpedi); bu onço
laagaydıtıyan laraħan bağası = bu kayak çok ytkin ve
ağırdır. s.a.

Sayfa : 243

2. laot (v) = 2. laot
kur'a lön.; laot tutar keriete = kur'a çekilmeğe alın-
vı; laot tutar keriete = pıyanga perine, pıyanga olmağa
gibi.

2. laot (res.) = laot
"laot" üç mskalden ibaret ağırlık ölçüde (tarta) af.

1. laotta (v) = laotta
(laot + la'dan)
kur'a çekme.

1. laottaa (v) = laottaa
(laotta + a'dan)
kur'a çekilme.

Sayfa : 264

1. ma (nan) = ma
"ma" namirinin yığıldığından geçen takaların
nanı.

1. ma = ma
(kırğ. alt. tel. "pa" evvelce atkredilen kırk. bağanı,
türk. baya (paya) demin.
[evvelki vanıyetine dair] ihte falan; ma bayelak ırın
hara stürükpüt = ihte böyle birin iyi at ve baynala
baynalarına.

Sayfa : 266

1. ma = ma
nehir adı G.
lön., mağı (ma + gı (gı)'dan; kırğ. kırıg. bağanı (bağana +
gı'dan) evvelce atkredilen, türk. bayağı (payağı) evvelki,
ileride atkredilen) = mağı, maa, maa.
1) deminki, birin evvelki, evvelki (mağı); mağı: lön. =
deminki onun küçük kardeşi; mağı: lön. = evvelce

Sayfa : 266

(hakkinda geçenlerde söylenen) öldürülen (vurulan)/kıs-
rağın derisi;mağıtağar orduk = evvelkinden daha iyi;
mağı dien her kuuilağa duu ? ağçığı dıır,hiççe;Söylөн-
ye (deymez) (hali hazırda mevut olanla kıyaslan);mağı
Gyağ = çoktan beri,eselden beri,mağı bılurğı Gyağ =
eselden beri,Had.(Kırq.bayda Gyağıl).
Eideminki vakıt,deiminki zamanmağıtın = deninden beri,
kisttin eññeñtönñ^{mağı,traa,maññatırtın,taññayır,maññatırtı} Eññi adam ve hayvanlarınıñevvelki
gibi (eselden beri akladığı gibi) akladı,Had.

Sayfa : 266

X ²mağı

(Kırq. "mağı)

"ma" ileesle bağliyan sıfatların korvetleştirilmesi içün

maññatırtın, maññatırtın maññatırtın = farklıca beyazdır.

Sayfa : 268

X ²macallan

macallan - ee kisi bögö ! tabirinde geçer -
muhkem, sağlam ve iri yarı adam ! ion.

Sayfa : 268

X ²macalis (v).

macaris (v) /Gopyper. macaliy + (macariy) +
a'dan/.

Sayfa : 269

¹mařba

=

/Kırq. bayba ve tung. bayba (malma) mayna

Salvatinus alpinus malma-balık Walb. /

torik balığı cinsinde~~duşurub~~ bir nevi mavi balık

ad..

Sayfa : 275

Mayda (krq.maydin)
deminki(=mağı):mayda öyetten = deminden beri

Sayfa : 275

Maya₁ kadın ismi, Marîden ismi tangir.

Sayfa : 275

Mayan mînasaa, nîfak (krq.iren, irai).

Mayarna(v) (mayan + la'dan)

Sayfa : 276

Mayı¹ =mağı (manıl), mârı
deminki vâkıit, deminki zaman; mayittan maabappın Mad. = demin-
ki zamanın beri (çok elverişli) yaniyurum, her da üssed üssed-
betek mayittan = (deminden beriliği bir iş işlenmiştir
Mad.

Mayı²
sirafet çekmek .İkran, mahfil, mühteren, Por. (=manıl) mayı kîs'
mühteren edon; mayı at = kumal hismet gören, sevimli at;
mayı tanaa = merasimlerde giyilen elbise.

Sayfa : 277

Mayagas¹ (tk. mayagas)
majah (kelimelerin maaat işah edilmiştir)
aa majah toolan eleroben tabirinde geçer İm. ayarı aq ya-
gıyurur ?

Mal¹ Por. (krq. türk mal)
(pılı pırtı, ~~mayas~~, mal-silk ağırlı mendile, se-pılı pırtı,
ayrı, (krq. asbes, sebes, tabirle) ediklik taferruatı; ağırlı
malatlas paltara torbes satırsom kışkıtter = kışa malı
~~ayrı~~
= dâne derisinden yapılmış bir tepuk stekânı vâkıler.

Sayfa : 294

maritık

[Adv. marı + tık'dan]

istirafda, kuznetas, sürüet, kibarasat maritık eler =
marasürasne yapmış T.; maritık - tögütü it = itine
ve guketile (gocuga) tertibe ver üdüg.

marıykan

[B. d* marıykan'da] Çımarı + kan'dan] = marıykan

[göstererek] öyle kışık ki, öyle şemşipetale ki,
öyle kışık ki; ev kışık, pek an, boş gay, kışık bir gay, ar.
[trg. itineyken] marıykan allık i = görseme, ne öymek
[pendir] Ta.; öyle kışık (terbiyesin) / (adam), men
tamamen yagıyvarıskan B.; öde kışık i öyle kışık ki
öyle mahlık ki . öyle kışık ki / öde.

Sayfa : 302

marı

peşenle bataklik; qalilerle kaplanmış rutubetli
yer B.; batakliğı çok olan ormanlı yer (tendir)
For.

Sayfa : 303

marıy (v)

ileri sokulmak; sürmek, kuvvet sarf etmek, girilmek
(peşenler hakkında), BF.; kabul olduğu kadar pemek ve
ileri çekmek, For.; marıye kışıkör = (girilerek) Wi-
mın kuvvetini sarf ederek bir gay kaldırıp-.

Sayfa : 304

marı

[marıy + n'dan]

gışırılmış; marık kurdak isten = gış karınlı BF.

Sayfa : 310

mas

(krp. tung, mo)

Kesilmiş ve inşaat malzemesi halinde kesilmiş ağaç;
direk, kütük, (krp. *dukkun*).

divar direği; tepes, basten, çubuk; odunlar = uokta

otlar mas, mastamut mas (krp. Utterer yerine Utter,

Kuland 3); ar (bk.) mas = meşe ağacı Af. (= luk mas = dup);

bes mas = çam, çam ağacı; çamlı orman; karenek mas =

kuru ağaç, kuru orman (odun) Hud.; motage suok mas =

dal Up.; sia mas = sielah mas = servi Fe. (krp. bel-

bukta 3); talas mas = süht ağacı; titirik mas = ta-

re kara çam ağacı; UOI mas = yap orman Hud.; çukha

mas, mas sise, kira mas = çalı-çırçı Af.; masa suok

dayda = ova Af. (krp. tuğalan); uot aygar mas = gel-

beri yerine kullandılan sarak (krp. uottureh); timir

uot aygar mas Et. = demir değnek ("timir mas" kelime-

lerinin bir arada bulunmasını gösteriyor ki, burada

"mas" kelimesi yakutların telakkilerine göre yalnız

değnek manasını ifade eder = neden yapıldığını na-

seri itibare almıştır; mediale aygar mas = yakut

Sayfa : 322

mahta

Kamland mahta ego = kamlan çocuklar; mahta berita

tomoren = sırtına neşer, kamlan neşeridir; mahta

güğüyi bierlekha beyeter emle ulge mada, mahta kama-

gama. emle lüvetter = eğer neşerle iyi (balığ) verip-

ten kendime yemek için lüsem, fakat neşerle temenni-

verilmez almazlar.

Sayfa : 322

<u>mahtabul</u>	(mahtay + bul'dan) = mahtal tepekür (krp. mahtal/bu).
<u>mahtabulilik</u>	(mahtabul + lih'dan) = mahtabulilik iyilik bilen.
<u>mahtagal</u>	(mahtay + gal'dan; krp. meğ. mahtagal) handa-seda' medih B.

Sayfa : 323

<u>mahtay (v)</u>	/krp. türk. makta, bur. makta, meğ. meğta, meşq. maktabi/ talendirmek, biricini meşqur etmek, ihtiren göstermek, meşketmek, koc. ile (krp. eğiğy); eñi-mahtay = hayret (tasarub) etmek, meşketmek, Af. geynek Ta.
<u>mahtayt</u>	(Bos. eol. mahtay + t'dan) eğiğ = mahtayt = tasarub, hayret Af.
<u>mahtal</u>	(mahtay + l'dan; krp. bur. maktal= meşkiye Pedg.) = mahtabul. tepekür, tepekür etmek, minnettarlık, geçen handa- seda, medih, şeref (krp. mahtat); makula vash = han- du.
<u>mahtalib</u>	(mahtay + lib'dan) tepekürü etratikkar mahtalib berengekte bulınga kıl. = kartardığından dolayı sana bilakire tepekür edil- cek.

Sayfa : 323

mahallah

(mahal + lah'dan)

1. Nispetçilik, iyilik bilimi.

2. Tepekküre layık (= basılabilecek): O, on, seferin, bu utıca
tala mahallah basılabilecek kılavız 1 Nika. = senin bu iyi-
liğine karşılık tepekkür ve minnettarlığa layıkla ay
benin senin 1

mahallahlık

(adv. mahallah + tük'den)

tepekküre Ek.

Sayfa : 328

X mege

= ¹mece, megi (mekil)

mekil; mege kelime mek. = dışıya tutulmayan (örneğin mek-
sık) güm (= mece tutara); SIKOT mege me = mekil me.

megecin, megester (v) = mececin

KİMİLE DERUBER OTURMAKİ MEYİLAN MEGETİSTİTTER = ağabey
eyle onlar (birlikte) atlara bindiler, tularıgar mege-
stittter = onlar (birlikte, arka arkaya) hayıga bindiler
megester bar; birlikde kışağa bindip gitmek; işlerin me-
gestermed = kendisiyle birlikde mececin oturmak, mek.

X megi

= mege (²mece) mek.

(yakut spalet.) Kardaşlar arasında : SIKOT megi me = mekil
bar me AK.

Sayfa : 329

meğla

(meğli + a'dan) = mecin.

Sayfa : 329

may ("mayı" parıne; müstakilen kullanimıyayır)
 Oy-may = hafıza ve akıl; telaşlı, halacemli (= may-tay)
 DR.; Oy-maye berde, Oy-mene bert daganı i = (pörm
 nakkinda) ne akıllıdır i Oyum-mayım sippete = ben ha-
 mün kemala ermedim.

Sayfa : 330

may, may (Adj. ^Rmay + leh'den)
 "tash da Oy = maylak talaybat ilana busile "tashında
 geçer = Oyile gürültü olan ki, akil ve sarısağa malla
 olan hiç bir kimse, tahammül edecek halde degil; ta-
 hammül edilmeyecek bir gürültü koptu.

Sayfa : 331

mayile (v) (mayı + le'den)
 başına akıl koyarak, akıllı parıne getiren; akıllan-
 dıran.

mayılma (v) (mayıla + m'den)
 akıl başında olmak; akıl olmak, akıllı olmak, Fe-
 necer bilim berde mayılmanıt = aile vaput (iş) deri-
 minden halpuk tedarin edimere (ayrış) ve leşekit'e
 deri) müt.

mayılma (v) (mayıla + t'den)
 kimsesi bir parıne namil etmek Fe.

mayılma, mayılak (mayı (mayıl) + leh'den)
 akıl başında olan (krp. bastak); akıl parıne, müt-
 li; akıl, akılla ilana edilen, akılla, namil, mayılma
 dıgınesli (krp. Oyüm, körmö, dıslagay; "akıl" ve
 müt, dıdıl); mütte her mayılak = redilbaş; sek-eül
 mayılak = hafız, harıl, DR.) Akıl mayılak = var m-
 vral adı, argu-kılat-Mayılak = bir mehir adı, G.

Page : 338

[illegible]

Abstracts are available in English and Spanish.

Microthamnion, *Microthamnion*, *Microthamnion* *Microthamnion* *Microthamnion*
Microthamnion *Microthamnion* *Microthamnion* *Microthamnion* *Microthamnion*

11/10/2011 11:00 AM

Page 333

Journal of Management Inquiry 22(1) 3-14
© The Author(s) 2013

[View all posts by](#) [David M. Hart](#)

[illegible]

© 2006 The Authors
Journal compilation © 2006 Blackwell Publishing Ltd

[illegible][illegible]

Downloaded At: 11:53 11 September 2009

[illegible][illegible]

mekanlara atarak, yarıpınar, sınırsız karpulaklar, mekav-
met göstermek; her irak daydılar mekkiye taras ayas-
met = gah mek yola gümüklerine rüyası parda, bir.
Kaldı mek mekkelik girdi Te.; her eliriz mekkiye
meket = koca mekkelikler parda, en girdi parda
meket mek.

Page 114

1000

11/11/2017 11:00 AM

last heard him [gotta] know it's missing [reference]
 street, [unclear] [unclear], [unclear] [unclear], [unclear] [unclear] H.
 [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
 [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
 [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]
 [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear] [unclear]

Sayfa : 334

mekkekeçir (v)

toplamak HF.

mekkekeçiri

(mekkekeçir + i'den)

toplamak HF.

mekkekeçit (v)

(mekkekeçir + t'den)

toplamak HF.

mekkiç (v)

= tekniç, mekiçir

çukura düşmek HF.

mektila

kefil, kefilik, kefililik (= mektle taban B.) rekle

Ek. T.) mektilege = kefilete olmak; mektile kler = kefile-

ret vermek B.) mektiletal = ve'a etmek.

mektila (v)

(mektila + la'den)

bir (kiler) kimseye kefil olmak.

mektilaiah

(mektila + iah'den)

kefiletlik, teminatlik; mektileiah tilgan kiertile =

teminat olarak sen (bana) söz verdin T.) ve'den ifa

etmek için sen (bana) kefil verdin.

Sayfa : 335

mektilaiah

(mektila + aih'den)

mekle, kefil; kefilet, kefilet.

Sayfa : 336

meklay (v)

imam yâni hakkindat pusu-pusu'lık ve mübelerla

görmek; meklayit meklayit kiler = pusu ve pusu-

lak yâni edem Heng.

Sayfa : 337

meklameen

(krp. melame)

mâkir, itiraf etmemeyi adet edinen, Pdf.

(meklameen)

Sayfa : 338

malice (v)

(Erg. bar. malice, soğ.) = malice

İnkâr etmek, bir şeyden feragat etmek, inkâr etmek,
itiraz etmek; redd etmek, bir şeyi ısrarla et-
mek; her hangi bir kimsenin yâni çevirmek D.

maliceken

(malice + leh'den) = maliceken

İnkâr eden, inkâr etmiyor; lâzım tutan maliceken =
eşiden et, inkâr ediyor.

Sayfa : 352

menik

(Erg. menik, soğ. menik)

İlahmak, idrâkât, idhâsât, fikrîyat, idarîyat, dâğıncılık
aptal (Erg. öyö, dalağ, akarı); yabani, yarmaz, akılsız
yarmaz, qımarık; meniklerî öyödür buclun = niçindir adap
öyö, öyölerine akıl koyunuz D.; menik egüler = yarmaz
çocukları dalağ menik dalağ = olmas dercede olmak;
uier menik = karga gibi aptal; menik - tenik = hiç bir
şey anlamıyarak ve hiç bir şey düşünmeyerek, kaygısız.

Eleptallık, seremelik, kabiliyetlilik, cetalet; gılgınlık;
qımarıklık; iti kil iatın ara meniglen ulatamınar öşöl
= yalınz kendi (gılgınlık) başımsızlık ve aptallıkla bu
hayvandır; atın beyelin u - her kurdak usten istegin
menigin = atın ve kurdin, su ve her gibi marmaz yüşler-
marmaz, Hud.; menikke seremil = qımarık U.; iti ettegin
menigin - tenigin istikit kird niyi = ne seğme şey öyle-
di, onu dinlemeli i Hud.

men

(Erg. Türk. men, man, soğ. men, man, bar. man)

İlah A.; ben, ben lahesi (Erg. man); gıl (Erg. öön);

ben (Erg. etir¹, telben).

Sayfa : 337

mekhete = mekhety
torbe, çuval (= haryah); (Hygghin'de) tıfelin deri ku-
lafa (= yu hata) N.K.

mekheta [mekhety (Y) + a'den; krg. mekhetin]
"mekheta minn Uste" tabirinde mekety = anastan adam
bıyla adam giril.

mekhah [man + lah'den]
leke veya lekelerle, -ben lekesizle; mekheh egi =
belli çorak [talihli addediliyor].

mer her vakit (krg. guglu, gyl) G.; mer mer = birinci
sından itibaren gÜSH. tadilcen, satifce, H.; mer

Sayfa : 338

mer. leten jalligis, mer mer tipen kelie = jaygus jay-
lağı (mekheta) ikhyatna diledi (göyle bilye dya-
rek, ihtiyacı olduğuna belli etmekle); (krg. en +
ten).

meray (w) [kelimenin anlamı anlaşılmamıştır]
"kry. meraye - meraye, dsh merayen Usten" tabiriyle-
de gayer = adamın ahiri kayafetini teskit ederek, ko-
nuşuyorlar.

meray [rus. merya] = meray
1. $2 \frac{1}{2}$ futa yakın ($2 \frac{1}{2}$ kilo) man veya sash latve eden
ayık süngünden mamul kuy; eri meraye = yaga kuyun
kuyun kabajından küt (= meray soğanı).
2. süngü altereded ($2 \frac{1}{2}$ futa yakın bir nevi tartı
aleti) af. (krg. gashin 1).

Sayfa : 358

mergys (v) (merg + le''den) = mergys
sigmak (krp. kennys).

Sayfa : 359

mergenis (adv. ¹mergen + nık'den)
ammetin: mergenis it = merene etmek B.

²meri (krp. meri)
"my" hecesıyla başlayan sıfatları tekide mahsum
kullanılan son : meri merigir = pek sevdiğim,
pek eğilmiş.

³meri B.; meri (krp. meri, soğ. meri, meri)
1. görev, beğenme, görevi etmek, seçme seçilen
(krp. meri, meri, meri); meri meri meri
kr. (krp. meri).
2. beğenme (= meri, meri, meri); meri meri meri.
3. etmek etmek.

meri (krp. ⁴meri)

Sayfa : 360

¹merile (v) (sonnets "m"den)
böğmek: tertan merile (= merile) erer = deni bō-
ğırma bağlar.

²merile (v) B.; merile (v) Ta, merile (v) /meri(meri) + le''den/
görmek etmek, seçmek, beğenmek, beğenmek etmek, tekide
etmek, seçme seçilen (krp. meri, meri, meri); meri meri meri,
meri meri, meri); meri meri, meri meri, meri.

Sayfa : 362

tim katar; mery menen = $\frac{1}{2}$ / $\frac{1}{2}$ rana yağı latim esen,
kayın ağacı kabağundan kat.

4. (h, s, t. yerine çabışah): Kayın kabağundan sepet
kışak.

mesençiklik (mesençiklik'den; krp. rum. besmannik)

Kayın kabağundan, engele meşigler işlenmiş kışık kat.

Sayfa : 363

mesençiklik (v) (mesençiklik + le'den) = besençiklikte
varulup hayvan gövdesini parça parça içirmek;
varulup etin gövdesini parça parça etmek (krp.
besençiklik); besençiklik besençiklikten = me-
nin besençiklik beş parçaya (besençiklik) kat.

mesiy (v) (krp. rum. mesençiklik)
yığmak, yığarak bitirmek; mesiy bit bitilen = yığ-
gırlanmış besençiklik D.

mesiyi (Bes. akt. mesiy + i'den)
mesiy olan "mesiy" besençiklik besençiklikten görer besençiklik
D. (krp. besençiklik).

mesilin (v) (mesiy + lin'den)
karıştırılma, karıştırılmış olma (krp. mesilin);
besençiklik besençiklikten = besençiklik D.

mesimen = mesemen, besimen, besemen
1. el karnesini ($\frac{1}{2}$ / $\frac{1}{2}$ rana yağı bir nevi tarta aleği)
af. (krp. mesiy D).
2. kat kaymaya meşah kayın kabağundan mesiy kat
Ta.

Sayfa : 364

met	(kırq. mek, mek) Öz met tağay kılı (T) Mä. = sentiri bir hayvan kırq- Öz mek kılı ve mek tağay kılı.
metağar	(metağ + ger'den) = metağar İleri çıkmış adam, eğilmiş, bükülmüş (kırq. metağar); metağar tödötök kili = katarık güğööl (güğööl ileri çıkmağ) adam; metağar me = eğilmiş eğiş me.
metağ (v)	= metağ, metağ İleri çıkmış payvanlaşarak eğilmek; eğilmek, karmak ve güğööl ileri çıkarmak, Par.; tödötök meta- sulep = güğööl katararak, metağ (kırq. karm); Öz metağın tatar me = yukarı doğru eğilmiş eğiş, MP.
metağı	(Hem. adı. metağ + ı'dan)
Metek	tömök lön.
metağa X	(metağ + ı'dan) 1. katarık güğööl MP.) kın metağ = 18 sayfa bün kın. M. kılınmış bir parın adı G. metağ (kırq. metağ) = metağ
metekel	demirlerin içte katarakları, yamağ adı katarak- dan ve tatarı katarakları katarak gelen kın, Lir.
metel	[rus.] madalya.

Sayfa : 365

metelirip (v), metelirip (v) (metir + lip (lipi)'den)
 ileri çıkmak, göğüsleri kabartmak; hemşiren
 meteliripen hemir = sırtını eğerek ve göğüsleri
 kabartarak meydana çıkarıyor.

metelilek (id), metel + ilek'den

metenne (v) (metir + nen'den)
 göğüsleri kabartmak ve karnısını şişirmek

meten (v) (Copper, metir + e'den)

metet (v) (Cann, metir + t'den)
 KÖKÜ olan "metir" kelimesinin manasına göre
 (deniz bir kabu) çıkarmak.

meticçi (adv, metir + ççi'den)
 (sırt hakkında) öyle ki, ileriye çıkarıyor,
 eğiliyor.

metirge (Tahut opaletin.) Tahminen yaklaşık 3 m
 (yaklaşarak) şeklinde bir gölge ve etrafında
 bulunan bir tozlu perdenin adı.

Metis

(manç)

1. Kalamak anlamında, bir kabile (say) adı TB.
2. maddede ki adı Metis homot sırtır Hoppay
 homot, Hoppay homot sırtır Metis homot =
 Metis'in geçmesi, yerde Hoppay geçmesi,
 Hoppay yerde geçmesi, arada da Metis ge-
 çmesi, (Metis'in izi) Metis.

Sayfa : 366

- meçik** (rus.) = meçik (meçik)
top, büyük top; küre, te (krp. möçliçik);
meçik kuruk = küre çekinde af.
- meçikte** (v) (meçik + le'den)
top veyse küre tedarik etmek.
- meçiklik** (Ad), meçik + lık'dan)
aiter irak hemmı sağa baya tas meçiklik = petan ina-
ğın barmı bürükliçekte, alyak bir taqın deñ ile (ba-
hadır).
- meçikç** (v) = meçikç, meçikç
(isimler ve atlar hakkında) gütölmeç.
- meçik** (rus.) = meçik (meçik)
top, büyük top; tımar meçik = (pehlivanlardaki)
demir top, buz.
- meçikli** = meçikle (möçliçik)

Sayfa : 367

- meçik, meçik, meçikler 1. -meçik (meçik),
döğmeç.
- meçikç** (v) (meçikç + t'len)
gütölmeç bürümek.
- meçikç** (krp. möçliçik)
söz kılma : meçik meçikç meçikç = sözler ad.
Ba.
- meçikç** (rus. meçikç)
iştirak ilin diğeri meçikç meçikç söz 4 parça.
benim çok güzel meçikç vardı (meçik) v.

Sayfa : 367

- miellinee** (rus.)
değirmen; a miellineete = en değirmen, uai miellie-
ete = pal değirmen, at miellineete = at değirmeni,
vça
- minie, miniey** (krğ. minie, miniey)
- minie** (miellene'min kısaltılması)
benim.
- minie, miniey** (rus.) = miniey, minik (miniey)
superge az. (krğ. harbar, supiey, libar)
- miniehte (v)** (minieht + ie'den) = miniehte
superge ile süpürmek; bir kiel drie miniehtir (bilm.)
= erde bir adam süpürgeyi süpürge ile süpürüyor (ko-
peğin kuyruğu).

Sayfa : 368

- minieyik** (krğ. minieyik)
- 1 miere** (rus.) miere
dın , merkezi; supge miereite = ruaların dini kavg.
- 2 miere** = 2 biere
miere munda (banda) = bir gül adı .
- Mieray** (rus.) = meray
alıp (mie. : bir alıp mıt , un) = w l/a tımt saadard.
- mierayde (v)** (miargy + ie'den) = merayde
alıp,alıp bir tarafa koymak, bir gayle alıpmak
(krğ. merayde); bedranen mieraydetiler = vatkay
kavalarla alıptüler .

Sayfa : 368

mişaydes (v) (mişaydes + a'dan)

alışma , bir birini alışmak (krğ. мешауадыа, мешауадыа),
benek kurduk mişaydestibit = terasında olduğu gibi
bir alışıldık (alışıda mışayi yaptık , terasının kolları
gibi) bud. ; kışkırtık mişaydesen kuruk = kuvvetleri -
mala alıştırmayı tekrüle edelim .

mişaleh (adj. 1. mişale + lüh'den)

mişalehmiş mişaleh = lâlâv dininden ,

mişes

(rus . мешес = dolay , şübh ; müstakil kullanılmıyor)

Sayfa : 369

mişte

(rus.)

1. bir şeyle ilgili edilen pert meşail (h, e, t) oldu
"benek miş" perine; krğ. мешауадыа ; mişte ; honor
mişte veya benek mişte miş = meşail, geelenek bud.
2. per, aynı bir paket, denki bir mişte çay = bir denki
meşail çay.
3. ayıtlıq miş et gördesinin esle parçasından her biri
"yer" ; tla mişetete = mişetete (şöhr) parçasından
biri.

miştale (v)

(miştale + la'dan)

varulmaq etin gördesini parçalara taksim etmek.

miştelesen (v)

(miştale + a'dan)

parçalara bölünmek (varulmaq etin gördesi hakkında);
aram miştelesken illibetah = şüphesiz anlaşıldı
bud.

mişes

(mişaydes'den kısaltılmağı)

tatla, lussatlı: mişes mişesinden mişaydes'ten; ara. =
(kıs hakkında) tatlim-tatim gülməsi bud.

Sayfa : 370

nijsere

(nin + iene'den) = niene
benim.

nijsimech

/nijsiŋ (ienc. en'den) + mech'den/
sana meylim.

nijsimeci

/nijsime (ienc. nin'den) + ci'den nijsimeci/
benim bulmam.

nijsimeci

/nijsim (ienc. nin'den) + meci'den/
sana gıll benim, gıllim gıll.

nijsimeci

(rus.) = nijsimeci, nijsimeci
B. nijsimeci, nijsimeci gıll, ienc.

nijsimeci

(rus.)
nijsimeci gıll, nijsimeci.

nijsimeci

(nijsimeci'den ienc. nijsimeci).

nijsimeci

(rus.)
nijsimeci, nijsimeci.

¹nijsimeci = ²nijsimeci

1. "Nijsimeci Taimen Taimen" denilen balık (= nijsimeci);
nijsimeci Taimen Taimen. = nijsimeci Taimen, nijsimeci
nijsimeci Taimen Taimen Taimen.
B. nijsimeci gıll.

²nijsimeci

(rus.) = nijsimeci (nijsimeci)
nijsimeci Taimen Taimen.

Sayfa : 371

mıla	= <u>mıla</u> , <u>hıla</u> 1. demek, demekler (Kır. ¹ <u>mıla</u> H) 2. sürülmüş bir şey, sürülme, HF.; mıla vesi = her olmak, sürülme (bağat ve balta bakışında).
miletir (v)	[<u>mıla</u> + tir'den] sürülmek; sügebit miletiren malıkt = onunla balta sür- lendi.
milişim	(Fus.) sürmek adı. milim.
minister	(Fus.) = <u>minister</u> vezir, nazir, bakan.
mıla	(Fus.) = ² <u>mıla</u> (<u>hıla</u>) yata (Kır. <u>mıkar</u>).
mılay (v)	(Kır. <u>mıla</u> H) kılmak, kışlatmak, HF.
mılayı	(Fus. adı. mıkay + i'den).
mılayır (v)	(Fus. <u>mılay</u> + r + ter'den).
miliş (v)	(² <u>mıl</u> + la + a'den) okuma zamanında yapılan ayın.
¹ mın	(sair-türk. <u>man</u> , <u>man</u> , <u>min</u>) ben.

Sayfa : 372

² mın	(Kır. alt. <u>mın</u> -et suyu, tavuk suyu, balık çorbası) 1. çorba, et çorbası, tavuk başlaması (= <u>mın</u>); her ha- şıl bir şeyin çorbası, et çorbası, balık çorbası = <u>balık</u>
------------------	---

Sayfa : 374

miniğesirge	(<u>meniğesirge</u> + a'dan) tatlı seven D.
meniğesirget (v)	(<u>meniğesirge</u> + t'dan) bir kimseyi, bir şeyle mestur etmek v. sz.
meniğesirgeteççi	(<u>meniğesirget</u> + aççı'dan) leale D.
miniğesirgeti	(<u>meniğesirget</u> + i'den) negalandırma D.
miniğesirgi	(<u>meniğesirge</u> + i'den) sevk, naga D.

Sayfa : 375

minik, minik	(<u>min</u> .) = <u>biçerik</u> (<u>minçerik</u> , <u>minçik</u>) çöğürge (krp. <u>min</u> harbur, <u>minçir</u>).
minikte (v)	(<u>minik</u> + le'den) = <u>miniktik</u> çöğürge ile çöğürmek.
minilik (v)	(<u>min</u> + ilin'den) biçerek görmek; <u>bu</u> at <u>bir</u> de <u>başka</u> <u>minilik</u> 'lik - <u>bu</u> at <u>hemde</u> <u>biç</u> <u>bir</u> <u>defa</u> <u>biçilmeçektir</u> ; <u>bir</u> <u>de</u> <u>minil-</u> <u>ler</u> <u>iki</u> <u>at</u> <u>ara</u> + <u>aygır</u> ? (biçm.) = <u>neçir</u> <u>bu</u> - <u>aygır</u> <u>amanda</u> <u>iki</u> <u>ata</u> <u>biçmiş</u> <u>geçiporlar</u> ? (ski); <u>minilik</u> - <u>biçilmiş</u> , <u>gök</u> <u>gel</u> <u>görüç</u> .
minimeç	(<u>min</u> + meç'den) çarba meçkileç.

Sayfa : 375

minis (krp. mini)
"en" sözcüğüne bağlanan sıfatları tanımlayan kelime-
ninin kelime; minis minige = ferkatla tetti hit.

minis, minner (v) (min + n'den)
bir kişi üzerine atmak; birine yüklemek; qolbetter
minnener ölmüş özerakları = yildızlar, bir kişi
üzerine çıkarak felâket getirir; toonon min talles

Sayfa : 376

minister (min + ister)
vekil (min), bekem.

ministe (v) (min + iste + den)

minister (v) (min + is + ter + den)
ayrıştırmak belli bir belgenin minister i = bekem,
maruf (görs qorpon) taq toqonun tutulması t ta.

minis (bk. min)

minige (min + ge + den) = minige, minige
tetti.

minigette (min + ge + te + den) = minigette
tetti.

minig (v) = minig
tetti oluk.

minig (bk. minig)

Sayfa : 376

minne (v)({^Rmin + le'den)

(baştığı) et suyu ile beslemek; minneççik = et suyu beslemesi; çorba içen olan taravut. ...
türkç. Nevç.

Sayfa : 377

minnet (v)

(Gen. minne + t'den).

minneti

(Gen. net. minnet i'den).

minnetlileh

(idj. minneti + leh'den)

minnetlileh bunla = bunla biler minnetlileh EP. = sen et suyuyla besledikleri halde hiçde şükretmeme.

minneh

(idj. min + leh'den)

minneh = etlik bunlarkına getiren bittan ata =
benim yemeğin eğer etlik çorba olsaydı o vakit şükret
yılığır...

Sayfa : 378

minnetçeteh (v)

(minnetçee + le + n'den)

mevret çetki için ayran minnetçetehlere = yar rüş-
mle letafetleyle meşgulandılar Pa.

minne

(Mk. minle).

minle

(rus.) = bittie

vide (= neçe evde TB.); videle köpe, kumar, tıfelin
meklisine içindeki pıv (= bittiege minlete).

minnetçe, minnetçe (rus.) = bittiege (bittiege)

varak = (yakut ayaletinde) minnetçe an (kır. çar an).

Sayfa : 379

mineloh (min + loh'den)
1. binak atı olan; at mineloh = binak (yüksek bozda).
2. (hayvan hakkında) dayanıklı; bert mineloh at, agus = çok dayanıklı at, Skha.

monetiy (v), nigetiy (v) /mine (mige) + tiy'den/
yükli olmak (krg. irdılan) Af.

minkel (rus.) = minkel
ben

mire, miri MA. (rus.) = mir
sahibi yağı.

mie (v) = mir (kısaca katin)
ilan-mie (ilan-katin yerine) çıkarmak, ref etmek.

Sayfa : 380

× mikküy (v) = mikküy (mikküy)

1- Sorla kınıldaya bilmek aramasın armıgar tî
ye mikküyen kelle o şahmetle kendî (onun)
zahire anbarına vara bildi vkr.III,140.

2- Keskin bir aleti kırıştırmak (kırçaytıle krg.)
tukâm bışağı mikküytos çoğuşun ,bışağı kırış-
tırmış,sovg.

Sayfa : 381

Mitrey (bk. mitirey).

Mitreyen (bk. Mitiriyen).

Sayfa : 381

Mitreyep (bk. Mitriyep).

mitrene (rus.)
doğum varnikası.

Mitte (Mikitte'den isim tasvir).

Miheliyep (rus.) = Mekelyep, Meheliyep
(8 teqrinisi) Mihayil gümü.

Mihen (krq. lehçe Michan) = Meken
Mihayil'den isim tasvir, Miçe,

Sayfa : 382

niqer (krq. niqil, ber. niqirhila, manq. niqirli-t-benon)
tebenon; niqer-iqer (veya "iqer-niqer") ala = geniş,
mashane tebenon etekliklik.

niqerde (v) (niqer + le'den)
gümek, (krq. niqen); battak kütük niqerde 1 = buraya
bakıp iban gül 1 ("aynı" ilâhane ve orman sahibi-
ruha hitaben).

niqerde (v) (Casper. niqerde + a'den).

niqily (v) (krq. niqil, meş. "niqilya-niqilden")
hafifce gümek (krq. niqily); niqily aca 1 = hafifce gül
len.

Sayfa : 382

miçik (miçiy + k'den) = miçik
tebesül; miçikğin = gülmek (krp. miçikin, miçikin, miçikin); "mi" sıfatı - miçik krp. miçik = (örnek hakkında) yeterki "miç" söyleyenin = derhal sarıtopar (krp. ¹kurum); miçik alıy 1 = gül 1 ayahel (ayhel) miçik alıy 1 = gül 1 ayahel (ayhel) miçik, tosun miçik = sevinç ve iyilik temenni mideleri; An Miçik -hotun Van. - tegeşiget rannam (miçiktemel) (krp. tegeşiget - Miçik - hotun).

miçikte (v) (miçik + le'den)
gülmek BP.

Sayfa : 383

miçil (miçiy + l'den; krp. miçer, meç, "miçiyel") = miçil
tebesül; sevinçli gülmek, sevinç; miçil bilirtin bñ
(iyilik temennisinden bir miçer)krp miçer sevinç; miçer olum 1 miçer. ; ayahel - miçil
= her bir şeyin tebesülünden sevinç midanı; krp. -
rannam - Miçil - hotun (bk. "Saka Saka"tebesülünden
1918 n. 5 l. sayfa 6) = vatan sahibi = ruh (krp. An
Miçik - hotun).

miçin (miçiy + n'den; krp. leh. miçil - gñ krpem)
tebesül; gñ işaret BP.

miçiane (v) (miçin + le'den; krp. miçiyane)
gülmek BP.; güleleriyle işaret etmek.

miçis (miçiy + s'den) = miçis
miçis gñ 1 = gül 1

385

$$\text{megolow } (v), \text{ megolow } (v) / \text{arg. } \text{logow}, \text{logolow } (\text{logolow}) / = \text{megolow} \\ (\text{megolow})$$

bir qayın yanında dəniz: meşəyə qayın-
 yarpağı = qayın yanında dəniz (adətən qayın)
 (məmərilər: qayın olan bir qayın yanında) Bu

```
megaleuer, megalyuer      /megə'leuə (megə'lyuə) + uer'da:/* monaleuer
                             [monə'lyuə], monaleuer
```

"məqəlsəz məqsətlər üçün" təbiri ilə gəpər =
(mə.) bəyənən əlvi cəmpən Əkilə (sələlə
təbirde - məqsəz məqsətlər üçün).

$$\text{mean}(y) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n y_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \text{data}[y]$$

maestro [ma'e'stro] (n. m.) maestro [ma'e'stro],

Rogers _____

monitors

File name: 3-17-2017 (lang: english, keywords: none)

soy-tah, mess-tah. [arg. msh. "mago-tah"] = soy-tah, [mess-tah],
mess-tah = khr, gey-tah, khr-kh, mhr-dah,
khr-tah; soy-tah-t' h' h' h' mess-tah-tah
khr-kh = khr-kh-kh-kh-kh noticed dark
mess-tah, khr-kh.

могъкъ (крп. тюрк. *могахъ*, *могахъ-кунухъ*) = моча
 гифе *гыгыкыа* EF.) *кып кунуа* (крп. *кып*, *кып*,
кып).

Sayfa : 388

modun kiel matak bardûn bûd (billa) diyorlar ki, en-
len adam bağışla kemarlanmış (bilensik). Övr. II. 288;
modun munda balle (rakı hakkında ürkü) cezalet tal-
da (harifiyetü cüretli niyet) Pr.1 modun da mual ?
munda kaba mualda, hareket MF.
E. cezaletlik beyensilik Ek.1; munda moduna ocah te-
nervaraman cür'eti.

Sayfa : 390

modun (mod + mûn'dan)
erkek lakabı ; l. omogoy bûy'yan dokuz evlat sahidi
olan, kırılcık oğla, (M. Tinkûn, narqa, matorqa, kur-
mû);

X

+

Sayfa : 464

X mûs(tara, mûgus,mûrus,mo,moys,mo ile krg.) mûsua,mo
yus.
moyus;(ren beyusları) (kenik Katanseron lügati
(mush ile krg.);fil diği "atansen,amet hemigi
Hadyak,=(û agosun mûsua,tarah mûsua,Afanasy);

Sayfa : 465

amet diği (Kella-/beyus)kirulya (ûmûstoy mûs
E 4.) pûre(daniz inag)diği Katanseron lügati(hao
amet beyusun,bacamat kûpasi;(terden yakotları mo
sinco)afak tefek ayga kûpuk için kullanılan ve ya
bard ren geyigini(beyusundan yapılmış kûb)setr.
kil kalineel mûsua(mûsua beyusun)

Sayfa : 465

(konuşan kılar, mses özer, ihtiyarlar yağılar, gışq-
lar sayar (harfiyen) kılak kalır, beyzun böyür); (gfi
musa ren beyzun birliye (birliye) mses (tarahan ya-
kıt. (ren bağlığının yanak/kimise ^{bagıyına} rept edile. m-
met kızığı gair, (töndr mseslere def dairisi özerin
deni habariklar, veler ki ağaçtan yapılmış eleun, la-
(büttök mses) (haya mses, hayalar msesra dağ sil-
eleuninin elvri egün mseyetilenen kailari, elvri sir
veler (ras .eilele beyzun ile krg. (mese bira kamin-
tan qatal egün ekspose mşeges msesindadır. (mesei
mese tak) Nevg. (mese ilik/bila/kemik qavveli (insan
mşigleri hakkında) (Medyake) mses eü beyzundan yapılmış
yar (kılı) dan veya halima qubugunun yapılmış a-
lei' mses avri yarı. lan, sayın agacındanca yapilar ve
eleatışlığını attirmek için çekilen beyzun levha-
lar ile kapıdadır (mese tomsinartalan/beyzun cinsin
den gagası (mese kemürü berumen temal (mese/kemikler
Nevg. (tagos halim özer mseslere (mese) (dökme msa
(gsk) msa beyzun (veya beyzunları) iki bunlarla dua
edarlar (dua beyzunları) " yagışa kait ve istinat-
gah aish kaim ve mshafissafa dalalat eder" msa.

meseveleri (yakut tart) kupa beymak (beyzun qatılma).

meseval (ras) / msesra, msesra

sağıla beyvati idare için kullanılan tertipsi

Sayfa : 466

rüfek sağması tertibi, sağıma kabı. Ka.

meseval

1- eyun ahısita, yani kuznet ahısai marasuna dırki ih-
tiyag halinde erkek ve kadın gemen buna muresiat
ediler, msesdrita msh eyün, msesdrita mses utagan
böyle bir ahısai'ni elmiyen erkek veya kadın gemen
, Nevg.

Sayfa : 466

señher mucañı qagı (tek gövde) mucañı, ki kügük /
tuq çaklıne girer, efşanevi kahrmana keşaye var- /
mak isteginde ırarar eden kadın çaman, bu kugu, ta /
lekine vekâlet etmek üzere gönderir. (Str. III, 12, (Aşağı))
es muşgala mucañın, ucugaa ere benin savallı
mucañın , tana yaklaq (kadın çamanın kendi ablası-
sına muşgala) ib. 28.

2- Vilyekey bölgesinde bir istasyon adı.

mucañılâh (Adj. mucañı + lâh dan)

mucañt (v)

Tamamile tedavi subhat etmek (eger hastalığın sebe-
bi ablası ise)

Sayfa : 467

Elinden getir, elabilir.

mucañta (rus)

1- Köprü; timir terveşkanı bayagalağa birahta -

timir mucañta bealla, sel mu esta ustun si-
stem dyetiger tiyde (mas.) e demir dayadı-
nı (asasını , dayadığını) demine etti-dayak
demir köprü elde; bu köprü üzerinden enu (ka-
dını) (kadının) evine kadar gürüldü.

2- Döşeme (edanın zemini), sir(yakutça) mahallı.

(Kelim rus) mucañta (köy evi) döşemesi, beton mucañ-
tağa inekaharı döşemesi , bir mucañtağa turu-
şput bir tahta üzerinde daralun (çekişmek) Hüd.

mucañtâh (mucañ + lâh) = mucañtâh

1- Beynusa'lara malik olan, beynusa olan, beynuslu;

kemikli e Yas (Krg. mucañtâh) / bir (iki) mucañtâh
bir (iki) beynuslu; biliren mucañtâh
/ bergese eski (kadim) (beynusa) kalpak (türk-

Sayfa : 467

İle gapka)(Örgöetöh bergese ile krq.);muştah
enages Jan.Beynuzile ek? mustah eh (² eh a/bek);
«İrğetah mustah beynuzunu çatal gibi götüren
mîd.

H- Adı kulaklı baykuş,Asie etus L.(etus verus
Ouv.) Biralya (kulğöetöh 2 ile krq.).

Sayfa : 469

× murîn (mangalea nehrî mamasına olan " mürin" sözü ile krq.)
"muram,bırûn (muram)
Türksek tape (? Erdberg)dağ. kaya köpük dağ H.)
rüksek ve dik dağ Fer.(kayalıkla dağ) siladilest,
n.; nehrin bir yanı her iki tarafında usama kayalıkla dağ/
/Karg.(muram arıncıgı,siladile altında : Çeçur mü?)siladilest)
rîn ,Türksek nehrinin altı buçuk kilometre (altı
veret) mesafesinde Lena nehrinin sol ağzında
takiben usaman sıra dağlar arasında bulunan çatar
kallast gibi sivri eğle ekle yanar dağın adıdır.
Uçqay Murîn ,Anginskîy kasabası ile Ust- ku-
yskiy köyü arasındaki istasyen. (rekut. okr.)

Sayfa : 473

× muskuy (v) (bur,muske ,moske ,mong muski)örmek,bükmek
(mesela ip hakkında.) boğmak ,inet etmek(hamakatin
den dolayı) Castr. Çevirmek,acıtmak kasdı ile bur-
mak(mesela parmak hakkında) burmak,kıvrılarak sık-
mak ,kımıldatmak,sallamak;kırmak,hırpalamak,giddet-
le musmala etmek ,DF.(siliyet etmek("epii ,imit);
Göl talah kurduz muskuyuna, yağ eğüt dalı gibi bo-
küp ,kıvrıma ;epii muskuy,etle cefa etmek(kısay -
musay ile krq.)

Sayfa : 474

✓ muskur (muskuy + ūr) (muskur muskur , muskur muskur)
Kurma , kıvrılarak sarma , kınıldatma , sallama Per.;

✗ muskuttar (v) (Cass . muskuy + t + tar dan)

✗ muspəhtā (v) (mus + bahta dan)
qabuk toplanmak , qabuk tırmsılamak (kuru ota)

musta (musun sörfine bak.)

✗ mīstā (v) (mus + lā dan)

Asaleten ihtiyacını temin etmek musta batı = attı
bat kikkıraççı bat) kat'i surette istina etmek,
bir taklifi kat'i surette red etmek mīstā kokūt,
alabildiğine uzmaya (kozmaya) mecbur etmek Jon.

Sayfa : 475

muslamak , buz kesilmek , dormak Per.

✗ musun , mustar (v) (mus + un dan)

Yığılmak , toplanmak ; bu kolunu tutarga çugasıfa

-gi iyal bari mustar bu taylar tutulmasına bā-
tān civar ahaliel toplandıyor ; nomuran mustubet

musmāntara kar yığınlarının tuturmadığı tovanlar

(deniz kıyılarında) , Obr. II, 77; omuk nyurgunnāh

tara mustubuttar yabancı emleket yigitleri top

landılar Bayagantay Parahatıfar ulus (kabile)

reislerinin toplanmakta olduklarını söylüyorlar ;

mustan olar topam musmān , birilene yekemek ; suoh

bār dien mustan cıvromnor varıklılırla yekeslar

toplanarak eturdukları vakit , Obr. II, 138; dōssolu

musun qūssu halinā birilmek , güneye toplanmak ,

ib. 94

Sayfa : 476

sus tutmak ,sor tarafı busla örtülme.

mutâ (v) (Alt.tel.puda ,kirg.buta)

dallarmak ,dal budak salıvermek;dallarını kırmak

,budaklarını ayıklamak = mitâ,bitâ

Dallarını kesmek,budaklarını ayıklamak ,buda-
mak.

✕ mutâ (v) (mugutâ (mugutâ) dan kılma)

kurvetlenmek: biligig bütün ete mutâ' lik senin
gamel ayaklarının eti kurvetlenmesi (yâni)=en
hemen erkekleşmedin,bütün ete mutata ,ayakları
mın eti kurvetlendi,ie.

Sayfa : 477

✕ muh- mah (^{bu}manç,muk-mak söze dayanarak,inatla, ısrarla ile

Sayfa : 479

✕ müdürümâh(Adj müdürün + lâh den)

Çetin ,zahmetli ,sor,sert:müdürümâh suol,Ele,i-
mî,tanas,Jon.çetin iç ,sor hizmet,zahmetli (saz-
rak) uvarak) deriyi yumuşatma,sert alhiset

Sayfa : 480

✕ mükky (v) = mükky (mükky)

1- Horla kışıldaya bilmek arasasın anıgar tî

,= mükkyen kelle e zahmetle kendi (onun)

zahire anbarına varı bilâi vâf.III,140.

2- Keskin bir aleti kırıştırmak (kırpayıla kır.)

tokmâ bîsağı mükkyrme çogaşım ,biçağı kırış-
tırma,kovg.

C. 241

E. K. İnkarcı

YAKUT DİLİ LÜGATİ

VI

n, u, o, p, r

Kitap ashifesi : 1663 - 2003

72

E. K. Pekarskiy
YAKUT DİLİ LÛGATİ
VI

N, O, Ö, P, R

Anıtkabir Atatürk Kütüphanesi Bilgileri

Envanter No : 72

Yazar : Eduard Karloviç Pekarskiy

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 32 cm.

Sayfa Adedi : 488

Sayfa : 37

nösey (v)

Dokülmek ,değilmek ,EP. sinasalar-ıgar olarbut-
sinasalara nöseybitinen тіsen barbit toğatır
(uzun sıra) iskenleye oturunca iskenleye çık-
maya başlarda cbr.II,4f.

Sayfa : 53

inadçı ,direnici ,ağır ,cişmici hastalık) ;tenbel
,hareketinde ağır,(krq.bitin ,nayyara ,nayyara
gar ,lakte ,altanajay ;alish ve sairə);jasa
at beygir (= kolîgö at) ;nesciü Elephantiasis
,kataraktı ilai cısmı n.(krq.kileki ,busagan oîd
botuğu oîd) ;insanlar üzerine sara ve yuzurak
(veta / hastalıkları gönderen sekiz cins yer

Sayfa : 54

nesilîk (N.ye göre nesilîk) ,nestilîk (Rus.)

İhtilalden evvelki devre ait nesleğ yâkullarına
idare vahidiki bu bir kaç kabileden (aya üsa)
ibaret olup bir muhtar (ulahan kine) ve her
kabileden (muhtarin kabilesi müstems) birer ih
tiyar (kira kine) vasıtasile idare edilir;bir
kaç nesleğden bir ulus teşekkül eder ,bu uluda
yerli bir heyet tarafından idare olunur,bu heyet
müntahap bir reisile idareesi altında igtima eden
muhtarlar heyetidir,Nesilîk surekosta nesleğ kâti
tibi .

Sayfa : 228

✕ ohonos

(bk. Ohonos). _____

✕ ohonosoy

(bk. Ohonosoy). _____

Sayfa : 251

olmasta (vi) g

(Olm. olma + t + den)

olmasta

(Adv. Olm + ta + den) ayrılmayacak bir surette, ayrılmaz bir surette, ayrılmaz bir surette, ayrılmaz bir surette (= ayrılmaz, ayrılmaz)

Sayfa : 274

1

onoy

(Krg. onoy)

- 1) açık : onoy hay - (aki ?) açık geniş DP.; onoy a-jah - endişelerinden mahrum olan, dışarı.
- 2) ufak çukur, delik DP.
- 3) bir(dü)venin adı = Onoy alas.

Sayfa : 275

onar (vi), ayar (vi)

(Krg. Türkçe "onar" düzeltilmek (düzeltmek), tamir etmek, islah etmek)

1) bir şey yapmak, bir iş yapmak, islah etmek, düzeltmek; ifa etmek, tamir etmek, (varif) görmek, islah etmek; faaliyet ifras etmek, elinden (Kam, Ya.) çıkarmak; birinci kargı bir meselede bulurmak; (deligi, dolabı (ipal) etmek suretiyle) kapatacak; paratacak, topa etmek, tertip etmek, abad etmek, tesis etmek, koymak (kurmak); basırmak, islah etmek, ishar etmek, istima koymak (Krg. tertip), Acc. ile; onoy (onoy) yapmam ? onoyt koymak onoy - mülaka papayin; onoyt kurdik onoytutim - yapmaya mecbur olduğum gibi papayin, Af.; ayarit onoy - birinci yapmam mülaka

Sayfa : 277

e) hükmetmek (aktetmek), telâkki etmek, tafrîk etmek :
kenegesin Çyetin telâkürü üe henon haran (cahtar) otot-
ten sinen turar bucllum !- dian onorokhebiapit -(kadın)
ileride bütün hayatı müddetince (doğumdan) 99 gece son-
ra yıkanarak kuru ot (yatağından) kalksın ! diye buyur-
du (emir etti), Otr.II, 68; bu mamuk sirge odun hallan
onorbut - iğe böyle bir yere (mekkiye) yücöler yücesi
Tatrı tayin etti, ib.I, 3; kini (kinini) tiliile suoge
onorobun - sanıma kalırsa, e düsölmüyecek (keşfi afi-

Sayfa : 294

orğay (v)

(arg. Mongolca "urkil" pigirmek , kaynamak, tahammur etmek)
kaynamak, kaynamaya başlamak, birdenbire kaynamak (arg.
ayın , sessiz); fikir fikir kaynamak : 9. orğayur - su kay-
nıyor ; orğayut - kaynamış , kaynayan , kaynatılmış ; kay-
nar su , sıcak su (arg. 11. a) Kyak-; su suu otarın suu
orğayda (veya orğayan kızıta) - bu çöleni teki yamak)
sıcakında fazla kaynamış (fazla kaynamadan lenetti kaynağ
ve bulunak olmuş çorba hakkında) ; Oro orğay - kaynatarak
kalkmak (köpük hakkında) uoi haru uolayur kiren orğayur
sarda - onun genç , kuvvetli suu fikir fikir kaynatarak
gürtler suu quurama vualı oldu , 16.; orğayutur - kaynamak
kaynamak (balık hakkında) ; g-g-g suu çıkartarak taham-
mur etmek (kısık suyu hakkında)

Sayfa : 295

orğay

(adv. ; arg. - Mongolca " argar " sessiz olarak , yavaş ola-
rak) = argay

yavaş olarak , sessiz olarak ; bışbıştın yavaş (sessiz),
sessizce ; orğay nar sessiz git; tarara olororo orğay suu.
but - yavaşça kalkıp oturmaya başladı (benim kadın hakkın-
da) .

Sayfa : 302

orô (v), orôo (v) (krğ. vürke "or" çıkır , hendek)
altından kurtulmak (kurtulmakla); çıkarmak, geçip çıkart-
mak , içinden çıkarmak (krğ. hosto) ; kurtulmak, sönmek ,top-
lanmak gibi tane tane olan şeyleri karışık çıkartmak) , or.
oroo il - her hangi bir şeyin dibinden kaymasını almak s.,
dibinden almak s. ; Balık isin orô (hostô) haligün içini
temizlemek ; bu hanı orô - haybenin içinde olanı çıkar ;
" " " " orô - süpür altında veya üstünde olan etleri topu ;
" " " " orô kulu ere - bu kuru ottan tane bir tutam kopar ,
" " " " orô sinene - yığı toplanmış yem.

Sayfa : 341

otor (krğ. kirgizec "öter " köyden uzak otlak yeri , Mongolca " otar"
davarın kendi başına otlanabileceği yer ; tane otlak yeri)
movakkat , husulî bir otlak yeri (çayır); otor daptı(çarka)
movakkat bir ikametgâh (yer) Ya . ; otor balagan een baharı
geçirmek üzere kullanılan movakkat çadır , otor betey (ot
başından kar yağınca kadar) davarın een baharda otlandığı
yer , movg.

otordô (v) (otor" laj krğ. kirgizec " otorda" köyden uzak otlaklarda davarı
barındırmak)
(davarın birliğinde) een baharı geçirmek , movg. movakkatın
bulunmak ; bu otordor ordo ön doydô - bu orta dağın (yer) mo-
vakkat ikametgâh içindir ; bu otordan otloror sırtın movakkat
yapmışmış - bulmuşmuş bu yer ; otordor kışlak (çurka)
kışa baharların diyarı , sa ;
otopman otordan - kışa gişmelerle montaharı geçirerek , Çur.
1,408 .

Sayfa : 346

otû (krğ. türke "otak, otag, otag, otay, otay, otû" otak, otak, ot -
dar , "daptıçık" otak" sığınacak yer - ikametgâh) otak :
çadır, kışma ;

Sayfa : 346

1 | (kuru otlan yapılan) salıqlıgardakı, hulûse,çadır; mehrûsi
bir şekilde yapılan salığı; (karpıktan yapılan otak soy evi) ;
ot-(krq. otagan, otasa); ot otû iki tarafa mayıllı otaka ise
ründe duran çadır ; a.s. ; m. bîlek , heltegey .

X-

2 | mesnil, durak,moia yeri, durak yeri, kusak yeri(krq. 1. otak
kırda yakılan otak; ot kırda otu kâfîr - kırda yakılan otak
ıpta otasa garıncu , bu isemner ... otûların onotom taran
yolda otak yakarak , toqas otûna otûbut (kırda) dâkes otak
paktı, ot-aa,ot. otu ; m. mas 1.

3 | açık havada gece istirahatına besredilen yer mad. (Ör.
11,20 ve digeriari); şarqa şonar otûtagar şajan açık havada
gecelediği yere gâseren , bu otûtagar kışa kâfîli aşganıyın
geceyi açık havada geçireceği yere geidi, mad.

otakay

(krq. şarqa otakay) = otakay, 1 otak
(Yakut ⁱⁿ şarqa otûlûn) Şörükteyi coşında : otacûm , şala,
temanen , şarq.

otay (v) = otay

otamak

X otûlan (v)

(otû-lan'dan ; krq. qorta " otûlan" kendine salıq kurmak,
"otûlga " otûlan" istirahat için otu perde perieşek) otupun
otûlanam - istirahatın geçen ; otûlûnden kendine salıq yaparın

Sayfa : 347

otumakû (vil proper. otan + makû'dan).

1. otan (v) (a otûn'den)

(kendini) beslemesinirimesi, a.s. krq. nanagan;

2. otan , otar (v) 1 a. pa,ot-den gâlice qışartmak toq otıyır; krq. tale-

utga "edir" otak tutuşturmak, otak yamak ;

otegemen ; otagi perieştirmek , tutuşturmak ; yamak ,

istemek, isetbi) yamak ; krq. airdet 2 ve astart ; ot (otû)

otum otegemen tutuşturmak ; otogey yamak ; di otû otû

Page 147

[illegible] $S_{\text{avg}} = 350$ ~~dhana = coherence~~

(parking) before you go.

Sample : 365

Keywords: Counter; Memory; Attention; Memory; Attention

[illegible]

Vol. 20 No. 1 March 2000

$$K_{\text{eff}} = \frac{K_{\text{eff}}}{K_{\text{eff}} + K_{\text{eff}}} = \frac{K_{\text{eff}}}{K_{\text{eff}} + K_{\text{eff}}}$$

Kivruuk : Kipfayee thair - Kivruuk (Kivruuk) thair

✓ Aggression bei 1 Aggressor "normal"

```

XXXXXXXXXX : bu ana kütüphanen deşilmece ailer - bu ayaq (kütüphane)
XXXXXXXXXX : kütüphane deşilmece ; kütüphane deşilmece ana (kütüphane) bu
ana - kütüphane .

```

10. *Journal of Management Education*, 2000, 24(1), 10-14.

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 103–110

$$\frac{1}{2} \text{H}_2\text{O} + \frac{1}{2} \text{O}_2 = \text{H}_2\text{O} = \text{H}_2\text{O} = \text{H}_2\text{O}$$

```
seri (paket, mode) : 0x0000 - 0x000000000000 - mode (paket) yang
repek (setiaprek), int. 0x0000 : 0x000000000000 - 0x000000000000 (max)
paket pertama akan dikirim ke 0x000000000000.
```


Sayfa : 407

Öndöy (v) /Arq. Buratqa*öndö* yükselmek(yukarı çıkmak)*Mongol
 -u "öndöyü" öndöyü-, yam./*öndöy, öndöy
 birde yükselmek, yerinden kalkmak, kalkınmak, yükselmek
 ek, köyüyle olmak; öndöyün ülken erer e yussala
 y-oyunaya bağlıyor; öndöyün bel, öndöyün var ayaga
 kalama..

Sayfa : 422

Örgöy (v) örgöy (bk.)*ün ayandır, ion.; cesurane ve ve faalane
 bir hareket izleni stmk.

Sayfa : 441

İlyalın emiri ölkinin takisiyle kullanılır(ottun ,
 ottun, ottu, öttöböt, ottugut, ottulere*ortun, örtün, orto,
 ortukut, ortugut, öttölere); taraf, Yan.-Min ottuier
 benim tarafında; haye ottutten e hangi taraftan Fbars
 ottutten her taraftan, her yerdin; omu min eme haye
 öttöbötten kürdassola ben de omu kendi tamından rice
 ediyorun; bari ottunen eshercihet, D.; anan haye de
 ottulierinen ulanen baltai anniger hâlbet ' bu suretle
 eshercihet dargın kaldı; bir öttötten kır bir taraftan.
 girme; yından;
 w.; bir öttönen bir yanyle (aşınmak); bas öttö bir -
 qayın bağlamacı("bas l, bastin l); bas ottuier bağ
 min ucundan; ilin ottun benim öngarkıtarafım; ilin -
 öttö bir qayın öm (mahallin) park tarafı; ilin öttön
 önden, Hud.; is öttö omu lq tarafı, bir qayın lq taraf
 kelin ottugutager simden eorra, Hud.; kün öttön benim
 güneş tarafım; sogurü (notu)öttön benim cemp(gımal)
 tarafım; una öttöğer sağ (cemp)tarafından, sağ(cemp)

Sayfa : 441

tarafında; birinin sağ tarafında; uzakta Öttöğər məkə-
didən əvvəl, bundan əvvəl, bu sənən kədar, əski zaman-
larda, Ötr.II,87,96,121; ÖrtÖ Öttö Öst kışın, bir qe-
yin ÖstÖ; ÖrtÖ Öttötten (Öttönen) yukarıdan; əl ÖrtÖ
Öttöğər(Öttönen)həmm Östündə, cədən mədə, bundan biq-
kə; həmm Öttö (evin) sol(gimal) tərəfi; həmm Öttöğər
(evin)sol(gimal)tərəfində; həmm Öttöötüger ösiden :
sol(gimal)tərəftə; argə diəki Öttö bir qeyin gərp tə-
rəfi; stəh diəki Öttöbər yətağının əyək ucunda, Ötr.I,
121; əisİ ilin diəki Öttö kışın qark kəməri(krğ.kitİ);
kışın diəki Öttö bir qeyin günəşə mərəs tərəfi; həmm di-
əki (diəki) Öttöğər (qədürin, əvlümm) sol (gimal)təra-
fına(tərəfinin ərəkəsində),Ötr.II,74,1207--Hk.alın anar
ə argə 2, bəterİ,bəterİgi,ilin,ia 1, kəlin,oygoəli.-

Sayfa : 449

əəth

(Krğ. sən. cəzən, cəzəq = soyulmaq)

kən gəthiəq, ənək ən fakir adam (kəmə)ən kisi) lər tər-
rindən yemək ələmə ələmələkən kəthiəqni; kəth, kəth cığ-
kəlin ələmə kədar kəthiəqən (kəthiəqni) kən əp. (Krğ.
əliəth, kəthən Krğ. i əməli) kəthiəqni əiyəri gışın dər F əm.
(əiyəri) kən pəthiəqni ən yemək kəthiəqni F (əiyəri) tən
məməli cəth əməli kəthiəqni tər-rin, kəthiəqni); kəth kəth
dərliəqni (pəthiəqni) kən kəth.; kəth kəth (dərliəqni)
tər-rin Krğ.; kəth kəthiəqni əfəməvi bir qəmə kəthiəqni əd.
və.; kəth kəthiəqni kəthiəqni əd. Ötr. I, 368 və iləri; kəth
kəthiəqni kəthiəqni əd.; kəthiəqni kəthiəqni kəthiəqni (kəthiəqni
cəthiəqni kəthiəqni) kəthiəqni kəthiəqni kəthiəqni. ə.

Sayfa : 476

✓ piəgəli

(v)

/piəgə + li + dəv/

beceriksizlik stəh,əliəqni beceriksizlik,əliəqni.

E.K.Pekarskiy

YAKUT DİLİ LÜGATİ

VII

8 (1)

Kitap sahifesi: 2004-2257

72

E. K. Pekarskiy
YAKUT DİLİ LÛGATİ
VII

S (I)

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 72

Yazar : Eduard Karloaiç Pekarskiy

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 32 cm.

Sayfa Adedi : 347

Sayfa : 101

vece'rdi ulshan bozla / bu adamın düşüncesi nasıldır
büyüktür? İb. 204 amâ kiad amâta bir amâ (atalar sözlü)
yüz adamın fikri birdir. (güveçde yemek) İb. 218; haya
edhennan, haya amânnan birisi ki kimitten biannashantay ?
nasıl ve hangi bir ibde ile bin oğdan kurtulurus (çay-
tanın anasından) ? İb. 121; amâtinan kendi düşüncesiyle,
kendi kendine, kendi iradesiyle, emek sarfetmeden (nası-
lâ çaftalanıyor, büyüyor vemsire.) İb. I, 114, 148; amâ
(amâtin) hotu (onun) fikrince, (onun) arzusı ile arzu-
suna göre İb. II. 74, 122; (onun için) mektul, meşgup
(olan), E.; amâtitten kendi isteği ile, arzusu ile
(bir yere gitti); şifahi olarak HTA; amâ HTH bozla-
ok ate benim için daha hoş oluyordu - olarda -; bir am-
nânan hemfikir olarak veya; yak vâcut olarak; min am-
mâter benim fikrince, bence; amâtiğar, amâtiğar ara
kendisini teselli için, videdanını tebriye için, (faydasi
kâit edileceği halde bile bir şeyi yapmak); amâta
amâ amâleis, fikireis, mantikeis, idâkaleis, akıl harici,
deli HTA.; amâkemeselilik İb. (karp. amâra, amâik,
oyu amâ); amâ bul düşünüp bulmak, etrafı düşünmek,
vasıta bulmak (para), para bulmak, amâkaga etmek E.;
amâter killerebin tasavvur ediyorum.

amâtiğar killeri intiba, tesir

amâtiğar kîrbît tesbit edilmiş, HTA.; onun fikrine
geldi; amâtiğar ogmetaram kendi aklına getirerek,
derhatir ederek; kendi aklında tesbit ederek; amâtitten
alla geberdi -öldü- (olan hayvanat hakkında); amâ
(aim) amâ (fiil) arzu beslemek, mekâat; amâtin mitte
kendi hedefine vasıl oldu ; kimi amâtin tappit o ona
yarandı; amâter tetahim aklında tesbit ediyorum. HTA.

Sayfa : 109

sanañqqa /Bom. sq. sanan + ñqqa'dan/
negativ sanañqqa hadbin, egolet ion = bapetia lauda (yakut
tanaa) aarñqqa (küröppä)Bwsg.

Sayfa : 110

sanaa (v) /²sanañ + a'dan/
beraber düşünmek, birbirini düşünmek; ayrıntıda sanasaa
dogorum i beniale abbaq olan arñdaq i (mektap kitabesi);
setimaa sanasaa egolet i saniañ abbaqin (arñdaqin) sala-
cigial (kana); baya bayaleriger sanasallaa oolar birbirine
aargı mayıı aayayonaa, airtirine gosaayayaa, airtirine
aigetileei var.

Sayfa : 111

sanaa (v) /²sanañ + a'dan/
düşünmeğe mechor etmek, düşünmek v.s. Kallimaa kaa sanasaa
göre; airtirine (Dat.) bir şeyi hatiristemek (Ass.); bapetia
uçayaydık sanasaa o, saniañ iyi düşünmeğe mechor eilgor;
aargı sanas birini iğin hatirge etipmaa.

Sayfa : 114

sanaa /Erg. saniañ /a ¹sanañ/
parlak (aydıñ) sıya B.; sanas sanan lıyırılđ Pı, parlık pay-
kılı (ayr).

¹sanañr
/Erg. ¹sanañr/+ sanas/
sanañr gıaa uaa airtin parık aır airtine aydıñlataa Öbr.III,
III, a sanan aı, sanasaa toyon bir airtiyarın -dı B-9-26

²sanañr (v)
/sanasaa'ın kaañıtılmağı; Erg. ¹sanañr/ parık sıya negreteme,
sıya aayaañ, aydıñlatmak (gıaañ hakında) haraga saniañrta
gıaañr parıkta Öbr.II,800; kaa sanasaañ tabaar gıaañ parık
aıyalar aayayaañ doğayaa; aıta gıaaññ sıytaa airtin saniañr
mechor aıtan aayayılđ bir gıaañk paya yırñmakañ bir sanasaañ
aydıñlatmaa bakır (altın) tasta, Öbr.I,466.

Sayfa : 114

sandırt (v)	/sana, ² sandır + t'dan/ carıların sandırtları (sandırt) mızır taşları parlak (sarımsık gürleşek peşilde) şap Övr.II,34,34. aynı kışkırtı saygıtın san- sından türemesi (pencerevili) sarıta sandıl mekikah sürüklenmesi budas aydınlatma 1b.199.
sandarı	/sandar + t'dan/ = sandalı; sandarı tla tınatırda 1T. parlak ¹ şap /sandı. mikah 1/ pencerevili (av); sandarı mızır eb sarılan şapın eb Övr.I,380 (Kır. sandalı eb).

Sayfa : 115

sandırınsay	/Kır. ¹ sandır/ indin lıkta: sandırınsay Bırıya Övr.I,470.
sandıl	/Kır. sandıl/ parlak (sana); apın sandıl sabaş sayın soyan salım apın ve parlak şapı olan sandıktı, Övr.I,81,87; altın sandıl altın şapı tıktır parlatılı parlatık dağ (şap) 1b. son; sandıl-tıp-tıyon mızılın geçen bir ed. Vas.-Kındıl ile tırılta (bak)

Sayfa : 116

sanyılay (v)	/sanyıy + lay'dan/ = sanyılay sarıy-böğü sanyılayda (tır- rı) büyük bir sandet indil (bağladı); sanyılayt sandı Bader- li (Kasavetli) fikir Övr.I,224; sarıya sanyılayar sanm sal- pın şapın; ort tannarı sanyılayda şap şapı indil, hallık. buda tla indil karıktı, tannarı sanyılayar şapı şapı gık, şapı bir karıktan karı gitt şapı sarık; ¹ indin ile tırılta (bak).
--------------	--

Sayfa : 119

sandıl	/Son. sat. ² sana + t'dan/ kallımsın kık mızılın göre; sarıya, fikir, şap.
--------	--

Sayfa : 120

İşare

/azp. tuzk. yong. nang. tattot. nay. tattatın
kuzasıyetli : kuzışan (üçüğü) sekinin ailesi ayı
(işare, işaret)

Sayfa : 131

İşare

1) dikikş ipliği (krq. vörbeğay); demardan papalı-
maş iplik (kurutulmuş, parçalanmış ve turtuklan-
mış hayvan demarlarından) = işgır eap; kendir ip-
liğı; sır işğenke eap bür tük (bilm.) İon.
Kayın ağacı kabuğundan kuta içinde iplik vardır
perier (beyin, mayı); sır işğenken eap bür tük
(bilm.) İon. Kayın ağacı kabuğundan kutaya dolun-
can iplik var diğerler (İneanın rüyasında iplik
pekinde görünen kayın - vığe kiel eandte eap
tuoları İnean rüyasında bir çok iplik görürse,
başına gelecek ve onu çok düşündürcek, kaharlan-
dıracak bir feidkete işarettir, ve eaire) İon.;
işğen - eap eibine ve putak takma; eibine için
eaiseme (iplik olmasa da İon.); işğe (İnean) - eap
(İğne ve iplik) dikike aıt. teferruat.
a) teferruat if. (krq. Kitakul, Kitak).

Sayfa : 136

Sappah, sahph

Eik. (²sappay (sahpay) 8 n'den)

1) bir çeyiz kirpantısı, herhangi bir ufak tefek
paylar k.P.; bakıya, kirantı, kutuk Eik; sappahı
samarbetah herhangi bir çay parçaları, papıyayın
(parapayın) Fer Öbr. I, 381).

2) parçaları bulutları ağıllı belkile alın sappahın
dikiki kutu eadecinin aıt ve parçaları bulutları tara-
tına Öbr. III, 73.

3) ufak tefek eay, eadecilik İP.

Sayfa : 136

sappaktâh, sappaktâh

/sâj- sappah (sahpah) + lâ'tan/

saha klet körör sappaktâh mâtı mağan salıan toonnan
görebileceği parçadan bulurâ kâpâk ve ah maa öör.
I. 402. (krp. 1b. 38.40a; 111. 6v. Kağı tal sappah-
tâh sebûdal arağan atvâh 10a. Kağı-tâl sappaktâh
sebûdal apagan, tovinde ata malik olon.

Sayfa : 138

sapay (v)

/krp. ¹sakâ tal. sapay silkelemek) sallamak; al
sallamak ve yâkut ellerini kanatlarını sallamak;
al kaldırarak (varmak için) af. (krp. dakturay);
rellenmek; silayarak tutuşturmak (saba boranına
alt); birdâh sapayda 6, sırtladmaları alayla
kordâ; bulvâr bulmâ tutvâr sapayan gikârı (av
sapy. alt) geriye sallayarak kordâk hangaa allâ-
nan. sapayra - sapayra yama doğru sol alayla vura-
rak oak sapaytar saba (furan) oak atay ufrulayor.
halârk sapayan vâta birden tire (yar yâlmâda)
vâr fırtına dâpâ öör. II. 79; kânnari sapayan
vâa ellerini sallayarak ağılaya toonk, 1b.10a.

Sayfa : 139

sapalr

/sapay + lâ'tan/

1) şağlâra hâmlâlarla cemastâ/ştepti şadârkak
igâa kullâmlan tis nevî şlet. B.P.

sapalrâ (v)

/sapalr + lâ'tan/

1) şağlâra hâmlâlarla cemastâ hâal şlak
2) şadârkak, laka şlak, yûk şlak ? saba sapal-
râk tirtâna, mahredereestâna, gerânerak şikâldır-
ak öör.; tirtâni mahretak ? (M. sapalrâk)

Sayfa : 208

- sekertiy (v) (karş. sekertiy) K.
saygılanmak, sedelenmek, kurttan sarfımsamasına, sevrer
veya başka bir çapın sararına vesile oldu etmek (D.P.)
sekertiliyi (Nem. art. sekertiy + i'den)
sekeşli (v) (seke + tiş'den : karş. sekeliy)
sedelenmek, sektilenmek
sekeşliyi (Nem. art. sekeliy + i'den)
seki (karş. seke)
hayvanda bulunan kasur(karş. kızı) sekite sek (= kızı-
Ba waş (Fik.) herhangi bir kasurdan biri (hayvan)
sekires (karş. sekira)
kurvetli ahşabta büyük balık ayağına maddes kara çan çubuk-
larından (titirük) yapılmış seyreli bir nevi kafe (sıcak
veya soğuk içimlerine maddes) (İon.)
sekişreççi (karş. sekires)
ara sıra (İon.)
sekişreç = sekişreç
sekişreç oyun = çalı şreç (Okr. I. 379)
sekişreç (Fasos)
katiib (A. ya ve başkaları)
sekişreç tarikte geçen bir çarışının ad.

Sayfa : 213

- selepe (rusca)
çivi başı = tagosa selepeke
selepe (bak : selepe)
seleler (karş. ²seleler)
haval çapın (DP.) ete seleler basılıb kişi = boğuna ve dar-
madak koruyan "laf mahines" (Norg.) belsle tembur ; tür-
büten çapın, haval (DP.) seleler menarik = darmadak mahines-
pan adam .

Sayfa : 217

- selihir (v) (bak. selihir)
selihiray (v) (selihir + y'den)
gervanlık etmek, seğmelenmek, hoşboğsalık etmek (seri koruyan
ve hafifseğreb delikanlı hakkında : karş. sekişreç)
selihir (selihir + a'den)
gervan, hoşboğsa
selih (karş. türkçe "selik" turis) = selis
turis yürüyüşü ad (yarış adı) (Af.)
selih (seli + leh'den) = selis
turis yürüyüşü (at hakkında) (Norg.)

Sayfa : 217

Selliden - Silin(silen) (vareç)

- sellit Keneşent, arşak adı
(¹sell + it'den)
sallıyır arşak (karp. bulput) (AŞ.)
selligir (sallay + gir'den)
kulaklı (qivl bağa gibi)
sallay (v) ²sallay kelimesi sallamaın aynısıdır (Ica), sallay ? (Bog.)
sellit (v) (Sass sellie + t'den)
sirliditit sirliesinin sallitine ? yunan slopi sömmeğe to-
rakna : (ya.)
selle (v) (sal + lir'den)
dınak (yagmar hakkında) asalak (soğumak hakkında) geymek
dınak, hafifletmek, şiddetini kaybetmek (hastalık hakkında)
(B.) (karp. ²saun, appa, sölton)
sellibre (v) = selakire, sällikire
titirmek, çalkalamak (DP.) bu tetin sözünde sellibri to-
rar = bu söz kark paprağı titiriyor, sallanıyor, sürgün
sellibrir = bulantı var (DP.)

¹sellik = sällik
I) varan = sellik sin (Öbr. II.76) (karp. Arbak, tınan, sığ-
qa sarı) : varanli
2) sinan = sällik (varan) Olapnikov (Karek. arcaeva ve
lin shir, s. 3.)

- ✓ ²sellik (Adve sal + lik'den) sal
sallan, sallatan sak, sak di:il : tabağı sallik tatar = o
sallatan tutun işer
sellikite (v) (sellik + it'den)
sellitay Varanla mustarip cıkak : (Kidinoye Kadar) sallamak (DP.)
(sellik + tay'den)

T.T.

Sayfa : 220

1. Sallie (v) (sana + it'den)

sallik etmek, sallir etmek, paylamak; ilahın etmek, kato-
ralı olmak, mülküne etmek, süpürün başından sarmak vermek,
mühür etmek, (mülküne tatarlı ile) illarda bulmak, (AŞ.)
karakattan dolayı cennetlendirmek, varuğu ve tedir etmek,
(vrr) karp. harapna, säll, sällil

Sayfa : 221

✓ Sallie (v) (sana + it'den)

sallie, sallatan, sallatıl ("sallatıl" kelimesine benzer);
sallatıl : AŞ.

Sayfa : 226

ten düşüyorum ; senietitten sepet = mecalane , kurvetten düşme , kitap ; senietle biatibut = bitkin (bak. 2 nie) , yorgun ; senietitten tahesbin = tahetitten düşüyorum (M22); senietle bürin turbari = onun daha kurveti var , onun için daha emeldir , seniet^{ten} = kurvetine göre , şöyle böyle ; senietle suah = kurvetine , gevşek ; sair (a)
S / bolluk , servet ; Refah ; senie tal = müreffeh ev (=tal-
sen tal)

Sayfa : 227

Senietik

(Adv . 1 senie + tik den)

müreffeh surette (yavaşça)

Sayfa : 228

Senger

(v) = asar , asar

dikkatli olmak : metabik olmak , tayit etmek , evet etmek , cevap vermek (iki); sengertene , anya abtama sen beiten tara turda = cevap ve bir günle ehemmiyet vermeden yandan geçiverdi (Ökr. III,104) kâre senger = dikkatle bakmak (ib 1,304)
late senger = dikkatle dinlemek (ib 1,346,III,81) listen sen-
zeren tur = kulak asmak (ya)

Sayfa : 229

a. sep

(krq. törke " sep" sayit teyinatı , genin sara, duryalqa
sebe " alik , megalin " sebe" beskin alit veya alik ,
"gübe" temamı aleti)
1 : alit ve edevet takımı , aygıt, ana ; sebe suah = takımla
(turan) zevcini almadan ; kâre sep = dikkatle (Ökr.) ; tatar-
sep = alit , edevet (Ökr. II,147); asar sep = demirci , maras
gen aliti ; uttar sep = karga (Ökr.) ; işar sep = kışak ,
bileği tağı (Ök) ut sebe (septare)= kaşık takımı (at kışa-
takımı) ; u sebe = nehir gemisi (krq. I. 81); bağıat sebe =
demir gemisi , büyük gemi (ar)
u / sandri müki ekiletili ve edevetin : temamı aleti (asara)

Sayfa : 229

takimî erşek ve kadının takimî kışkırmaları j; er kışk erşek , vey.
 erşek = erşekle tenesül aleti (arg. söm ve sair) ;
 cektar erşek = kadının tenesül aleti (arg. söm ve sair) ;
 s / erşek (= tuttur erşek j; erşek söm = gilek...
 n / kay , meşek , meşek (a) yerleştirilmek , yutarılmak (v) n.
 erşek = erşekgel = silek ve eğri , ev eğri , mükür...
 bekatar erşek erşekgel = bekatarın silek takımı (sık)
 s / kışk , meşek + kışk = er bu kışkırmaları erşek = meşek,
 bu kışkırmalar kışkırmadır v (bu meşek , bir yerdin lile derd alarak
 geyek yalın , arşekine derd j ,
 Hara Han erşek kışkırmaları "Hara Han " meşekine meşekine
 lile meşekine alarak (arg.)

Sayfa : 244

meşek

(Fars. meşekeri) /arg. torağa geçen, geçen, geçen,
 geçen = belagatli, kuryatca "meşek" = hakim, kışk,
 meşek, meşek "meşek" (geçen) = hakim, kışk,
 tecrübeli, dikkatli

1) kışk, meşek, meşek, meşek kışk (Fars); meşek
 kışk kışk, rivayet (sık) (arg. kışk);
 meşek (sık)

a) ad, Ulu - meşek = meşek (V. 688); meşek
 meşek (belagatle kuryatca) geçen 688 meşek
 kışk ve meşeklerle meşek geçen meşekleri meşek
 hakim (sık) ki meşeklerle meşek kışk, onlara
 j, j gösterir ve sair; e meşek meşek, meşek,
 meşek ve meşeklere ad koydu (V. 688); "meşeklerin
 meşekine göre bu meşek meşek meşek"; meşek meşek
 meşek meşek kışk kışk; meşek kışk kışk,
 meşek ki bir meşek meşek meşek kışk;
 meşek meşek pek meşek, meşek belagat kadar meşek
 meşek; e meşek bir meşek meşek meşek ve meşek
 meşek bir meşek meşek meşek meşek meşek
 meşek meşek meşek meşek meşek meşek

Sayfa : 243

ahvalini, herkesin mukaddaratını bilerek onun mesiyetidir; nerede kimlerin yapıda/ını ve düşüncesini her tarafına göndirecek yolları bilir (Prip) (bas. çalışması ve (Ökr. I, 404; II, 58, 61, 66)- Bir tanımlıya Herken Sezen diebükke dili (dörtmese) = söylediği gibi, yarin penceresi Herken Sezen dir (Ta.)

sezerit

/sezen + yit ' den/

hikâyetçi, anlatıcı

sezeröl (v)

/sezen + öl ' den/

1) anlatmak (krğ. kopee, kopeenne); mûlâh, ahîlâ
şeyler anlatmak (Per)

2) akıl sızretmek, tefekkür etmek, yormak, zaharet etmek (VB, 465)

sezerene (v)

/Cooper. sezenne + a ' den/

mûlâhabet etmek, görüşmek (krğ. sezergeci)

sezerenci

/sezenne + i ' den/

mûlâhabet. (Af.) (krğ. sezergeci)

sezeret (v)

/Cass. sezerne + t ' den/

sezeret

/sezen + leh ' den/

hikâyetçi, ahîlâ, mûlâh şeyler anlatmasını seven (Per); konuşkan (Af) (krğ. kopegecy, kopeenne ve sair) sezeret cial = anlatmak için seven bula ve anlatmasını bilen adam (lon.); mûlâh, hikâyetçi (DP)

Sayfa : 330

²
siriediy (v)

1) kendisini salıvermek, paylamak (yerinde sağlan olarak) len.; tasarruflamak, seydam yapmak (ter sitedin kışta siriediydin i sesin yititirdiğin hayvanlar için git tasarruflaman (tasarruflamak, shemiyet almad) Obr. I, 438; sette alıskınlık siri lelt siriediyde yedi köşeli deri kap maydara konmaktadır (tasarruflamışlar) subayardık ikki tas tasarruflar siriediyen olurdular (tıta tasarrufla onlar iki kile olarak yavaşça tasarruflar, yakut yavaşça gittiler Obr. I, 432.

Sayfa : 332

gös Ya. Siriesin Üta dandri tavlamak için kullanılan
 as Ya.

Sayfa : 332

siyir (v)

/srg. taspa siri = sileme, sir. (s. = sileme
 olunan, meşale) "siri"birlemek/
 1) saplamak, bir çok yerlerden sile sileme, tasarruflama
 tasarruflama tasarruflama, yavaşça /sirene veya sileme
 tasarruflama sirene. (srg. tabilaj).

Sayfa : 339

(terekkilemek) sile. i bu sille bu sile geldi, bittir;
 yağın sirene sille sile ve kederin oldu tas. i ağas
 sun sippit sene sene gun geçince s. sene gun tas-
 sene sirene sene;
 kışın silete silettir sire (bak) günlerinin tasarruflama-
 sene, silettir, sene oldu Ya. i sikkit - kışın
 sille sene = sileme gün geldi (sileme için) Obr. II, 130;

Sayfa : 339

sisim site sitte sıftımın bedeni mükemmelleği (yani erkekliği) ib.1, 129; sebirden sitte yaprak tane...
 oomeu; silire sippit onun oyununun teğexaxu tande
 cıuğuur (yani onun bayrı olgunluğu T) 2P.; sippit
 kemale geemiğ, olgunluğu; taloru sippit ouu tamamen
 mükemmel olmak, bütöötün tam olmak, D.; sippit kişi
 erkekleğiğ adam - öacı site.

(rusça sid)= isit ve silire.

Yafedü 88. (krğ. ¹ cerebey ve sairə).

/Aev. daha doğrusu Gerund. ² sit + e 'dan/

1) mükemmel, bütöötün, tamamen; tamamen, tam D.
 kâri derecede D.; (bir hareketin, işin bittigini veya
 bir şeyin elde edildiğini gösteren bir fiille beraber)
 site alıyertün tamamen sinetleyim; site silirey tam
 kırı 2P.1,20. 357; site abraha tamamen oomeu; site
 eh sonuna kadar saymak; site bilbitim tamamen bedine-
 dim, alıqtım; site ouu büt mükemmel, mükemmel pis.,
 D.; site ouu tamamen pıgex, tamamen olmak (neyse han-
 kında); site is sonuna kadar içmek; site kırıb kırıp
 bitirmek, sinuoye kadar dövmek (= site a/yu); site
 kirt kırkıp bitirmek, tıraş olup bitirmek; site ouer
 soum kadar oturmak, soum kadar yagamak; site ouer
 soquu kadar kapamak, sonuna kadar açmak; site ouuy

Sayfa : 340

sonuna kadar yamak; site alır sonuna kadar kopmak, ka-
 parak yelipmek; site tart sonuna kadar çekmek, sou-
 m kadar içmek (töüdü); her site töspote her artık
 bütöötün yağıştı (yani artık eriniyecek gibi); site
 dıramitla tamamen öğrendim, sonuna kadar öğrendim;
 site hanrı yapıp bitirmek, işleyip bitirmek ve ila m.
 a) kifağı: ol site e kâfidir; ol sitete souk e kâri
 degil, eksiktir.

C.241

E.K. Pekarskiy

YAKUT DİLİ LÜGATI

VIII

8

Kitap sahifesi : 2258 - 2508

72

E. K. Pekarskiy
YAKUT DİLİ LÛGATİ
VIII

S

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 72

Yazar : Eduard Karloviç Pekarskiy

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 32 cm.

Sayfa Adedi : 360

Sayfa : 7

sođon /sođon/sođon
gürültü, gema, tınsızlık VP.; bu tıns soğu sooy-ay-
sooy ? bu ne gürültü ve gemaatadır / sođon-sođon
(bak)

Sayfa : 8

soğur /krq. soğ. soğur ahlakata erkek, çapkın, ahlakata kadın
kahıga/* sođur
1) sakınma, ipisi sapsaı Por.; çapkın, kadın düşkünlü
/krq. sırtı kış, kahtarınmak/ ahlakata, soğin, soğsoği
/krq. sırtı kahtar, erimek/, cims'e soğin, cims'e dıg-
kın Kadın (erkek bakında da aynı pay) Q.

Sayfa : 18

sole (Krq.bar.sulš,boğ vakit ,serbest ,tatil gün, mong. X
"siltege" igeis gün.

Serbest zaman (krq,illen,tugan,tügen);sole
bile suoguna silragın ,sen boğ zamanın olmağı
Ei vakit geliyoruz;
sole such,vakit yok,tatil değıl,zamanın yok;
Olışpdtüger de solobut such hatta ,Olacak vak-
tims bile yok,(Hiç dermeden dinlemeden çalıgan
insanlar kullanır.)

Sayfa : 224

sur /Krq. soğ. sur korku, hayret, dehşet, macire, 1 l. süren
korku, tehlike, mong. sür hayretli, pıhtı hayretli bekıg,
karpındeğinde korku ayandıran haat/
korkuluk, korkunç bir şey. korkunç yer, yığın korkunç ifadesi
korkunç manzara; korkunç, dehşetli, tınsızlıktır, por.

Sayfa : 224

sure meşh korkutan, tehlikesiz, Eyni. sürün i bu dehqet i dehqetli i ve esder korkunç i Övr-I,140;II,87,120; esnasında suranı v, ve esder qos fahir i Ib II, 204; sürü bert (çum manzarası) dengetilmiştir.

Korkunç; dehqetli, son derece korkunç, tahammülferas, gayetle (pek) Ter.; sür diim süben qos dehqetli (insan, hayvan) Övr. II,140.; sür balamut dehqetli yurama sür körsay Kisi dehqetli axilla adam; sür berda gannar, fırtına, perir, E. Sur ailemizle qos yiksesten, kurvetli bağlamak, Övr-I,124; sür-kep köpmeş, görünüşte korkunç Ib-II,104; sürün-sutin ere omgıror baalaştırmaz! Törvni, palma şidet perat bulma dipe yapınlar Ib-II,141 (bk. ²kep 2)

²sür

/Kırq. Türk. sür can, insan ve hayvanda yapacak kudreti/ Enerji ve irade ve umumiyetle insanıdaki ruhi hadiseler timelli Aİ.84. her hangi bir şeyin en yüksek derecesi, insanların, hayvanların, bütün canlıların bile ruhi kaydı (Kırq.¹bat.); sür UİŞayer UİŞ Topan tarafından verilmiştir ki şükran sonra da onun yamaa glöeri "sür" şükra tarafından pütileme (Tr.) Sür bat kayet - ruh. yapacak kudreti, bütün sür can ve kayet Övr-II,120; sür meşh censis Eyn.; anarlas sangarar-gıtan arf (pahet as) sürü bütün hiler palma senta konagmalarından palma ruhu (ve pahet umumiyetle yamaa ruhu)çoğayor

Sayfa : 270

şeyi

(şey + 1'den)

(Een bakında) (İlele halinde)ekerek,ekmeklansıyıl gına vİle İlele halinde fıktırmaş(fışkıryeden fıktırırmasına) Övr-III, 108,204 1;şayıl tebe sırat (İlele halinde,fışkıryeden fıktırırmasına) fıktırmaş.Ib-83;şayıl-şayıl tebe sıt kanlar içle de yutmaş,Ib.84.

Sayfa : 273

¹ silay (silay - silay) sagır, çabuk yorulmağa müteâkil, DP. (silay); as yiyen, hoşan-
nan, otur otlayan, sagır içtiması (insan ve hayvan hakkında).
Ö4 silay meğaddi İsm. (silay ailelik yavaşak yalali, sayyal
yalali (atlar hakkında) ÖR. II, 66.

² silayır (silay + y'dan); krq. alt. tel. çila yorulmak, yorgunluk hissetme-
mek, uyumak, uyuşmak (insanlar hakkında), meğelim "çile" yorul-
mak, yorgunluk hissetmek; yorulmak, yorgunluk hissetmek; yor-
gun bulunmak), meşet çekmek Pa. (krq. algarıy, aligarıy, silay-
ır, meğerir, aligarıy). Silay bat yorulmak, silayar sila-

Sayfa : 277

silat (v) (²silay + t'dan)
yormak, bitkin bir hale getirmek.

Sayfa : 290

¹ sımar (bak ²sıbar). eski türkçe

² sımar, sıbar S. (krq. eski türkçe yıpar rayıba, itir, gınel koku, Sm;) fena koku, ufunet; kokulu gas toplanması DP. (koku Af.; sıma-
kohlari için (bak) ³sıt.

Sayfa : 301

sındırtay (v) (²sındır + la + n'dan)

kırığa (marteğe, taban direğine) malik olmak, kırığla (mertekle
taban direği ile) beraber olmaksızına taygal sındırtamay
-biti (türkü) onun (yerin, toprağın, arsin) kırığlık vasıfesiin
kara deniz gördü; sıtar haya sındırtamay (turku) meşen (ya-
tan) dağlar, onun (meken, mekân) için kırığ vasıfesiin gördü-
ler.

E.K. Pekarskiy

YAKUT DİLİ LÜGATİ

IX

t

Kitap sahifesi: 2509 - 2964

72

E. K. Pekarskiy
YAKUT DİLİ LÛGATİ
IX

T

Anıtkabir Atatürk Kütaphğı Bilgileri

Envanter No : 72

Yazar : Eduard Karloviç Pekarskiy

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 32 cm.

Sayfa Adedi : 551

Sayfa : 25

tayın (w) X

(2 tay + a'dan)

Kendisine ait olmak üzere bir şeyi sezmek, farkına varmak : İr toyon agastan oomooititn tayimnatah mähin bir toy babaan dogdoguonun farkında olmayarak, seziyarak Otr.II, 77.

/ tiya kelimesiyle birleşir (Bak. 1/)

Sayfa : 31

2.talıñ X

(Krg. Rusçadaki mameysiyle ve türkçe talan talı') muvaffakiyet, talı' , kur'a (Krg. Grögöy) .

Tartışput talana bilige talanmama soom parmaklarına talader (sargımın dırı kələngünün ellerimle talader) Otr. II, 70; talana soom talı'ma, talanama, muvaffakiyetine, koy talana toopot sargın (talı) etalı toplandı.Şa.

1/2.talan + talın

yakut vilâyetinde saygıntay mahiyetinde (talama) : asıra, boşar.

Sayfa : 32

talas (w) X

(talı + a'dan)

1/koparmak, biri birinden parça ederek almak, soyamak (*tal-yas = talas Otr. III, 104).

2/talamak, bir şeye (dat.) asale (arm ile) atılmak. Amma şa tiye tardıahpın berke talastın ben oom qubuk erigeyi (talımay)qok armı attın Otr. II, 142; alos (ile)-talas qiddetle armı etnek, ikolan etnek; elene = talas qubuk (geriye gitmek) len.; ambulay ile birleş. (bak).

Sayfa : 33

talas + talas

1/ yapaların geçmesi için arma (veya arm) üzerine konulan küçük, sık, sık For.; (çaylar)üzüne konulan soyma. talas (Krg. kırıb). 2/talasta (talas "tı" perisi) kapık.

Sayfa : 33

talasin

✕

(talay / asin'den)

tarpanla biçilmeden geçen saarında kıl olan pol,
tarpanla biçilen polun gendliği.

✕

talab

(Krg. Türkiye tal eğüt, çubuk, dal)

Sayfa : 34

bir nevi eğüt, eğüt çalısı, Salix x (Krg. ¹İre, ¹Get,
sarga, sig); eğüt ormanlığı, odun için kesilen eğütlik
HRAE. Talah tutar (eğüt tutmak) talah tutar tomara ismin
Kudde girildiği günün hatırasına yapılan pazar günü (bay-
ram) İon.; tinge talaga aspet örnek için kullanılan eğüt
dalları. Per. --- Hëbatat: Kara erեսin talah körpe eğüt
Otr. II, 117; ası sir talaga eğüt nevinden bir ağaç; çub-
tar talaga (İsh. çubtar) İnce, dık, körpe ve kırmızı ka-
buklu bir nevi ağaç (= kıl talah), VS.; (Kalam Alkesin-
de) gürgen (ağaç İon.; Kıl sir talaga l) yenilen bir tar-
lı eğüt nevi, Salix, VS., M.; 2) bir nevi eğüt, ki-
vircik dala; eğüt, kış ve sakat biten tundra ağacı
Salix myrtillodes L., sig talah Salix sp. M. / bir nevi
(ağaç) İrki İnce dala, sarımsak, kahve renkli, pürüzsüz,
kabukla kaplı eler; ağ ağacı, umman dalları kolay oku-
len ve dayanıklı elup ip yerine kullanılan ağaç nevi, VS.
/ sutaq talah yuvark yapraklı eğüt, Salix pyrolu-
soides Led.; atışın tamen bir nevi ağa¹cu eğüt (k. ye go-
re) VS. Gröng talah sarı çalkın, Salix repens L. ve S. bra-
chypoda; kara talah kara eğüt tundra sakat ve bol olan
eğüt ağacı, Salix viminalis L. (Krg. sig¹); çay talah
tundra sakat bol biten kış, çal nevinden eğüt, k:
kalege ve yaprakları çay yerine kullanılır (Salix arctica

Sayfa : 34

Full. söğüt ağacı S. polaris), VE. (N. ye göre) aynı tale-
bir növ söğüt, Salix sp.; taleh talehçe söğüt tomarı; ¹
söğüt çalısı SION.; RSK. er, kışıl, siemens, çiğir,
söğüt.

- 3) Söğütde meşu p, söğütçeli: taleh meş söğüt ağacı ÖZ.II,147;
taleh meşar söğüt cinsinden olan bütün ağaçlar, söğüt er-
menliği, ib.77; taleh üçer söğütüz RSK ib. I,333; tak.

Sayfa : 48

Tempa

Tempa buclan sıtar-sır yerce çök eden yağışlardır (20.)

Sayfa : 49

Tan taralı(taralı)

tanagan(cebennet)altı kışın,tartar,ferm ruhlarla
(virdlerle (abest) meşin olan yer; ruhlarla meşin
oruda ferm insanları alveda kavayıcılar; Tan taralı
tahiri e kadar kormayış ki, meş söylemeye bile cürret
edemiyorlar (ba tahir ferm ruhlar (cin,periler) işle de
vallahıdır (allapagı abest)(Kıy.Özr.,122 vattan taratay)
tan taralı giyene-tanagtan gılay,taşağlık (abik,doğ-
pustan) (AF.) (Tasirdah Tan-taralı-topan-altı kabileye
ayrılmış olan cin-perilerle meşketinde en ileri gılay
(Frip.) (Kıy. Eoq ve 28 27; Talirdah Tan Taralı Topan ve
enon alilei-paralı tanarlarının sekis kabilelerinden biri)

Sayfa : 51

Tan (v) Arq.tob. tan-bağlamak,tutturmak,söğümce alttan bağlamak /

etf etmek,toker almak (For),tremk,pek digerine kormayıcıları
virdetirmek(KF);Sıralamak,yerleştirme(AF);Sırala bir kade
(tertip tatışma müt.) getirmek (edek ağılaman lüme gelen
parçalarını tutarak dıretmek)

/ tın

1)tan tatışmekli lüme en tatışmak(For)(Kıy.tatış).Meş tan-tan
arına gılay en kışınmekli lüme tan tatışmak.

2)tanı toprak arasında gılaytan lüme renkil tatışmak(tanmak)

Sayfa : 54

qışağ tamara, qışağ uya tuttuhat tamara-
(association sūt.)([E] mare sūt.)(-kilagasiyan, kilagasi-
yan, qışağ uya tuttuhat); ilah tamara-inak bayram, il, 24
qışa(-kilagasiyan bayram)([E]a); kh-kiribingap, oğubayap,
talishastariyeniap.

Tamaraia(v) /tamaraia'dan/

1) tamara paratmak([deifer, divalider, idolütr sūt.)([E]a),

2) ilah, dilaenmek(padişahlar hakkında) ; can varmak(yine ilah
demektir, sūt.)([E]a). Tamaraiaht-ilah, mactam.

X Tamaraiah /tamaraiah'dan/

ilâh olan tamara kelimesi manasıyla; ilâhî (communion hakkında
[E]a.) Üzer taraiah, ilâhı tutmak kisi([st, sâa,)-tapında; ilâ-
hiyeti ve mahkeme edilecek mahkeme olan adam(yani sayal
ve mihali, vahşi olmayan adam)([E]a.); Oğuz tamaraiah-tilan
kühüyen(kerpuca) olarak tanıyan adam(şaron); poça tamaraiah
çemen arın vaktinde rus partizan yulma gilek(satapan)adam;
toma tamaraiah-tungus ruha ile minan-kette bulunan adam(bu
gibi ruhları kelen derler)([E]a.); ilâh tamaraiah ilâh-akıya
[laylak cinnetinde sūt.](kendi kühüyeti diye tanıyan ilâh;
mepotay tamaraiah mepilek-kuranduku kendi kühüyeti olarak
tanıyan köy([E]a.)([E]a)olort ağı ağı tom tamaraiahin-basla
"turan çocu kadar(kühüli, ilâh)top idilme vardı([E]a); an ta-
maraiah tamara ilâhla-basla kühüyen ruhların galebe geldiler
[Hatta geldiler sūt.](aylak ağı gibi); tamaraiah söylen ku-
allaga- bu, galiba, şiddetli ilâhı rahat calıncı parçalanma
mahaddet olmayan harvardır(kurandulardan kapa tash hakkında)

Sayfa : 56

X Tamaraia(v) /tamaraia'dan/

sayal saktıtan apak; doğru ilâh.

X Tamaraia(v) /tamaraia'dan/

say, bayır([E]a)-

Tamara(v) /tamara'dan/

ama minan-kellesteh; e, sayal, istirep ve sayal içinde gale
[E]a, il, 181

Sayfa : 117

X Teñililä(v)/ ²teñililä'den/

durmuşmuş;teñilmiş;İF.Şiyeleñ teñililä is-sağırtıwçı
saperan yamasañ qoşan,Öbr.1,112²; albirnan teñililä-
e aldatılǵı;teñililäñ barıñan alǵı,İb.11,12²;saperan e
teñililä-bıwıñıñ olǵı.

Teñililäñ/teñililäñter'den/

başqarǵı başqarǵı teñililäñ;İF.

X Teñilä(v)/ ²teñilä'den,krp. bwr. teñilä-bıwıñıñ/

1)ayakları dırmış;teñilä;E.Bette uñ kıl teñiläñ tıwı;
sagıppet alıyılā sagıtan-petıñ kılǵı alıñılāñlar (ayak-
larıñ dırmış)ayamayıñılāñı kılǵı aqarǵı,Öbr.1,
alıñı kılǵıñıñıñ tıñıñan barıñ teñiläñ-dıwıñ teñiläñ
atılǵıñ;Öbr.1,et ıwıñ atılǵıñ teñiläñ teñiläñ barıñ-
(İF)-at dırtı aqıñ dırmışlar kılǵı dırmış;Öbr.1,Öbr.
ıwıñ teñiläñ ıwıñ barıñıñ(Öbr.)ayaklarıñıñ ıwıñ atılǵıñ
dırmış(dırmış),Öbr.1,11Öbr.ıwıñ atılǵıñ ıwıñan e
teñiläñ-dıñıñ ıwıñ ıwıñıñ ayaklarıñıñ dırmı;İb.104;ıwıñ
barıñıñ teñiläñ-kılǵıñ sagıñılǵıñ ıwıñıñıñ(dırmış-
ıwıñıñ ıwıñıñ kılǵıñ bir kılǵıñ dırmışıñ kılǵıñ kıl-
ılǵıñ fıwıñıñ kılǵıñ teñiläñ);kılǵıñ teñiläñ ıwıñıñ
teñiläñ kılǵıñ bir kılǵıñ dırmışıñ atılǵıñ teñiläñ
atılǵıñ;Öbr.1,104;104ıñ teñiläñ-kılǵıñ;104ıñ teñiläñ
teñiläñ ile ıwıñıñ qılǵıñıñ;ıwıñıñ;ıwıñıñ kılǵıñ
sagıñıñ kılǵıñ teñiläñ ıwıñıñıñ barıñ-kılǵıñ kılǵıñ
dırmışıñıñ(ıwıñıñ teñiläñıñıñıñ)ayakları ile aqarǵı ıwıñ
(ıwıñ ıwıñıñ)dırmış;Öbr.11,104.

Sayfa : 118

X Teñilä/v,öbr.ıwıñ. teñilä't'den/

ıwıñıñ ıwıñ teñiläñ ıwıñıñıñ;ıwıñıñ;ıwıñıñ
(krp. kılǵıñ,ıwıñıñ)teñiläñ kılǵıñ teñiläñıñ ıwıñıñ
(ıwıñıñ)ıwıñıñ ıwıñıñ kılǵıñ.

Sayfa : 118

✓ tehişle(v)/teşer. tehişle'den/

ve teneş ile teneşten alıştırma tehişlen verdikleri-
güdür eğer bir kırıla,kişi (dağıl)yüklenende,ikinci ve
aşağıda ayakların dizeyerek geçtiği-ler,Ör.1,244.

tehiş,teşer(v)/²teşir'den;Kry.Türk.tehiş,tehiş,te-teheş,tehiş,hor.teşer-ay-
gı ile yere vurma-et bak.;tepişmek,hor. teşer-ayrı,şeng.
deşer-ayıkla bağmak,şengik/

bir kışığı ayıkla bağlamak;şengik bir peyi ayıkla bağmak,Şad
Teşer tehiş-ayıkla bağmak,şengik;Fa.Şyus.teşer-teşir-şengik
(tişirilen)his-ayıkla bağlamak;şengik;şengik şengikler his.

Sayfa : 119

mek(ayrı derilerinden kapığı),Şad.;atahtarın bağlamak tepe
sen heren terdolar-ayıkla bağlamak yerdan(evin)direkleri gibi
dizeyerek(basarak) derdolar,Ör.1,244;hariman tehiş-karla
kaplamak(ve üstünde geçerek bağmak),Af.;sile kışıl suolu tep-
ser,iki iki baltar(sila.)-yüde kışıl yel eşerler,iki el a
evlerler(terile eşerleri terem,ve bağta ev yapmak);del-
bi (kk)tehiş-ayıkla esip çıkarmak;TF.kışıl tehiş-bir peyi
ayıkla bağmak bağmak(kışıl gibi);Ör.11,138;nite tehiş-kara-
rak yelipmek(yakalamak),Af.kışıl evsile talagı teşer-sila-
militen herde-kışıl dal eşerlerin eşerek ve mahvederek e
gitti,Ör.11,117.

2)ayıkla bağmak,tepişmek;1.alten kışıl mıcırta siler tep-
sen tahes sürüt-altın kışılın eşerinde ayak sesleri çık-
arak içeri den atıldı(kışarak çıktı),Fa.;Şirin döyde kışıl-
ahterle kışıl tiler teşer(EO)-derin yerin yen kışıl ile-
rile(eşirlerle) topuk topuğa tepinerek(yeni sesli beşli
olarak),Şik.;şengik gitti şin talagan tiler tepinilen du-
ben silinle sile gışılire bilir şilim,ben gışıl şilim?Ş.

Sayfa : 119

tebiateri(-)q, /Qos.ag. tebiater-tepi(-)dny/

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen.

tebiateri(-)q, /Qos.ag. tebiater(-)dny/

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen.

Per. evvelen gitağlar pitiqan qita şeqe,18.

tebiater(-)q, /Qos.ag. tebiater(-)dny/

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen,Per.

Sayfa : 120

X /tebiater(-)q, /Intens. tebiater(-)dny/

tebiater tebiater şen belimel memaile;tebiater,tebi şen.

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen.

Per. evvelen gitağlar pitiqan qita şeqe,18.

X /tebiater(-)q, /Intens. tebiater(-)dny/

tebiater tebiater şen belimel memaile;tebiater,tebi şen.

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen.

Per. evvelen gitağlar pitiqan qita şeqe,18.

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen.

tebiater(-)q, /Intens. tebiater(-)dny/

Sayfa : 121

tebiater(-)q, /Intens. tebiater(-)dny/

tebiater tebiater şen belimel memaile;tebiater,tebi şen.

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen.

Per. evvelen gitağlar pitiqan qita şeqe,18.

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen.

Per. evvelen gitağlar pitiqan qita şeqe,18.

tebiater(-)q, /Intens. tebiater(-)dny/

tebiater tebiater şen belimel memaile;tebiater,tebi şen.

şu an tebiater belimel memaile;tebiater,tebi şen.

Per. evvelen gitağlar pitiqan qita şeqe,18.

Sayfa : 123

ten tayan-patallardan çırpıperek,omlar...Ör.1,148,Ör6—
tayan attan tayan am-amla-pasari şarabıykanalereh),Ta.
II,124;tayan tur-tis qaydan aakıyapuk),E.,bir yerde kuyru
bulunmasa,şeyet bulunmasa),E. taye- bir an anasana,anak
1.Şaq.,Per.;taye etir buldu-aqıl ayır ayıyapıta),E.;taye
şirge çıkıyapı-aakla otaran,Ör.;taye tur-ayır dıranak,pe
yayuk,bulınma),E.;bir tarafa bulınmak(yakınlaş bulma-
mak);taye turur-burakırmak),E.;taye ıyırmak al-qırı qı-
gırmak),E.

Taygana/ tayganaq den

~~tayga, tayga, taygana, taygaq~~ tayga-tayga,taat tana pıana,
sımpa),Ör6.

Tayga(=)

küymek,kuymak olmak,tatırmak,şirpetiğe keşim kama;
aakıyapıta ıağıla şevet).

Tayga/tayga(=) den/

aygar,taygal tut-küymek yepıta aqı(kıy. tayga).

taygana

Erkek adı.

tayga(=) /tayga(=) den /

yayag aakıyapı(yur-ak)(şigam adı bulında);taygaıya
aama-yayag yurıyot(yayag yayag adı ayır-aıy ayıyapı
ıayıyot).

Tayga/tayga(=) den/

1)ıayık,şamı ve amn ıyın aar taqıyabı ayı(şevet kama);
ayı tayga.

2)ıayıyapı ıala(yakarı aayıyapı(ayın aakıyapıyana aıy).

Taygana(=)/taygana den/

darıyabı yerde adı papak,ıadılaıak),Ör.Taygana tel(ııy)
ıadılaıyabı gııma.

Tayga(=)/tayga(=) den/

ama ıayıyabı taygaıyıt-tıyık aayıyabı(ak kama-tayıyabı)ıa-

Sayfa : 129

Telen/telen den;kıy.tel.telga-şamı(yer bak.)/

telen ırık(tahırlaıa)-şamı derbeıt,Ta.

Telapıyın

telen

Sayfa : 144

top/ krp. top ,ana. topiruk-hap topail/

tepeden çıkan asansiyel taşın top gün tepte-kapı top-
ar 'vaf'leğiden) ana çıkardı(evden çıkan ağaca teğedir.
den)Öer.1,138.

top /x/krp. tük. top,dep,dip-ayukla tekerleuk,teperk,anar,depa-ayukla te-
perk,boamak/

1)teperk,tekerleuk,ayukla dizevuk(uzunuy),gendi vur-
mek(vüfek hak-pa et alırken bir çaya oruçla çarpmak.)
nanga vuruk(v.fek)çanaklara girmek,Per.â,teptek tepti-
ter-ayukla olan teğedekdi;ataın roman çince gün te-
ken teptek-ataın tepe ile çöken yaldızın döndürün ;
çektin ağacın top düşekile dik-vi.mü.1-destekle ki-
qam bir tepe var,diparlar(güçendürüldü,çektir güreş)
bir almayı kapın birisi daha güçendürüldü nanga edile-
dir,İon.)bir bulucaya tepte-peyten çekil(tepti)(yakutla-
lar ağacın tal açarken,ayığı atıyor,ayığı ağacın vana
taşı ile düşürün,be kayarın tal açılana işte o ağacın
be tektir killemlerler)İon.;alılar tepte-e (ana)hevi
kırmağı ile gendi,Öer.11,147;hevi ağacın ağacın te
tepti-ayığı ile tal ağacın düşendikile teken-kedek.

Sayfa : 147

teptagere,teptegire/teptere ge den /

1)değnek, değnek,af.

2)krp avı için killemlen nanga değnek,ÖP.,krp.Sov.Urany
tepe-erge -krp avıguk içim bir silah,İon.tigeteydekik -
kine en bilgin ağacın teptirge ağacıyergin-gedekle o
aocle çalıyoran,değnek güldüğü daha yapa bilirdin(hop-
kurdük) ana ihtiyar.

Sayfa : 454

T U T a. a) burada " a" sesli uyardı; sütercin) (I. TUT+AR dan; herq. türkçe) TUTAR: kabaa, her tutan, veya salıverirdiye gayı:
dop, kabaa, kulp, tereci, bel (içindeki), her-; BAĞLILAR,
BİRİ TUTAYLA: marangoz testeresinin sapı; TOLOT TUTALAI: kılıç kabaa, YER

Sayfa : 455

TUTAYLIK I I. TUT+AYÇI (ayık) dan Ben ay. I :
akılının vanaına göre; hökümen (hüküfema) Pa.; maka-
fın (maaşlı harıneyi) B. EK TUTAYCI: esene; TEREF TUTAYCI: (gelinden)
dingirleri alın , kabul eden sud..; İKİ YOT TUTAYCI (bilmece) : iki eteğ
tutan (iki köpek gövde); HAŞİTEN TUTAYCI, BARIF TUTAYCI tutaygılı: herşeyi
tutan; BİR TUTAYCI: tek tutan KYAS; CİSİ TUTAYCI: evin öndri, şöhr, B4.
HAŞİHEN TUTAYCI: nasıne şöhr B. SALAYAN TUTAYCI: herşeyi tutan, hökü-
men.

Kılık kabaa : 1905 - 1906

C.261

E.E.Pekarskiy

YAKUT DİLİ LÜGATİ

8

U, 9

Kitap sahifesi : 2965 - 3205

72

E. K. Pekarskiy
YAKUT DİLİ LÛGATİ
X

U, O

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 72

Yazar : Eduard Karloviç Pekarskiy

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 32 cm.

Sayfa Adedi : 262

Sayfa : 96

6. U U U(r) İ harf. türk. Uru, ur, urt koymak, yetarip koymak, tevcih etmek, dâimik, dâk koymak[ı]:

1) salmak, Uarına salmak, yökletmek, içertece salmak., tarhin etmek, Uarına koymak, tevcih etmek, yevine dayamak, ummak, teklif etmek, bir-birye koymak, Acc. ile. ÖTÜKÜLÜK UURU-TUĞA ERKİT ARIIN AS BAAR UDU (bilmece):

diyarlar ki, bir yığıntı varmış, onu nasıptı(sofraya) koymadan gyicilerlemiş (kadının etek), ÖTÜKÜLÜK UU BAAT ÖRÜK ERKİTİĞE BAAR UDU (bilmece): Gemideği-ne göre, bir tebli varmış, ancak onu nasıptı(sofraya) koymuyorlarmış[besanın yitmesi], İm.: Bakılan BAKTARİK KUTANARU UURULAR (bakılan koymama) en iyi beşinci beyneyi için aydılar, Çer. I, BAQATUTUTERİĞİN BAKANTAN ERK TIRİTİN 'UAK UURULAR, TONK BAKTULON BONG TIRİTİN OLAK UURULAR, ÖLÜKÖKÖKÖK U

U(r) bir gayi nasıptı(Acc.) bir nasıptı(Det.) lanad etmek. İ ERKİT UAK bir kaidde adedetmek, birisine nasıptmak (Det.) bir çeyt(^{Acc.}UURU)mek

2) tebli etmek, teyis etmek, tarif etmek; bağlamak, bir netice çıkarmak, MYAğ bilmecelemek, teyip etmek, hakikim etmek, karar vermek, Acc. ile UURU(^{UURU}U) UURU karar vermek, halletmek, bir karar(hüküm) çıkarmak, karar vermek; OLUKU UURU UURU idama hâkıl etmek; İTAAGI İTAAGI UUR: karar h

Sayfa : 97

göre tepki etmek., Suoden teyis etmek D.: UURU(^{UURU}U) karar, hüküm.

3. U U AAI harf. türk. UAKU(duzen) gayen delişin kapağı, baratçı UURU, UURU: evin duzen delişli, maglani: " UURU" evin çatısında ışık girme ve duzen çıkma için delişli:

Evin duzen maglani, Par.ğ yalak evin(UURUmaglani) duzeninde duzen delişli bulundığı en yakarıkla tepesi UURUmaglani tepesinde duzen delişli, UURU (harf. UURUAA). UURU MYU (hâkıl) uuz ve etvri uçla baymaz, Çer. III, UURU UURU UURU(uuz): teke, UURU.

4. U U AAI harf. U(UURU), baratçı UURU (uuz bir av kupatasında parca) ve ruşadlı nasıptı:

Salık baykırması: Ural valle İçirten baykırma. TURAKAN UURU UURU, PT.: şö baratçı(raportu) U, " Ural" diye salınladı.

Sayfa : 97

U U K a a (v) i b a k UUMAAJ.

U K A G A a k a r g. t a r k. AKIS, AKIP: arete eki, mögöler (Chakada): UUMA, sound-
linga yekut ip bulanan katar avaru.

U k a r k i (u u u), q u b a k, k a n g i; q a d a r a a d a r k i l a r (U M A , T O R O N S i)

Birle bequlan kinkiklaru eki k a r g. U. K A K i. S I M A (Makale) aken okları.

a) yekutl gayiklari avaruak i g i e g i t i k a p - t a n g a u a i (= U. T O R O N ,

U. S I) a.

Sayfa : 104

U K A T I I I UUMAA+II'dan Nom. set.İ.

U K A T I a l UUMT+II'dan Nom. set.İ.

U K A T I L I S (v) i UUMT+ILIN'dan Pass.İ.

U K T I T I K i UUMT+TIN'dan Adv.İ:

ayrica" Nazmeten, beqkete, Af.

U K A a k a r g. b u r e t q e t UUMU yekü beaqgilaruq olan ineqin u t i d, a v u s , m o g .

" U u u u " : yekü beqarun ineqin i l i e u t i d , a v u s :

u t i d e n i g i t i l i k i t U M A S O C H U M A : u k a r g i t i r i l e r e n e n e t t e n

Sayfa : 111

U M U K A N, UUMU, O U , UUMU UUMT+U i :

Öveki, avaruak olar; q o t e r i k i , e k i ; öveki (e k i) a v a n d , U .

UUMU UUMU: öveki g i t i , 4 / a v a n d a d e t a f e r i (i p t i d e n) o l d u q u g i t i ; UUM-
O U S I M I : öveki A l a n ; ö b r . 1 . U M U (UUMUUMU , UUMU k i t a v a l a r i b i r

Sayfa : 116

U. U U a k a r g. e k i t a r k. v e a p p a r - i C O U , C O U S E R Y , U - a n , M.İ.

a p , a v u l , a v a n d a g a l a n , U ; a v u l , U . a v u l b a k U. UUMUUMU .

A v a u m i b i r u m k d e d e n a v e t a v e n v e k i r q u i j a v a n d a n t a v e n i l e d e n

a v u l b a t a n k e t i e d , a v u l a v u l a v u l m a n i t a v u l i n e r e n e n e v e n i

U g i b i b i r q u i v a h i d l a r b a d l a r t a q i l e d e r i e r i ; UUMU A G A UUMU b a s a v u l

U g i b i s o y l a r b a d l a r i t a v u l i n e r e n e n e v e n i b a s b a d l a r a t a v u l i e r e

U g i b i s o y l a r b a d l a r i t a v u l i n e r e n e n e v e n i b a s b a d l a r a t a v u l i e r e

№
C.24

E.E.Pekarekiy

YAKUT DİLİ LÜGATİ

xi

2 (2)

Kitap sahifesi: 3807 - 3843

72

E. K. Pekarskiy
YAKUT DİLİ LÛGATİ
XI

H (J)

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 72

Yazar : Eduard Karloviç Pekarskiy

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 32 cm.

Sayfa Adedi : 477

Sayfa : 44

B A T A N A A H 1) BATAN+LAH'tenç.

† Dağları çok olan, dağlık. BATILAN TÖHÖ; bir yerin adı. Övr. 8.

Sayfa : 49

BATIN KUNDU BATIN TAAR: atın karesiğine benzeyen afaç çakılışı. Övr. 1: 954 karg. KUNDU TAAR; hah BATIN.

2) Tabii belilelerle temayya eden bir yer adıdır. 1.

Sayfa : 54

✕ B A L 1) karg. BAL. Türk. KALtenç, saygısız, tehli, ölmekç, ÖM.).

Geri kalan, dand(hakir), ÖM.: bir geye alıngız olan BAL(ye-
nes BAL) BAL(hakir) : bir neşeye ten bir lıkayıl dercesine kadar alıngız.
BU KİŞİ BÖMÜTÖTÖRE BAL BÖMÜT KİŞİSİ;den bu adama övüğülerine temayye
alıngız,özen övüğüleri artık sana tesir etmiyor.

BAL 2)4 karg. Türk BAL kalmak, bir geye naras olmak, bir şeyden geri kal-
mak);

(1)

1) Kalmak(karg: BALBA), yapmamak,bir şey üzerinde dınalmak(Övr.), B.:
arık kalmak, artık olmak; geride kalmak, birisinden arkada kalmak(Övr.); İB-
lâl edilme, işe edilme, mahvedilmek, korvetim kaybetmek, kaybolmak, B.
ÖMÜTÖM BAKİT BALBA: özen evde kalan kışık benliğresi, Övr. 11, 110;

Sayfa : 55

a) matavaat fiilile lûam fiilile Gerund. presen. 1 ile(ki bu fiillice
süjet faaliyet halinde olmas) ya temayye bitimid olduğu ifad'e BAAL ad-
et:BAHAN BAL: gayubet etmek, uaklapmak, gilmek, Övr. 1, 120; İam BAAN
BAL: bir şeyi(öce.) götürmek, genc cıradı, İET; BATILAN BAL: boğulmuş ol-
mak; BÖTÖM ASİTAT BÖTÖM BAKİLİAN:(dıner-dınen, Öİdr-Öİnen) öiler ge-
nen analarına spınen öİler, Övr. 11, 120;

C.261

E.K.Pekarskiy

YAKUT DİLİ LÜGATİ

XII

9, 1

Kitap sahifesi:3544 - 3858

72

E. K. Pekarskiy
YAKUT DİLİ LÛGATİ
XII

Ç, I

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 72

Yazar : Eduard Karloviç Pekarskiy

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 32 cm.

Sayfa Adedi : 454

Sayfa : 220

çapçap

/çapçap / , çapçap /

birli-birliken klas faalilalarla ayrtılan ayıl todu bir haç
asa, bir haç kama kureçigin biricisine çapçapından doğu-
asa, çapçap asa, ÇB. Toke tujaçın tiaga çapçap gımañ
la- kureçigine gayıa tırmıgıñın takırtıñı içdildi ÇB./

çapçap (v), çapçap (v) /çapçap + ä + dan / krg. çapçap, çapçap /

çavılçavıl, takırtılçavıl, /çapçapçavıl / (kandın hakkında) çavılçavıl
çavı çavılçavıl; len. / çapçapçavıl tomas madañ asa çıkaran gaga-
(ırtıç - tomas ve ırtıç - haç hakkında) takırtılçavılçavıl bir
çavıl / ÇB. Waı çapçapçavıl tomas madañ tomas gaga, çavıl-
çavıl tomas gaga tomas tomas madañ madañ, çavıl, çavıl, çavıl.

Sayfa : 227

çavı = çavı

klas asa ÇB Çavı gıma tomas tomas " çavı " diye bağırarak
(çavıl tomas hakkında) ÇB-II, 3. Çavı tomas tomas çavı çavı çavı
çavı / ÇB. krg. çavı ÇB. /

Sayfa : 228

çavıl

/krq. çavıl /

çavılın çavılın "çavı" asıl çıkaran kılçık hareketi; çavıl
çavıl tomas çavılın bu gibi hareketine maras olan asa, ÇB.
(krq. çavılın tomas Waı.)

Sayfa : 279

çavıl

(B. ye göre çavıl) - çavıl (la) (çavıl, çavılın tomas (çavıl-
çavıl) tomas tomas ve tomas çavıl tomas tomas tomas tomas,
çavıl tomas, B.

Sayfa : 285

sal ✓ /Erq. vürkçe ağıl, aıl. ayl, il, sal, köy, karye bar, ayl. kompa, köy, karye, moğ. ayıl kompa, komçaluk, cıvar, köy, sal, ev, qav. pul köy/

1) sala, ev, meken, halklı ve servetli ev, münferid sala, ev-bark (qıfı qubuk) shaliden biri, shali (arq. barriolih); kompa, kompular (= too sal, sal con, DP.); komçaluk, cıvar. sal astun it birinini evden eva gırdamak (soyap sağusa qevirerek salıvermek) salga barian kompalara gıdeceğin, mınafirlığe gıdeceğin cılorer sal-larin torıpa - torıya cılara (talshelere) yapsamak için dıreler sarıtan DP.; sala sala ovalı; ilin (ağıl) ot-gılağı salların kımışlırız ? sızın park (qar) kompa-larına kımleddir ? (meuarlar bakkında); köy sal.

Sayfa : 286

başlıca sal pengin sızın. içi ev sahıktı var. il, ev ve sal; talikant sal talikığı shaliden il, sal.

2) sal, karye, köy (= talik sal). Karye sal Han cısan-da bir köyün adı (Karye - El köy).

Sayfa : 327

ıylsınırñ /AA]. ¹ıylsın + lın'tan/

ııl ıarqın, kımış de ıylsınırñ tağ ağıdır, ama kım de dı miklet vardır; kımışta cıok ıylsınırñ tartıda sızın dırecede cıktır; sız sızı: ıylsınırñ tımır cımpa sızın-geven, sızın kon ıylsınırñ tımır sarılır meqtıkten cıan 120 pudlık demir topasınve 50 pudlık demir salınır to-ru (Kırrık) vıran var. il. 420.

Sayfa : 345

ılay (v) / ılı + i'den; krq. ılay/

ağılınmak DP. (arq. = ılay). Kımış t-hıv ılay-yan erer güneş sızın havada tatlı tatlı de (ıayır DP.

Sayfa : 438

inan, itikad, mesnevi, din, itimad(İ.) (= arâstık itiktür - Ekinin itiktir - tarımda mühteremle (= ~~itiktür~~ tiktirir) baktıca): tanararı itiktür = tanrıya ibadiliyet; tanararı itiktâbat = ibadeti, dine tanrı ile tevfiğ hareket eden mübarek adamlar(tatırqınar) (İK) (ırq. edbetley); (tanararı) itiktâbat = dinle; itikadlılık, dinle(İK)(İK); (kristiyan) itiktür cen = kristiyanlar (pık, itiktığçık), ~~itiktür~~ itiktürle dinle onlara secde etmeyen, ibadet etmeyen (İK.) itiktür = tabii ve tîsim ile; tanararı itiktür ~~etm~~ = kristiyanca yaşamak, tanararı itiktürle idar = mümince yaşamak, (İK) itiktü saad = müteşeyyile olmak(İ).

Sayfa : 444

itirbahtas (v)

/Hesap. itirbahtâ + a' dan/

ayullara tutan baram itirbahtas patıman bar-dılar /bu iki at/ yavaşça inleşt(İ) (ince oca çıkarmış) ve yavaşça birbirini kaçırmış bağladılar Ya.

itirga

/bak itirga/.

Sayfa : 445

itirtar (v), itirtar (v) /Çaus. itirt + tar' dan/

kelimenin kök anlamına göre; bağlamak

sermek, siki bağlamak ion. Bacıttan hap

gına itirtarda o oca (kerpetenle) bağlan

can yakıladı (ör. II, 181; itirgaşınca

itirtara (itirtara) qhaon ille beşin

Sayfa : 445

serpetenle yukuladı (serpetenle sikiştir -
dı); so. 1, xps; itirtare sebistim soxtum,
betirdim (herhangi bir şeye sikkak takı-
nını verdim) YA. timnättän itittar /so -
gok almak takimını vermek/ soğok almak
[om.

Sayfa : 446

itirlik, itirlik M. /itir + lik (lik)' dan/

1) itiren, itiren, itirici; yaralayıcı, su -
kurucu M.; itirici, itirici, Por. ita -
rik it itirici (fema) köpek; itirlik kisi
soxsunq adam, umunigtis yavus adam, Erem.;
itirlik erbesin (bak) yuvarlaklarından uze -
rinde diğenler bulanan qopius oto, AK.; ita -
rik ot, bak erbesin_1 ve ³ga_1

Sayfa : 450

iqqat gshidir (krp. urdu). itita such =
iqqata such M.

itit (v)

/tax itiri/.

ititgi

/itita (loq. iti'dan) 'gi' dan/

g'qutiq, oco'ki, e'ki; ititgi cılga (cılar -
ga) e'ki namadlar) da (g'qutiq o'c'elerde).

Sayfa : 451

X ikhay (v), ikhay (v) Tor. /krp. ikhay/ = ²ikhay

1) çıkartmak, çıkışlı bir şekilde veya spin-
- chayrach, "dışarı-ikhayda
den çıkılma bir halde çıkarmak" derarar

yatalım! "dışarı (abası) çıkışlı boğazına da -
yada Or. 1, 186.

2) bağlamak, ((çıkarmak)) derpad etmek Ta.

X ikhayı:

/Nom. act. ikhay + ın'dan/

belirgin kık marasına göre; ikhtay vasıyeti:

**YAKUT Dili Lûgatından
Çıkan Çalışmalar**

Sayfa : 2

II
میرفتنه
ارث

[په تارکي I 952] *irister, irisin*—

بر برینه باغلاشق • بر بریم قارشیق

[عین صحیفه ده] *icisinner*—

نسل - توغوم آلتی ایموریه اړکلا

هیرانی مدالیور ملک

Sayfa : 3

صباح

Sabah

I

به یلک نیک پایخیانف :

Saba [زادنه 14 412] (وینجود جه) = صباح - Sabah

Sabah [زادنه 17 شانف] عرب • صباح • زادنیه

صباح

بکزه به کلک لره !

Sayfa : 3

Samal [رادونوڭ قورغۇز . زادون بولكل نڭ شىمال]

نە سەنەت كەلگەن تەجە اچەيدەر [۵]

۱ - تەجەيەن بوزىكار

۲ - سە آتەم تەكاراڭلىق

Samarly - [يە تارەسكى . با قوت لغت II ۲۵۶]

« ايتلىق ، قاغاشقا » هر طرفە كېتىش

[۵] يەنە . نە سەنەت . شىمال . دىگەنە دېگەنە دېيەر :

« samal » [قورغۇز . دىگەنە دېگەنە] تەزە . دىگەنە دېگەنە شىمال ؟

با قوت ۲۵۵ . ۲۵۶ . تەزە . قورغۇز . سەنەت كېلىش . قورغۇز . شىمال . كەتەزە .
« دىگەنە دېگەنە »

Sayfa : 4

Sabah

II

Saba - [يە تارەسكى . با قوت لغت II ۲۵۵]

۱ - سەبەتە (شەككە آتە سەبەت) ؟ دۇرۇق

۲ - اوتتە پەلەك . سەبەتە اچەيكۇ : سەبەتە قورغۇز

سەبەتە سەبەتە . يەنە سەبەتە سەبەتە

[قورغۇز : « سەبەتە چىلى » سەبەتە سەبەتە »

[سەبەتە سەبەتە چىلى ! A.]

Saban [يە تارەسكى . با قوت II] سەبەتە

Sayfa : 5

(?)

نخست

I

[په قارگی II 1746] = $\left. \begin{array}{l} Nyrma \\ \hline Neirma \end{array} \right\}$

داسط [سبب؟ ایش و هیات واسطی] ، یول (FZ)

یاردیم داسطی = Kömo neirma

عقل داسطی = Öy neirma

پا یاق $\left\{ \begin{array}{l} \hline Neimalan \\ \hline Nyrma - یاریم یازیش \end{array} \right.$

[په قارگی II 1242] $\hline Neirma$

یاریم ، طریق ، ایچمه ، دار

Sayfa : 6

لکه

[Lenex] مقایسه ای یاز : غنائی تورکجه سنده . « لکه »آغاچلو اوزرینده یاپیلان (کرتیل) کوچوڭ
بر کرتیک ، آچیلما یارا [وقارسی II ۱۹۸۲]
(کتیل)[Leneger] کیشتر ، کرتیکش .

[لوط :

« لکه » سی قرغ قازاق « باشقورت » قازاق د سائر
تورک لهجه لرده یوقد . یعنی آنا طوق تورکجه طبع
یا قوت تورکجه نیک آراسنده کی ساعده ده بولگی اونون کیشتر
کله نده یا قوت تلر ده داوندو دم قما طبع آیری اولام
آنا طبع رغدپ تورکجه سنده بولونمسی کو ستریمز که
« لکه » چوق اسیکی بر تورکجه کله ده . اور تاده کی
تورک اونوتده طوق حاده تورک منیا سنک ایکی قطبده .
یا شایور . [A. J.]

Sayfa : 7

خرچلت (*harç*)

[3367] *Harç*

1 - آلتك صاغرىڭ بىس دىكىلىم بىر آلتىڭ قىسكە
ئەقادار ياغلى اولدۇ سە اوقادار مقبول اولور .

2 - چارە

3 - سىيە بىر عدولە قوللاير سە بىلكە ، مەنەسە كىر .

Bir harç = بىر قوبۇل

[3368] *Harçila-*

بىر سە چارە دىر بىلكە ، بىر سە زىكىمە ايتىڭ ، چارلى
ايتىڭ

harçilani : چارە زىكىملىكى چارلى اولدۇ

harçilok : چارلى ، زىكىمە ، قاپتالىست
سەمەيە دا -

Sayfa : 8

Ülge [رادلوڭ] ئۇلچو ، قالدې ، قانۇن ، قالدې ، ئۇلچو

[رادلوڭ I 1254] چىنئاي ، قىمانى ، ئۇلچو ، ئۇلچو

(۱) مىزانە ، مىزانى (آلتى)

(۲) ئۇلچو

Ölgülenen [رادلوڭ I] ئۇلچوÜlger [رادلوڭ I 1855] = شىيا يىلدىزە ،
سىر ، ، خطوطülge [رادلوڭ I 1854] شور ، مىزان

۱ - قالدې (دېلىس قالدې)

۲ - آتېش ، ئۇچۇر ، قوبۇل ، قالدې ، مىزان

۳ - قانۇن ، قالدې

Ülgen [رادلوڭ I] تورى ، مىزان ، مىزان
۱ - بويۇڭ خىراللىülger [رادلوڭ I] قىمانى ، قىمانى ،
آتار سوزى ، قىمانى

Sayfa : 9

1. وطني / 1

وطني

I

« وطن » کلمه سی ده نور که کلمه ده کلمه یی کوردولمکه ده ده .
 اندانی دوردده . وطن ده منومس چوق داراولمغه شه
 بو قدر . بر « اوچاده » بر « اوتاخ » بر « اول »
 بر « اوبا » . وطن صیایشته اولسه کرکه . بشریت
 آد بیلک کینه دوردده . آو شکارک طوبی نیشی بر
 شهبه سز وطن ده صیایشته .

بزده بر فرضیه یی الهام ایده ده کلمه لر :

{ üten : « تارکی » یا قوت لغه III ص 3192 }

[« تارکی » ایکن : طوغوزجه ده « utan »]

قیشله « یزلق بر نوع مکن »

یا قوتجه ده : « حروفی اشکل قوتله درکه آد بیلرک
 اوله نه تری بوردده . یا بیلیر .

[تارک لغتی ترتیب ایده ن سؤزلرک قیده ایت کلمه قرغزجه]

« utan » کلمه سی دوردده که اوبانک میا ایلدی .

بر « اوطان » دخیل بر « بارک » داولونور . سوارکی اولارک
 بوراسنه کیمک ادبسن لک صیایلیر . قرغزجه خلق شعرلنده

« A.İ. »

Sayfa : 11

{ *arkan*
arkam
argan x
organ

هې اورغان ، سېم معنایین افاده اییدر .

ایناؤدورلره انسانلر برقم (صالحه اشاره) برینه
 ایپ دوگونله مشهوره . هېا ، هېلک برقم .
 برقم . دپه آله قیلر برکله تورکجه ، ارکانه ، آرقام ،
 کله لرندخی در ؟

Sayfa : 12

نرسی

Möröy [نوریتیکی . آتای آله داغ تورک
 لهجه ای لغت : 205]

شاه اولورده آتایلم (دورولورده) هدف ؟
 بیخت طله توشمه

مهر

Mör-mori [نوریتیکی . آتای آله داغ تورک لهجه ای لغت : 205]
 قاضیت ، حالیت ، اولوند ، ترازیمه ، تفوق

Sayfa : 12

Moör [رادون IV 2132 قرغز = مۆر]

Sayfa : 13

شور

Ser [رادون IV 1004 قرغز = شور]

1- (قرغز) بدبختلاش

2- (شور) وۇرم غاستالىق

Ser [رادون IV 1004 قرغز]

1- اوزدوم دوت (سەرلەپ) سوزوم نازم
غاستالىق

2- غاستالىق مۇكره قوتلەم دوشمە
(غاستالىق مۇكره غاستالىق)

Sıra [رادون IV 1051 تيلەت = سۇرا، شور]
بلىپ = اضطراب

Sayfa : 15

تسلط ، سلطان ، سلطان

I

Salt — [و تارسی I 252] بیدیر مت ، نغرت
 Salgar — تفتیش ایتیم باشد مت ، صنفور اولاق
 بیدیر مت [نغرت ایتیم جگ درجه ده بیدیر مت]

Solbon [و تارسی II 268]
 1- انابه قارنغ ~~تارسی~~ بوجک - صوفی لاند
 وانما آچلق عس ایتدیرر
 2- قناعسزلک ، آج کوزلیک

Salton [رادونی II قهرمن] آندرنی لولیا [باغازی لولیا]
 انابه
 Salton [رادون قهرمان] قوتلق ، اوردو [عکر]

Eve Solton [سنا ماه د یارنه ، برامه
 آدی]

[نوط : آنوفیه بونک عرجیه ، سلطان ، دیم کلریکی
 سولیه مشر ، فقط دون اولماسی کدر
 تو.]

Sayfa : 16

دخ I

tep [په قارسی II 2638] مقایسه ایدیکر : نوک

dep « ته پ » ، dep « ده » ، tip « تپک » ، آياقله دورق «

آلاط چکله آياق آلتی ایتمک » دورق : سوله لوده » depse «

آلتی توبله آياقله باصیت » چکله مک

تکمه آتت » برین آياقله دورق » تپک « ... تفنگله

اوزافه دورق » اوزافه کیتله

tapson [په قارسی III] سر سری

— ti bir [په قارسی III 2667] نوکومک » برینه قارشى آتله

برش سه برچک (آغزده گوسو) ایله یا فود باشم

بر مائله باشق سنی اریچله تمق

— tip [په قارسی III 2678] ارسو پورمک » کوکومک

(روزگارک قارمک کوکومس)

II - استکاف ایتمک » انکار ایتمک

Sayfa : 17

→ حدر - حدر

Hadar خدا دار [بوتارسی I 1067] طومخوزجه

[Hadar - حدرلخ - قاييا]

یا قوتیه ده : قاييا

[مریظانہ افتخار دینہ کوثر - قیدر - قایا کوثر ده ده]

[A] یازمیس یازیلور دایلمو

teskil = [بوتارسی I 1068]teskil [بوتارسی I 1068] تقدیر الھی ، قسمت ، استقبال ، کلمه کKete [بوتارسی I 1065] مصر ، عنادچیKete - [عبر صیغ ده] ۱) کلمه ک ، انتظار آمدن

بر شیخی کوثر ده تاجیه حاتم ایچیه نظر اولیق

[بو کلمه تیلد و تیه ده - Kede - تلفظ اولونور]

۲) صامقده ایچیک ، قوروش ، صامقده

Katel [نیس صیغ ده] ۱) کلمه ک ، انتظار

۲) صامقده ، قوروش

Sayfa : 18

3
Kürvan - [به تارنگ II 1411] ثاقوت

کندی کند یکن و درق و و درملق

Kürbanyük (به تارنگ II) اوقات پارچه
آیرمشا

Kuralay [به تارنگ II 1241]

متو فاند ~~سکنت~~ مزاری یانه
بر چو قور قازیلدب سه و دیک آتی کومولور
هو آتک ~~سکنت~~ مزاری یانه دیکلی ~~سکنت~~
اویمال دیبره که نا قور لای « دیبر »

Korbon = Harbon [به تارنگ II 2004] کوربون

[n Kor = Har کورک

تارشیلقسن مصرف « اسراف

{ Harbonna -
= Korbonna -
(به تارنگ II 2004) فند مصرف
ایتک (تارشیلقن کورولم دیبره مصرف ایتک)

Sayfa : 19

İstirista- (په قارسی III 3834

İstirista, کلمه سند)

کوتوسوز لوله سوگمک (کفراتیک)

İstir [په قارسی III] مقایسه ای یکد

تار قوزجه پلایا ۱۳۱۳ = گو، دلتو

ماغیر دپ چایه ده) یا قوتنه ده: صدرا

سس - ندا، فریاد

İstirni [په قارسی III] کفر، سوگهİstirap [په قارسی III 3832 روسه

İstirap، کلمه سند]

İstirapta- [په روسه کلمه] جزای نقدی
جزا، جزای نقدی

Sayfa : 20

قوربان

[رادلوف II 922 قیددت « صاغای »

قوربانلی • قاج • قوماندی

کنج قویون

[نوط : قویون • بولجیبه لوده • قویون • قونیدیکه

نظرًا قوربان • قورغان • ده • دنیس

قوربان (قورومان • قورویوی) کله سیله

ما سبتی اولسه کوکدر (A. E.)

[رادلوف II کازام] آغیل • آخور •

[رادلوف II قیددت « له بد • آغای]

یاباق تکه

[رادلوف II 923 آغای • له بد] کنج قویون

[رادلوف II 924 قوز] یوفورت مایکی

[نوط : خاطرلایک • کله • شامانیزده • ال

مقدس قوربان • سوتدر]

[رادلوف II 928 قیددت]

قوربانک • وجودندن آیریلایه حیات قوتین

آوله قوربان • شامانک قوللاندیقنی • آملک • -

Sayfa : 21

2. قىرمان

قىرمان

[رادلوڧ I 929 قىرمان] Kuvungla-

قىرمان قىرمانلىق دېيىلىدۇ ۋە بۇ دىنە چىققان بىر ھىيات
قىرماننىڭ ئادىتى (شاھان ھىيەت)

[رادلوڧ I 937 قىرمان] Kuvuman

[رادلوڧ II 937 قىرمان] Kuvumşag

[رادلوڧ II 946 قىرمان] Kurlan
قىرمان[رادلوڧ II 963 قىرمان] Kurbustan
قىرماننىڭ بىر قىسمى ۋە بۇ دىنە چىققان بىر ھىيات
قىرماننىڭ تىپى ۋە تىپىدە ئادەت.[رادلوڧ II 972 قىرمان] Kurman
قىرمان[رادلوڧ II 982 قىرمان] Kırba
قىرماننىڭ بىر قىسمى ۋە بۇ دىنە چىققان بىر ھىيات
قىرماننىڭ تىپى ۋە تىپىدە ئادەت.

Sayfa : 22

200

500

[چىتاي لوق 146] 9 ياۋىۋە دو قورتى ۋاۋىنىڭ

[نەقە رادلوڭ IV 908]

جايە ، حيار .

202 (= 800) [رادلوڭ IV 909 - تاراجى] بويۇك ، مەيىز
(خېراناڭر قەندە)

[رادلوڭ IV 911 قىزىڭ] Sür (suz)

ياۋىز بىر مېۋىدۇر آغاچىدىكى

Bay Muralhier

[رادلوڭ IV 512 ساغاي، شور] SÖ (500)

آرتا ، آرتا قىسىم (دېمەك آشتاڭى طرفى)

مىيىز مېت [رادلوڭ IV] بىر توش

Sayfa : 23

500
200

Sigün [رادون IV 617 آکای ریتوت
له به ر خانی]

۱- (آند) ~~ازک~~ ازک مرال

۲- (خاند) آندیس *Elentier* (یکت ایری
دله به جنس)

Sigun [رادون اورغوم آویخه ر]
= Sigün مرال

Sus [رادون 781 تیلوت]
و حیوانات جانی

„*Maldin surum üzütter alıp parat.*“
طوارلرک جانلرین سولور آلب کیتیلو [برکت قهقد]

„*Kişinin suru yürüp yat.*“
« (شولده سترنا) کیشینک سرجی یورد مکده (یورمکه) »
Suna - برتوش آوردک

Sus [رادون IV]
بر سوردک جنسی

Sün (Suna) [رادون IV 262]
= Sigün = مرال

Sayfa : 24

صفحه

نوت :

[مستقل تورک لجه لرده • حیرانه اسدیق] 2002
و حیرانه منجه مارین افاده ایدنه کلمه لرک

بک چوق "2002" "500"

"500" حیرانه باشدنیو کو "مستقل"

"2002" "500" "2002"

"2002" "500" "2002"

"2002" "500"

"2002" "500"

2002 مارک نظریه منکوره ایله اعلیه شیریه

حیرانه حیرانه [آقای] یا حیرانه

یا شایانه کیمیک - برال، صیغیه اولدیفنه

دوبنک ده تورک لجه کی برتلفظی

"2002" [رادون 262]

اولدیفنه کوره تورک لجه کولتور

و دین آلاک ملته "2002" دیا

خود "500" شکلده کیمسی بک

[مستقل]

A. J.

Sayfa : 25

Peçarski ياقتаҕы II

5402 [Peçarski II 2343] قوزغوم, قاز, قا

50

ماخو لغتدә (زالخاروف صيف 620)

اوکوнок و آنлык بويندә. ки

قابилә درس .

Sayfa : 26

I 1. قيردي

1. قيردي Lavromak [Zadov II 428] سكر Zavar است .

[نقلا]

سويديك (Sperachon).

2. قيردي Lavirdi [Zadov II] شاكى, قيريم [قوزغومه, اقيردى]

3. لايدي Lavilola [Zadov II] كازان [اورده, كولوڭ, لاقلاق (سيله نسي)]

4. لايدي Lavilamak [Zadov II] مووت, قوزغون [براقق, آتوقت]

Sayfa : 27

Lahpa [په تارک II 1477] لاجپا

حقیقت ، دودوروت ، تام کنیسی ،
[په تارک I 1477] Lap . لاپ ، کنیسی ، تارک

Lap [په تارک II 1466] لاپ Lap .
تام کنیسی ، نظم بنقطه دودوروت ،
په تارک I 1466 Lap . حقیقت ، دودوروت ،
په تارک I 1466 Lap . حقیقت ، دودوروت ،

Lagir [په تارک II 1463] لاجیر Lagir .
په تارک I 1463 Lagir . حقیقت ، دودوروت ،

Sayfa : 28

لاجره III

لاجره

Lahsiy [په تارک II 1477] لاجسی Lahsiy .
په تارک I 1477 Lahsiy . حقیقت ، دودوروت ،
په تارک I 1477 Lahsiy . حقیقت ، دودوروت ،

Lahsür [په تارک II 1477] لاجسور Lahsür .
په تارک I 1477 Lahsür . حقیقت ، دودوروت ،

Sayfa : 30

استقباله خبر دیر ؟ مرقوله ده " Izala "

خافض خبر سنده " yoto " استقباله (مرمت)

یا ترجمه ده : حسن قبل الوقوع " استقباله خبر ویرمه "

اوله خبر اوله تخصیص ایته ؟ مقدارته نیکیخانه

(اوپیه) دیا به بیانه (سیسیت)

نظر ؟ طالع " ای طالع " قست ...

" iray " [به فارسی] " به فارسی به کلمه نیک درجه " راجه

= جنت کلمه سنکه بوز و نوس اوله نیک سولور

جنت ؟ پارلاق [ندرانی] کورنش [گورمه] .

" irala " [به فارسی] استقباله خبر دیرمک
(برشی) وقوعه به اوله حسن اتمک ؟ طالع دیرمک

Sayfa : 31

ردیف
III

" iria " [به فارسی] " illa " (به فارسی)

مقایسه ایله : " iria " " yira " " cira " = تورک

نری ؟ چواشچه ده " cira " (

تورک " شرقی " الهی " عهدش " .

Sayfa : 33

یوکسه ملک " یوتاری حقیقت
İtūr [یه قارسی III 3852] گرداب

صو چت وریشتی

خادارینیا
Hadarinya [یه قارسی III 3222] بر نهردمحل آدی

خودو
Hodu [یه قارسی III 3435] گولره بیته معاوت

Sayfa : 34

Hidro I

صو - سکه سندا قوشت تودک به پزند . کی تلفظ شکلری :

Sag صو [تازانه " قوشت " اوزک " آناطول - سدیم ایل " قویم " آذری ...]

Sag صو [آتیه " بیه قیله لر و آسک اوغور آبه لرده]

U او [یاقوت نهر سنده]

Sag [قیبه قیله لر]

hu او [با شقورست نهر سنده]

X تریکله قودشو مدلول قیله لرده :

Uhan او هانه [بره قیله ده]

Ugu [مدلوله ده]

Sayfa : 35

اوکیانووس mer

„*Ugurs. Sprachdenkmäler*“
[رادونف „اوکیانووس یادناماری“ 1917] Oken

نهر

Ukuis

[پتارکی یا قوت III 3107. باشق. صا]
Ukuisin قورک بېرلند. „پتارکی“ چوق. بې.

یا قوتجه ده : 1) بېرلند چوق ، بولاق ، چوق
2) یا قوتستانده بېرگول آدی

Ukuis [اسکی اوزون یاد بېرلند] نهر

اصدا ده „*Ukuis*“ : باشق دیلده کی „*mer*“
(ده ده کین) کولونیک تور کجه „*muram*“ کلیندم
کلینگی کورولیدر.
اوکیانووس „*Ukuis*“ نهر (اوزون نامه)

(آرخا سکاوار)

Sayfa : 36

Rejon

[303 I] پادشاهنه

«erisien» کلمه ی «rejon» (قانونه) معنائه
 سومه دور . په فارسی کلمه یی (روسجه «rejon» کلمه یی)
 د پادشاهنه ایتشه ر .

مثال یی :

«men epit tili'm erisien»

«من سویه دیکم سود - قانونده ر»

«Bahatır kisi epit tila erisien»

«بهادور (جور - قهرمانه) کشتیک سوزی - قانونده»

نقطه ی په فارسی کلمه یی (روسجه «rejon» ده) د یس دوری

اوسمه کلمه ر . باشقور حجم ده د شاره سیه دوشنه ، برشیک

«من سویه دیکم سود - قانونده»
 «بهادور (جور - قهرمانه) کشتیک سوزی - قانونده»
 «نقطه ی په فارسی کلمه یی (روسجه «rejon» ده) د یس دوری اوسمه کلمه ر . باشقور حجم ده د شاره سیه دوشنه ، برشیک»

Sayfa : 37

« عمر » 1 —————
« وکلکند یاغینلیق! »

Ömür [اردلوڭ I 1314 قرقیز . عربی - تاجیک]

1 - « Ömürün süren bolgun! »

« وکلکند یاغینلیق! »

« Ömürümde körmüdüm »

2 - « ایت »

Ömür [اردلوڭ I 1313 قرقیز - تاجیک]

« عمر »

1 - « عیات » 2 - « زمانه » وقت

[اردجا « باستقورت » قازاده « بارا با » قازا قرقیز ایجبارده

« عمر » کله سی دادرر . بونلوی اردلوڭ آلاشه A]

Öm [اردلوڭ I 1315 آلاش - مزاج] آر

Sayfa : 38

” عمر ” ۱۱
مرکزی بکزه میم کدیوچ

— İmir [په قارسی III 3296]

میوروشک ، اخلاص و تفصیح آید

— İmirütten [په قارسی III] اوزرند و زیقزاقلی
 رد الفانی خطله و مالج

اولق

— İmirütten [په قارسی III]

یوزی اوزرند ~~یوزی~~ زیقزاقلی ، اینجه

د الفانی خطله ، میوروشو قلم

قول ایتمک

” Sıraygın İmirütten narıma! ”
 = یوزوکی (چوکی) بودوشدیرمه !

Sayfa : 40

سبیل :

[راد لوف 113] 2153 عَمَالِي

کوزای چوروی

[راد لوف 113] 420 قَرْنِ Sabıl-

بو شنه یورمق

Sabılın maldin

بو شنه یوزمش اولدم .

[راد لوف 113] 410 تِلْهَ Sabıl-

صارماتق ، صاللائق ، ضعیف

دوشمک (Sapınmaq ، دیککیر)

[راد لوف 113] 420 سَاغَا Sabıl-

قربال

قیداق ، صاللائق

[راد لوف 113] تِلْهَ دت Sabıl-

« الغیبه اولمق »

[سبیل ، کمال سر دعا آرا شدر بر ملا هقدیر : A]

Sayfa : 41

kye [مقایسه ایکن : تورکجه ده
"kye" - "نسل" بطن؟

[مرغوب و دیره تده ده "kye" عصر]

یا تورکجه ده :

1 - حیاتک دواس [زمانک دواس] ؟

حیات ؟ انسانک عمرک ، حیاتی ؟

زمانک بوردی ، زمان ؟

ایدیپ ؟ عصر = یوزیل

2 - جان ، نسل ، اوروغ

Sayfa : 42

مقایسه

Sipandamak [رادلف 17 668 قازاند]
تورکجه قبالا مق (آت عقیقه)

Sipa [رادلف 17 شانلی] ائشک یادورک طای

Sayfa : 42

Sibay [پ قارسی آ 2422] يادرولا ميان قىيىرا

„Ayi Sibayo“ عكايه لوده سويله
بر قىيىرايه آدى .

Sayfa : 43

منه

mud [رادونف IV 2280 شىائى] ذيره . ئولچوسى

[قارمىد . بولكلىه عربجه ديه كوتورلورده
رادونف عربجه ديه مشور]

mede [رادونف IV 2184 بارابا] علامت ، اشارت

medele - [رادونف IV بارابا] علامت قويغ ، اشارت قويغ

mat [رادونف IV 2047 تىكه وت] نامى سلى ، دورى

مستقيم ، تام تىيىسى ^{gama} „
واضح

Mitex [رادونف IV 2160 چىتاه] مانج شيلك

د ذيره . رت ئولچوسى

Sayfa : 43

midret — [ادلوف VII 2162 تاریخی لویهک]

یروندن لویانعت

— [دوره پیشکی . آتشی و آوازه آج قره کمری صفحه 275] *Prütlün*

ایماند ، حق ، قاندر حق

Sayfa : 44

راست راش

irās [چه قارشک III 3811 قوشکی "aruk"]

"ara" "arē" "aruk" "arig"

arigun . آریگ . اریم . اریم . آریگ . آریگ

= تمیز ، مقدس ، پاک

یازمجه ده : تمیز ، نظیف ، پاک ، صاف ، مصوم

یا بر صلی ، مقدس - عزیز

irasta — : تمیز له ملک ، پاکلامان ، بیقماق

Sayfa : 44

[2001 I قارغى] kas = Ras

تېز ، ياك

[2001 II قارغى] vasta-

تېزلىك

Sayfa : 45

tor

Is, 2001

2736

törüt

I تورۇت اساس

• هر تورۇت دېھقانچىلىق عامل دېھقانچىلىق

II ، تېز ، تېز

1960) töörpe = (2001) tüörbe, tüörbe

1- تورۇپىيە : تورۇپىيە

2- تورۇپىيە : تورۇپىيە

1960) tüörbe - (2002) tüörbe

1960) tüörbe = (tuoremos) tuorapmas

(مېترو) tuorpas

Sayfa 1

Irs:

Mirâs: Ma'na ve telaffuz itibarıyla "irs", "mirâs" kelimelerine benzeyen sözler:

İris: [Radlof I 1368 Altay, Tileut, Şor, Komandî, Barâbâ, Kırgız, Kuman]= Ris: Tâlî, servet, muvaffakiyet.

İrik: [Radlof I 1367 Osmanlı]= Uruk, ilik: İrk, bilâ-vasıta olan menş'e. [Radlof'a göre Osmanlıca'daki "irk" Türkçe'dir.]

Mura [Radlof IV 2190 Kırgız]

Mirâs:

İris: [Pekarski, Yakut Lügah I 957] Kadınlardan en yaşlı akraba

İns: [Pekarski, I 952] Nesil, tohum almak için hayvanları çiftleştirme

[Sayfa 2]

Mirâs:

Irs:

İrisin, irister: [Pekarski I 957] Birbirine bağlanmak, birbiriyle karışmak

İrisinmer: [Aynı sayfada] Hayvanları çiftleştirmek, nesil, tohum almak için erkek hayvanı salıvermek

[Sayfa 3]

Sabah I : Bu kelimenin yaygınlığı:

Saba: [Radlof IV 412 Uygurca]= Sabah

Sabah: [Radlof IV Osmanlı] Arapça "sabah" kelimesinden

Sabah

Benzeyen kelimeler:

Samal: [Radlof IV Kırgız. Radlof bu kelimenin "şimâl" kelimesin-

den geldiğini kaydediyor) [*]

1- Hafif rüzgar

2- Akşam karanlığı

Samarıy: [Pekarski, Yakut Lügatı II 2062] Eğilmek, kaşşamak, her tarafa girmek.

[*] "Şimāl" kelimesinin "şimāl" den gelmediğine delildir: "Saymal" [Kırgız lehçesinde ve Yakutça'da] taze ve daha ekşimemiş kımız. Yakutça'da da "taze kımız" ma'nasına gelir ki Türkçe'de "sabah" gibi taze demek olsa gerek

[Sayfa 4]

Sabah II

Saba: [Pekarski, Yakut Lügatı II 2005]

1-Sallamak (meselâ elle sallamak); vurmak.

2- Ufalamak, rüzgâr esmek: Mukayese ediniz: Sagay, Koybal Türkçesinde "rüzgâr esmek"

[Not: "Sabâ yeli= Sabâ rüzgân" kelimelerini hatırlayınız! A.]

Saban: [Pekarski, Yakut II] Sıcaklık

[Sayfa 5]

Ni'met I

Nyima, Neima= [Pekarski II 1746]

Vasita [Sebep, iş ve hayat ve vasıtası] Yol

Kömo neima= Yardım vasıtası

Öy neima= Akıl vasıtası

Neimalan, Yakutça yazılışı Nyima= Parlak

Neimma [Pekarski II 1747] Mülâyim, zarif, ince, dar

[Sayfa 6]

Leke

Leke: [Mukayese ediniz: Osmanlı Türkçesi'nde "leke" ağaçların] üzerine yapılan (kertik) küçük bir kertik, açılan yara [Pekarski II 1487] (gedik)]

Lekeger: Kesilmiş, kertilmiş.

[Not: "Leke" kelimesi Kırgız, Kazak, Başkurt, Kazan ve sair Türk lehçelerinde yoktur. Yani Anadolu Türkleriyle Yakut Türklerinin arasındaki sahada bu kelime unutulmuştur. Kelimenin Yakutlarda ve onlardan tamamıyla ayrı olan Anadolu Garb Türkçesi'nde bulunması gösteriyor ki "leke" çok eski bir Türkçe kelimedir. Ortadaki Türkler unuttukları halde Türk dünyasının iki kutbunda yaşıyor. A.J.]

[sayfa 7]

Harçlık (harç)

Harç [Pekarski III 3367]

1-Atın sağnsı ve kemiğiyle beraber alınmış kısmı ki ne kadar yağlı alursa o kadar makbul olur.

2-Para

3-Muayyen bir adetle kullanılırsa "sikke" ma'nasına gelir.

"Bir harç"= Bir kopik

Harçla [Pekarski III 3368] Birine para vermek, birini zengin etmek, paralı etmek

Harçlıani: Para zenginliği, paralı olma

Harçlıah: Paralı, zengin, kapitalist, sermayedâr

[sayfa 8]

Ölçü: [Radlof] Ölçü, kalıp, kanûn, kaide, ört

Ölçü: [Radlof I 1254 Çağatay, Osmanlı, Uygur] 1- Mizân, terazi (âlet) 2- Ölçü --

Ölçümen: [Radlof I] Ölçmek

Ölker [Radlof I 1855]= şerya yıldızı, sıra, hutûl

Ülge [Radlof I 1857 Şor, Sagay]

1-Kalıp(dikiş kalıbı)

2- Atış için konulan huni, nişan

3- Kanûn (kaide)

Ülgen [Radlof II Türk mitolojisinde en büyük hayr-ı ilâhî

Ülger [Radlof I tilavet] hekimâne sözler, atalar sözü, hikâye

[sayfa 9]

Bugün tesadüfen çıkan kelimeler!

Vatan I

"Vatan kelimesi de Türkçe kökten geldiği görülmektedir. İptidai devirlerde "vatan" mefhumu çok var olduğunda şüphe yoktur. Bir "ocak", bir "avlu", bir "oba" vatan sayılmış olsa gerektir. Beşeriyetin avcılıkla geçindiği devirlerde av- şikânn toplandığı yer şüphesiz "va-tan" sayılmıştır.

Bize bu faraziyei ilham eden kelimeler:

Üten: [Pekarski, Yakut Lûgatı III sayfa 3192]

[Mukayese ediniz: Tunguzca'da "utan" kışlak ve yazlık bir nev' mesken]

Yakutça'da: Mühr, tayyû's-şekl kulübedir ki avcılann avlandıkları yerlerde yapılır.

[Türk Lûgatı tertib eden müelliflerin kaydetmedikleri Kırgızca "utan" kelimesi vardır ki obanın meydanlığıdır. Bu "utan" denilen yer mübarek add olunur. Süvari olarak burasına girmek edepsizlik sayılır. Kırgızca halk şîirlerinde çok geçer A. II]

[sayfa 10]

("Fıkanın bana arzı var!")

Araz: [Radlof I 260 Kırgız= Arapça: Ârâz]

Başkasına karşı hiddet, biriyle kavgada bulunan, muhalif.

Arazdas: [Kırgız Radlof II]

Kavga etmek, düşmanlık etmek

Arazdik: [Kırgız Radlof II] Düşmanlık, kavga

[sayfa 11]

Rakm, terkım= rükn, terkın

Rakam: [Radlof III 709 Karayım, Kınm]

Rakm

Misal: "Bu bezim rakamı değil Frenk rakamına benzer"

Arkan:

Arkam:

Argan:

Urgan: Hep urgan, sicim ma'nalarını ifade eder.

İptidal devirlerde insanlar "rakam" (sayı işaretli) yerine ip düğümlemişlerdir. Acaba Arapların "rakam", "rakan" diye aldıkları bu kelime Türkçe "arkan", "arkam" kelimelerinden midir?

[sayfa 12]

Mermi

Möröy: [Verbitski. Altay, Aladağ Türk Lehçeleri Lügatı, 205]

Nişan olarak atılan(vurulan) hedef, bahis tutuşmak

Mör, mori: [Verbitski Altay, Aladağ Türk Lehçeleri Lügatı, 488]

Falkiyyet, hakimiyyet,, oyunda kazanma, telefvuk

Möör: [Radlof IV 2132 Kırgız= Mühr]

[sayfa 13]

Şer: [Radlof IV Kınm, Şor]

1-(Kınm) Bedbahtlık

2-(Şor) Verem hastalığı

Şer: [Radlof IV 1004 Kırgız]

1-Uzun müddet (senelerce) süren müzmin hastalık

2- Hastalıktan sonra kuvvetten düşme(hastalık sonu halsizliği)

Şira [Radlof IV 105] Tileut, Lebed, Şor] Belyye, ızdırıp

[Sayfa 14]

||

Kadr, takdir

[Not: "Kadr", "kudret" ve "kâdir" kelimeleri bir kökten gelmiyorlar-
sa Türkçe'deki "kadir" den gelmiş olacaktır] Kadmānen [Divan-ı Lû-
gat- it Türk] Eşşeyü'S-saub

Kadir [Divan-ı Lûgat- it Türk'de I 304] Kadrü'l- cebbârü'l- savb mi-
ne'l- mülük ve bihi yulakkabu el-Hâkimiyye bi-Kadir Han ve hazi-
hi'l- luga vafekat el- Arabiyye li enne'l- tecebbur min el- Kudre. Ve'l-
cebbâr hüvellezi yakdiru alâ yuridu. [Hakanlık ünvanı Kadir Han
olarak adlandırılır. Bu Arapça'ya da uymuştur. Çünkü cabbarlık kud-
retten gelir. Cabbar da istediğini yapabildir]

Not: Eski hakanların ünvanı "Kadir Han"

"Kadir Bilge Tengri İlig Kutu"

[Radlof: Uygur Dili Yadigârları", 272]

Orhun'da bir mevkil adı:

"Kadirhan Yış" [?204]

Herhalde "kadr" Türk kökündendir.

[Sayfa 15]

Tasallut, musallat, sultan

Salt:

Salgar: [Pekarski II 2053] Bıktırmak, nefret, telkin etmeye başla-
mak, menfûr oluncaya bıktırmak [nefret ettirecek derecede bıktır-
mak]

Sallon: [Pekarski II 2268]

1- İnsan karnında bulunan böcek solucandır. Daima açlık hissettirir.

2- Kanaatsızlık, aç gözlülük

Saltan: [Radlof IV Kırgız] Ağırlığı olmayan [baga] olmayan]

Saltak: [Radlof IV Çağatay] Çokluk, ordu, [asker]

Erke Saltan: [Şaman dualarında bir ilâh adı]

[Not: Anohin bunun Arapça "sultan"dan geldiğini söylemiştir. Fakat doğru olmasa gerektir. A.J.]

[sayfa 16]

Def i

Tep: [Pekarski III 2638] [Mukayese ediniz: Türkçe "tep", "dep", "tip", tepmek, ayakla vurmak, ayakla çiğnemek, ayak altı etmek, vurmak, Moğolca'da "depse": Ayak altı etmek, ayakla basmak, çiğnemek]

Tekme atmak, birini ayakla vurmak, tepmek, Tüklele uzağa vurmak, uzağa girmek

Tepsen [Pekarski III] Serseri.

Tibir[Pekarski III 2661] Tükürmek, birine karşı ağızla bir şey serpmek (ağızdaki su ile yahud başka bir imâ ile başkasını ıslamak)

Tip [Pekarski III 2678] I- Süpürmek, götürmek (rüzgarın kardan alıp götürmesi) II- İstinkâf etmek, inkâr etmek

[sayfa 17]

Hadar: [Pekarski III 3227. Tunguzca "kadar"= dağ, kaya]

Yakutca'da: Kaya

[Not: Arapların itikadına göre "kadir" kaya gibi köşelere yazılmış yazılardır değil mi? A. J.]

Keskil [Pekarski I 1063]= Teskil

Kadr, takdir-i ilâhî, kismet

Teskil [Pekarski III 2650] İstikbâl, gelecek

Ketel[Pekarski I 1065] Musırr, inatçı

Ketel[Aynı sayfada] 1- Beklemek, infizar etmek, bir şeyi gözden
kaçırmamak için munlazır olmak

[Bu kelime Tileutca'da "kede" telaffuz olunur]

3- Muhafaza etmek, korumak, saklamak

Ketel [Aynı sayfada] 1- Bekleme, infizar 2- Muhafaza, koru-
ma]

[sayfa 18]

Kirban [Pekarski "Yakut" II 1411]

Kendi kendini vurmak, vurulmak

Kirbanyık [Pekarski II] Ufak parçalara ayrılmış et

Kuralay [Pekarski II 1241]

Müteveffanın mezar yanına bir çukur kazılıp sevdiği atı gömülür.

Bu atın mezar yanına dikilen oymak direğe "kuralay" denir.

Harbon= Korbon [Pekarski III 3497 kelimenin kökü "hor"= "Kor"
dur]

Karşılıksız masraf, israf

Harbonna= Karbonna [Pekarski III 3497] Fazla masraf etmek
[karşılığı görülmeyen para sarf etmek]

[sayfa 19]

İsitrista: [Pekarski III 3831, "İstiris" kelimesinden]

Köü sözlerle söğmek (küfür etmek)

İşi: [Pekarski III Mukayese ediniz: Kara Kırgızca "iziçu" = Gürültü,
bağırıp çağırma] Yakutca'da: Sadâ, ses, nidâ, feryâd.

İstiris: [Pekarski III] Küfür, Söğme

İstirap: [Pekarski III 3832 Rusça "straf" kelimesinden]

İstirapta: [Aynı Rusça kökten ceza, ceza-yı nakdî] Tecziye etmek.

[sayfa 20]

1 - Kurban

Kuragan: [Radlof II 922 Tileut, Sagay, Koybal, Kaç, Komandî]
Genç koyun

[Not: "Koyun" bu lehçelerde "koy" da denildiğine nazaran "koyun"a "kuzgan" da denilmesi kurban (koruman= Koruyucu) kelimesiyle münasebeti olsa gerektir A. I.]

Kura= Kora: [Radlof II Kazan] Ağır, ahır.

Kuran: [Radlof II Tilavet, Lebed, Altay] Yabancı teke

Kuraan: [Radlof II 923 Altay, Lebed] Genç koyun

Kuraba: [Radlof II 924 Kırgız] Yoğurt mayası

[Not: Hatırlayınız ki Şamanizm'de en mukaddes kurban sütüdür]

Kuruy: [Radlof II 928 Tilavet]

Kurbanın vücudundan ayrılan hayat kuvveti

Aylamak için Şaman'ın kullandığı ekmek.

[sayfa 21]

2- "Kurban"

Kuruyalamak: [Radlof II 929 Tileut]

Kurbanlık hayvanın vücudundan çıkan hayat kudretini avlamak
(Şaman hakkında)

Kuruman: [Radlof II 937 Çağatay] Mukaddimetül- ceyş

Kurumsag: [Radlof II Çağatay] Kurban

Kurban: [Radlof II 962 Çağatay] Keman muhafazası, kın.

Kurbustan: [Radlof II 963 Altay, Moğolca'da "kurbustan"] hayrı
ilâhidir ki ekseriya Ülgen tesmiye olunur.

Kurman: [Radlof II 762 Sagay, Şor, Koybal]

Ufak parçalara ayrılmış et, et parçaları

[sayfa 22]

Zoo:

Soo:

Zik: [Çağatay Lügati 176, [?] ve ondan naklen Radlof IV 908]

Can, hayat.

(Zoor= Zor: [Radlof IV 899 ?] büyük, semiz (hayvanlar hakkında)

Sūr=(Suur) [Radlof IV 764 Kirgız]

Yabancı bir hayvandır. Almanca'sı: Das Murmelthier

Sol(Soo): [Radlof IV 512 Sagay, Şor, arka, arka kısım, vücudun aşağı tarafı]

Sıgıncık: [Radlof IV] Bir kuş

[sayfa 23]

Soo, zoo:

Sigin: [Radlof IV 617 Altay, Tileut, Lebed, Osmanlı]

1-(Altay) Erkek maral

2- (Osmanlı) Almancası: Elenthier| Geyiğin iri ve benli bir cinsi

Sigun: [Radlof. Orhun, Uygur]= Sigin, maral

Sus: [Radlof IV, 781 Tilavet] İnsanın ve hayvanatın canı

"Maldin suzun üzütler alıp pardi"

Davarların canlarını ölümler alıp gittiler (bereket kaçtı)

"Kisinin suzu yürüp yat"

"Ölen, müteveffa) kişinin ruhu yürümekte (gezinmekte)"

Suna: Bir kuş, ördek

Sus: [Radlof IV] Bir ördek cinsi.

Sum=(Suum): [Radlof IV 762]= Sigin= Maral

[sayfa 24]

Not:

[Muhtelif Türk lehçelerinde hayvan isimlerini, sıfatlarını ruh ve can mefhumlarını ifade eden kelimelerin pek çoğu "zi", "soo", "suu", heceleriyle başladığı görülmektedir. "Suur", "zoor", "sigr", "zik", "sus", "suz", "sigin", "sigun", "sigiric" gibi.

Mam'in nazariyesine göre ilk ehlileştirilen hayvan, Sayan [= Altay] yamaçlarında yaşayan "geyik-maral, sigin" olduğuna ve bunun da Türklerdeki bir telaffuzu "suun" [Radlof IV 762] olduğuna göre Türklerden kültür ve dil alan milletlere "zoo+n" veyahut "soo+n" şekline geçmesi pek muhtemeldir] A.J.

[sayfa 25]

Pekarski Yakut Lügati II

Suur [Pekarski II 2343] Kuzgun, karga

So:

Mançu Lügatında [Zaharof sahife 620]

Öküün ve atın boynundaki kalın deri.

[sayfa 26]

Lakirdi I

Lakirmek: [Radlof II 728 Zenker Lügatından naklen]

Söylemek (Almanca: Sprechen)

Lakirdi: [Radlof III Osmanlı, Kırım] Konuşma, lakirdi

Lakildamak: [Radlof III Kazan] Ördeklerin lakida (seslenmesi)

Lakirmek: [Radlof III 729 Kırgız] Bırakmak, atmak

Liga: [Radlof III 756 "Uygur"] Çok, zengin

Lag: [Radlof III 730 Çağatay] Mahal, yer

Radlof'un notu: "Galiba bu kelime müstakil bir kelime olmayıp "yaylak", "kışlak" kelimelerinde olduğu gibi "lag", "lak" lakikasıdır"

Lagiy: [Verbitski "Altay ve Aladağ Türk Lehçeleri Lügati" sayfa 196.
Tileut]

Mümtaz, seçilmiş

[sayfa 27]

Lakırdı II

Lah: [Pekarski Yakut Lügati II sayfa 1470]

(Bu kelimenin müstakil ma'nası yoktur)

Uu-lah! Nidâ kelimesidir ki korku anında "uy-lah" diye bağılır.

[Not: "Vaveylah!" gibi]

Lahpa: [Pekarski II 1471]

Hakikat, doğruluk, tam kendisi.

[Bu kelime ile "lap" kelimesini mukayese ediniz!]

Lap: [Pekarski II 1466. Tilev Türkçesi'nde "lap" tam kendisi, nokta binokta doğru; Moğolca'da "lap" hakikat, doğru]

Yakutça'da: Hakikat, mâ-vaka', musaddak.

Lagir: [Pekarski II 1463] Aynı şey hakkında tekrar tekrar sormak.

[sayfa 28]

Lakırdı III

Lahsiy: [Pekarski II 1471] Durmadan konuşmak, her türlü herze söylemek.

Lahsir: [Pekarski II 1471] Geveze; geveze gevezegüylük

Lahsirdah: [Pekarski II 1471] Geveze, herzegüy

Lahsis: [Pekarski II] Dedi kodu etmek, öteden beriden konuşmak.

Liğlig: [Pekarski II 1483. Mukayese ediniz: Türkçe "leylek" "legleg"; Tunguzca "legli" = bir nev' yabancı kaz; Rusça "leklek" = Leylek]

Yakutça'da: Bir nev' yabancı kazdır ki alını beyaz olur.

Loguy: [Pekarski II 1473] Bir cismi diğer bir cisme vurup ses çıkar-

mak.

[sayfa 29]

Rüya I

Rüya kelimesi hakkında

Arapça'daki "ru'ya" kelimesinin kökü Türkçe olduğundan şüphe yoktur. Çünkü en iptidai devirlere ait olan kehanet, rüya, rüya tabiri gibi methumlan ifade eden sözler manevi kültür sahasında beşeriyetin muayyen bir basamağa yükseldiği devirde meydana gelmişlerdir. Bu devreye yahut merhaleye ilk vasil olanlar şüphesiz Türklerdir.

Iptidai devirde Türklerin "rüya" ve "kehanet" için kullandıkları kelime "ır" hecesini ihtiva eden bir kelime olmuştur. Bu "ır" hecesi aynı zaman Tanrılara okunan (söylenen) ilâhîleri de ifade etmiştir. Kültür sahasında yükseldikçe bu "ır", "ıra" kelimesi ağıt, türkü, şarkı ma'nalarını anlatmak için kalmıştır.

Lügat kitaplarında "ır" köküyle olan kelimeler:

"İrk" - [Divan-ı Lügat-it Türk I 45] El-kehâne ve'l-kâl ve ihracü'l- zamir.

"İrk" [Radlof I 1370 Osmanlı talı]

"İr", "yir" [Radlof I, III bütün Türk lehçelerinde] Türkü, şarkı

[sayfa 30]

Rüya II

"İra": [Pekarski. Yakut Lügati III 3808- 3809]

[Mukayese ediniz: Kara Kırgızca'da "coruk"= istikbali bildiren alâmet, işaret, rüya ta'bir; istikbalden haber verme; Moğolca'da "iru-va" Halhas lehçesinde "yoro" istikbale dair bir alameî]

Yakutça'da: Hiss-i kable'l- wuku', istikbalden haber verme, olacağı önce tahmin etme; mukadderatına nikbinâne (optimist) veya bedbinâne (pessimist) nazar; talı', iyi talı', kismet...

"İray": (Pekarski III. Pekarski bu kelimenin Rusça "ray"= cennet kelimesinin bızuntusu olduğunu söylüyor)

Cennet; parlak (ınurâni) görünüş (görme)

"İrala": (Pekarski III) İstikbalden haber vermek, (bir şeyi) vuku'un-dan önce hissetmek; tâlî vermek

[sayfa 31]

Rüya III

İra: ["İlla"] (Pekarski III 3823 mukayese ediniz: "ır", "yır", "eir"= Türkü, şarkı; Çuvaşça'da "İora")

Türkü, şarkı, ilâhî, hamd ü senâ.

Bütün Türklerde müsterek olan "ır" (Çuvaşça'da İora") kelimesinin kökü de "hiss-i kable'l- vuku", "kehanet", "talî" ve sonra "ilâhî" ma'nasını ifade eden "ira" kökünden gelmiştir. "İriya", "İora" ve rüya ta'biri ma'nasına gelen "yuru- yuru ve daha ibtidai devirlerde ihtimalen "İriya" (Arapça'daki "rüya", Avrupa dillerde şarkı, ilâhî ma'nasına gelen "air", arya") hep Türkçe bir köke dayandığından şüphe yoktur.

"İrk", "İria", "İra" kelimelerini tedâk eder ki biz yalnız "rüya" kelimesinin Türkçe olduğunu meydana çıkarmakla kalmıyoruz. Latince- rin "orakel" (oraculum) lannın Türkçe köke ve an'aneye dayandığına da zâhib oluruz.

[sayfa 32]

Rüya IV

Oğuznâme'de "İrkilata" adı geçer. Rivayete göre Türklerin bütün töre ve an'anelerini bu "İrkil" öğretmiştir. (Bakınız: Camiü'l-levârih; Ebu'l-Gazi, Şecere-i Türk ve Şecere-i Terakime) Yakutların inanmalarına göre ilk Kâm'ın adı "An Argıl" dir. (Bakınız: Pekarski 145) Bu Kâm'ın menkıbesi perinklonski tarafından tespit edilmiştir. (İlyaya İstarniya IV). Batılarda (?) İrgil böge (İrkilgahı) göleti vardır. (Baki-

nız: Polenin şimal-i Garbî Moğolistan Monografileri IV sayfa 117]

Görülüyor ki Türkçe'de "kehanet", "ilâhî", "şarkı", hiss-i kable'l-vuku, ta'bir-i rüya" mefhumlarını ifade etmek için kullanılan "ır", "irk", "iriyâ", "ira", "yora", "iora", kelimelerinin kökü Arapça "ruya" Latince "orakel" "orya", "air" kelimelerine münşâ olmuştur.

"Rüya" ile "hiss-i kable'l-vuku", "istikbalden haber verme", "kehanet" mefhumları bağlı olduğu gibi "ruya" ile cedd-i a'lâ költü bağlıdır. Költ ile ilâhî, türkü, şarkı yine bağlıdır.

[sayfa 33]

Hidro I

İdra: [Radlof I 1383 Kırgız] Dağılmak, ayrılmak

İlar: [Pekarski, Yakut III 3845] Yukarı çıkmaya yükselmeye imkan vermek, yükselmek, yukarı çıkmak

İtir: [Pekarski III 3852] Girdap, su çevrintisi

Hadarinya [Pekarski III 3227] Bir nehir ve mahal adı

Hadu: [Pekarski III 3435] Göllere biten ot

[sayfa 34]

Hidro

"Su" kelimesinin muhtelif Türk boylarındaki telaffuz şeklidir:

Su [Kazan, Kırgız, Özbek, Anadolu- Rumeli, Kırım, Azeri...]

Sup, Sub [Altay'da bazı kabileler ve eski Orhun âbidelerinde]

U [Yakut lehçesinde]

Suğ [Yenisey kabileleri]

Hu [Başkurt lehçesinde]

Türklerle komşu Moğol kabilelerinde:

Uhan [Bortoca'da]

Usu [Moğolca'da]

[sayfa 35]

Okyanus ve mer

Öken [Radlof Uygur Dili Yadigarları 289]

"Vigur sprachdenkmäler"

Nehr

Üküs

Üksün

Uğus [Pekarski Yakut III 317. Başka Türk lehçelerinde "üküs" çok, bihesab]

Yakutça'da: 1- Bihesab, çok bolluk, çok

2- Yakutistan'da bir göl adı

Üküz [Eski Orhun yazılarında] nehir

İslavca "more" başka dillerdeki "mer" (deniz) köklerinin Türkçe "muran" kelimesinden geldiği görülüyor.

Uygurca "müren" nehir (Uygumâme)

[sayfa 36]

Reson

Yakut lügatında [Pekarski I 303]

"Erisien" kelimesi "reson" (kanun) ma'nasına mevcuttur. Pekarski bu kelimeyi (Rusça "rezon" kelimesinden) diye kaydetmiştir.

Misalleri:

"Erisien tilim eppit men"

"Benim söylediğim sözler kanundur"

"Bahadır (cesur=kahraman) kişinin sözü- kanun"

Not: Pekarski'nin bu kelimeyi (Rusça rezondan) demesi doğru olmasa gerektir. Başkurtca'da "erese" düşünme, bir şeyin aslı faslını telkik edip bilme (bakınız [Etahu?] "Baskurt Lügati" sayfa 15)

[sayfa 37]

Amr I

Amr kelimesinin yaygınlığı

Ömr (Radlof I 1314 Kirgiz. Arapça "amr" dan)

1-Hayat

"Ömrün uzun bolsun!"

"Ömrün uzun olsun!"

"Ömrümde görmedim"

2- Ebediyet

Ömir (Radlof I 1913 Tuman lehçesi- Arapça "amr" dan)

1-Hayat; zaman, vakit

[Özbek, Başkurt, Kazan, Barâbâ, Kara Kirgiz lehçelerinde de "amr" kelimesi vardır. Bunları Radlof almamıştır. A.]

Öm: (Radlof I 1313 "Altay- mirâsı" Ev

[sayfa 38]

"Ömr" II

Ömr kelimesine benzeyen kelimeler

İmir: (Pekarski III 3796)

Çürümek, ihlal ve tefessüh etmek

İmiritten (Pekarski III)

Üzerinde zikzaklı ve dalgalı hatlara malik olmak

İmirittin (Pekarski III)

Yüzü üzerine zikzaklı, ince, dalgalı hatlar, buruşuklar kabul etmek

"Siraygın imirittinarıma!"

Yüzünü(çehreni) buruşturma!

[sayfa 39]

Ömr III

"Ömr" kelimesine benzeyen kelimeler

Ömürü:

Ömürük: [Pekarski III 3125] Sıkıştırılmış, daraltılmış

Ömürüy [Pekarski III 3125] Daralmak, sıkışmak, çekilmek

Amir [Radlof I 647. Altay, Tileut, Sağay, Koybal, (Küer ?); Moğolca'da "amir" Mançu'da "amuran"] Sukûnet, sulh, ittifak, istirahat

Amira: [Radlof, Tileut, Komandı]

Sulh/rahat) bulmak, sukûnet bulmak

Amirala: [Radlof I] Teskin etmek, teselli etmek, bir şey yapmaya vakit (hrsat) vermek.

Amra: [Radlof I 650 Altay] Rahat yaşamak, istirahat etmek.

[sayfa 40]

Sefil

Çipil [Radlof III 2153, Osmanlı]Gözleri çürüyen

Sabil: [Radlof IV 420 Kırgız]

Boşuna yürümek

Sabilip keldim

Boşuna gezmiş oldum.

Sapsil [Radlof IV 410 tilavet] Sarsılmak, sallanmak, zayıf düşmek
["sapsımak" dan gelir]

Sabil [Radlof IV 420 Sağay, Koybal]

Kımıldamak, sallanmak

Sebil [Radlof IV Tileut]

Dalgın olmak

[Sefil kelimesi daha araştırılacaktır A. I.]

[sayfa 41]

Üye [Mukayese ediniz: Türkçe'de "Üye" nesil ????]

Moğolca ve Boratca'da "Üye" asrı

Yakutça'da:

1-Hayatın devamı [zamanın devamı]; hayat, insanın ömrü, hayat, zamanın mürüru, zaman; ebediyet; asır= yüzyıl

2-Batı, nesil, uruğ

[sayfa 42]

"Esp"

Sipandamak [Radlof IV 668 Kazan]

Kuyruk sallamak [At hakkında]

Sipa [Radlof IV Osmanlı] Eşek yavrusu, tay

Sibay [Pekarski II 2427] Yavrulamayan kısrağ

"Sibaya Ayı" hikayelerde söylenen bir kısrağ adı

[sayfa 43]

Mud [Radlof 2200 Osmanlı] Zahir ölçüsü

[Kâmusda bu kelime Arapça diye gösteriliyorsa da Radlof Arapça dememiştir]

Mede: [Radlof IV 2104 Barâbâ] Alamet, işaret

Medele [Radlof IV Barâbâ] Alamet koymak, işaret koymak

Mat: [Radlof IV 2043 Tileut] Namuslu, doğru, müstakim, tam kendisi, vazih Almanca: Genau

Mitek: [Radlof IV 2160 Çağatay I ???? şeylerin ve zahirelerin ölçüsü]

Midret [Radlof IV 2162 (?) lehçesi] Yerinden oynatmak

Püttür [Verbitski Altay ve Aladağ Türkçesi Lûgatı 275] İnandırmak, kandırmak

[sayfa 44]

Rast

İras [Pekarski III 381] Türkçe "arik", orig, aruk, ari aru Boratça'da arum, Moğolca'da "arigun"= temiz, mukaddes, pak]

Yakutça'da: Temiz, nazif pak, saf, masum, namuslu, mukaddes, aziz

İrasta: Temizlemek, paklamak, yıkamak

Ras= İras [Pekarski II 2009] Temiz, pak

Rasta [Pekarski II 2001] Temizlemek

[sayfa 45]

Tor

İs ve kökürt

I-Kök, esas, menba'

Törüt

Her tohumun vücuduna âmil veya esası olan şey

II- Tabii, mebdâ'

Tuölba, tûörba, tûörbe= tûörpe

1-Su birikintisi, küçük göl

2- Mahal, ülke, durulacak yer

Tuölba (sayfa 2902) Toprak kümesi

Tuoramas (tuoromas)= Toprak kümesi

Tuorpas: Yüzü yuvarlak parça(mecâzen)

Sayfa : 1

Tazarrü ve Zar kelimelerinin kökü türkçe
" SAR " dır .

SARIN /Radlof "Proben" IX" 488 Belter , Türkü,
Şarkı .

SARIN /Verbitski , S 293/ Muşaire suretinde
söylenen türkü

SARIN /Radlof IV Butun şark lehcelerinde/Türkü,
Şarkı.

SARNA- /Verbitski, S 293/ Türkü söylemek .

SARNAMAK /Radlof IV Çagatay, Altay,Tileut, Şor
ve başka lehçelerde/. Ötsek; Şarkı söy-
lemek , ilahiler okumak (Kam hakkında);
Hastalıktan dolayı inlemek .

SARMAK /N.Tahir.Bağkurt lûgatı,S 96/ Birinin
arkasına takılıp mütemadiyen dilenip,
Söylenip Yürümek .

SARNAY /Radlof IV. Farayın/ Türkü , Kaside

NOT : Bağkurtçada ve Kirgizceada "Sarin"

"Yanak Türkü" demektir. Sarnamak =Yana -
yakıla şarkı söylemek .

Sayfa : 2

"Mangal" II

iptidai şeklidirki KULTÜRÜ Türklerden alan Mogollar da bu güne kadar muhafaza edilmiştir .

"Manuhu" kelimesi de eski Türkçede Korumak, Muhafaza etmek , Saklamak manalarında kullanıldığı görüyoruz :

- Mana (Pekarski II 1513) Muhafaza etmek, Korumak , Beklemek

Manabil (Pekarski II 1513) Muhafaza, Koruma , Saklama

Demek'ki "Mangal" kelimesini Mogol göçebelilerinin izahları yalnız halk igtikakı sayılmaz, bilakis arapların bu kelimayı " Menkale " diye izahları tam manasile halk igtikakıdır . Sıcak bir iklimde yaşayan arapların "Mangal " ile münasebeti olmadığı aşıkafdır . *Gingegen*

"Mangal" kelimesine yine bir kelime Menker, Menkere (R/L tebadülü) kelimesidir' ki Yakutça ve Tonguzcada " Torba , Kap " manasına gelir .

Sayfa : 3

Mangal

" Mangal " kelimesinin Türkçe olduğunda şüphesiz yoktur . Bu kelimeyi Radlof " Arapçadan - alınmış " diye gösteriyorsa da şüphesiz itimad değil dir . Çünkü Radlof bu gibi kelimelerin menşei ne dair bizzat tetkikatta bulunmuş ; Yalnız bizim Türkçe lûgat kitaplarındaki malumata göre hüküm vermiştir (Radlof IV 200).

~~.....~~ (1871^{el} senelerinde) ~~.....~~
Rovinski'nin " (Kerçinsk'den Çine kervanla seyyahat adlı makalesinde (Zap.Imp.Rus.G.O. XXXIV) şu satırları okuyoruz :

[Çadırda , yatağa yatmadan önce yakılan ateşin alevini alup yatak yanındaki bir çukura gömdüler . Çünkü bu suretle kömürlerin yanması çok yavaş olmakla sıcak iyi muhafaza edilmiş oluyor . Bu çukura da "mangal" diyorlar . "Mangal" kelimesini bana böylece izah ettiler : "mangal kelimesi " manuhummuhafaza " ile " gal-ateş " kelimesinden yapılmıştır'ki "ateş mahfazası" demektir" S 571] .

"gal" kelimesi bu günkü Nogolcada "ateş" demektir . Türkçedeki "yalgın- alev" kelimelerinin

Sayfa : 4

SAR / Yakut II 2093 . Evettendir .Mogol-
cada " Sarasar " Gürültü, Şamata/

"Sar gına taa " "Sar" diye göz yaş-
ları akmak .

SARILA / Pekarski II . 2113/
Hüngür güngür ağlamak ; Bağıra -
Bağıra ağlamak ; Bağırup çağırmak.

C.254

T. D. K.

Kayyum Nasiri

LEHÇEİ TATARİ

73

Kazan 1895.

LEHÇE-İ TATARÎ

Kayyum Nasiri

Kozan 1896

Anıtkabir Atatürk Kütüphanesi Bilgileri

Envanter No : 73

Yazar : Abdülkayyum Nasiri [Çev: Abdullah Battal]

Cild : Beyaz

Ebadı :

En : 22 cm.

Boy : 30

Sayfa Adedi : 541

Sayfa : 3

Ankara: 14/4/1937

T.B.E. Usmanlığından:

B-ı A. Taymaz tarafından teredine edilen "Lehçe-i Tatarî" Türk lehçelerine ait bulunan "Urunka Bölüğü", "Altay-Alındağ Lâğeti", "Çevre Lâğeti" ve sair eserler gibi arif Türkçe lâğeti olmaksızın sayılması. B. nınla beraber bu eser Kâsen Türkçesine dair bir kâsenî tarafından yazılmış yegâne lâğet kitabı olmasi itibarıyla "lehçeler lâğeti" hasırî: B. için toplanmakta olduğumuz vâhîm materi-yallerden birini teşkil etmei tedir. Kâsenîliler eski Bulgar Türklerinin kurdakları İelâm-Türk kullandıkları tevarîh etmiş bir Türk şâhresi olduğundan dolayı Arapça bir çok kelimeler kullananlardıdır. Müellif Kayyum Hâsârî eski kâsenîlerden olduğundan Türkçe kelimeleri bile Arapça veya Farsçaya ırcı' etmeğe çalısmıştır. Esir müteallâ edildikten bu cihetin dikkot nasirine alınmasi rica olunur.

Usmanlık

Sayfa : 4

Ahenos: Meğhur bir ağaçtır, ki Hindistanda bulunur; gayet alpak bir ağaçtır; yakılınca iyi bir koku çıkar; dövülerek suya endikten sonra güne sürme gibi sürülürse, "tevuk kıza"(tevuk karam) denilen illete şifa olur.

Sayfa : 6

Atalı-analı: vâsıfı terkibî kâbilînden:" atalı-analı kâğırçin" demek atamı da anamı da var demektir; meselâ atalı-analı birgirdiler(bahalı-ağullu berkebber geldiler) dersek, baham ile ağla hep birlikte geldiler demek olur.Ancak bu gibi hususlarda beğni bir intelik de vardır ki anlatmak güçtür.

Sayfa : 6

atamak: ad konmak, tasnife edilmek, edilmek; mev'ulu-biz ve
 " diyib" fiilinin ilâvesiyle istimal edilir: " muş(bu) tasnir
 (desir) (diyib ataledir): çeğataycede de bu manadadır.
 Atamak: ikid ve vadedmek demektir; " vasiyet etmek" manasında ol-
 duğu da şüphesizdir. Netekim " filân kimege(kime) toğru atıp

Sayfa : 7

Kiçi oğluna atadı: " derler(bu, o, doğu etian küçük oğluna ve-
sayet evli demektir),"

Atalmak: mekûl fiildir, ki tasniye edilmiş olmak demektir.

Atanmak: çeğataycede " atalmak" ile aynı manadadır.

Atılan kiçi: meşûr ve mev' eden manasındadır..

Atıl-Mil: Mil-Yolun nehrinin suki atıla..

Atmak: Kile vakte elden kurtulma bir yana kurvetle bırakmak. İa
 ter yakma, ister meşû olma. taşlamak, irtikâsınun muredifleri
 derler: " itke(kipege) taş atıla: " birerri taşnase aturtup etmek"

Sayfa : 13

Açmak:(lâim fiildir): açmak, ekşemek; bunun sıddı " tüşlemek"
 ve tathil olmaktadır: " atı apıdı": atıdan tathil değışti ve hummet
 keşetti; " hamur apıdı": maye tesirile o hamur ekmek yapılmak ha-
 le geldi; " bal apıdı": bal tahammur etti; " Anger bık tams apı-
dı": ona pek müteasir ~~atıldı~~ ve müteallim oldum.

Açı almak: bir alman da derler: patenâ almadır, ki beklemek almadır.

apı kayı: tathil hiyer(tarfu).

apı kebiat: tathil lahma(tarfu).

Açı bal: apıa çailerek tahammur etide bal(içki).

Sayfa : 16

Ah: tesellî ve nedam^ı esâdâr; bazen tahsin ve tekdîr yâin-
de de kullanılır: " ah, bîk nefis hawa": ah ~~enne~~ enfes hawa;
" ah, bîk nefis taam"(" ahma" maddesine bakılan).

Sayfa : 17

şemud-dab: şu kuleşi denilen bir nebattir.

Sayfa : 18

Arpe-kurpe: şarhasa hububet şokuntıları: " kürpe^{şarpe} - ~~na~~
~~şarpe~~ " v maddedir.

Arpe: Arabça " şair" denilen soruf habbe " şage arpe çıktı":
" şage arpe^{şair} çıktı": bir nevi mesteliktir.

Sayfa : 24

Ariklâetmek: şayiflâetmek. " kün-tân olgip yürdü, şayfâedı, şim

Sayfa : 26

Ari: şay, pek iyi: " ari dâret şayesiz": evet doğru şayluyo^ş.

Sayfa : 36

Ağaç: (Arabça " şecer" olup, fetsçesi " direht"tir; nebattat
cümlesindendir: " oiy ağaç": sakinde duran canlı ağaç; " şim
şagı (odun ağacı). Ağacın en inceleri bulunduğu gibi, kütür
on kulaç olmaları da vardır; ağacın enve: a-şayezdir: şimş
(meşe), narat(şam), tel(^{şimş}şak), çöke(ahşam): eski lügatte "pe-
"yığaç" şeklinde de yazarlar.

Sayfa : 38

Ak:keremın karıştıdır:beyaz, ağac, safid." ak külemek içten
kiyoı": yeni yıkanmış, temiz gömlek don geydi; " ak kagıs(kâ-
ğıt); " ak kış"(kış); " ak un": elenmiş saf buğday unu;
" ak ağrı"(ağrı); " yumurta ağrı": yumurta ağrı; " ak
yulıu"," ak lâlâ"; " ak qalfi"(adıqayı: latince: " salvia);
" Ak tıngulık", " ak haşhaş"; " ak ilmek"(ilmek); " ak sakal-
ı:(yeni kocamış adam).

Sayfa : 40

Akıl-sengerli:hem beyazı, hem aqk maviai olan,.

Akçe:para, bedel: " kıymış akçe"," baktır akçe": " uvrak akçe
(ufak para); pağıstoyada " Akçe" şeklinde yazılır.

Akçalı: para sahibi olan.

Akçalı adamlar, sengin adam.

Akçalanmak:senginleşmek; paralanmak.

Akçalandırmak: senginleştirmek, paralandırmak,

Akcasız: bedava, bilâ bedel(boş,tığın); " akcasız kişi: ak
fakir, parcasız adam.

Ak yul(yol): iyi sefer, uğurlu seyahat.

Akten:evden, dâhlis(evki lûğettir).

Sayfa : 43

Aley: hale axtı, qıylı.

alay-bulay:(etbai alfasdandır): qıylı-bıylı."niçik kirek aly
qatınlıq(ciddiyetle ve hulala değıl).

Altı:- beşten sonra gelenadı.

Sayfa : 56

Aygırınenemmiş et. (eğer enemiş ise, "alağa" demir).
aygırlanmak: hayvanda mutemmel olmak; inek hakkında "yığınca"
karak hakkında "çektirmek".

Sayfa : 84

Ur: herdek, çukur.

Urak:ekin biçmek için kullanılan bir alettir, urak;Urak vak-
tı yahud urak üstü(herdek zamanı); kir işi vakti ot ve ekin
" biçilen zaman." urak çiktirkeci"shamed çekirgeci; arabça
" heredi heredi".

Sayfa : 121

İsenleşmek:saglık-senelik deleyerek ayrılmak, vedeleşmek yahud
ayrışmak; saglık-senelik normal.

Sayfa : 138

Basıdırmak: başınmaya mecburiyet vermek.

Basınçak:dün, aşagılık;saygısız, haddini bilmeyen.

basınçaklık:saygısızlık, haddini bilmezlik.

X Destirtilis kâbûs, karabasan.

Sayfa : 145

Bavir:(başka şekilleri begir, begir): ^{bu}gâşenî tihel'dir
(Mualif kendisi " bavir" maddesinde bunu karadığır olup
arabçesinin' kebid' olduğunu yedinceyiti; halbuki begirle
bavir" aynı manayı ifade eden kelimenin başka başka şekil-
lerinden hiç bir manâ değildirler;tihel ise, arabçada ke-
radığır olmayıp, delaktır; mitercin)." "ak bavir iti(^{ml}
karadığır eti), yani ml öğere bitişik olan et gibi lex-
setlidir.

Sayfa : 215

Tegeremek:yuvarlanmak;değersel bir nesnenin bir yerden diğer bir yere yürümesi; kuyuş tegeremek(güneş batmak); ~~aygırmak~~hayvan ağnemek, ağnemek, debelenmek, yuvarlanmak, tegeretmek:yuvarlatmak, tekerletmek;tegererek ve tegeretmek fiilleri yer üstünde olan hadiseyi ifade etmek için kullanılıp, havada olanımaş eylemek(dönmek) fiili kullanılır;kuyuş tegeredi denilmesi ise, mecazî bir tabirdir; tegereşmek**çan birlikte yuvarlanmak**;beleler bir yerde tegereşip yutalar:(çocuklar bir yerde yuvarlanıp şıp yutuyorlar).

MİLLÎ KÜTÜPHANE

*Reis Hayrettini .. Bu kitap,
Dil Kurultayında sizden aldı,
çün büyük feyzin ilk küçük
eseridir. Ellerini öperetk
halkın müzisyeni. Halkta yaygın.*

HALK EDEBİYATI

Antolojisi

11-3-1933

Yunus Emre—Salt Emre — Kaygusuz Aşık — Oşan —
Bahri — Kul Mehmet — Öksüz Dede—Hayalî—Köroğlu—
Ömer Sinan—Azmi Baba — Pir Sultan Aşık — Karaca
Oğlan — Geyheri — Aşık Ömer—Kayıncı Kul Mustafa—
Ali — Kara Hamza — Mağripî oğlu — Beşni — Garip
Hasan — Dertli— Bayburtlu Zihni—Emrah — Seyranî—
Gülrahi — Enine Hasan — Râim — Masîler

Nagiri

KANAAT KÜTÜPHANESİ

İzmirhul — 1933

MİLLİ KÜTÜPHANE

Yusuf Ziya

**HALK EDEBİYATI
ANTOLOJİSİ**

Kanaat Kütüphanesi
İstanbul 1933

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 887

Yazar : Yusuf Ziya [Ortaç]

Cild : Yeşil

Ebadı :

En : 12 cm.

Boy : 18 cm.

Sayfa Adedi : 76

Not : Atatürk kitabın boş iki sayfasına iki şiir yazmıştır.

Sayfa : 1

SÖZBAŞI

Yirmi beş yıl evvel, Ömer Seyfettin'in Selânikte çıkan (Genç kalemler) e yolladığı bir mektupla başlayan sade türkçe cereyanı, uzun itirazlardan, çetin münakaşalardan sonra, açtığı zafer yolunda, rahat, sakın adımlarla yürürken, her yeniliğin ve her inkılabın başı ve kalbi olan en büyüğümüz, bir gün onun da elinden tuttu ve asıl maksada, asıl gayeye doğru koşturmağa başladı.

Birkaç ay evvel, Dolmabahçe Sarayında toplanan dil kurultayı ve onun verdiği canlı kararlar, başa geçen büyük Başın eseridir.

Ben, bu küçük eseri, bu büyük işe bir damlacık hizmet olur ümidi ve sevincile hazırladım. Kusursuz, eksiksiz, bir eser değil, baştanbaşa kusurlu eksik bir eser yaptığımı bilmiyor değilim. Fakat, bütün bu kusurları hoş gördürecek iki şey var: Yolunda ilk eser oluşu, bir... Çok iyi bir maksat için yapılmış olması, iki...

Bu çifte v-selli, beni memnun etmeğe kâfidir.

Yusuf Ziya

Sayfa : 4

YUNUS EMRE

Yunus Emre, Türk edebiyatının öz şöhretlerinden biri, belki de birincisidir. XIII—XIV inci asırlar arasında yaşadığı anlaşılan Yunusun, doğum ve ölüm yıllarını dosdoğru bilmiyoruz.

Kendine göre bir felsefe yaratan Yunus, has şiirin vasıflarından olan Mistisizmi asırların ruhuna işlemiş derin bir şairdir.

Yunusun doğum ve ölüm tarihi gibi doğup öldüğü yer de pek belli değil. Bektaşî an'anelerinden onun Sivri Hisarlı olduğu anlaşıyor. Bolu civarındaki Sakarya suyu köylerinden bir türkmen olduğu da rivayetler arasındadır.

Ümmîliği meşhur olan ve kendisi de ümmilikte öğünen Yunusun eserleri, bu iddiaya hak verdirecek şeyler değildir.

Yunus Emreden örnekler :

Ben yürürüm yane yane
Aşk boyadı beni kane
Ne âkılım, ne divane
Gül gör beni aşk neyledi !

Sayfa : 5

— 5 —

Kâh eserim yeller gibi
Kâh tozarım yerler gibi
Kâh çağlarım sular gibi
Gel gör beni aşk neyledi !

oo

Ben yürürüm elden ele
Dost sorarım dilden dile
Gurbette halim kim bile
Gel gör beni aşk neyledi !

oo

Gurbet elinde yürürüm
Dostu düşümde görürüm
~~Uyanır, merd-i olurum~~
Gel gör beni aşk neyledi !

oo

Benzim sarı, gözlerim yaş
Bağrım yara, ciğerim taş
Halim bilen dertli kardaş
Gel gör beni aşk neyledi !

oo

Aşkın beni mest eyledi
Aldı gönlüm hast eyledi [1]
Öldürmeğe kasteyleydi
Gel gör beni aşk neyledi !

[1] Hast eyledi = Hasta eyledi.

Sayfa : 6

Ben Yunusü biçareyim
 Aşk elinden avareyim
 Baştan ayağa yareyim
 Gel gör beni aşk neyledi !

Aşkın odu ciğerimi
 Yaka geldi, yaka gider
 Garip başım bu sevdayı
 Çeke geldi, çeke gider !

∞

Sayfa : 25

ÜMMÎ SİNAN

Bursalı Ümmî Sinan, İbrahim isminde okumuş bir
 tarikat mensubudur. Mütesavvıfane ilâhileri arasında pek
 güzelleri vardır. XVI ncı asırda doğup ölmüştür.

Erenlerin söhbeti,
 Ele giresi değı !
 İkrar ile gelenler
 Mahrum kalası değı !

∞

İkrar gerek bir ere,
 Göz açıp didar göre,
 Sarraf gerek gevhere,
 Nadan bilesi değı !

∞

Bir pınarın başına
 Bir destiyi koysalar,
 Kırk yıl anda durursa

*zula dolus
 değıl*

Sayfa : 25

∞

Ümmî Sinan yol ayan
Olubdur belki beyan
Dervişlik yolu heman
Taç ve hırkası değil !

Sayfa : 57

DERTLİ

XIX inci asır saz şairlerindendir. Memleketi Bolu.
Ölüm tarihi 1844. Aruzla ve hece ile yazmıştır. Küçük
bir divanı vardır.

Eserlerinden birkaç güzel parça :

Sakıya, camında nedir bu esrar?
Kıldı bir katresi mestane beni !
Şarabı lâ'linde ne keyfiyet var?
Söyletir efsane efsane beni !

∞

Ref it nıkabını ey veçhi enver,
Zulmette gönlümüz olsun münevver,
Şarabı lâ'linin lezzeti dilber,
Gezdirir meyhane meyhane beni !

∞

Sayfa : 57

Ayyaşın çok belâ gelir başına,
Tahammül gerektir adû taşına,
Şem'i ruhsarına, aşk ateşine,
Yanmakta seyretsin pervane beni!

Sayfa : 61

2 1 1

EMRAH

XIX inci asrın üç büyük saz şairinden biri de Emrah'tır. Vatanı Erzurumdur. Hayatının ıstıraplar içinde geçtiği, gurbetlerde dolaştığı yazılarından anlaşılıyor. Yine yazılarından sezildiğine göre hayatı oldukça uzun sürmüştür. Aruz veznile divanı matbodur.

Ellerin kırılın a napı hoyrat,
Sana kimler dedi boz menekşeyi?
Nazik eller ile devşir, cem eyle.
Ak sinen üstüne diz menekşeyi!

oo

İki suna gördüm, indi bu bağa,
Onlar sayesinde bağa nur yağa!
Direr deste bağlar sancar yanağa,
Menekşe yüz koklar, yüz menekşeyi!

Tutam yar elinden tutam,
Çıkam dağlara, dağlara!
Olam bir yaralı bülbül.
İnem bağlara, bağlara!

* Emrah

Sayfa : 69

EMİNE HANIM

Konyalıdır. Yaşı doksanaya yakın. Henüz sağ. Babası
Hafız Mehmet efendi, dedesi meşhur Şem'i'dir.

Emine hanımın okuması yazması yoktur. Fakat
eserleri, cidden sâî, samimi, güzeldir.

Ak çeşmeden çıktım, talimin eder,
Candarmalar sağın, solunu yider,
Anayı, babayı koyupda gider,
Gel yavrum, yollara baktırma beni,
Büyük mesnet ile gözlerim seni !

∞

Anan çıkar çıkar dağlara bakar,
Senin ayrılığın ciğerim yakar,
Bu uzaklık benim belimi bükür,
Gel yavrum, yollara baktırma beni,
Büyük mesnet ile gözlerim seni !

∞

Anacığın senin gözlerin arar,
Dört yavru doğurdum, bu imiş karar!
Styah saçlarını şimdi kim tarar?
Gel yavrum yollara baktırma beni,
Büyük mesnet ile gözlerim seni !

Medenîyet dome dıymaz
 O sağır,
 Taş üstünde taş braktıra
 durma Kır,
 Kafalarla dümdüz
 olsun her bayır,
 Atılmanın ağısını sen
 unutma,
 Kalbindeki intikamı
 unutma

Dağ bazını duman almış
 Gümüş dore durmazlar,
 Güneş ufuktan zindidayan
 Gürişelim arkadaşlar,
 Sesimiz : yergök su dinlemin
 Sert adimlerle her yer
 inlesin.

Bu gök deniz nerede
 var, Nerede bu dağlar
 taşlar,
 Bu ağaçlar güzellikle
 Gürişelim arkadaşlar

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and is arranged in approximately 10-12 horizontal lines.

H A K A N

Abdülhak Hâmid

1045

İSTANBUL

AKŞAM MATBAASI

1935

HAKAN

Abdülhak Hâmid [Tarhan]

İstanbul
Akşam Matbaası
1935

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 1045

Yazar : Abdülhak Hâmid [Tarhan]

Cild : Bordo

Ebadı :

En : 13 cm.

Boy : 19 cm.

Sayfa Adedi : 99

Sayfa : 28

28

H A K A N

Hakan Mütenekkir
Görmen de muhtemel senin - atiyi şimdiden !

Çoban kızı
Cörmekteyim, görenle eğer birse hışsedem.

Hakan Mütenekkir
Hakanlığın nasıl olacak hali hazırı ?

Çoban kızı
Bişek, olur onun ebediyyet musası !

Hakan Mütenekkir
Turam isterim ola hâkim zamaneye.

Çoban kızı
Malik yaşar o bir zaferi' kahiraneyeye.

Hakan Mütenekkir
Hakana ver bu müjdeyi, tatyib - eder seni.

Çoban kızı
Kıskanç - imiş refikan, koğmuştu dün beni.

Hakan Mütenekkir
Mutadın üzere hazır - olursun görünmeden.

Çoban kızı
Hakan nasıl görür, ya görünmezsem - öyle ben ?

FALİH RIFKİ

E-313

ROMAN

En büyük gün
En küçük tarayıcı
Hürriyet
Falih Rifki
1932

1051

İSTANBUL AKŞAM MATBAASI

BABALI, ACINUSLUK SOKAĞI No. 13

1932

Falih Rıfka

ROMAN

İstanbul
Akşam Matbaası
Babaölli Acımusluk Sokağı No:13
1932

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 1051

Yazar : Falih Rıfka [Atay]

Cild : Bordo

Ebadı :

En : 14 cm.

Boy : 19 cm.

Sayfa Adedi : 199

Sayfa : 14

14

ROMAN

Salonlarda, kazinolarda, caddelerde, hiç kimsenin artık şunu dediğini duymazsınız :

— Bu hafta iki kilo daha arttım.

Laboratuvarlar gaz muharebesini hazırlarken, spor ve sinema, insanları bir yağ muharebesine tutuşturmuştur.

İlmin ne dediğini ne bana, ne de âlime sorunuz. Acem şahının istim arkadan gelsin, sözünü gülmek için hatırlarız. Fakat ilmin modanın peşinden ayrılmadığına şüphe etmeyiniz. Paris hekimini hastalar kadar, belki daha fazla terziler, berberler ve deniz kazinocuları ödemektedir.

Eskiden şiirlere bile girecek kadar hoş bir kelime iken, şimdi tombul sözü ile urlu ve damlalı kelimeleri arasında fark kalmadı. Cazbant ve yanık deriden sonra zenci kötü bir sıfat olarak unutulduğu gibi, eğer bir gün bir iskelet yürütülecek olsa Fidyas'ın ismi hatıra gelmez olacaktır.

Yağ iki türlü erir: Ya Selim Sırrı yorgunluğu ve yahut yememekle! Yememek herkesin elinden geldiği için sıskalaşmak revaç buldu. Yakında insanlar çıplak olarak çatıştıklarında, tahta çatırtısına benzer bir ses çıkaracaklardır.

- Bu hafta 14 cilt kitap daha okudum.
- Şunu da biliyorum ki bu hafta 14 kilo daha arttım.

Sayfa : 67

ROMAN

67

Akl ilimleri, riyaziye, güzel ses, rakıs ve devir, tütün, kahve haram mıdır, değil midir; sonra Yezit bahsi, Firavun bahsi, peygamberlerin unanı babası bahsi.. *Bahse* karışmayan yoktu. *Bahse* Öyle ki, Koca İstanbul, Vahabilerin şimdiki Mekke'sinden beter bir cehennem olmuştı. Kadı efendi bir tarafı, Sivaslı öbür tarafı tutardı. Hattâ çakırla donu ayıptır diye çıkarıp, peşte-mal kuşatmalıyız, kâşığı atıp yemeği avuçlu yemeliyiz, diyenler az değildi.

Sayfa : 78

Mehmet Ali :

— Anadolu mu? O hiç olmazsa gülünç değildir. Anadolu'da yedi yaşında çocuk, yetmiş yaşında İstanbul'lu gibi pişkin, tutumlu ve olgundur. Biz ise, şehirlerde, çocuklar milleti oluyoruz, gittikçe hafifliyoruz, fakat kafamızdan! Muallim beyefendi, biz boybos *muayenesi* ile uğraşırken, profesör Piccard havanın dışındaki laboratuvarında çalışıyor, Molison Atlas denizinin fırtınasını yeniyor. Eğlenceleri de nedir, bilir misin? Olimpiyat yüzgeçlerinin göğüsleri ile Niyagara sularını dövdürtmek!

Avukat Şakir :

— (Güler) Horoz mu döğdürtüyorsun, azizim ?

Sayfa : 152

Talât Paşa göründü; kolu uzandı, uzandı, sıkılmış bir yumruk; Cavit, iki camlı bir cavlak; Cemal paşa tarama bir sakal; donanmacı Şefik bey; üstünlü esreli bir sülüs hamiyet mahyası bıraktı gitti,

Ve korkunç bir davul sesi, sanki devler minareleri tutmuş, kabirtme turur gibi..

— Derecesi kaç? /

— 39 a düştü..

Kubbe-i

Sayfa : 158

158

ROMAN

Onlardan. Profesör mü? Onlardan; nereye ne lâzımsa onlardan!

Düşünüyordum: Şimdi hangisini isterseniz, sırmasını, yaldızını, yıldızını üstüne geçiriniz. Geniş bir salonda derin bir koltuğa gömünüz, kendisine bir karış ta surat veriniz: İşte Osmanlı imparatorluğunu, kendisine dar gelen dünyayı, nasıl kurtaracağını düşünen büyük vezir! Dirisine sekiz atlı fayton, ölüsüne üç top arabası az gelir...

gore!

Sayfa : 159

— Bir gün Üsküdar vapurunda bir yan kamerası kavgası gördüm. İtilâf hükûmeti zamanlarındaydı. Birisi kim bilir münakaşanın neresinde :

-Kısa Fıkra

Sayfa : 160

SANAT

Ben bu satırları yazarken 20 teşrinievveldeyim. Ankara izinim bitti. Kumsal sıfırından, yayla binine doğru çıkmaya hazırlanıyorum.

İstanbul rahatsızının uyusukluğunu, Ankara kışlağının kuru, sert rüzgârlarına yedirmek iyi bir şeydir.

Yukarıki satırların sonuna "bitti" klişesini koyup çantamı hazırlayacağım sırada, iki mektup, fakat bu sefer ikisi de tanınmış dostlarımdan imzasını taşıyan iki mektup geldi.

Biri diyor ki : "Hiç şüphesiz eserine başlarken, bildiğimiz roman olmasa da, ona benzer bir şey yazmak istiyordun. Günlerden beri okuyorum; roman mı, hikâye mi, fıkra mı, makale mi, nerede yürüyor, nerede duruyor?.. Anlayamadım gitti. Bu tecrübe sana başlı başına sanatın güçlü-

Sayfa : 160

günü öğretmiştir, sanırım. Acele etmeseydin daha eğlenceli bir şey, daha çok kimse tarafından okunur bir şey yazabilirdin. ~~Gazeteci~~ gözünden,

Gazeteci

Sayfa : 181

ROMAN

185

"Arkasına fırlayan külâhını, eski baş hareketi ile giyemedi. Ben elimle tutup cavlak kafasına geçirdim.

"Sonra yavaş yavaş sür dibinden yürümeğe başladık. Haliç tarafları idi. Nereye gittiğimizi kestiremiyordum. Karagöz'ün öksürdüğü sesi, dinlendikçe nefesi, yürürken yüzü açıldı :

"— Bekri'yi kendi elimle bahçesine gömdüm. Hacıvat'ın dostlarını tanımamazlıktan geliyor. Kârvana karışmalı; ne gerisinde kalmalı, ne başında durmalı..

"— Ah Karagözüm, sen böyle konuşurdun ? Şimdi perde köşesinde görünüşün aklıma geliyor.

Gazeteci

Gazeteci

E 134

Fallin' Back

Zeytindağı

ndağı

Büyük Pansiyon on
Fakülte 14. kat

1972

Carter Devlin 940

Modeling the human immune response to HIV-1 infection

Antibiotic resistance

1000

100

Falih Rıfki

ZEYTİNDAGI

Hakimiyeti Milliye Matbaası
1932

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 941

Yazar : Falih Rıfki [Atay]

Cild : Mavi

Ebadı :

En : 16 cm.

Boy : 23 cm.

Sayfa Adedi : 157+1

Sayfa : 1

FİHRİST.

Sayfa			
3	Başlangıç		
7	Zeytindağı	1915	X
11	Kasımpaşa	1918	X
15	Totonya		
18	Mısır Sıtması		
21	Karargâh		
24	Bizim İmparatorluk		
29	Arıpsaçı		
33	Üçayak		
39	Bir Süvare		
42	Şeyh Esat		
45	Muhammedin Mezarı		X
50	Hacı		X
53	İyssa'nın Mezarı		
56	Musa Oğulları		
60	Portreler		
64	Yanlış Kapı		
67	Çadır		X
70	Altın ve Odun		
73	Bir Başka Süvare		X
76	Visruva: 1		
80	" : 2		
84	Konak ve Konuklarımız		
87	Çadır Devlet		
90	Krösnah		
94	Altı Nişan		
97	Çatlak		X
100	Allaha İsmariledik		X
103	Son		
107	Çöl Destanı: 1		X
112	" : 2		
117	" : 3		
123	Ateş ve Güneş		
125	Birinci Defter		
141	Borçun		
145	İkinci Defter		
155	İstanbul		X

İSTANBUL.

Eski eyi kalpli türkleri hatırlıyorum. Kışın fırtınalı ve soğuk gecelerde, bütün ev halkı kısıp parlıyan lamba alevine karşı:

ancak kendi gövdelerini sıyrın laydaz gölgelerinden.

— Odanız ne sıcak!

Diye gevşediğimiz vakit büyükle den biri kaşlarını teessürle kıvrıp cevap verirdi-

— Allah tıkaraya yardım etsin!

Şimdi hiç böyle şeyler hissetmiyoruz, kalhimiz en mukaddes vatan dertleri için bile dar, yabancı ve kayıtsızdır.

İki haftadanberi artık yaz günlerindeyiz; benim içimde başka bir gurbetin adamları için ısırap var: taşları solduran, baharı dermansız düşüren iklimlerde ve daha cennapta hiç bahar, hiç mevsim görmiyen iklimlerde, solgun esvapları, yorulmuş kollarıyla vatanın sıcak topraklarını müdafaa eden türkleri düşünüyorum. Şeria boyunda, Aden etrafında, çorak Mediyne'nin içinde, taş ve kum çöllerini geçip Şam'dan Mediyneye giden Hicaz hattı üzerinde binlerce kahraman, bu yazın usanç veren günlerini de ateşe, ısınmış demire karşı ve kızgın toprak üstünde geçirecekler.

Kudüs üzerinden Lût gölüne inmiyen hiç kimse Şeria vadisinin ne olduğunu tahmin edemez; orada toprak bile tebahhur eder, saatlerce mesafede kısa dallı hurmaların başka bir şey yoktur; geniş muz yapraklarının altına girilmez. Taş kadar sert, sarmaşık gibi biribiri içine girmiş, toprağa ılık gölgesi kadar yakın duran sebbareler, hararetin bir kısmını kendileri neşrediyor gibi, insana nefret verir.. Güneş, batmıyor, tükeniyor gibi gurup eder, ve gurup eden şey içi boşalmış, son keskin ateşini damlatmış bir daireden iharettir.

TÜRKİYAT MECMUASI

Cilt III

1927-1930

TÜRKİYAT MECMUASI

Cilt III
1927-1930

Anıtkabir Atatürk Kütaphğı Bilgileri

Envanter No : 2134

Yayınlayan : İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü

Cild : Bordo

Ebadı :

En : 15 cm.

Boy : 23 cm.

Sayfa Adedi : Dergi

Sayfa : 3

Bugün orta Asya karşısında bulunuyoruz; mesele şudur: evvelâ acaba bugün mevcut bakıyelerden ve elyım mar'i âdetlerden, orta Asya san'atı hakkında bir fikir elde edebilir miyiz? sanıyen, bu san'atın yaşını ve tekâmül tarihindeki rolünü tayin ve tesbit edebilir miyiz? evvelâ, orta Asya san'atının yaşı meselesine gelince; eski şark imparatorlukları ile Helenizm devri hükümünü kaybetmeden evvel böyle bir san'atın mevcut olmayacağına dair ortada tıfıfane bir kanaat mevcuttur. Hatta yukarı Asyada Budizm, Yunan muahhar antik san'atı mahsulü olarak telâkki edildiği gibi bizzat İslamiyet de Akdeniz mirası gibi izah edilmektedir. Bu jeralite bakılırsa, orta Asya san'atı, tabiriile, genç ve iptidai olduğu gibi, bu san'atta hissettiren Türkler de barbarlardır. İşte Türkler, bu suretle, ilk karnen san'at taşıyıcı telâkkılarından kolayca harice çıkarılarak, garbî Avrupa'nın bütün kal'alar için mikyas hizmetini gördüğü ve ümanistlerin fikirlerinin yegâne müteber bir kanun olarak herkesçe ve bilhassa mütehasıslarca, ilimden başka her şeyin nazar-ı itibara alındığını görseler bile, mutavassıl edilmek icap edeceği hakkında ortaya hükim olan nokta-i nazara munhasıran itibar edilmektedir.

Sayfa : 5

Türklerin Akdenize doğru inkılasaz olarak temadi eden akınları Poçenk, Koman, Bulgar ve Hazer-için, daha eski zamanlarda medenî ehemiyeti Hibariya, teki de, daha az mühem olmayan cenubi Rusya tarihinden vazgeçilirse, iki bağışca istikamel nazara çarpır. Ben adına "Altay" ve "Tiyenşan" etrafındaki asil vatanlarından "Mare-şafınnehir", (Turan) tarihiyle "İran, üzerinden "İrak, a giden ve oradan İz şimal ve yabut cümup yolunu tutan hareketlerinden bahsedir. Şimale doğru olan hareketi bırakalım; mevzuumuzun hareket mebdetini teşkil eden Türklüğün sonraki mukadderatı, "Küçük asya, ın Seiçuklular tarafından ve "Balkan, ın ise Osmanlılar tarafından İeth -ü teshiri ile kal'iyen taayyün etmiştir. Bu Türkler İran harsını kâmilten kabu' ettikleri halde, yalnız cenubi Rusyadan geçen Türk kabileleri için bu şüpheli bir keyfiyettir. Türk san'atı Seiçuklular ile başlar; halbuki bazıları "Keykubâd, ın devrini Türk san'atına başlangıç olarak telâkki ediyorlar [1]. Ve bu san'atın, mehmaemken, Bizansın tesiri altında, civar hükümetlerden mimar ve içi celbetmek suretiyle vücade geldiğini söylemek istiyorlar ki, "Sarre", de bunlar meyenn-

Sayfa : 5

dadır. Türk san'atının başlangıcı-ki her zaman için asıl kuvvetini teşkil eden hususiyetini göstermektedir - pek çok uzak bir mazide kadar gider. Ne İran, Irak, Suriye, Mısır, Küçükasya ve ne de Hızans bu Türk san'atının asıl mahiyetini değiştirebilmiştir .

OSMANLILAR

Temsil san'at kadrosu dahilinde Osmanlıların yaptığı en büyük iş, kubbe tarzını kabul etmek suretiyle , camiye kapalı bir iç hana

Sayfa : 6

6

Türkler ve orta Asya

haline kâibetmeleri olmuştur .

Sayfa : 7

SELÇUKLULAR

Anadoludaki Selçuklular (1077-1300) asırlarca evvel büsbütün başka bina tiplerine malik idiler. Bunlarda en mühim tarık vasfı, Osmanlıların dört pilpayesi kutbesinden tamamen ayrı mazmunları ihtiva eden şifalı tahta tarzına temayül etmeleridir. Benklere karşı dayanan bu temayül, 1907 tarihinde masifnessüf yıkılmış olan Konya köşkü ile kenadını gösteriyor; Bu köşk "Kuş Arslan, tarafından (1156-68) sarayla birlikte inşa edilmişti; burada kulevari yükselen bir salon görülmüyordu ki, kapı ve pencereleri bir koridora açılan bu salon kıymetli çinilerle mücehhez bulunuyordu. Bundan başka, Selçuklular, evvelce garîb Asyada vücade getirdikleri bir cami binası şeklini de birlikte getirmişlerdi: medrese. Konya hükümeti, Selçukluların teşkil ettikleri ilk hükümet değildi.

Küçük Ermenistan imparatorluğunun 1071 tarihinde yıkılması-üzereine Anadolu'da yerleşen Selçuklular, sonradan ehilsalip sayesinde en çok şöhret kazanan Selçuk devleti teşkilâtını kurdular. Viyana ilmi akademi-i bu meseleye ait meseimin neticelenmesi için Anadolu seyahatini temin etmiş olsaydı, Türk san'at dairesinin bu şubesi de işlenmiş olurdu. "Hail Edhem, bey ile "Max Van Berchem, in senelerdenberi icra ettikleri tetkikat eksik olduğu gibi, benim san'at tarihi hakkındaki tetkiketim de bugünkü netisam şeklinde kalmaya mahkûm bulunmaktadır.

Selçukluların "Horasan, ve "Anadolu, ya ait şâbâclarını ayırıyorum; zira, her iki daire arasında, İran Selçuk devleti tarafından teşkil edilen yeni İran - Türk vahdetinin eseri olan temsilî san'atın Suriye ve Mısır kadar uzanan bir şubesi vücade gelmiştir ki ismini "Eyyubi, şâbâclılarından almıştır.

Sayfa : 8

8

Türkler ve orta Asya

nehirleri ile beraber Aral gölünün çukur ovasında kâin olan ilk vatanlarının iklim, toprak ve kan ile taayyün etmiş olan san'atkarane niyetlerini, zamanının fevkinde olarak, garba beraber naklettiklerini gösteriyor. Kabilé reisi olan Selçuk, takriben bin senesinde "Buhara, üzerine atıldığı ve hâlefelerinin "Merv, ve "Nisabur, u fethettikleri zaman, ham tuğla üzerine renkli kaplama yapmak suretiyle inşekül eden bu şehirlerdeki yerli san'at tarzı Yakın şarka dahil oldu; "Tuğrul beyin öldüğü "Ray, (Tahran) şehri 1044 tarihinde Selçuk imparatorluğunun idare merkezi oldu. "Irak, a doğru bu suretle başlayan hareketli "Berhem, ile birlikte "Amida, atlı eserimizde tefsil ettik; Türklerin tekâmülü hususlarını takip etmek isteyen ciddi bir muharrir bu eseri kasden ihmal edemez. "Melikşâh, zamanındaki (1072-1092) ilk Selçuk san'atının kemâl devresi, "Artuk, ların hükümet merkezinden başlamak suretiyle en iyi tetkik edilebilir. Görülüyor ki, Selçuklular medresenin zühur ve inkişafında alâkudardılar; herhalde "Alp Arslan, ile "Melikşâh, ın maruf veziri "Nizâm ü-Mülk, ırfan ve terbiyeyi istihdaf eden faaliyet enasasında yüksek mektep şekli olan "medrese, yi vücade getirdi. 1058 tarihinde "Nizâm ü-Mülk, tarafından teşkil edilen "Khârgird, deki camiyi misal olarak zikrediyorum ki, bu memban (Şark cemiyeti mecmuası H 5) İran arazisinde yegâne olarak bulunan ham tuğla cami ile (resim 5) karşılaştırılmalıdır. Bunun yalnız kabîle ivanı mevcuttur ki, cafes bir Kâff yazı ile yazılı bir kitabe ile süslenmiştir; bundan ileride bahsedilecektir. Bu İran-Türk bedialarını Suriye ve Misra sevkeden, müayy "Van Berchem, ın daha evvel pek iyi anladığı gibi [1], Kyyûkîler (1189-1252) idi. Türk san'atı bununla yakın şarka ve Mısır toprağına ilk defa dahil olmuyordu .

Sayfa : 9

BUGÜNKÜ MOĞOLİSTANDA ŞARK TÜRK KİTABELERİ

Şimdiye kadar öğrendiğimiz Türk san'at daireleri içinde, hiç değilsen, "Osmanlılar, ile "Selçuklular, ın menseleri İlhariyya, garp Türklerinden madur idiler; fakat kitabe ilhariyya en başta şark Türk kabîleleri gelir ki Bunder, vaktiyle bugünkü Moğolistan sahnesinde oturmışlar, ve gerek burada ve gerek Sildriyada olsun, kitabelerle tevsik edilmiş abideler bırakmışlardır . "Köş üğün , ın mezar taşı (732 tarihinde) kal' Çin

Sayfa : 10

Türkler ve orta Asya

İ göstermektedir; bu taş bir çödrta bağış destek olarak bir umbağayı ihtiva eder. Bunun Çin taşçıları tarafından yontulduğu-
Çince kitabeler teyit etmektedirler. Bunun yanında bir abide ile
heykel vardır ki, bu heykellerin başları koparılmıştır; methakde,
ben 4.5 kilometre uzunluğunda olan iki balbal' sırasının nihaye-
iki hayvan resmi vardır ki, tamamille kaba insan hatutu taşı-
a olan bu resimlerin yüzleri şarka mütevecçih bulunmaktadır.
membaları Çin imparatoru hakkında bu vesile ile bilhassa şun-
söylüyorlar :

İmparator bir taş üzerine bir kitabe hakkedilmesini, müteveffanın
elinin dikilmesini ve bir mahet inşa edilmesini emretti. Dört
ra kurban resimleri yapılacaktır; Çin imparatoru en mükemmel
tikarılardan altısına bu işe memur etti; Bu abide o kadar mü-
vel ve o kadar tabii olacaktır ki, memlekette bunun naziri bulun-
ak ve kağan ilk gördüğü anda, bunun tesiri altında kalacaktır.
a izahatı Türkçe kitabeler de teyit etmektedirler. İkinci abideyi
eden Balge Kağan abidesi (tarihi 735), vakit daha büyük olmak-
aber, daha basittir. Bina dört heykel ile birkaç balbal ihtiva
Çin membaları bu kitabenin saray müverrihi "Li-Hiung, tarafın-
azıldığını söylüyorlar. Bu abidenin ne dereceye kadar Türk
ile etkakader olduğunu aşağıda izah edeceğiz; bununla bere-
u abideler, siyasî kuvvetin, Çinlilerden başkalarından da, bunlar
de ne suretle tesir ettiğini göstermek hususunda dikkate şayan-
taha eski olan 720 tarihindeki "Tonyukuk, kitabesi için aynı
es yürütülebilir. Bu kitabenin yanında taş-laht ve bina temel
ları ile yine Çin ustaları tarafından vücade getirilmiş başsız
figür ve yüzelli metre uzunluğunda olarak yanyana mevzu
taşları (burada basit taş safilhaları) bulunmuştur. Bugüne ka-
aşık olarak yalnız kitabelere ehemiyet verilmiş, bizzat abidelere
ihfiam edilmemiştir.

Sayfa : 17

2 — Türk San'atının mahiyeti

"Tarih, havzasında "Orta Asya, da ve "Avrupa, ile "yakın şark, a ve "Şimalî Afrika, ya geçen bazı Türk cinslerinde şimdide kadar mevcudiyetini gösterdiğimiz Türk san'atını tetkikten anlaşıyor ki, Türkler şarktan getirdikleri muayyen san'at şekillerinin amilleridir. Bunların mahiyetine ait tetkikte, bu san'at mahsulâtının "Orta Asya, dan "yakın şark, a dahil olmadan evvel İran mailen katetmek mecburiyetinde olduğu için, Türk san'atının İran yolu üzerinden yürürken, yani "yakın şark, a, "Afrika" ya ve "Avrupa, ya girmeden evvel mahiyeti itibarıyla İran olması lâzımgelen bazı tesirleri sinesine alması olması ihtimalini mümkün görmek lazımdır; "yakın şark, san'atının bu Türk san'atı üzerine ne dereceye kadar müessir olduğu mes elol ancak ondan sonra tetkik edilebilir. Kat'i netice, Türk cinslerinin geçirdikleri bütün değişikliklerde, bilhassa Türke sidiyetini göstere bilecek mahiyet hallarının mevcut olup olmadığı, yani Türklerin "Orta Asya, daki eski vatanlarının iklim, toprak ve ırk itibarıyla olan alışkanlarının bu tahavvülâtta kökleşmiş olup olmadığı meselesine verilcek cevap ile taayyün edilebilecektir. Demek oluyor ki Türklerin menşedeki san'atlarının mahiyetini tayin etmek, garbî ve yukarı Asyada, Budizm "devrinden ervele ait birçok keşfiyatta bulunul madiken, basit bir iş değildir. Bu ihtiyaçlara tekabül edecek tetkik seyahatleri tertibi bizim için bilhassa şayan-ı arzu olmalıdır. Avrupa müze leri ilim âleminde bilinen abidelerle mektup membaların açık bıraktığı boşluğu doldurmak için hâfriyat yapmak zahmetini ihtiyar etmemiş olsalardı, "Nil, kenarında ve Irak'taki büyük devletlere ait hazinelere ve Hellas, Roma keşfiyatına nail olamazlardı. Türkler arkadaşlarının yaradılmış olduğu san'atın mahiyetine ait suallere cevap verebilmeleri için sefer heyetleri tertibine daha çok mecbur bulunuyorlar. Bu tetkik yolu şimdiki halde, eserlerini taş binalar ve taş kitabelerle ebedileştirmiş olan Ak deniz milletlerinin yapıtları gibi mektup membalarını tevakk edilmiş değildir.

Türkler bu noksanı diğer şimal milletleri - evet şimalî Avrupa milletleri bundan hariç kalamazlar-ile paylaşmış bulunuyorlar. Anlaşıyor ki hal olmamakla beraber bir hakikattir ki Şimalî Avrupa milletleri ahşap san'atlarının inkişafı meseleleri ile asla meşgul olmayarak, tarihin ver-

Türkiyat Mecmuası — 2

Sayfa : 48

48

Türkler ve İslam Aya

halel-i ruhiyeleri hakkında tenvir etmektedir. San'at tarihi, bu sonraki zamana ait olarak „Turfan,“dan bize kadar gelmiş olan abidelere bilhassa işaret etmektedir. „Uygurlar beğendi“ oldular; fakat aynı zamanda „manihelism,“ ve „hristiyanlık“la müteber kaldı. Bununla beraber, görüldüğü ki, Türk cinahlarının öfukça eski plâstik bir san'ata sahip olmadığını düşünmek yanlışır (1). Halbuki bunassa plâstik san'at ezime, noklasına teşkil etmek suretiyle, Türk san'atının islâmiyetten evvel hangi kademeler dahilinde iki gurup halinde (biri dağlarda şark Türkleri, diğeri ovalarda garp Türkleri) evrelemlerde inkişaf ettiklerini ve vaktiyle islâmiyetin kuruluşunda Araplarda vaki olduğu gibi ne suretle ileri hareketle bulundukları, "Yakın şark,“ ile "şarkı Akdeniz,“ dünyasını nasıl mukavemet edilmez bir şekilde zapt ve teshir ettikleri her hangi bir mücerret ilimden daha iyi olarak tetkik edilebilir. Bu iki doğuşken kuvvet arasında kalan İranlular ile Parslilar vakiâ diyaseti çeviren kısmı teşkil ediyordu; fakat şu cinet suan muciptir ki acaba önce Araplar ve sonra Türkler, bilhassa plâstik san'atla, kuvvetlerini harice karşı muassır kılmak için Acemlerden istifade etmemişler midir? kıymetleri teşkil eden kuvvetleri(ki tevakkuf, irade ve hareketli)tetkik ederek bu inkişafın ne suretle neticelendiğini vakıalar göstererek takip etmeye çalışacağım.

KAYBOLMUŞ MU KİTASI

KAYBOLMUŞ MU KITASI

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 1485

Yazar : Colonel James Churchward

Cild : Yeşil [Dosya]

Ebadı :

En : 24 cm.

Boy : 34 cm.

Sayfa Adedi : 396

Sayfa : 6

ÖZETİ

Bu eserdeki bütün ilmi hakikatler iki kısma eski tabletlerin tercümeleri tesirine istinad etmektedir. Bunlar bir çok sene evvel Hindistan'da bulduğum Wacal tabletleri ve yakın zamanlarda Meselikada William Hives tarafından bulunan 2500 den fazla büyük bir taş tablet koleksiyonlarıdır.

Bu iki kısma aynı orijine sahiptir ; zira her ikisi de Mu'na mülkiyetinde esrarlı yazılarından alınmıştır.

Wacal tabletleri Haga sembol ve harfleriyle yazılmıştır mekâbelerin söylediğine göre ana vatanında yazılmış, ilk defa olarak Burma ve sonra Hindistana getirilmiştir. Wacal'ların Burma'yı 15000 sene evvel bıraktığı olmalarına, tarihin şahadeti bu tabletlerin fevkalade etkinliğini ispat etmektedir.

Meselik tabletlerinin burada yazıldığı meseledir. Eksperiyesle kanaatle yahu uygur işaret ve harfleriyle yazılmıştır. Bu konuda da hareket olan, yazının ana vatan, Mu aileleriyle olmalıdır. Bunların Meselikada ve yahu ta ana vatanında yazılıp Meselikaya getirildiğini söyleyen, meselik baki tabletlerden anlaşılacağına göre 15,000 seneden önce yazılmıştır. Meselik tabletleri arasında Mu'dan bahseden bir kaçını bulduk, diğerleri ise bütün Wacal Hilket Hindiyesindeki açık esan parçaları teminlanmaktadır. Bunları, tercüme, talimcılığı şekil ve teğirahleriyle beraber Mu'dan bu tabiri/Metin kısmına ilâve ettim.

Sayfa : 8

Bu kitap hususunda yardım ve desteklerini gördüğüm
 Londra'da British Museum ; Honolulu'da Bernice P. Bishop Museum ;
 New-York da, The American Weekly ; California, Los-Angeles'da ,
Capt. E.A. Salisbury ; California, Oakland'da Samuel Hubbard ;
 Texas, Austin da William Hiven ve isimlerinin kaydedilmesini
 rica eden Tibet ve Hindistandaki bazı Manastırlara burada teşekkür
 ve takdirlerimi bildirmek istiyordum .

Sayfa : 16

PASTA : 1.

AİRS - seylengış

Adm (semet) bahşesi Ayada değil, şimdi Pasifin Oku-
 suuna baktık olan bir kitada idi. Haradon Kitapları Alkan bi-
 lğesi -pedi gün ve pedi gese kışması- en Once Nil halkından ve
 yemci faret vasıtasından değil, şimdi bu fon olan kitadan, Ma'dan,
 insanın ana yurdundan gelmiştir.

Bu işler, Hindistanda uzun zamanlardanberi sürdürülmüş
 olduğu halde benim keşfettiğim antedee kitabelerdeki kayıtlarla,
 başka memleketlerdeki bir takım tarihi kayıtlar haricinde takrib
 olunsabilir. Bütün bu kayıtlar, bundan elli bin yıl önce 64 milyon
 sultan haricinden bu azad memleketin e şaman, bagin medeniyetinin-
 den daha yüksek bir medeniyete sahip olduğunu söylemektedir. Bun-
 lar, anlattıkları başka gayelerin yanında, carariengile Ma toprakla-
 rında ilk insanın paradigmasını da kışkırtı etmektedirler.

Bu kitabelerde yazılı olan gayleri, pastin eski vesika-
 lardan, tarih - Gecesi harabelerinden ve jeolojik hadiselerden
 yibarılan eski medeniyetler hakkındaki bilgilerimle kıyaslayınca
 anladım ki bütün bu medeniyet merkezleri kışkırtıları uyguncak bir
 kaynaktan, Ma'dan almışlardır.

Sayfa : 17

59,000

4

Bundan dolayı mukadder kitabın, bugün bildiğimize geçili-
 cesi niyet hikâyesi, bundan 500 sene önceki bu tarihini anlatan
 kitabelerin verdiği müesser hikâyeden alınmıştır; buna emniyetle
 lirin. Bu orijinal hikâyesinin bu yerde aydınlatıldığı bir ki-
 taptır ki bisi bundan elli sene önce daha önceye götürür.

Hindistanda bir kütüphane oluyordu. Ben yardım için bir
 Kelle; maddesinin baş rahibine yardım ediyordum. Vakıf ben önceden
 onun bilmiyordum; fakat bu adamın, arkeolojiye ve eskilerden kalem
 tarihî kayıtlara aşırı derecede merakı vardı ve papaya öteki in-
 sanların hepsinden ziyade bu mevzu üzerinde bilgi sahibi idi.

Birgün benim bir habertim vardı deşifre etmeye uğraştı-
 rıyım görünce benimle alakadar olmağa teşveki ki bundan sonra aile-
 mizde gerçek bir dostluk kurulmuş oluyordu. Bu rahip, bana bu pa-
 paya maddesinin nasıl maddesini gösterdiği gibi, daha çe-
 tin çalımlara elverişli bir hale gelebilmesi için dersler vermek
 teklifinde bulundu.

İki sene önce bana rahip dostumun teğavizine orijinal
iki ciltte imadığı bir cilt bir cilt tetek polime maddesinin
çalıştırm. O, bu dilin Hindistanda seminden başta ancak iki büyük
rahip tarafından bilindiğini bana bildirmişti.

Anıl gülsün, şehirde basit görünün bu kitabelerde ana
 vetenden mühtemelere kutsal yası, dini ve fannı öğretmek vasıfe-
 siyle gösterilmiş olan kutsal kardeşlerin -maddesinin- anlayış-
 leceği bir takım glori manaların mühtemil bulunmasından ileri ge-
 liyor.

Sayfa : 18

11

Birgün, bir sohbet alanında, mübedin gizli arşivleri arasında bir takım gizli kitaplar bulduğuna bana söyledi. Bunların içinde neler vardı ? Bilmiyordum. Çünkü yalnız onların muhafazasını görmüştüm. Her ne kadar bunları muayene ve tıpkık edilecek bir vasıfette bulunuyor idi ise de buna müjganmıştı; çünkü bunlar mübarek vedialardır ve Herilerine el sürmek gerekiyordu.

Bu mübarek eserler hakkında konuştuğumuz sıralarda rahip yanından bir şey söyledi ki benim merak ve tesassüsümlü en yüksek derecelere kadar çıkardı. Evvelce insanın ağızları ana varda olan eserlerdir. Bu kitasından bahsetmiştiler. Şimdi bu değerli kitapların burada ve kaybolmuş ana parçadaki Masal'lar tarafından sunulduğuna bir çoklarına inandıklarıyla söylemekle beni hayretten hayrete düşürmüş oluyordu. Bu eserlerin padi (Nishi) mübarek Hint pehrisin birinde bulunan büyük bir koleksiyondan alınmış parçalar öğrendiğim zaman, onları görmek için müstüttün arzularlanmıştım. Bunların Kham Müllisinin kaybolmuşu sınılıyordu. Bununla beraber, tea ve karamlık içinde yığıla kalmış olan bu eski eser parçalarından bir parçalar alıp öğrenmek fırsatı vardı.

Gün geçtikçe bu gizli hazineye ulaşılacak için bir metot arıyordum. Fakat dostum, bana karşı çok nazik davranmakla beraber, bunları bana göstermemekte ayak diriyordu.

Mümkün bir esle:

- Oğlum, diyor, bana yaparsan senin araman yerine getiririm. Fakat olmasa daha iyi. Bunlar, mahfuzlarından çıkarılması için gereken mübarek vakitlerdir. Ben senin araman yerine getirmeye

Sayfa : 19

osareti edenem.

Defim ki:

- Fakat düydümün; belki bunlar iyi istif edilememişlerdir; sandıklarının içinde kırıllıp ufalanmış olabilirler. Ekip olmasa onların selâmette olup olmadıklarını anlamak için bir bakacak.

Fakat bu yoldaki teklif te para etmedi.

Aradan altı ay geçti. Bunların ne halde olduğu hakkındaki merak ve endişe nihayet, rahip dostunun kararını yemışti. Çünkü bir akşam, Özümdeki masada bir Ortü Hacerinde iki eski kitabının yatmakta olduğunu gördüm.

Uzun zamanıdanberi eskii duran bu kitabeleri büyük bir tesadüfle tetkik ettim. Bunlar, güneşte yamış kilden yapılmışlardı ve deşetli surette tozla idiler. Kitabeleri büyük bir itina ile alıp temizeledim ve Hacerlerindeki yazıları deşifre etmeye koyoldum. Bunlar, dostumla birlikte Hacerinde çalışmakta olduğum aynı AKH SİH dilde yazılmışlardır.

O akşam baktım Hacerinde idi. Çünkü her zaman da tardik ettik ki bu iki kil kitabe çok mühimdi ve ikisi de Mu'dan gelmiş, hakikî ve orijinal kitabelerdi. Varın, ikinci kitabesinin sonlarına doğru, çok enteresan bir sayfaya girmekte idi. O kadar ki büyük rahip te Stakillerini görmek hususundaki merakını yenemedi :

Sayfa : 20

- İşi burada bırakmak imkânıis oğlum, dedi, Öteki kitabeleri de yarın getireceğim.

Bereket versin, ertesi gün gelen levhalar, aynı seriden değildi; tamamıyla başka bir maviyden bahsediyordu. İlk kitabeleri takip eden levhaları bulup çıkarmak için hepimizin dışarıya çıkarılması gerekiyordu. Bu da iyi oldu. Çünkü levhalarından bir çoğu fena istif edildiği için çatlamış, kırılmıştı. Bunları çimento ile tamir ettik. Onları tekrar istif ettikten sonra üzerlerini ince kâğıtla ve yumuşak bezlerle sardık.

Bahip:

- Oğlum, dedi, Öyle hissediyorum ki benim sesimle bu bu belikleri koruman için ruhanî bir ıhtar gelmiştir.

Ondan sonraki levhaları tarovme edebilmek için ayıracı şiddetli surette çalışmamız ve kendimizi tamamıyla bu işe vermemiz lâzım geldi. Fakat ale geçen nimet kâfiye değiyti.

Bu yasalar, mufasssal olarak toprağın, insanın paradolizini ve ilk defa meydana çıkan yer olan Mu'yu tasvir ediyordu.

Bu dedi dava olan İREAN davasının aydınlatılması yolunda ehemmiyeti büyük surların üzerindeki toprakları kaldırdığını takdir ederek başka levhalar da aradım. Fakat muvaffakiyet elvermedi. Çünkü Hindistan içerisindeki mahetlerin büyük rahiplerine tavsiye mektupları götürdüm. Fakat her tarafta güphe ile karşılaştım; sonuç mamelelere uğradım.

Sayfa : 21

84

Hepsi:

- Ben böyle levhalar görmedim. Diyorlardı ve şüphesiz, doğru da söylüyorlardı. Onlar da benim dostum gibi yalnız mahfaza-ları görmüş olacoklardı.

Bir defa, Burma'da kaybolmuş levhaları aramak üzere bir Budist mabedini ziyarette bulunduğım.

Buymaz rahip, üzeri peçelelenmiş bir güpşe ile yataca baka-rak sordu :

- Nereden geliyorsunuz ?

- Hindistan'dan. Dedim.

- O halde yine Hindistana döndünüz ve onları bidden çalan kimselere söyleyiniz; onlar gösterebilirler.

Böyle cevap veren rahip, ayaklarının dibindeki perin naerine tükürerek arkasını döndü ve yürüdü.

Gördüğüm bu yakışıksız muameleler, beni as buçuk sarıttı. Fakat levhalarından aldığım bilgiler o kadar değerli idi ki bütün estî medeniyetlere dair yazılmış eserleri görmek ve bunları Mu -faazeleriyile kıyaslamak kararını vermiştim.

Bunun peyda ve anladım ki estî Yunanlıların, Ekdanililer; İbabilîlerin, İranlıların, Mısırîlilerin ve Hinduların medeniyet-leri katî olarak Mu medeniyetinden sonra gelmiştir.

Sayfa : 22

22

nasıl
anladın?

Detaylarına devam ederek kaybolmuş olan bu kitasen
Kavil'inin çiziminde bir noktadan Fiji ve Hunter adasına yerleşen
kader yaşadığını ve insanları orijinal vatanı olduğunu belirttin.
Öğrendin ki bu güzel memleketin bütün düşüncesi sürdürüldüğünü
(Kolonize eden) bir millet yapması ve bu topraklardan on iki bin
(12,000) sene önce deşipelli neslelerle göçmüş ve şimdi bu arazide
da toprak gittir.

Kitasa parçalarının orijinal hikâyesini de öğrendin.
Bu kitasenin başyede ilk insan vatan bulmuştu.

Aynı hikâyeye izini bu kaybolmuş kitasen gelen bir ta-
kim sürdürücülerin gelip parçaları Hindistanda buldun. Hindistan-
dan Kuzey , Kuzeyden de Kuzey memleketine geçmiş ve orada Kuzey tara-
fından kopu edilmişti. Bundan da Kuzey'e 600 sene önce yaptığı
yolcu tarotuna geçmişti.

Kuzey Wyle olduğu sene Kuzeyde insancıklar yapması
çocuk için de, bütün hikâyesini hikmet hikâyesiyle Mu'dan çıkış
olan hikâyeyi sürdürdüklerini sene apışır bir hal almıştır.

Levhalar Kuzeydeki parçaları salıncığa bağlamadan önce,
çocuklar Kuzeyde bulmuştu Vignette (nakış)ları deşip ve tarotuna
edilmişti.

/Nasıl Kitabeleri/

1 a. Vignette - İnce, 60a, 60b, 60c, 60d, 60e, 60f, 60g, 60h, 60i, 60j, 60k, 60l, 60m, 60n, 60o, 60p, 60q, 60r, 60s, 60t, 60u, 60v, 60w, 60x, 60y, 60z, 60aa, 60ab, 60ac, 60ad, 60ae, 60af, 60ag, 60ah, 60ai, 60aj, 60ak, 60al, 60am, 60an, 60ao, 60ap, 60aq, 60ar, 60as, 60at, 60au, 60av, 60aw, 60ax, 60ay, 60az, 60ba, 60bb, 60bc, 60bd, 60be, 60bf, 60bg, 60bh, 60bi, 60bj, 60bk, 60bl, 60bm, 60bn, 60bo, 60bp, 60bq, 60br, 60bs, 60bt, 60bu, 60bv, 60bw, 60bx, 60by, 60bz, 60ca, 60cb, 60cc, 60cd, 60ce, 60cf, 60cg, 60ch, 60ci, 60cj, 60ck, 60cl, 60cm, 60cn, 60co, 60cp, 60cq, 60cr, 60cs, 60ct, 60cu, 60cv, 60cw, 60cx, 60cy, 60cz, 60da, 60db, 60dc, 60dd, 60de, 60df, 60dg, 60dh, 60di, 60dj, 60dk, 60dl, 60dm, 60dn, 60do, 60dp, 60dq, 60dr, 60ds, 60dt, 60du, 60dv, 60dw, 60dx, 60dy, 60dz, 60ea, 60eb, 60ec, 60ed, 60ee, 60ef, 60eg, 60eh, 60ei, 60ej, 60ek, 60el, 60em, 60en, 60eo, 60ep, 60eq, 60er, 60es, 60et, 60eu, 60ev, 60ew, 60ex, 60ey, 60ez, 60fa, 60fb, 60fc, 60fd, 60fe, 60ff, 60fg, 60fh, 60fi, 60fj, 60fk, 60fl, 60fm, 60fn, 60fo, 60fp, 60fq, 60fr, 60fs, 60ft, 60fu, 60fv, 60fw, 60fx, 60fy, 60fz, 60ga, 60gb, 60gc, 60gd, 60ge, 60gf, 60gg, 60gh, 60gi, 60gj, 60gk, 60gl, 60gm, 60gn, 60go, 60gp, 60gq, 60gr, 60gs, 60gt, 60gu, 60gv, 60gw, 60gx, 60gy, 60gz, 60ha, 60hb, 60hc, 60hd, 60he, 60hf, 60hg, 60hh, 60hi, 60hj, 60hk, 60hl, 60hm, 60hn, 60ho, 60hp, 60hq, 60hr, 60hs, 60ht, 60hu, 60hv, 60hw, 60hx, 60hy, 60hz, 60ia, 60ib, 60ic, 60id, 60ie, 60if, 60ig, 60ih, 60ii, 60ij, 60ik, 60il, 60im, 60in, 60io, 60ip, 60iq, 60ir, 60is, 60it, 60iu, 60iv, 60iw, 60ix, 60iy, 60iz, 60ja, 60jb, 60jc, 60jd, 60je, 60jf, 60jg, 60jh, 60ji, 60jj, 60jk, 60jl, 60jm, 60jn, 60jo, 60jp, 60jq, 60jr, 60js, 60jt, 60ju, 60jv, 60jw, 60jx, 60jy, 60jz, 60ka, 60kb, 60kc, 60kd, 60ke, 60kf, 60kg, 60kh, 60ki, 60kj, 60kk, 60kl, 60km, 60kn, 60ko, 60kp, 60kq, 60kr, 60ks, 60kt, 60ku, 60kv, 60kw, 60kx, 60ky, 60kz, 60la, 60lb, 60lc, 60ld, 60le, 60lf, 60lg, 60lh, 60li, 60lj, 60lk, 60ll, 60lm, 60ln, 60lo, 60lp, 60lq, 60lr, 60ls, 60lt, 60lu, 60lv, 60lw, 60lx, 60ly, 60lz, 60ma, 60mb, 60mc, 60md, 60me, 60mf, 60mg, 60mh, 60mi, 60mj, 60mk, 60ml, 60mm, 60mn, 60mo, 60mp, 60mq, 60mr, 60ms, 60mt, 60mu, 60mv, 60mw, 60mx, 60my, 60mz, 60na, 60nb, 60nc, 60nd, 60ne, 60nf, 60ng, 60nh, 60ni, 60nj, 60nk, 60nl, 60nm, 60nn, 60no, 60np, 60nq, 60nr, 60ns, 60nt, 60nu, 60nv, 60nw, 60nx, 60ny, 60nz, 60oa, 60ob, 60oc, 60od, 60oe, 60of, 60og, 60oh, 60oi, 60oj, 60ok, 60ol, 60om, 60on, 60oo, 60op, 60oq, 60or, 60os, 60ot, 60ou, 60ov, 60ow, 60ox, 60oy, 60oz, 60pa, 60pb, 60pc, 60pd, 60pe, 60pf, 60pg, 60ph, 60pi, 60pj, 60pk, 60pl, 60pm, 60pn, 60po, 60pp, 60pq, 60pr, 60ps, 60pt, 60pu, 60pv, 60pw, 60px, 60py, 60pz, 60qa, 60qb, 60qc, 60qd, 60qe, 60qf, 60qg, 60qh, 60qi, 60qj, 60qk, 60ql, 60qm, 60qn, 60qo, 60qp, 60qq, 60qr, 60qs, 60qt, 60qu, 60qv, 60qw, 60qx, 60qy, 60qz, 60ra, 60rb, 60rc, 60rd, 60re, 60rf, 60rg, 60rh, 60ri, 60rj, 60rk, 60rl, 60rm, 60rn, 60ro, 60rp, 60rq, 60rr, 60rs, 60rt, 60ru, 60rv, 60rw, 60rx, 60ry, 60rz, 60sa, 60sb, 60sc, 60sd, 60se, 60sf, 60sg, 60sh, 60si, 60sj, 60sk, 60sl, 60sm, 60sn, 60so, 60sp, 60sq, 60sr, 60ss, 60st, 60su, 60sv, 60sw, 60sx, 60sy, 60sz, 60ta, 60tb, 60tc, 60td, 60te, 60tf, 60tg, 60th, 60ti, 60tj, 60tk, 60tl, 60tm, 60tn, 60to, 60tp, 60tq, 60tr, 60ts, 60tt, 60tu, 60tv, 60tw, 60tx, 60ty, 60tz, 60ua, 60ub, 60uc, 60ud, 60ue, 60uf, 60ug, 60uh, 60ui, 60uj, 60uk, 60ul, 60um, 60un, 60uo, 60up, 60uq, 60ur, 60us, 60ut, 60uu, 60uv, 60uw, 60ux, 60uy, 60uz, 60va, 60vb, 60vc, 60vd, 60ve, 60vf, 60vg, 60vh, 60vi, 60vj, 60vk, 60vl, 60vm, 60vn, 60vo, 60vp, 60vq, 60vr, 60vs, 60vt, 60vu, 60vv, 60vw, 60vx, 60vy, 60vz, 60wa, 60wb, 60wc, 60wd, 60we, 60wf, 60wg, 60wh, 60wi, 60wj, 60wk, 60wl, 60wm, 60wn, 60wo, 60wp, 60wq, 60wr, 60ws, 60wt, 60wu, 60wv, 60ww, 60wx, 60wy, 60wz, 60xa, 60xb, 60xc, 60xd, 60xe, 60xf, 60xg, 60xh, 60xi, 60xj, 60xk, 60xl, 60xm, 60xn, 60xo, 60xp, 60xq, 60xr, 60xs, 60xt, 60xu, 60xv, 60xw, 60xx, 60xy, 60xz, 60ya, 60yb, 60yc, 60yd, 60ye, 60yf, 60yg, 60yh, 60yi, 60yj, 60yk, 60yl, 60ym, 60yn, 60yo, 60yp, 60yq, 60yr, 60ys, 60yt, 60yu, 60yv, 60yw, 60yx, 60yy, 60yz, 60za, 60zb, 60zc, 60zd, 60ze, 60zf, 60zg, 60zh, 60zi, 60zj, 60zk, 60zl, 60zm, 60zn, 60zo, 60zp, 60zq, 60zr, 60zs, 60zt, 60zu, 60zv, 60zw, 60zx, 60zy, 60zz.

Sayfa : 29

Seri 2- İnsanın zihni ve ilk defa nerede zahir ettiği ki bu
levhalar, insanın ilk defa ana yurt Mu'da zahir olduğunu
söylenebilirler.

Hiç şüphesiz, bunlar uzun serilerin, ihtimal ki Mu'nun
ilk tarihinin baş tarafları idi.

Sayfa : 32

Colonel James Churchward tarafından çizilmiştir.

Hilkatin ve hâlikin semboli olan yedi bağı yılan
Harayana' Para ilâhı; para', her şeyin hâlikî, Bascula yedi
yüksək idrâk; Vedanta yedi nihâl mütevi denektir.

Sayfa : 34

Bu levhalarda kaydedildiği şekilde
arain yaradılışına milyonlar veya on milyonlarca yıldır tamamlan-
dığına da hükme olunabilir. Bunlardak arain yedi zaman devresinde

Sayfa : 34

yaratıldığı yasalıdır; mukaddes kitaplar (Bible) arşivinde yasıldığı gibi yedi günde değil. Mascul kayıtlarındaki hilkat hikâyesinin baş taraflarıyla mukaddes kitap (Bible) dedi hikâyesinin birbirine umumî olarak benzemesi kayse çarandır. Bunun gibi aradaki mübâheneti de kaydetmek lâzımdır. Bütün dünyadaki insanlar arşivinde dolayen hilkat hikâyelerinde birbirine benzeyen e kadar madda vardır ki, bundan çıkarılacak netice bunların hepsinin menşei ve doğum yeri Mu olduğudur.

Sayfa : 35

Uzerlerinde bir çok Vignette, tablolar ve pek az hieratik Farsi bulundugu içim Mascul levhalarina deşifre etmek pek güçtür. Bunlardan bir kısmı da e derece bozulmuş ve aşınmıştır ki bunlardan hiç bir şey anlayamadık. Öyle kelimelere de rasgeldik ki bu-
günkü dilde onlara karşılık bulmağa imkân bulunamadı. Bu tetkikle-
re ilk giriştiğimize sıralarda rahip dostum, bana Saga-Saga dilini
bilmediğini eski kitabeleri deşifre etmenin imkânına olduğumı da
söylemişti. Çünkü elimizde bulunan ve Mu'dan bahseden bütün lev-
halar bu dilde yazılmıştı ve bütün Mascul yazıları gıslı ve batın
(esoteric) masnalar tasdiklarından bunlar ancak kendilerince ve
onlardan ders okumış olanlarca biliniirdi. Bütün bu gıslı dilin
anahtarı rahip dostumun elinde bulunuyordu. Bu anahtar² nasıl bul-
lanacağını bana öğrettikten sonra bunun, benim için, bir çok
eski kapıları açabilecek bir anahtar olduğumı anladım.

Sayfa : 36

Büyük Veda, kısım 2, 3, 4, sahife 316-317 (2000 - 2000

Millîyetin Önce): "Bu yamurtanın içinde, bütün ilâhların ve insanın
 anası olan mahade Maya ile birleşen yüceek vücut'un akıl ve idrakî
 kudretinde hasıl olmuştur." (Bu, 1700 sene sonraki Adem ve
 Havva hikâyesine tekabül etmektedir.) sahife 3: "ondan başka bir
 şey yoktu; karanlık vardı." sahife 4: "o, ki hava içinde ışıyı
 çıkıp biter...."

Sayfa : 37

Gemüli Hindistandaki meşetlerde eski yasıtlarla dolu ki-
 taphaneler vardır; fakat bunlardan hiç birisi Sanskrit'ten daha
 geriye gitmez. Bunların bir çoğunda yüceek rahiplerle birlikte tet-
 tikler yaptım. Kitapların hepsi sanskrit dili ile dinal mevzular
 üzerinde yasılmıştı. Bunlardan hiç birisinde tarihi bir kıymet bu-
 lamadığım için bu sahadaki tetriklere devam faydasız gördüm.

Sayfa : 41

Bu birisi nedir ?

Bu suala cevap verebilecek malûmata şimdiye kadar kitabe ve yasa-
 larda bir şey bulamadım. Yalnız bu tablet bu konuda malûmat veriyor.

Bu söylediğim mücerret bir iddia olduğumu düşünen olursa
 ona ikna için 1881 No.11 tabletin bir teyridini, bir cifre hallini
 ve bir tercemesini arz ediyorum.

*40 mî sahifedeki resmin arkasına
 takılması*

Anahar

Sayfa : 53

...sı kâğıdının selceleriyle çatlamaı yüzünden nasıl mahvolduğunu ve bir ateş uğurumuna daldığını anlatıyor. Pasifik suları bu Elkesin Geerinde yuvarlanarak vaktile mütepeen bir medeniyetin bulundugu yerde yalnız en kalmıştır.

Sanıyen- Mu'mun medeniyetine dair diğer el yazısıyla yazılmış vesikalarda ve bilhassa Hindu'ların Samayana Kilâsik destanında işaret vardır. Samayana bekis ve müverrih Valmiki tarafından kendisine eski bir ma'bed evrakını okuyan Varanasiya diktesi altında yazılmıştır. Destanın bir yerinde Valmiki Samacıları çarkta mevliâleri olan memleketten sarmaya geldiğini bildiriyor. Mukaddes tabletlerdeki hikâyeyi ve Valmiki'nin rivayetini teyit eden diğer bir vesike de eliyevn Britian MUSEUM'da bulunan Troano el yazısı vesikasıdır. Bu vesike Turkanda yazılmış eski bir Maya Kitabıdır. Bunda Mu memleketinden bahis vardır. ve Mu için Hindistanda Burma ve Misirce görüldüğünde aynı semboller istimal edilmiştir. Diğer bir istinaidîğh ve Codex Cortesiano'dur. Bu Codex Troano vesikasıyla pağıt olan bir Maya kitabıdır. Bundan başka bir Elkesin vesikası ve bundan gayri Misirce insanısten'de vasatî Amerikada, Meksikada bulunan fusiletve müstenidat ve bilmk garp devlekleriminde bulunan kaya yazıları vardır.

Salisen- Buğun mevcut harabeler vardır ki, kâin olâukları yerlerden ve onları teayin eden sembollardan insanın ana yurdu olan Mu kaybolmuş Elkesinden mâlûmat alınıyor.

Sayfa : 34

ara kışırma sembolleriyle çatlamaşı yüzünden nasıl meydana geldiğini ve bir ateş uyarısına geldiğini anlatıyor. Pasiflik suları bu sise-
nin üzerinde yuvarlanarak vaktile mektepim bir medeniyetin bulun-
duğu yerde yalnız su kalmıştır.

Sanıyen- Bu'nun medeniyetine dair diğer el yazısıyla ya-
zılmış vesikalarda ve bilhassa Hindu'ların Samayana Kutsal destan-
ında işaret vardır. Samayana hakim ve müverrih Valmiki tarafından
kendisine eski bir ma'bed avrakına okuyan Varanana diktesi alınmış
yazılmıştır. Destanın bir yerinde Valmiki Sasacalları partia mevli-
leri olan memleketten Burmaya geldiğini nakrediyor. Mukaddes tablet-
lerdeki hikâyeyi ve Valmikinin rivayetini teyit eden diğer bir vesika
da da elyeva British Museum'da bulunan Troano el yazısı vesikasıdır.
Bu vesika Tuketanda yazılmış eski bir maya kitabıdır. Bunda bu mem-
leketinden bahis vardır. ve bu için Hindistanda Burma ve Kucirca
görüldüğü gibi aynı semboller istimal edilmiştir. Diğer bir latinediş
ta Codex Cortesianus'tur. Bu Codex Troano vesikasıyla yazıt olan
bir maya kitabıdır. Bundan başka bir Khasan vesikası ve bundan gayri
Kucirca Tuncanistan'da vasatı Amerikada, Meksikada bulunan yüzerce
Mütenidat ve binisi garp devletlerimizinde bulunan kaya yazıları var-
dır.

Salisen- Bugün mevcut harabeler vardır ki, kâin oluştıkları
yerlerden ve onları teyit eden sembollardan insanın ana yurdu olan
Bu kaybolmuş Etkesinden malûmat alınıyor.

Sayfa : 58

Baş rahip sıfatıyla Ma-Ma bütün dinî telkinlerde alıştırtın müessesili idi. Fakat Ma Ma'nın yalnız müessesil olduğundan dolayı kendisine tapılamıyacağı kabul edilmişti.

O zaman Ma halkı münevverdi. Ve yüksek bir medeniyete sahipti. Her yünde vahşilik yoktu; ve olamazdı. Çünkü bütün her yünde bulunan milletler Ma'nın evladı idi, ve ana yurdu vatanı

Sayfa : 61

Dünyanın her tarafında müstemlekeler tesis edilmişti.

bu büyük denizgilerin gemileri müstemleğin bu müstemlekelerine yolcu ve eşya götürüp getirirlerdi (21).

Sayfa : 63

Ma, ateş girdabına batarken diğer bir kuvvet ona yakaladı, elli milyon mil marabbaında bir su kütleli. Dört taraftan kocaman dalgalar, üzerine çıktı. Gelen su kütleleri kütanın tam ortasında birbirlerine kavuşarak, kaynayıp köpürmeğe başladı.

Başariyetin ana yurdu olan Ma, bütün müteğen çakırları, müteğleri, sarayları, san'eti, ilmi ve irfanı ile beraber girdi artık masinin bir rüyasından başka bir şey değildi. Bu yorgun ona kafan vasıfcaatı oldu. Kütanın geçirdiği inkılâpkuşları, ilk büyük dünya medeniyetinin mahvına doğru atılan ilk adım.

Ma'nın mahvolması, Kuvvatinin büyük bir kısmı üzerine 18000 seneye yakın ağır bir örtü çakıyordu. Bu örtü kaldırılmak üzereydi, fakat bir çok noktalar hâlâ örtüde bulunuyor.

Sayfa : 65

Son

Bir çok mesiller sonra, bu felaket artık masinin varlığını bir hadise sayılmakta iken, bu yine selaleyle kurban gitti. "Mümin Kite sayımsız dalgaları gibi yükselip alıktı oldu. Yer, f. sallanan papraklar gibi titreyip sarsıldı. Mabetler ve saraylar nup yıkıldı, âbide ve haykeller devrildi. Şehirler karanlık yığın oldu (86)."

Yer habarını göker, titreyip sarsılırken, yer altındaki dışarıya fıkkardı, ve gürleyen alemleriyle Bu sili Kutanda bu kınışları delik deşik etti (86). Yangın oraya kadar yükseliyor : dolduran gılgaklarla karşılaşıyor. Kati, alıpk bir duman örtüldü y dı." Mahilden koca katabilimlik dalgalar karanlık bürün edip (87), bu baskın altına aldılar". Şehirler ve bütün canlı mahkûmlar bu baskın telef oldular. " Çen çekilen kalabalığın fıkas ve feryat bütün karanlık dolduruyordu. Mahkûmlara ve iç kalemli sığınmaz lıyordu , fakat yangın ve duman onları dışarı çıkamaz, ıkar et lak ve mücevherli elbise giymiş kadın ve erkekler, 'Ya bu, kurtar diye feryat ediyordu." (88).

Kıdemet &
Mm, bir
Kite de
bir alemler!

Mümin mabetleri kaplıyan duman örtüldüden altından, baskı olan dumanı afkta göründüğü zaman, karanlık ve hiddetli bir ateş beneliyordu. Garup edince çedit bir karanlık bastı ve ortayı ams parıltıları aydınlatırdı.

Bu anda
Kite

"Dece" (89) bu işiye bilmeyip parçalandı ve dıme mahkûm müthiş bir gürültü ile gürültü battı. İndi, indi, tı ağağıya, ceha ağasına kadar - "bir ateş sarımsı gibi".

Taş + ayı
am + ayı

- (86) Tıreme Tıreme (Manuscript), Çöden Çöden (Manuscript) ve İhsan İhsan
(86) Kısas, Kısas ve başkaları.
(87) Gılgamış (Record).
(88) İhsan Kısas (Record).
(89) Çöden Çöden ve Tıreme Tıreme (Manuscript).

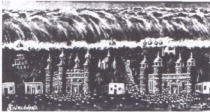
Sayfa : 70

meden yukarı görünen ve bir kıtaya has olan tasili beşeriyet
 emaresini taşıdığına dair red ve inkârı mümkün olmayan delilleri üzeri-
 rinde bulunduran her kara parçası görüldükçe, bu parçaların bir kıta
 kalıntısı olduğuna kat kat emin olabılırız. Ara ettiğimiz veçhile, bu kara
 parçacıkları vahşi seksenli küçük adalarla beraberdir. Oların asıl kara-
 dan binlerce mil uzak olmaları, tâ prehistorik zamanlarda bir kıta bulun-
 duğuna ve bu kıtada yüksek medeniyet sahibi insanların yaşadığına her
 hangi bir kayıt, kitabe veya anıteneden daha kuvvetli, hattâ kabül olan en
 kuvvetli delili teşkil etmektedir.

Pasifik adalarında (South Sea Islands) bulunan kadim kayıt
 ve kalıntılar, insanın medenî fakat tahvil ve kültür görmüş bir mahide
 olarak yaratıldığını göstermektedir. O, kendi ruhuına vakar olarak yaratıl-
 mıştı, vüduhiyetle insanır ve ona tapardı. Mukaddes sembol olarak kullanıla-
 nın şekillerin mevcudiyetinden, insaniyetle, o zaman insan sekâsinin
 birer emareyi bir halde olduğu anlaşılmaktadır. Bu ilk mukaddes sembol-
 lerin basitliği de insan sekâsinin alelade mevcurları taşıyabilmesi için
 vakur idi. Fakat, insanın yeryüzünde sükur ettiğinden binlerce bin yıl
 sonra, ona ilk defa olarak temas ettiğimize, ona emarever ve medenî bir
 halde görürsün ve bu 50,000 yıldan daha evvel idi !

Asıl arkeologlar, pasifikada bu kıtasından ve garp kıtalarının
 (Lands of the West) dahetmiş ilk on kütüphanelerinden evvelki muhtelif
 kayıtları kontrol etmekle bu delilleri çıkarmak istih emiş
 olduklarından, insanın ilk vakur ilk aşkadev olanların benin mükemmelle
 teşkilatına istinat eden bazı müspet evri hakikileri öğrenme zamanı
 gelmiş olduğuna emareyorduk.

Sayfa : 74

Bahceliler Tekatan'daki Maya binalarının temeline kadar sarıltı
sonra, Volkanik bir Ertaklim tahrifatı temasında, binaları
Tekatan Mayaları da yeryüzünden silindi, MİTİTAN 9800 yıl !

Makut

Sayfa : 75

22 - gizlideki varlıklarına bakılırsa, medeniyetlerin pek eski tã prehistorik
zamanlarda büyük bir felâkete kurban gittiği elbetteki anlaşılabılır.

Kendi maymun teorilerini ilâve edilmek endişesiyle, ilimler,
insanın yeryüzünde Pliystosen çağına kadar var olduğunu ispat etmeğe
çalışmışlar ise de, bu insanın görüğü en hafif tehlike bile dayanamaz.
İnsan kalıntıları, Pliystosen çağına sonuna tesadüf eden jeolojik bir dev-

Sayfa : 75

rinin son büyük magnetik kaskadını (Magnetic Caskadyam) sularının dinmesi ile teğensiz etmiş olan Avrupa çukili yataklarında bulunmaktadır. Aynı kaskadın, Mebraskadaki in adamlarını da yeryüzünden alıp götürmüştür.

Niven'in yukarı çukri, Playistosen başlangıcında dağların ytk selmesinden evvel ve yine bu sata göre en aşağıda bulunan çehir de ondan 10,000 lerce yıl önce inşa edildiği ki, gerisine geri tâ teraier çage varmış olamaz demektir. Bunu, Anadoluda, İsmirin Capital Hill 'inde yapılan yol noktası da teyit etmektedir.

İlimler, beyaz ırkların menşinü daima asyaya gösteren bir teori ileri sürmeğe çalışmışlar lse de, ellerinde bunu ispat edebilecek bir delil eseri ne çagitten elures olan bir tek kayıt bile yoktur. İstin- teğleri sırf sandan ibarettir. Bu kitapta , onların nereden çıktığını gösterip ne suretle Avrupaya geldiklerini izlemeğe girişeceğim.

Bu çayamı hayret beğiflerden biri , Pasifik adalarından Poli- nesya grupe yerlilerinin beyaz ırktan olmalarıdır. Asla olarak, bu ırk son derece güzel insanlardan mürrekptir ki bu da dünyada mevcut bütün beyaz ırkları birbirine rabteden bağdır.

Sayfa : 79

Yaradanın (the Creator) kuş sembolleri Allahın yaradıcı vasfının (Creative Attribute of the Deity) sembolleri olmak maksadından, kuşların ana vatanın (Motherland) çimeli çarki- sinde oturan insanlar arasında yaradıcı kuvvetlerin en baris semboldü oldukları anlaşılmaktadır. Kuş semboldü (The Bird Symbol) sembe, çimdi Hawaii'nin bulunduğu yere, ve oraki daha uzağa kadar, yayılmıştır.

Güphe yoktur ki, ana vatanın (the Motherland) halkı arasında-bazı kimseler tarafından en çok sevilen yaradıcı sembol olarak tanınmakla beraber-kuş semboldü mukaddes din semboldü olarak tanınmakta idi.

Sayfa : 82

ederim, ben neğünema buluram o neğünema bulur, ben yaparsam o
yapar, ben havayı temeffüs edersem o temeffüs eder" (Sikrin kitabı)
(Book of the Dead)

Burada da ağızға görülmektedir ki, Seb kuğu yaratıcı kuv-
vetlerin-bağta gelen dört büyük kuvvetin bir sembolü bulmamakta

idi.. It here also clearly shows that the bird Seb was a symbol
of the Creative Forces—the Great Primary Four.

Seb

A North American Indian Tablet Depicting the De-

Ma'nun harabesini tasvir eden bir şimalî Amerika kırmızı-
derililerin tablosu.- Bu tablo, Kanadada, British Columbia Vilâyet-
linde Vancouver adasının garp sahlinde yaşayan Nootka kırmızıderi-
lilerine (Nootka Indians) aittir.

Ma'nun mahvini hikâye eden bir çok, hatîk, yûslerce ya-
sılar, ve Troano elyazması (Troano Manuscript), Borgla Codexi

Sayfa : 87

1 2 3 4 5 6 7

No:1- Haliseman gördü birbirinin içinde bulunan iki mura-
ba ile temsil edilmiştir, ve içine iki dolu bir mura-ba gös be-
şini teşkil etmektedir. Hatlardan yapılan iki mura-ba ana ve vatan-
râni anavatanı (Motherland) temsil etmektedir. İki dolu siyah mura-
ba yâni gös beş, karanlığı temsil etmektedir. Onu güneş aydınlat-
maktadır. Buna koparılmış boyun, ve ağızla birlikte mana veril-
diği ananın şu okunmaktadır : Anavatan (the Motherland) sulnet ağız-
mana götürülmüştür.

Sayfa : 88

-1-

Altay - Aladağ E: 486 / 1915

Ya = Kazık, ağaç kesme sakınab.

Yaş : daralmak, çekilmek, kımılmak,
fatmak (çamura).

Ya = Kara (Hed. 7 - Tar. 2)

Sayfa : 99

Büyük Mısır eseri atikası mütehassısı (Egyptologist) Sir Gardner Wilkinson "manners and Customs" namındaki kitabının III.Şuabı cildinin 70 inci sahifesinde şunları söylemektedir :

"Maya ülkesinde Eski diyarı (Eski Land) Allahların anası fıkra Mayanın doğduğu yarı."

Fıkra E- şurasını söyleyelim ki, Mısırlıların Şişim kitabında (the Book of the Dead) bu bir çok defalar teyit edilmiştir.

CODEx CORTESIANUS.- Codex Cortesianus, müteassıp Piskopos Landa'nın göğsünden kaçan başka bir eski Maya kitabıdır. Bu kitap şimdi Madrid Millî Müzesindedir. Harfler, insan resimleri, ve yazılar göstermektedir ki, bu da takriben Troano el yazısı ile aynı devre aittir. Mısır'ın Codex Cortesianusun ismi Troano el yazısınınkinden çok daha esbottur. Nevaunusa dair olan bazı fıkralar şunlardır :

Sayfa : 100

İHAHA KAYDI (the Ihaaa Record).- Bu yeni Schliemann tarafından Tibette eski Budist mabedi Ihaada keşfedilmiştir.

Schliemann bunu okumuş ve tercüme etmiştir. Bu şüphesiz Codex Cortesianus ve Troano manuscript'in geldiği aynı orijinal kâğıttan gelmektedir. Bu daha modernidir, ve Maya harfleriyle yazılmıştır.

Ihaaa kaydından enteresan bir fıkra şudur :

"Eski yalısız şimali gök ve denizden geçen bir gay bulunuşu."

Yen mahalle - düğüğü zaman, yedi şehir, altından kapıları ve beşer mahetleriyle fırtınalı bir havada yapraklar gibi titredi ve sarıldı; ve bak, saraylardan bir ateş ve duman tufanı çıktı. İnsan

Sayfa : 100

velâhalelâZimın istirap ve tedrisemalara havayı doldurdu. Mebettelevine ve velâhalelâZimın istadiler. ve akilla Mu - Nieratin Da Mu - velâhalelâZimın ve onlara: ben bütün bunları evvelde söylemişim miydin ? dedi ve kadınlar ile erkekler kıymetli taşlara ve parlak elbiseleri içinde yalvardılar: "Mu, bizi kurtar!" ve Mu cevap verdi: "Nispetçilerinin ve servetininle beraber hepimiz öleceğiz ve sizin kullarınızdan yeni milletler meydana çıkacaktır. Onlar da büyüklüklerinin gıdıkları şeylerden değil, fakat verdikleri şeylerden ileri geldiğini unuttukları takdirde onların da başına aynı felâket gelecektir." Allah ve duman, Mu'nun lâkirdisiz ve boşluk mealeket ve onur

Sayfa : 101

esimlerini parça parça okudular, ve derinlikler okuya gittin."

bu bir daha okunmadı. Ancak da "Verisilerin Alışın"...

(Last of the Pukles) "geffaf meket" gıphetle parçak bir tesvümedir.

ve meketler can veya diğer geffaf bir maddeden yapılmamıştır.

Bunlar açık ve kırıntısız meketlerdir, e suretle yapılmamıştır ki,

on - gıphet - on gıphet, gıphet parçaları (Pukles) meketlerine

okuya gitti, meketin içinde bu ve diğer edemlerin taşlarını gördü.

— Bulaymak =
Hafif oturma, Hafif
yazmak.
(Bulay - Bulay - Bulay)
— Bulay = sarımsak
— Bulaymak = iltimas et.
— Bulay - Bulay - Bulay

Sayfa : 106

AkaB - Dulp, Chichen Itsa gehrnde gkab - Dulp tenniya

edilen sinamanı cennet cennetini içi odanın kapısının üst kısmına teğkil eden bir taş parçası vardır. Bununla "korkunç, karanlık eseri" elde etmiş oluyorus. Bu taş parçası Garton Bıyıklarının selsellerin temel lerinden nasıl sarımsı olduğunu, onun sonra nasıl battığını tasvir etmektedir.

5476 : 107

Valide, "Basmayana" cilt I. sahife 342 : Maysa Gecadları, Mecual'lar, din ve bilim eleştirileri, esrarlar, tıbbi eleştiriler her-
tari siyandan hareketle evvel Basmayana gittiler ve orada Maysa'ları
impat ettiler. Basmayana din Hindistanda Mecual'a gittiler ve oradan din
ve ilimler ile Mecual'da ve sonra Mecual'lar.

Not: - "Cembelid"da, Angkor Thom'da arkeolojicilerin "sala" temsire etdikleri konversiyonel hayvanata benedif edilir. Hoped yarka, bir semeler Anavatanin bulundugu yere mahr elere, yerlestirilmistir. Bu hayvanata Anavata lparat ellileri gptesidir. Gnd "Mu" demektirler. Bu da Mu'man biryoreglik alfabeinde u harfinin bir gndi ve Mu'man sembolleminde biri olan imkiney mecburlardir. Not: konversiyonel gptilerden olan imkiney

[illegible]

Sayfa : 113

"Yolları inşa eden Haka idi ve müteaddit istikametlere ayrılmaları yerde şeref mevkiini e ikgal etmekteydi.
(Haka - Haka) (Haka - Haka)

" O mes'ut beldede , Romanın bir zamanlar sevgilisi Hengarva ile yaşadığı o güzel diyarda Turaklı kınların sesini diler ve onları beslerdi."

Sayfa : 119

22. Bunların ehemmiyetini bir kat daha artıran cizet "(Burmadan doğan güneşe doğru bir ayın seyyaheti uzaklığında" olmalarıdır. Masce tabletlerine ve Valmiki'ye nazaran bu nokta, Anavatamın bir zamanlar bulunduğu, ve Burma ve Hindistana gelen ilk muhacirlerin hareketi ettiğidir.

PANAPE.- Cennet denizi adalarında en mühim telâkî ettiğis harabe panape'dedir. Bu harabe 300 ayak uzunluğunda ve 60 ayak genişliğinde bir mebede aittir. Duvarlar si'as (1874 de) bakıdır, ve 30 ayak aralıkta ve temellerinde 3 ayak kalınlığındadır.

Sayfa : 122

HAYATI.- "Hilo'dan takriben 30 mil mesafede Eukli temsiye edilen bir tepe üzerinde büyük bir harabe vardır. Bu tepe üzerinde, oraya taşınmış olanlar müstesna, hiç bir taş yoktur.

Sayfa : 127

Polinezya Kosmogonisi - Tahiti : "Mühülf adalar mameu-
lerinde isim başka başka ~~mima~~ yazılan Taarog , Tahiti kosmogonisi-
nin ~~mim~~ babası idi . Onun zevceci arz , Hina ve oğlu , dünyanın
mâzını Oro idi . Hualine ilâhı Tane , Oro'nun kardeşi ve onun küv-
idi .

~~at~~
~~pa~~
~~ka~~

Aalpaha - Taan
Bata - Van + uiga (cunali, Kaffa)
Hawma - Van + uiga + ot + ai
Dalto - ai + ed + ot + il + ah + om
epuilen - ai + ot + ig + il + ah + om
gata - ai + ot + ig + il + ah + om
Eta - ai + ot + ig + il + ah + om
(Uimor)
Tabala - ai + ot + ig + il + ah + om
iota - ai + ot + ig + il + ah + om
gata - ai + ot + ig + il + ah + om
kapaj - ai + ot + ig + il + ah + om

11
1911
1912

Sayfa : 145

Bunlar, eski zaman adamlarının ulûhiyetin her vasfı için hususî bir "sembol" kullandığını hatırlanmış ve Çin'in ulûhiyetin bütün vasıflarının mühterak "sembol" ve binasınaleyn ulûhiyetin kesi dişi olduğunu unutuyorlar.

Sayfa : 146

Zannederim ki, MU nam beni beğerin unvanını oduğn kayfiyetinin mübhasıran semboller lenceyle ,sarabette ,sebit olduğuna en mütereddit insanı bile inandırarak için yalnız Uygar vasaatı kalıyor. Uygar,İncildeki Tufan devri zamanında MU'ya ait belli bağı müstenaleke idi ki bunun garıta kâin kısmı tufan ile karış oldu.

Sayfa : 147

148

Çin sfanseleri, Uygarların 17,000 sene evvel, medeni yetin en yüksek mertebeye ulaşıp olduklarını söyler. Bu tarih jeolojik hadisenin vukua geldiği zamana mutabık olmaktadır.

uygar İmparatorluğu kudretli sollarını Pasifik Okyanosundan Asya ortalarına ve Hazer denizinden Şarkî Avrupaya kadar uzamış bulunuyordu. Uygar İmparatorluğunun Çenup sınırı Burma, Kocin Çin,Hindistan ve İranın şimal hudutlarına dayanıyor ve bu vasiyet , Himalaya ve sair Asya dağları yükseklerden menveit bulundurdu.

Şimal sınırları Siberyaya dayanıyordu ; fakat nereye kadar gidiyordu, bunu söylemek için elde hiç bir mebas bulunmamaktadır. Onlardan kalan şehirler, Siberyanın Çenup kısmında

Sayfa : 147

bulunmuştur. Gayet eski bir Hindu eserinin söylediğine göre Uygur^{lar} Avrupa'ya Kasır denizinin şimal ve Cennup sahillerini dolayarak gelmişlerdir. Oradan yürüyüşlerine devam ederek orta Avrupa'ya, oradan da tili İrlanda'ya kadar geçmişlerdir.

Öe

Bunlar İspanya'nın şimaline, Fransa'nın şimalinde ve Balkan bölgesinin içkilerinde yerleşip kalmışlardır. Moravia'da yapılan son arkeolojik keşifler , Uygurlardan kalma eserler meydana çıkarmıştır. Bu hadise , etnoloji âlimlerinin insanın Asya'dan neget ettiği ve ilerde Uygurların Avrupa'da kendilerini isler b'aktığı esasına dayanan teorilerini tayih etmiştir.

Sayfa : 148

Uygurların tarihi İriaların (Aryana) tarihidir. Etnolojik ulkması, sula İri olmayıp b'şbütün başka bir kolonistler sınıfına mensup olan bir takım beyas ırkları İri ırklar diye tasnif etmiştir.

Uygurların sag geeri 6000 yılında, şimali Khara Khota harabelerinin bulunduğu yerde İdi. Uygur İmparatorluğu zamanında 6000 yılı tamamıyla mumit ve mahsulidar bir saha İdi.

1481

Uygurlar medeniyet ve kültürün yüksek bir mertebesinde ermişlerdi. Astroloji, madencilik, dokumasılık, endüstrisi, mimari, riyaset, siraset, coşma, yama, tababet...ilim biliyorlardı. İpe, maden, tahta üzerinde dekorasyon yapmakta tetaid idiler; altından , gümüşten, tunçtan ve kilten heykeller yapıyorlardı ve ceylan bunlar. Önce Mısır tarihini başlamadan tutma yapıyorlardı.

Sayfa : 148

uygur İmparatorluğunun, aşığı Fikrî, yarısı Mu batmadan, steel yarısı da Wu'nun batması Garfino saray vurmuş.

Profesör Spalof KARA KOTA da yaptığı araştırmalar belli kadem yer altında bulunan bir mezarın harikâşâde kasnaklar meydana çıkarmıştır. Fakat bunların tesvirin edilebilmesi ve yazarının... misade edilemediği için fotoğraflarını almakla iktifa etmiştir "American Weekly" dergisinin basık... resimlerin öl. Kışını tetkikler esirform, ki bunlardan bir tanesinin yarısı da... çeşitli edilebilir... neyet sağlan... KANIN, ki bu resimler , 18,000 , 19,000... KİTIL.

Sayfa : 151

151

A.- Wu'nun hierattic alfabetesinin bir harfi olan W harfi gelişinde bir kalkan. Bu Wu'nun resmî harfi idi; kaldı ki W harfi Mu nispetinde Mu veya Mu diye okunduğu için bu harf İmparatorluğun ismi idi.

B.- Bu hiyeroglif, armanın merkezini teşkil eder. Ve şöyle okunur : U-ummi diye okunur; Oo-loo-jom-ii gelişinde talâffuz olur. Ve "-in İmparatorluğu" manasına gelir.

C.- Harfi çevreleyen daire gömgin resmidir. Bu suretle bütün harfler, "Göme İmparatorluğu" manasına verir. Bu eksentrik olan kalbini de buna ilâve edecek olursanız heyetü umumiyesi şöyle olur : "Mu, Göme İmparatorluğu" .

Sayfa : 157

157

Bu medeniyetimin 50 bin sene evvelinden faaliyet kadar gittiğini ve dâbayan etmiştir. Şimdi, bu tarihi ne sene... iptine ettirdiğine bakalım.

Sayfa : 157

C 127 9
Kayın Hacı

Le Flougeon, Chichester İtza Tuzaktan da, bağ Kâhin ve Kiral Can'ın en büyük oğlu olan Gay'ın türbesinin merkezinde, on iki bağı bir yılan gösterir bir ayne ve bu ayne de bu yılanın can etkilisinden evvel Mayas da torayı bükümset eden on iki Maya etkilisinin vimseli (sympol) olduğu ve her iki etkilisinin müddetli vimsenimleri de 18 bin senelik bir devreyi kapladığını beyan eden bir kitabe (inscriptions) bulunmaktadır.

Trojan Manuscript de ispat edildiği veçhile, son Kiral Can 18 bin sene evvel yaşamıştır. Bu 18 bin seneyi 18 bin seneye ilâve ederek Kralların Mayas da 34 bin sene evvel torayı bükümset etkililerini buluruz.

Sayfa : 158

Misirli Kâhin-Tarihçinas Menetho, (Pegyri) sen kâğıtlarından birinde şöyle yazıyor: "Atlantis hakimlerinin (Sages of Atlantis) devrei saltanatı 18 bin 900 sene idi." -

Atlantis 11000 sene evvel suya batmıştı. Şimdi, 11000 v 12000 ile senedelim. Atlantisin Kralılar tarafından 25 bin sene evvel ispat edildiğini buluruz. Atlantisin birinci Kralı devrei saltanatına 25400 sene evvel ve birinci Mayas Kralı devrei saltanatı 34 bin sene evvel başlamıştır. İkisinin arasındaki zaman 8900 senedir. Birinci Mu İmparatora ile birinci Mayas Kralı, arasında aynı müddetin geçtiğini kabul edecek olursak takriben Para edebilişir ki Mu papest Kâhininin evvel saltanatına 80 bin sene veyahut daha evvel vasıl olmuştur.

Sayfa : 159

Tolun mekânı: Ayşın mağra, İsmirde Capital Hill. Dağlar yüksek
mesden evvel, sathabahirden 500 kadem irtifaında, Şu mekeniyet
sevout bulunuyordu. Çizen: James Churchward

Sayfa : 161

Jeoloji noktainazarından en alçak çehir "üçüncü devre"
("Tertiary Era") kadar çıkar. ve 50 bin sene evvel Bu'nun bir
mstenlekeel olarak da mevout idi. Bu arkeolojik keşfe ait
resimler ve tafailat en birinci fasılde mevouttur. Son misal
("Andes") Andlarda kâin Titikaka gölü, ("Lake Titicaca") üzerindeki
Tishuanaco dur. (Titik + aka)

Sayfa : 162

453

En enteresan sualler meyanında şunlar vardır: İnsan 1.11
sene nasıl nasıl öğrendi ? ve dinin şekli ne idi ? varın insan
banlar hakkında malûmat veriyor.

Sayfa : 164

Mutahammildir ki iptidâî insanın, âdînin memitenahiyi gösterdiğini öğrendiği zaman ile, temvir etmeğe başlamış âhâlinin hilkatî âlemin süharunda bahsedilen kırılgan ve mufassal diyagramlarını anlayabildiği zaman arasında geçen müddet binlerce ve binlerce seneler olmuştur. Bu suretle, insanın on binlerce sene evvel bu kırılgan sembolün müddetleri kalledecek derecede fiktiv ileriye geçmiş olduğuna kesti atılla ediliyor.

Sembollerin bu vasi meydana ve memelerindeki mutabakat onların aynı orijinden olduklarını ispat eder.

Sayfa : 165

Tuostan'daki kayıtlar bunların bu diyarından geldiğini göstermektedir. Misir kayıtları şark diyarından neşet ettiklerini, Hint ve sair şark memleketleri kayıtları da bunların şarktaki vatandaşları (Motherland in the East) geldiklerini gösteriyor.

Binsenaleyh, sanndıyorum ki karim fikrinde bu tek esmâli vakıfı varışın tespit edebildim: Bu diyarı, şark diyarları, İsl diyarı ve Tavrânın Cennetü'lâdini bir ve aynıdır.

Bu fasılâda, memeleriyle memelerini vermek suretiyle, bazı memelerden sembollerden bir çoğuna gösteriyorum. Bunlar, fâran memeler için hususî bir âlâkaya hâseldirler. İsl bu suretle fâran memelerine memelerini dağıt ne kadar eski (great antiquity) olduğuna da meydan çıkarmaktadır.

Şimdiye kadar bu biraderliğin (Brotherhood) memeli esli müddet olamamıştı. Milâdî İslâm'dan 5 bin sene evveline kadar Misirde İslâhına tesadüf edilememişti. Fakat Misirîlilerin buna nereden

Sayfa : 167

X Daire (The Circle) (sayfa 139) Dr. Daire, dini öğretilerde
insana gösterilen ilk üç sembolden birisidir. Buna bütün sembol-
lerin en müstesna sembolüyle bakılır. Bu Dr. İsmailiye edilen güneğin
resmi idi. Ve alahiyetin de, terhid ve mütemadi bütün sıfatlarına
sembolü idi. Önce, bu, olarak, palmas sembolü sembolüyle bakılır
ve alahiyetin hisset kendisi (Self Himself) edilemedi.
Ulahiyet tahsis edilir, sembolde palmas kendisini temsil ederdi.

Sayfa : 168

Ulahiyete o derece mütemadi sembolüyle edilirdi ki İsmi
di.
sala etdiklerini, Kaya'lar, Hindu 'lar, Uygur'lar, ve diğer bütün
akımları kadime, alahiyetten (İsmailiye olan o) The Semblous diye bula-
şırılar. Dairenin mütemadi olmadığı gibi mütemadi de yoktu. KULTU-
rda bir ahlaka, edebi, ve, mütemadi, mütemadi, göz bula-
şırılar. Kendisi daha mütemadi bir sembolüyle yapılabilir ve seğılebilir ki
idi ?

edilebilir ki güneğin, alahiyetin alması (Emblem) olarak
seğılmesine sebep, iptidai insanın gördüğü ve kurveti idrak etmesi
en kurvetli ve en mütemadi görünen şey olduğu içindir. Önce "Kendi
mütemadi" sembolüyle temsil edilirdi.

Sayfa : 169

Sayfa : 170

"GİZLİ BEHLİĞİMLE OLAR, BİZİM Kİ¹ BİR OLARCI BİZE MÜTELİF surette gösterir. Bize, her insanın beahlığında meknus olan namutemari kemalat kayusundan çıkardığı namikat lemlerini (glimpses) gösterir. Mailmet sahibi olan bislere harikulâde şeyler yapmak itidelerini verdiği gibi."

Sayfa : 171

"Eğer yapıyacaksa ebediyen devam etmeliysen ve, dâire ve eodiyet gibi ebediyen devam edecekse, İNSANIN başlangıcı yaktır." "İnsan müteâdîit defalar vücutta gelir. Bununla beraber evvelki hayatlarından külliyen bihaberdir: Tesadüfen baki kurcuğu külye (day-dream) ve düşündüğü fikirlerin kendisini evvelki "incarnation" um baki vekiyyine götürdüğü zamanlar müteâde olmak üzere." Maamafih, bu vekiyyin nerede ve ne zaman vukua geldiğini tespit edemez. FAHİR kendisine âşina plâğına bilir.

Sayfa : 172

-MUSELLELİ MÜTESEVİYÜLADLA: (Equilateral Triangles) şekil: K: (sahife 139) MUSELLELİ MÜTESEVİYÜLADLAIN semge ve semai son derece alâmyı oluştıtır. MUSELLELİ MÜTESEVİYÜLADLA, İLK insanları dini öğrenmek için yapılan ilk üç sembolden birisidir. BU baki evveline kadar gider. Hem ekaniyi müldre (Trinity) hem cenneti sembolize etmek için yapılmıştır.

Sayfa : 172

Efsaneye nasaran bunan (mücelllesi) mencei ana vatan
(Netherland)ın coğrafyal variyetinden doğmuştur. Bu üç kutsal
araziden müteakkil imiş ve coğrafya noktai nasarından ça (şark
diyarları) (- the Lands of the West) temsiye olumarmuş. Yine efsa-
neye nasaran bu diyarlar, birbirini takiben, üç mühtelif defada
mühtares çıkmışlardır.

Sayfa : 173

Mücelllesi müteavvülaadla, halkın, halığın üçte bir ve birde
Üçluge mefhumunun (Triune God) gördür. bir şekliini görmesi ve
anlama/iğin latihap edildi. Bu üç sıfat (ilk ekvami mühteyi) teğ-
kil etmiş ve ekvami mühteyi (Trinity) mefhumunun da mencei olmuştur.

-Murabba (The four sided Square .) Şekil. 3. (ashife 139)

Murabba, insanın dini taliminde latihap edilen ilk üç sembolün
üçünmüştür. Arsa semboline eder. Dört köşeli, dünyanın dört kö-
tesini temsil eder. şark, garp, şimal, cenup, her bir köşeye bir
temsi temsil edilmiştir.

Aras "dört köşe"si olması bize ilk insanlardan gelmiş bir
mefhumdur. Buna nasaran, basen "dünyanın dört köşe olduğuna" söy-
lemek kabahetinde bulunuyor mayas ?

Bu mükaddes üç sembolün beşinci, şark denizi adaları kara-
belerinin taşlarında (South Sea Island ruins) ve bütün ekvami mü-
hteyi mahkik buluyoruz. Bu semboller ehangimeldir.

Sayfa : 174

- Üç yıldızlı mücellas: şekil: 4. (sayfa 139) içinde üç yıldız bulunan mücellas müteaviyüladla cemneti ve içinde cemneti hak-
kın birde üç ve üçte birliğini (Triune God) sembolize eder.

Muhelif ekvân, (Ünn-god) bir halıkı teşkil eden üç sıfat için muhtelif isimler vermişlerdir. Bu yalnız, isimlerin değişikliği meselesidir.

-Beş yıldızlı mücellas: şekil: 5. (sayfa 139) beş yıldızlı mücellas müteaviyüladla, tem beşlik satı uluhiyeti /Full Godhead of Five/ 1 temsil eder. Bunlarda halık ve dört kadretidir. Bunların hak ve nisamı bütün dünyaya tevali ettikten sonra tekmil içindekileri yarattı.

-Kurşunun Üzerinde Üç yıldızlı mücellas: şekil: 6. (sayfa 140). Bu sembol, Ummal'deki mukaddes saray mabedinin (Temple of sacred Mysteries) öğretme odası olan şimali odasının nihayetinde bulunmaktadır.

Sayfa : 175

Daireye evdet edelim (sayfa 139) en ilk devrelerde sadece dairenin, haliki sembolize etmekten sonra müteaddit şeyleri sembolize etmekte istimal edildiğini görüyoruz.

Böylece, insanıyet tarihinin bazı devrelerinde, ekvân kadime halıkı sembolize etmek için muhtelif tarafa daireler istimal etmişlerdir.

Sayfa : 176

12.

13.

14.

15.

17.

16.

18.

19.

19.

21.

22.

23.

Sayfa : 177

D.

Şekil 11. İki içe iki daire Uygur veya Şimalin işareti idi.

Uygur olan Ariler Şimali Hindistana geldikleri zaman beraberinde Uygur sembollerini getirdikleri; gayetki bir çok Arilerin Hindistana yerleştiklerinden sonra bir çok Uygur sembollerini Hıva kadar çok kullanıldığını görüyorum. Örneğ, Bu sembol olarak nazari dikkati celp (prominent) edecek surette kullanılmaktadır. Bu sembolün Uygur numunesi, Hıntlı, Sebül ve Kısır sâb-kelamalarına, giden/yolcular tarafından getirilmiştir.

Ten (eshife 145). Ten yalnız en enteresan değil fakat aynı zamanda en eski sembollerden birisidir. Ama Vatanın ilk yazılarında "Mukaddes Yazılar" (Sacred Inspired Writings) da bulunmaktadır. Hem tahabbülmeyti(resurrection) hemde zukur (ascension) sembolise etmektedir. Tahabbülmeyti hayata gelmeyi, zukur da toprakların suyun üstüne çıkmasını ifade etmektedir.

Ten Cemup Salibi'nin bir semboldür. Kur'an, tahabbülmeyti temsili için kabulunun sebebi şudur: Cemup Salibi, gökte, Ku'nun üzerinde mayyan bir seviyede görüldüğü zaman, çoktanberi beklenen yağmur yağardı. Yağmurla beraber, toprakta bulunan tohumlar hayata gelir, doğacak yavraklar canlanır ve ^{di.} Mıstıya Güerlerinde çiçek ve meyve yetißen dallar filis sürerler/Ö vakit Ku'da bir bolluk ve sevinme zamanı olurdu-mayyetteniden canlanıyordu.

^{rak}
Zukurun sembolü ola, hem Hindistanın Eşcal yazılarında, hemde Hıven'nin 18 numaralı tabletinde görüldüğü veçhile eski Meksika yazılarında müdim bir mevki işgal ederdı. Her iki vasiyette, Ku'nun , Anavetenin zukurunun sembolüdür.

Sayfa : 178

Ten alemşunul (universal) bir semboldür. Hindlilerin, Çinlilerin, Keldelilerin, "Incas"ların, "Quichés"lilerin, Mısırlıların ve diğer kavimlerin yazılarında bulunmaktadır. Zeki dinlerde mühim bir

The Ten from a Maya Manuscript

Quichés, Egyptians and other ancient peoples. It plays

oymardı. Kibetlerde, hediye olarak getirilen çiçek ve meyvelerin k uğu mihrepler (Altar) Ten şeklinde yapılarıdır.

Bu sembolün ismi ve hecelenmesi hiç değişmemiştir. Anavet T-a-u idi, ve bugün de birimle T-a-u'dur.

Anavetinde bir kelimemin her harfı okunurdu

Sayfa : 179

a, (a h) okunurdu ve u, (e e) olarak telâffuz edilirdi-telâffuz olma için Te-S'dur. Polinezyalılar bu kelimeyi, bugün bile aynı olarak telâffuz ederler.

Sayfa : 180

İki taraflı Meksika murebbası.

İki taraflı murebba "Yapıcı" (Builder) demek olan eski b kelimenin hecelenmesidir.

Sayfa : 181

Miyık İlk Evvelilerden (Great Primary Period) çok defa, din terbiyesinde, Yapıcılar-Kâinat ve oradaki her şeyi Yapıcılar-diye bahsed diliyordu.

Hiven'nin Meksikada bulunan üç tablet'leri mayasında iki taraflı murebbanın görüldüğü yitilerde tablet'lerde yasalar mevcuttur. Kışıl olarak bu tabletlerden 18 tane ihtiva eden bir resm (plate) dercediyorum. Numaralar 943,900, 945, 1212, 237, 345, 1225, 1227, 646, 220, 1204, 1240, 446, 712, 908 ve 1004. Bunlar Hiven'nin numaraları. diirler; tabletlere, kuşif sırası ile numara verilmiştir.

İki taraflı murebba Mısır "Cosmogony" ainde her zaman basm bir mevki işgal etmiştir. Milfüten takriben 5000 sene evvel kenes zamanında yazılan yasılarda, ilk defa, iki taraflı murebbaya tesadüf ediyorum. Halbuki burada, Amerikada, bu sembolün 15000 sene batta daha evvel, Mısırda bulunmuşundan 5000 yıl önce pek çok temâm ettiğini görüyorum. Bu sembolün Kutsal yasılarda 5000 sene önce mısır bir mevki işgal ettiğine bakılarsa, Amerikada 12,000 yıl önce bile pek eski olduğu anlaşılar.

İki taraflı murebba Pish ilâhının sembollerinden birisi idi. Pish Mısır ilâhlarının en eskilerinden birisi idi. Pish'nin bir çok unvanları vardu bunların birisi de "y a p i c i" dir.

İki taraflı murebba Mısırda "Oairis'in MİTRİ" (Seal of oairis) diye yayıldı. Oairis, Asentide, Hakikatın Büyük Salonunda (the Great Hall of Truth) Sâiklerin ruhlarını muhakeme ederken, iki taraflı murebbanın ustasına oturmuş oturmuş oturuyordu.

Sayfa : 184

D. Büyük Y (sahife 145). Çekil El. Məlumat ve dind tələkiləri-
ni bəbə tərəfindən səsələri olan 1928-1929-cu illər Çarilər Konfigura-
sionunda müstəvriylərlə müqəllədi yerinə Y çeklini kullənməyə bağla-
maqlardır.

Buna "Büyük Tərs" (Great Tərs), "Büyük Vəhit," "Büyük Y" dedi-
lər. "Y" nin nə vasitə və nədə çekil vardır, vətət və çekil eyni hər yır,
çekil olağan tərəfindən yapılmışdır. "Büyük Tərs" və ya "Büyük vəhit" tə
İhtiva edir; bir qışır və üç bürdər".

Yıyır(sahife 146). Həyatəttən bəri tıy səmbolində ədha
bir rol oynamaştır.

Anavəstandə, tıy bəkilətilə səmboliz idl. Əlir fəstələrində de
bəkilətilə səmboliz olarək ərk ərk təsəvif ediləməktədir. Səvən rəngi
Əlirərk hər səvən səvi idl.

Sayfa : 190

Malay Archi Pelago'sunun "Büyük" adlarından birini olan
Java'dan bəhəsdərək, Forbes dər ki :

Karaj

"Java yerillərinin əhfədi səvən və Karaj dənliən bir
kəbilə vardır. Bu kəbilədə bulunan gənç və İhtiyar İbədet etmək
Əsərə gənçlərin də səsətlərinin əsərlərini görüp Əğrənəsi için sənədə
4 dəfə bəvif bir orməndə bulunan Məhəddəs bir Məğərayə kəbilə bəlin-
də gəlilə gəlirler.

Sayfa : 191

ana
ağ + an + ağ

Mu'da Öğretilen

Kozmik Kuvvetler

Din ve İlmün ikis hemşire olduklarına dair hikâye

"Kaybolmuş Mu Kitabı"

"Mu çocukları"

ve

"Mu'nun Mukaddes sembolleri"

Müellifi

Colonel James Churchward

tarafından

resimli

Müellif tarafından negredilmmiştir

Mount Vernon, N.Y.

Saker ve Taylar Kumpanyası

Stile Acantesi

Newyork, 85 inci Avenü

MU'DA ÖĞRETİLEN KOZMİK KUVVETLER

Din ve İlmî hemşire olduklarına dair hikâye

"Kaybolmuş Mu Kıtası"

"Mu Çocukları"

ve

"Mu'nun Mukaddes sembolleri"

Miellifi

Colonel James Churchward

tarafından

Miellif tarafından neşredilmiş

Wount Vennun, N.Y.

Baker ve Taylar Kumpanyası

Satış Acentası

Newyork, 55 inci Avenü

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 1482

Yazar : Colonel James Churchward

Cild : Pembe (Dosya)

Ebadı :

En : 24 cm.

Boy : 34 cm.

Sayfa Adedi : 281

Sayfa : 10

S İ R İ Ş

İlk insanın "tedrisatında ilim dinin bir kısmı idi. Bunlar Etila temsire olarak telakkî ediliyordu. İnsanın ilk tedris enlariame qı nazarıye vardı: insanın kendisine meyyun olmağa bür kadırı mevlak bir yaradıcı Allah vardı.

Gençleri insanın yer yığmadaki mevkîlarının mahip olmadığı bir ruha malik bir vasıyetle, diğerlerinden ayrı bir şekilde yaradılmış olduğu tedris tedris takip etti. Bu ruhun ebedî olarak yaşayıp asla olmadığı öğretilirdi. Mevâf vücut geldiği yere, toprağa düşüp bu suretle ruh asat edilir ve yoluna devam ederdî. Bu fâkir temayile idrak edildikten sonra tabiatıyla fen dersleri takip etti. Verilen dersler ona paradigmasın kanun ve vasıfelerini gösterdi, kâinatın temsîlindeki sonusus kâinat gibi, bütün mevkîlarını idare eden mâkemel tahîl kanunları, ve onları mâkemel ayrı vassire, vassire gibi.

Bu fen bilgisi ile insan, halikta bütün mevkîlerde mahabbetini mevâf ve kurvetini anlamak ihtidarına malik oldu.

Bu siyâsî ve öğretmeler insanı semavî mevkîlerle daha yakın bir temasa, cümle daha iyi bir anlaşıma ve birlik temin etti.

İnsana Öğretilen bütün bu orijinal ilmi o kadar basit şekilde idi ki kâinatın her kısmında bile bunları temsile anlayabiliyordu. Bunlar idrak etmesi yaradıcı karşı sevgi ve manevî bir sedakat temin etti.

Bu basit ilimler teorisini öğrettiği. Ne bir teoloji ve tahne sağı şekilleri, kullanılmıştı. Mevâf ve sade hakikatlar yalnız öğrenilip ilah edilen şile ki bu ilimlere bugün kâin ilimler denilmektedir. Gular kâin denilmektedir, nice şekilleri göre gayet basit olarak herşeyi açıklar.

Sayfa : 11

İnsanlar tarafından enlağılmış ve malûmatlarının haricindedir. Niçin diye bir sual sorulsa bilirdi ? onun cevabı şudur : Kadim ilim bahçelerini kâinatı bağtan ağağı idare eden tabii kâınunlarla tamamiyle teahhüfta olan mantıksız ve bir biriyle ittihatısız teorî, teknoloji, teoloji, batıl itikadlar ,istidat ve çocuk hülyaları, yuhânî otlar gibi boğuştuur.

Kali hazıran ancak varîyetî umumiyetle iki sebepten ileri gelmektedir: Birinci, yalnız bir büyük varlığın mevcudiyetini tamamiyle unutarak veya bilmesizlikten gelerek, ilim dağının zirvesi telâkî edilebilmek için şimdiki insanın eğilimliği ve igtihâ için pek ağır olan igtihâkındır.

Hakikat bilgilerini yaymak için, yer yâsâde onun bir mükemmeli olmak şerefine nail olmak , insanın erişebileceği en büyük mertebedir. İnsan yalnız müessesildir; büyüklük yalnız öna aittir, fakat müessesil olanlar da büyüktür, hira insana bahşedilebilen en yüksek şerevî şerefe nail olmuştur. İkinci, insanın Allaha perestîğten sonra şeytana perestîğ ettiğı halde yine Allaha perestîğini iddia etmektedir. O, kadiri mutlak değil yalnız kendisini aldatmaktadır. Vael mufî emfevâtlar tenis etmek istemesinde en son gaye nev'î beğeri bantetmektedir. Karıştıracı domunların başka bir işle vermek istedikleri bu müdâperestlik, külelikten başka bir şey değildir, ve ona başka işle varılanas. Bu böyle devam ettiğı müddetçe sulh üsarinde baki kalmas.

Ölmes immetakbele insanın kendisini hasırlamasına yardım olan tabiat, yüksek öğretneler için bir mektep olduğundan, hakiki ilimlerin tedrisi için tabiat bahşesinde büyük mektepler mevcuttur.

V.â.

Sayfa : 12

Din ve ilmi ilah eden ve "Mukaddes Mülhem Yazılar" diye tanınan yazılarda verilen malûmet, insana bu galipselerinde yardım igtidir.

Bu yazılar şimdi nerede? Kayıp mı oldular? Hayır, bunlar kaybolmadı, yalnız dağıldı ve onların toplanması umutlandı. Fakat mukaddes hakîme göre dağılan parçalar bir araya getirilecek ve tekrar toplanacak. Parlak güneşin şuaları tarafından yok olan ateş gibi, binlerce senelerden beri ilme nufuz etmiş olan mit'ler yok olacaktır.

Bu cildin mühteviyatı, toplanıp kaydetmek fırsatına nail olduğum Mukaddes Mülhem Yazılardan ilmi kâminin bir parçasının tercümesidir. Tercümelemeden önce okuyuşunu kabul ediyorum. Fakat malûmet malûmetim ile bundan faydasını yapamam .

hakîmler tarafından yapılan, okunan ve anlaşılan eski yazıların en ince teferruatına kadar, kâminin tercüme edemeyeceğini söyleyebilirim. Yaparım diyebilen her hangi bir kimesne hakikate karşı hüsnuhalelik etmiş olur. Bir kimsenin asarını yapabileceği, onlar hakkında ancak umumi bir fikir verilebilir. Bunu yaptığımdan eminim.

Eski yazıların, asarî mütercimeler tarafından, en ince teferruatlarına kadar, tercüme edilemeyeceğine bir çok sebepler vardır. Meselâ, senbol ve hiyeroglifler bir radikal teşekkül ettiği gibi, radikalilerin de bir çok manaları vardır. (Mootog, arakamu ve sair gibi asarî bir kelimenin hakiki manası o kelimenin telâffuz ve hareketine bağlıdır. Eski kelimelerin yahut sikrettiği asarî kelimelerin yazılığında kullanılan manayı toparlamak için bir şey yoktur.

Sayfa : 13

Hali hazırdeki kelimeleri igitme ve öğrenmekle öğreniyorum. Bekileri ise ne igitbilir ne de öğrenbiliriz , binaenaleyh ,bütün eski kelimelerin en ince teferruatına, kelimelerin anladığı kadar şumul-
lu tam ve mükemmel olarak hiç bir kimsa tercüme edemez.

On beş bin sene evvel dedelerimiz bu yazıları mükemmel surette anlıyorlardı. Kısırda bu yazıların tı Musa zamanına kadar ayı kötlü yaga-
mız olduğuna gördüm. İsmi bu yazıları anlarız. Fakat Abdi ATIKI takip
eden Hara (M.S.800) anlıyormadı.

Bundan 2000 sene evvel bu yazılar tekrardan beş manastırda
anlaşılabiliyordu. Bugün bu manastırlarda bunların ne derecesine kadar
anlaşıldığını bilmiyorum. Nöyün bir kimsi umutlanmıştır. Neşvar bir ilim
adama bu el yazısını okuduktan sonra şu mektubu yazmıştır. "En-
gallah daha şeyy zaman bunlar neşredilmez; şğer neşredilecek olursa MÖ-
tün profesör ve muallimlerinin tekrare mektebe göndermek işep olacak.
Bunun saydane getireceği bekilip pek ekim olacaktır."

Bakınızlar elim midir ?

MU'NUN MUKADDİS SEMBOLLERİ

"Hayır olmağ Mu Kitabı"

"Mu Çocukları"

Yazarı

COLONEL JAMES CHURCHMAN

Tarafından

Basıldı

Yayıncı

IVES WASHBURN, PUBLISHER

NEW YORK

1934

MU'NUN MUKADDES SEMBOLLERİ

"Kaybolmuş Mu Kıtası"
"Mu Çocukları"

Miellifi
Colonel James Churchward
Tarafından

Resimli
Nasıri
Ives Washburn Publisher
New York
1934

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 1484

Yazar : Colonel James Churchward

Cild : Yeşil [Dosya]

Ebadı :

En : 26 cm.

Boy : 34 cm.

Sayfa Adedi : 303

Sayfa : 13

(Kayıp Mu Sıkıcında) istimal etmiş olduğum bilâhale tabletler ve mahkûkât ve yasalar, onları okumaya yarayan mekanlarla beraber verilmiştir. Her iddiaya makul bir delil terkip olmuştur.

Vekayi ortadadır. Mesariyeler, kendi kendilerini müdafaa edeceklerdir. Qumun anlaşılmamasını isterim ki: yasalarda, masiyeye ait olan mahkûfat, benin tafafundan yapılmış keşfiyat telâkki edilmesin. Ben muşon 12 bin seneden 70 bin seneye kadar uzanan bir zaman (afer bu zaman tutma usulü doğru ise) içindeki yasalarda bulduklarımı kaydediyorum.

Sayfa : 14

Baki Âsarı bakiye

Doğrudan doğruya Mu'dan ana vatandan intikal etmiş asarı bakiye pek nadirdir. Son senelerde Mu ile en aşağı sıkça müraasbeti olan iki eser bulmak fevkalâde firsatına nail oldum. Bunların her ikisi de tuncdan mamul sembolik resimlerdir. Bunlar ya anavatanı yapılmıştırlar veya büyük İmparatorluğun şarkındaki yarı-İttihatî tufanı olan son miknatîsî felâketin dalgala/terafından mahfûzlaşmış eski uygar şehirlerinden birisinde yapılmıştır. Bu dalga isabet ettiği bütün menâketleri mahfetti. Halk boğulmuş, şehirler ya sel tarafıdan sürüklenmişler veya hut bunların altında gömülüş kıldılar. Uygar payitahtı bugün elli kadim kaya parçesi çakıl ve kumun altında yatıyor. Bu şehir Gobi sahrazında ve yalnız geniş kayalık arazidir. Toprak ve diğer eşya tufan tarafından akıtılıp gitmiştir.

Sayfa : 16

FASİL II

Şark Muhaceret Yolları

MÜSTEMLAKEÇİLİK.- Anavatan, Mu'nun ruhu pek faaliyetliği veya Mu'nun duygu gemicilerinin arasında ,Bazı haris ve müteğabbis gruplar ,yeni ve elverişli topraklar bulmuş zaman bir müstemleke inkıfayı bağladı . Mu'nun bu muhacir çocukları, Mayalar temniye ediliyorlardı. Anavatanı çıkıp her hangi bir istikamette gidenler, Mayalardı. Müstemlekeçiliğin, Mu'nun batmasından en aşağı 70,000 sene evvel bağlanmış olması icabeder; çünkü Şarkta Naakal yasaları vardır ki, Mukaddes harkeşlerin dini ve Anavatan ilimlerini müstemlekelerle " 70,000 seneden evvel" götürmüş olduklarını bildir - mektedir . Bu müstemlekelerden birinin "35,000,000 kıymetli bir ruhuş malik olduğu" rivayet edilirdi .

Sayfa : 57

Tuostay'ın her altı mağaralarından birinde bulunan eski mebel yasalarından 5.000 sene evvel yazılmış bir Maya kitabı olan Odeix Cortesiana, Mu'nun mahvından bahsederken mevlükete "Mu toprak tepeleri mevlükete" denini veriyor. Anlaşılan yuvanın seneler mahvettir. Mu takriben 12.000 sene evvel batmıştır. Tervat tufanına sularına 25 kadem yükselerek dağları kapladığını kitâyê ediyor. Mevlükete "dağların tahakkümünden evvel" diye bir kayıt mevcuttur. Her keşif Aya kabilelerinden bir çoğu tarihlerini Nimalayana ve mevlükete Aya dağlarının meydana çıkmasından beri bağlarlar. Bazılar cesurli Amerika'ya günden geldiklerini ve mevlüketlerinin dağların meydana çıkması ile mahvolduğunu söylerler. Bir çok lejandlar Aya dağlarının mahvunda 100 milyonlarca hayatın mahvolduğunu kitâyê ederler. Bütün dünyada görülen jeolojik fenomenler dağların mevlükete yakın olduğunu

Sayfa : 57

teyit ederler. Bu bağta en büyük burhan Mekinika ovası ve cemulî am-
sında İndes'lerdir.

Mekinika ovasında Büyük Okyanustan gelen tufan Akı su dal-
gaları mütevelliden bir çok medeniyetli mahvettmiştir. Bugün Mekinika

Sayfa : 58

ovası, Okyanusun seviyesinden 7000 kadem yüksektir. Dairen medar yük-
sek dağlarla muhattır. Bu medeniyetler isimhikile uğradığı zaman ova
Okyanusun seviyesinden yalnız bir kaç kadem yüksekti. Bu milletin
beni yazılarından anlaşıldığı veçhile tahsettiği en son medeniyet
takriben 12 bin sene evvel bir tufan ile mahvolmuştur. Burada bu Me-
kinika ovasında bundan 80 bin seneden fazla evvel yapıyan yüksek mede-
niyetli bir bekayası mevcuttur. Burada ve şarkî Asyada her rûşudatı
insanın en eski bakıyelerine mesgûlünür. Bu bekaya Babilonya'da Hımsir
da ve Yukatan'da bulunan ve bu kadar cermayel mazel teşkil eden beka-
yadan binlerce sene evveldir. Bu eski harabeler ilk büyük medeniyetin
bakıyeleridir. Babil, Hımsir ve Yukatan bakıyeleri o büyük medeniyetin
sırasını korurlardır.

Takriben bir sene evvel bir Tibet masneatinde Cemulî Am-
rikaya dair bir haritanın kurgun kalemle yapılmış bir kopyesini al-
dım. Harita usulüne usulüne yıldızların vasıfetinden(tarihler yıldız-
ların gösterilmek usulü) bu bin sene evvel yapılmış olduğuna Astro-
nomiyânın (İnsan Bilimleri) öğrendim. El ilmi sahifede bulunan bir su-
retini dercedtim. Ve şimdiki Cemulî Amerikanın da bir resmini çıkart-
tım. Bu harita asıyılî sâhire çıkaran muhayyır bir vesikadır. Bu sen-
deleri bu haritanın vucudundan asırdardır. Bir kopyesine anı-
son senelerinde desterece olacaktı.

Sayfa : 61

umumiyetle Uygurlar rakamlarını ifade etmek için bir çizgi kullanırlardı. Fakat "eseraramis yazı"yı yazarların esasal şekillerini

Sayfa : 62

istimal ederlerdi. Bazen de "eseraramis" yazıyı halkın kullandığı glif şekilleriyle ifade ederlerdi. (resim 1,2,3) çizgiler bazen ufki bazen çukullı olurdu. Tamsam için kullandıkları maddenin şekline göre değişirdi. (resim 4 ve 5).

"Esararamis yazı"nın kubbe anahtar tağı olarak istimali bir tek kitabede Uygur ve Esasal rakam şekillerinin müteziç olarak bulunmasına aiddir. Kubbe anahtar tağı (eseraramis yazı Esasal şeklidir) çizgiler ve güneş ki uluhiyetin sembolüdür Uygur şeklidir. Firas sonra Hinduların A U M'i eseraramis yazı ile aynı telâkki meşhûl olduğunu ispat edeceğim.

Sayfa : 65

TEOTIHUACAN KIBLAMI, MEXICO- bu meşhur ahram yanında bir çok kitabeler vardır. Bu eser için bunlardan bir tanesini seçtim.

İlk satırında Brezilya yatacında olduğu gibi 1, 2, 3. vardır. Çizgiler halis Uygurdur. Carian 'lar da olduğu gibi kapalı değildir. 2 inci ve 3 üncü satırında Uygurların insan için kullandıkları eski glif "Meken" görüldüğü.

Sayfa : 65

Birinci satır 1, 2, 3 ikinci satır Mehen - İnsan. Burada iki çizgi mevcuttur. Ve insanın ikilik prensibine işarettir. Üçüncü satırında çizgilerden biri yoktur. Mehen-insan yalnız kalıptır.

Sayfa : 67

A v M, "Hararamele yest" ve siyehin lavv kumetini meşhal tabletinin bazı okunuşu aynı manayı ver eder. Bunların arasındaki fark airt yest şekli farkındır. "Hararamele-yest" ile meşhalin tesadüf ve ki tasavvufi meşhaline mensup ruhun yestini ile yestiniştir. Halbuki A v M, mukadder Alfabe sembolleri ile yestiniştir.

A..	Agos	Misener	İstis
V..	İsmiri Mürmes		İstis(1)
M..	Mehen	sevlut	eşul

(1) Burada semiri Mürmesin kullandığı M. harfinin tetrasinin mayda vermesi içindir. M, Ma için. Ma veya ama için ve doğrudan Ma. için.

L.A.

Sayfa : 68

Brâhmen ilâhiya tı istediği korkuya ve batıl itikadı mükenelen yarattı. Halk rahbanın esiri oldu. Papalık milleti meşhalin en yüksek mertebesinde en alt basamağına kadar sürükledi.

Biz bu batıl itikatlardan, aydurmalarından ve mübaleğelerden kurtulur, halkın gözündeki perde de kalkarsa bu millet yine eski

Sayfa : 68

İhtiyacına yükseltilir ve yükselcektir de. Gerçi yekani otlar
çektir fakat bunların arasında kalmaş eski çiçekler de vardır.
Bu otlar eskiliği bakımında Hindistan her nevi ilim ve bilgi
sehasında en büyük kütüphanelerden biri olacaktır. Onları esaret
sineirinden kurtarın. Lâzım olan budur.

Sayfa : 71

Eski Çark Yemlerinde, dairenin ortasındaki
hat Naga'lar tarafından çekilî, Uygurlar tarafından da ufki olarak
çizilidir. Mesumîh her ikisinin de manası ayındır. Hâlikte ikilik
umdesinin bulandığı tellâkiki Eskiiki tabletlerinin yazılığında
10 binlerce mese arvel dahi mevcuttur.

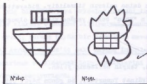
Sayfa : 72

Şekil 4, Tablet NO. 1006. Bu tablette ikilik esen bir yasa
şeklinde temsil edilmiştir, her iki yanına da çift daire çekilme.
Hâlikin kendi timsali vardır. Bu şekil güneş (1ç içe iki
daire çekilme) BU kitâbının şimal hâli ve Uygurlar tarafından
işlenilmiştir.

Sayfa : 73

Sayfa : 73

Hayat

Sayfa : 75

✂ 921 No.lu tablet dokuz kısım gösterir, bu amaniyetle Uygur-
ların kullandığı şekildir.

Sayfa : 78

Bir taş oyuncasında da MU çocuklarının yılan kollar şekline,
hiçerit ettiklerini gösteren bir timgale temadur ettin?

Grup 4

Yaratıcı kuvvetleri temsil eden bir grup kug tablet!

Sayfa : 80

Grup 5. Yılan daime suların timsalidir. Bıdayetten beri, tesyinatets yılan ola n "Khan" bunun reğne timsali olmağıur.

Şekil 1. Khan, tesyin edilmeş yılan.

- " 2. Bir kâinat Yumurtası, bu günde hayet kâd.
- " 3. Dördüncü ve beşinci şekillerden mürekkep bir yası.
- " 4. Bir aşarım, bir çukur, bir derinlik.
- " 5. Uygur yası tereşinde 4 rakamı.

Sayfa : 82

Grup 6

TAKUMET

*83 üntü nakışetki meşmin
arkasına bakişması*

1. Kaçın ştrafındaki hericif daire: Kâinat.
2. Faga'ların 8a olarak temsil ettikleri müteşef Ötmeş sembolü.
3. Uygurların 8a olarak temsil ettikleri müteşef Ötmeş sembolü.
4. "Tağıron" manasına gelen şekil.
5. "Gütüm": " " "
6. "Hendese Kâinat" " "
7. "Minar" " " "
8. Kral (tahta çıkan)
(başbakanlar) " "

Sayfa : 87

hiç bir âlim veya arkeolog, Cennbi Amerikanın eski bir medeniyetle alakası olduğuna bildiririyor, bununla beraber, Anavatan batmadan evvel, burada büyük bir medeniyet mevcuttu; ve on binlerce sene evvel Avrupanın mîs'îq eski maymun insanları, istikbalin âlimlerini qagırtmak ve aldatmak için, kendilerini karma karışık bir surette etrafa sağıyorlardı..

Sayfa : 88

Çok eski zamanı temas etmeden evvel, mevzuların muhtasas sırasına tertibe çevireceğim ve Cennbi Amerikanın eski Tarihi hakkında ve Yasılmağ işi onu tekrar gözden geçireceğim. Bu yasıların en göze çarpanı, Peru'daki İnkalara dair olan yasılardır. Bekala bunlar hakkında ne söylemiş ? Çünkî, bunlar çok eski olacıkları yerde, yalnız dîmîn insanlarıdır.

PERU.- Peru, kendindeİnka medeniyetiyle meşhurdur. İnkalar prehistorik bir millet değillerdî, ne de eski bir millet olarak tasnif edilebilirler İnka ismi, onlâran Krallı veya hükûmetleri olan "İnka"nın adından alınmıştır. Krallarına İntihap etmeden evvel, onlar karışık bir millettî. Bunların arasında merkezî Amerikadan gelen Quichôlar vardı. Quichôlar Guatemala'dan Peru'ya hicret ettiler ve burayı isgal etmekte olan ve Avruralar tasvire edilen insanlarla beraber burada yerleştîler. Quichôların Peru'ya skını kardagane bir mahiyette idi, tıpkı Avrupalıların bugün Amerikaya gelip, bizim aramızda yerleştikileri gibi. İnka İmparatorluğu prehistorik değildi ve hiç bir suretle prehistorik olduğu iddia edilemez. Bu İmparatorluk, bundan dört yûs sene evveline kadar kapalı kâlam ve haricî dünyaya meşgul olan yüksek medeniyetle insanlar tarafından tesis edilmişti. Bunlar, e zaman, İspanyollar tarafından keşfedilmiş ve bu büyük medeniyetî İspanyallılar İnka etmişti. İnka İmparatorluğu milâttan sonra 900 tarihi ile milâttan sonra 1000 tarihi arasında başladı ve milâ-

Sayfa : 88

tan sonra 1431 tarihinde İspanyollarına fethatı ile nihayet buldu. Bu itibarla, yalnız 500 sene devam etmiş oluyor.

İnka Hanedanı da bu İmparator veya İnka'nın müteakkiydi. Hanedanın banisi olan ilk hükümdarın ismi Manco Cápac idi. Krallık binasını İnkaların mübâhase etmek için kamunun emrettiği veçhile, an'aneler bu hükümdarın kas kardeşiyle evlendiğini rivayet etmektedirler. Malûm olduğu veçhile, bu esul eski Mısırda ve Mayalar 'da da câri idi. Manco Cápac'ın doğumu

Sayfa : 89

Londrada Britiş Museum'da MİLLÎtten sonra 1431 tarihinin bağlanması sırasında Anello Alivo isminde bir yahudî rahibi tarafından yazılan, basitlikte bir Peru aliyası vardır ki, İnka Hanedanını tesis eden Manco Cápac'ın soyunun, merkezi Amerikadan gelen ve Quiché'ler temsiye edilen mübâcirler olduğunu ifade etmektedir. Peru'nun bugünkü ana dili, Mayaların Quiché kolundan gelen Quichua temsiye edilir.

Manco Cápac, Yine İmparatorluğu Anavatânın Kral ailesinden birinin ehfadı olduğu aşikardı; çünkü o tahta çıktığı zaman, müstenilek İmparatorluğu unvanı olan "Öneğin Oğlu" ismini almıştı. Bu hadiseden, semavî kâfirin onun baba velisi olduğu efsanesi çıkmıştır.

Sayfa : 90

Bununla beraber, Peru tarihinin en cayıp kısmı İnkaların veya Aynaların hikâyesi değil, fakat onlara tahaddüm edenlerin hikâyesidir. On altı bin seneden daha evvel Peru, Yukatan medeniyeti kadar mümtaz bir medeniyet sürüyordu. Bu, medeniyet takriben Mısır tarihinin başladığı zamanlarda mevcuttu.

Sayfa : 92

Peru'larla, yalnız Çark'a ait adollusan seremoniler yaparlardı, ve kışlar arasında bir çok spekülasyona sebep olmaqlardır. Bunlar, iki kökten çıkma olarak gösterilebilirler : Birincisi, Anavatan Mu'ân; ikincisi, memleketlerini fetheden İspanyollardan. Cenubi Amerikayı istila ve fetheden İspanyolılar İspanyanın cenubundan gelmişlerdi. Buradaki her şeyin bir Moor havası vardı ve İspanyolılar bütün telâküklerinde yarı Moor idiler. Bugünkü Peru'lular eski adetlerin bir çoğunu muhafaza etmektedirler. Bir çanaktan içmeden önce, saygın bir kağıt damısa yere dokunur, ve son bir şey yemeden önce bir kağıt kıranta etrafa saçılır ve şu söz tekrar edilir : "Paga - Mama'ya", ve Ana Toprağı gükr edilir. Çünkü hayatı idame ettiren her şey adam gelmektedir. Burada Anavatanın bir gölgesini görürüz. Mama , doğrudan doğruya ana dilden bir kelimedir. Ma, Ma; ve Ma yelik Mama toprak demektir, ve nerede ve nasıl kullanıldığına göre değişir.

Sayfa : 93

Pottery kuşatıyordu. Bunların, Manoa (Altın Şehir) temsiye ettikleri harikulade bir payitahtları vardı. Bu Chanka İmparatorluğunun, İnkaların fethedip eritmesiyle, nihayet bulunduğu muhtemeldir. Bütün memleket Brezilya'ya dair notlarla doludur.

VENEZUELA.- Merkezi Amerikada İben, merkezi Amerikayı tertederek venuba giden ve orada bazı büyük şehirler içinde müstemaralar tesis eden Karalar hakkında bir çok memnuceler elde ettim. Bu memnuceler İnkaların encesen daha çok evvelki bir zamanı işaret etmektedirler. Cenubi Amerika Gayı seyyah ve kâğıflerin raporlarını tetkik edelim.

Leonard V. Dalton "Venezuela" adlı kitabında şunları bildiriyor : "Venezuela ve Kolombia arasındaki hudut boyunca olan dağ ve ormanların Karaların bir çok eski bakiyeleri vardır.

"Orinoco Nehri ve Guiana boyunca, çok eski vesia yazısı tarihini gösteren bir çok kaya yazıları mevcuttur.

Sayfa : 93

"Eriksizler el'an Venezuela'da yaşamaktadırlar. Eski kökten gelmiş olan bugünkü kabilelerden biri Gedjrolardır. Her bir köyün kendi Cacique - reisi vardır."

Murana şayanı çıkışta bir tesadüfle karşılaşıyorum. Caca kelimesinin bir çoğu Hint kabilesi olan Pueblo kabilelerine benzerler. Bu da gösteriyor ki bunlar, eski bir tarihte jeografiye itibarıyla Amerikada veya anavatanına Hintlilere komşu idiler. Cacique kelimesi kaka, pucio ve diğer Hint kabilelerinde dâris olan bir kelimedir. Gümbi venezuela ormanlarında en carp kışimalarında yaşayan ve Guaharico tesmiye edilen bir ırk vardır. Bu ırk, Mercedes Amerikanın kaybolan , bağları biğimsiz, ırkının bir çok hususiyetlerine müliktir. Bu insanların başın, yanlarına yaklaşılmaz, venezuela'nın en vahşi insanları olduğu rivayet edilmektedir.

Sayfa : 96

ARGENTINA.- ARGENTINADAKİ PUEBLO DOKTRİ KİTAPLARINDA bazı prehistorik harabeler bulunmaktadır. Bundan bir kaç sene önce bu harabeler içinde bir kitabe bulunduğu ve bu kitabenin mesnevi yasının , Asyada , Mogollistanda bulunan bir yasının temasıyla aynı olduğu keşfedildiği.

Mercedes Amerika mesnevisinin içte uş taşıdı. Aşağı cümleler şaman cımas. Bir vakıya istinad etmeyen mesnevi yoktur. Vakıya bulunan, tarih sınırlanmıştır.

Sayfa : 97

Eski zamanlarda CENÜBİ AMERİKA : Şimdi bense, CENÜBİ Amerika tefahhüsün en cazip kışkı olan, uzak mesafeyi yarmak sırası geliyor. Bize bugün tufan görülmüşüne rağmen, basitlik şudur ki, eski zamanlarda CENÜBİ Amerika dünyayı insanla doldurma içinde mühim bir rol oynamıştır, çünkü o, Anavatanından şark istikametlerine giden iki mühim muhacir hatlarının geçtiği yol veya geçittir. Bugünkü CENÜBİ Amerika'nın topografyası, bundan 20,000 sene evvelkinden, yani Karian kabileleri ve Arap muhacirlerinin yeni etler, ve arazi üstünde daha fazla yer bulmak için Anavatanı terkettikleri zaman ki topografyadan temamiyle başka idi : Bu hicretin Anavatanından ne zaman başladığını bilmiyoruz, fakat kimi bundan 30,000 kimi 70,000 sene evvel olan muhtelif muhaceret kayıtları vardır. O zaman CENÜBİ Amerika, dünyanın mütteki kısmı gibi, düz ve dağsız idi, çünkü bundan 15,000 seneden daha az bir zamana kadar, insanları, tufan ve betmaların daimi tahşifatından muhafaza edecek dağlar yükselmeyişi; ve toprak, son mikmatel muvazenesi bulduktan sonraki zamana kadarına yükselmek mümkün değildi.

Sayfa : 99

Karianlar doğrudan doğruya Anavatanından geldiler ve Amazon Denizi boyunca müstamereler kurdular. Cennup sahilinde kiler zamanla bir kralliyet oldular. Bunların, kendilerini Çenscalar temsiye ettiklerine inamak mükul olursa da, ilerideki referans^{lar} için bunlara Sarain kralliyeti diyeceğim. Kanalların,

Sayfa : 99

Karain Kraliyetinin tesisinden evvel veya sonra kurulduklarını bildiren hiç bir kayıt bulamadım. Ya bu Kraliyet, ve yahut bunun halefi, bundan 1500 sene evveline kadar mevcuttu .

Anlaşılan, Amazon Denizinin sahilleri boyunca müstem-
releri sağlam bir surette kurulur kurulmaz, bu, Karalar veyahut
Karianlar Şark istikametinde uzamaya başladılar. Cenubî ve
Merkezî Amerikanın Şark Sahilleri boylarında müstemreler
kurular. Maya kayıtları, Kraliçe moo'nun zamanında, Merkezî
Amerikanın (Maya) sahilleri boylarında bulunduklarını
ifade ediyor. Kraliçe moo, Troano M S.,e göre 15,000 sene
evvel yaşamıştı. Karianlar Merkezî Amerika devletlerinde olan

Sayfa : 100

kayıt sürmektedirler. Memefi ,kâile kanlı değildir; Arap
kanile çok buluşmuşlar ve umumiyette ,aşağı derecede insanlardır.
Karibbean Denizi, Karianlara isareten isimlenmiştir .

Atlantis'te müstemreler vücuda getirmişler ve Atlantis'
ten Akdenizi geçerek onun Şark ucuna kadar gittiler ve Andolug,
ve Saltan Yarım adasının Şark kısmında yerleştiler. Burada, bunlar,
anlaşılan yarı müstakil kabilelere mensup oldular ve legal ettiler
yerlerin isimlerinden yeni isimler aldılar . Bir kabile ve ya
büt bir kırım ,kendilerini Atenian tanıya etmişlerdir. Eskiardan
gelen Atenianların merkezi şehirlerinden biri, eski Atina, Atlantis'in
batığı sıralarda, hareketli arılarla kaplı olma ve tutmuştu. Eski-

Sayfa : 100

lular, eski dünyanın bundan 17.000 sene evvel inşa edildiğini de nakledebilir . Eski Atina'nın yıkılmasından, Mîlattan evvel 1104 senesine kadar, (Birinci Olympiad) Karianlar hakkında tarihte hiç şey işitmiyoruz . Şifetleri şimdi Yunanlılar diye tanılıyor .Eski filozoflarından bazıları Karian nesillerinden geldikleri için övünürlerdi . Herodotus, bir Karian olduğunu iddia ederdi .

Karianlar, silsilelerinin sonuna kadar teklik etmiş olmakla, Cenubi Amerika'ya döneceğin ve söylediklerini teyit edecek hiç bir bakıya olup olmadığını tetkik edeceğim. Tiflikta Gölü sahillerinde, Pasifik Denizi'nin sahından 4000 metre yüksekte olan Andes Dağı - Fırtın tepesinde Tiahuanaco denilen prehistorik bir şehir harabeleri mevcuttur . Bu şehir, Tibet haritasında gösterilen noktanın tam karşısındadır . Bunun harabeleri arasında, arkeoloğların , "dünyanın arkeolojik harikalarından biri," dediği fevkalâde bir sünen bulun- maktadır . Üzerinde baştan aşağı yazılar vardır ve bu yazıların bir çoğu Kafa Kağı yazılarıdır . Hal suretlerini ve yazılarını bundan önceki kitapta, gösterdiğim üç takminen 18.000 seneliktir.

Sayfa : 101

Karian İmparatorluğunun bir kızı olan Maito Broese minto- kında adı, Kinga yazılan, fakat Çingü okunan bir şehir vardır . Bu telaffuz bence anavatanın bir dilgesi gibi geliyor . Bu alfabelinde bizim "I"ınla çok benzeyen anavatan bir şekil vardır . Bu harf anavatan alfabelerinin mukaddes "u" harfini (Şekil.1.) karşısına koyarak teşkil edilmiştir . (Şekil 2.)

Sayfa : 101

Bu harf "Q" okunan bir diftongtu. Bugünkü Hindi dilinde "Hi" ile başlayan bütün kelimeler "Qi" okunurlar. Meselâ, "Jiva" "Qiva" okunmaktadır. Matka Grosso mintakasını legal eden esmer derikli derili vahşiler, bugün bütün beyazları Karebalar tesmiye ederler. Bu isim muhtakkak Karib kelimesinden gelmekte, ve bu vahşilerin, kendilerinde

Sayfa : 102

Cenubi Amerika Arian İmparatorluğunun sonu diğer bir çok eski İmparatorlukların akıbetine benzer. Bekili muharebeler halkı ve memleketi o kadar ezalitti ve sayıfılettii ki, Arianlar, etraflarında bulunan münirip kabileler esirip bir lokma ve kolay avlanabilen bir gıdâr oldu. Erkekler düşmanları tarafından kâhne edildi ve kadınların yalnız en güzelileri yaşamağa münade edildiler ve Fatihlerin esirleri oldular.

Peru'da eski bir Çankalar menkibesini tesaduf ettim. Bu menkibede şunlar yazılı idi: "Çankalar her zaman Titikaka gölünün etrafında yaşamadılar. Onlar, Brezilya toprağının merkezindeki uzak bir memleketi"

Sayfa : 105

Çindiya kadar big kimsa bu suallere cevap vermeğe kalkmamı. Çankalar ait kitabelerde ve Easter Adasında ve Anadoluda bulunduğum eserleri onları itibara alarak, müteakibinde bir kaç arkeoloğun takib etmesi için bir teklifte bulunacağım. Evvelâ mevcut vakay: ne varsa, onları tanzim edelim ve bir araya koyalım ve onların neye işaret ettiklerini görelim. Eski bir kitabe Üzerine çizilmiş Tibet haritası, eski zamanlarda dağların bulunmadığını ve çindiki Amazon Nehri Vadisinin, o zaman bir iç Deniz olduğunu göstermektedir. Nevarsa bahsedilen Cenubi Amerika'daki kervanlar, o zaman Easter Noktası ve limanı olan Easter Adasının

Sayfa : 105

tem kargısındadır. Bir muhacir kabilesi Easter Limanından Anavatanı terkettiler ve garba, Anadoluya kadar hicret ettiler. Bunlar bazen Karalar, bazen de Karianlar tesmiye ediliyordu. Onların Dakiya ve kitabelerinin ismi, Cumbi Amerikanın garp sahillerinden, Amazon Dahi - sini geçerek, Anadolu dahil olmak üzere, bütün bu sahada bulunmaktadır. Anavatanın cendü garbi kısımları Karianların memleketi idi ve her halde şimdiki Easter Adasını da ihtiva ediyordu .

Easter Anasındaki taş ocağında, bugün, 21 metre uzunluğunda bit - menig bir heykel vardır. Bu heykel bir kaya kamarında vücutta gümig çukurun içinde oyulmaktadır. Easter Adasından Anadoludaki Bealbek'e geçelim . Burada, Bealbek'te 1200 ton ağırlığında ve kullanılacağı tasavvur edilen binaya götürmek için hazır bir taş buluyoruz. Bu taşları işlemek usulü,bildiğim kadar, yalnız bu iki taşın üstünde görülmekte - dir ve diyebiliriz ki, fevkalâdedir. Çünkü, kaba taslak halinde dışarı getirilecekleri ve aşığa işlenecekleri yerde,içinden çıkartılacakları çukurlarda, uki bir vasıfatta valemekle ve orada kesilip,oyulmakta ve stam edilmektedir. 21 metre uzunluğundaki bir sütun ,eeki insanlar çukurdan nasıl çıkarıyorlardı ? ve 1200 tonluk bir taşı nasıl çukurdan çıkarıp bir tepeye götürüyorlar ve oraya dikeyiyorlardı ? Bunlar, Makina mühendislerinin cevap vereceği suallerdir, benim aklım ermez .

Sayfa : 106

Haritada gösterildiği veçhile, Karianların asıl vatanı şimdiki

Easter Adasının bulunduğu kıyıda idi. Anadoludaki ilk insanlar

Karianlardı. Mevazıbahe edilen iki taşın bir örnek şekilde ve fer -

katle olarak işlendiğine bakılırsa, bunları işleyenler aynı insan -

lardı. Easter Adası içinin kaba ve Bealbek içinin fevkalâde ve bugün

dahi tefevvât edilemez olduğu iddia edilebilir ve bu iddia doğrudur.

Fakat bu iki uyumculuk devri arasından bir kaç bin sene geçmiştir .

Easter Adası heykeltıraşlığı, dağlar yükselmeden evvel işlenmişti ;

Bealbek işi ise,dağlar yükseldikten sonra oyuldu .

Sayfa : 108

Birinci ırk : siyah-derili Urak-evsafilı ,düz sağılı Habeş. Habeş bir senci değil ,rakat ,ilk defa Hindistan ağağı kısmında yerleşen ve buraya Dravida ismini veren, bir Tamildir. O, Anavatandan Hindistan'a Malay Adaları tarikiyle geldi; sonra Hindistandan Şarkî Afrikaya geçti ve müstamerelefine burada isim verdi. Habeşistan ; ve kendisi de Habeş olarak tanımdı. Cembî Hindistandan gelen Tamil - lerden bir çoklarının Hindistandan, garpbaki büyük bir memleketle hicret ettüklerini ve burada yerleşip büyük bir devlet olduklarını bildiren Hint kayıtları mevcuttur .

İkinci ırk : siyah derili, kıvrırcık sağılı, yassı burunlu , kalın dudaklı, kaba evsafilı saf senci. Zencinin asil vatani ,yani onun siyah derisini kazandığı ve kaba evsafına inkışaf ettirdiği yer, Mo'nun cembî garbî köşesinde idi. Bismark Adaları, Solomon Adaları, Yeni Hebride'ler ve müstevassit adalar onun vatanıdır.Bugün, onun buradaki ahfadı saf zenciler ve Pasifik Denizi adalarındaki insanların en vahşileridi .

Sayfa : 109

Hint tarihçisi Valsiki, eski mabet kayıtlarından naklen şun - ları bildiriyor: "Anavatanın çocukları, Hindistan yalnız bir müstem - leke iken ve henüz bir İmparatorluk olmadan evvelki eski günlerde , gemileriyle şarktan garp okyanuslarına ve cennuptan şimali denizlerine giden kuvvetli gemicilerdi". Hindistanın bir müstemlekeden bir mü - stemleke İmparatorluğuna inkılab şivesi 30.000 seneden fealadır .

Cemp Denizi Adalıları,kendi yerli tekneleriyle ,bugün bin mil mesafelik seyahatler yapıyorlar .

Sayfa : 109

Bir çok vesikaların gösterdiği veçhile, Atlantis'in cembünde bir arap nüfusu vardı. Merkezi ve kısaltı Amerika'da seneilerin buluş -
duğunu gösteren hiç bir vesikaya tesadüf etmedim. Merkezi ve kısaltı
Amerika'da olmayıp ta Atlantis'te bulundukları halde, Atlantis'e nasıl
gelmişlerdi ? Bu bir sualdir . Fakat Tibet haritası daha evvel bu
suale cevap vermişti. Amazon Denizinden geçerek geldikleri için
Merkezi veya kısaltı Amerika'ya hiç uğramadılar.

Sayfa : 142

FASIL VIII

Yunanlılar .

Yunanlılarla, eski zamanlardan bu güne kadar yaşamış
ve bugün mevcut milletler serisine bağliyoruz . Sünden on iki
ve on beş bin yıl önce tarih ıfışına çıkmış bir takım parçalar
anlatılıyor ki o zaman Atinalılar, ismini taşıyan Yunanlılar
yüksek bir medeniyete sahip aydın bir millettiler . 120.000
... ile 30.000 sene arasındaki Doğu'da nasıl dolardı ? Benim gö-
termeğe gayret edeceğim nokta burasıdır.

İlk kayda geçmiş Yunan tarihi milattan önce 1104 sene
indeki birinci Olimpiyad ile başlar. Eski isimlerini taşımakta
olan Yunanlılar , her halde, ilk Olimpiyadden önce on binlerce
sene bir çok tecrübeler geçirmiş, mihnetler çekmişlerdi . Onlar,
ilk defa Asya'da (Anadoluda), Balkan yarım adasında ve
eğer o zamanlarda mevcut idise , bunlar da Java-Adalarında yerleş-
mişlerdi . Bir çok eskiden kalma eserler, anasiler ve jeolojik
hadiseler bunu tayit eder .

Sayfa : 145

Eski kavimlerin ekserisi, bir taş ve yahut tuğla üzerine yazımları kayıtları madetlerinde münafaka ederlerdi . Bunlardan en eskisi Tibet'dedir ve astrolojik tarinlere göre bundan takriben 70 yıla sene önce yazılmıştır. Hindistanın da 30.000 senelik olanları vardır. Bir takım belki daha eskidir , fakat üzerlerinde tarin bulundurmamaktadır .

Sayfa : 152

Yunanca halis bir Kara-Maya dili idi. Ve bugün Cingel dil' müstecna olmak üzere modern diller arasında içinde en çok Maya kelimeler bulunan dil de şimdiki Yunancadır. Bugünkü Yunan alfabesi halis bir Kara Maya alfabesidir. Her harf, ya bir Maya vokali, yahut bu vokallerin istisna ettiği halidir. Onların şekilleri de ,kendilerinin ve bütün beşeriyetin anavatanı olan Mu'nun mahvoluşunu anlatan birer epiktir. Bütün insanların esodasının ve arzun ilk yüksek medeniyetinin, ne akibete uğradığını göstermesi itibariyle bunlar, Yunanlıların gördüğünde Fraziyolojik birer abide gibi yükselmelidir .

Anavatanın mahvoluşu hikâyeleri Yunstan'lar Maya'lar, Misirliiler, Hindular ,Keldaniler ,Uygurlar tarafından yazılmış ,daha sonra Ben' İsrail tarafından kopya edilerek "Adn bahçesi" şeklinde mukaddes kitabe geçmiştir .

Sayfa : 173

NİL KOLONİZİ.- NİL kolonizi Aşağı Misir'in ilk ismi idi. Bu müstemsile 18.000 sene evvel Atlantis'ten Thoht'ın liderliğinde gelen Maya'lar tarafından NİL vadisinde bulunan Saiz'ten başlamak

Sayfa : 173

üzere kurulmuştur. Nil vadisinin ilk Aksumlu sakinleri tarafından ihmal edilmiş bulunduğu anlaşılmaktadır, çünkü jeolojik hadisel göstermektedir ki, Azapağı Suğra, Balkan yarımadası, edalar, ve Kafkas

Sayfa : 174

ovaları binlerde sene evvel (14,000 B.C.) ihmal edilmiş bulunuyordu. O zaman Balkan yarımadasının aşağı ucu, Azapağı Suğra, ve Kafkas ovaları yerleşmek için ideal yerlerdi, sengin toprak, bol su ve ideal bir iklim. Nil vadisi o zaman ovalara, her halde, sıcak ve kumlu bir memleket gibi geliyordu. Bu itibarla haklı olarak düşünülebilir ki, mufusun artmasından hasil olan ve mütemadiyen artan bir toprak kıtlığı, veya ekol bir hadise buraya olan ilk hicretin temel etmenidir. Kayıtlar bunu süyliyecektir ki, bizim hasarlıya yürütmesinde izlen yollar.

Schliemann: Giritte Kayıtlar'da Schliemann tarafından bulunan bir kitase şunları söylemektedir: "Mısırlılar Mısirden taşındılar. Mısır tarih ilâhi olan Thoth'un evladı idi. Thoth bir Atlan-
ta rahibinin hicret etmiş çocuğu idi. O Sağı'da ilk mabedi inşa ve orada kendi memleketinin İrfanına tedarik etmiştir."

Troano elyazması (Troano Manuscript) "Bisaderi Aac"ın günden bir kaptan Kraliçe Nop gineğin doğduğu yerin istikametini tuttu ve nihayet, son zamanlarda Nil kenarında tesis edilen Krya koloniasına varıl oldu. Urada mısırda Thoth'la buluştu, Thoth onun arzusu ve din işlerinde onun mürebbisi oldu.

Sayfa : 174

194 / Khair Papyrusi Firavun Sent zamanı 2 inci Hacedan: "FIRAVUN-
3500 sene evvel Mısırlıların gelmiş ve beraberlerinde kendi memleket-
lerinin İFTİHAHA getirmiş oldukları Atlantisin ismi aramak üzere
gariye bir hayet yolladı."

Sayfa : 175

Rawlinson: "Milletlerin orijini" (Origin of Nations)

13. sahife: "Mısırlıların kendileri, İddia ediyorlardı ki, edatları
pek çok zaman evvel Nil kenarlarında yerleşen yabancılardı."

Herodotus: "Mısırlılar Garp diyarlarında bulunmuş olan
dedelerinin, düşüncesine en eski adamları olduklarını söylüyerek övü-
şüyorlardı."

Diodorus: "tarih" (History) cilt 1., sahife 80: "Mısır-
lıların kendileri İddia ediyorlardı ki, edatları pek çok zaman evvel
Nil kenarlarında yerleşen yabancılardı. bunlar beraberlerinde ana
vatanlarının medeniyetini, yeni sanatlarını ve müstakmil lisanslarını
getirdiler. Onlar güneşin batmış yerdan gelmişlerdi, ve insanların
en eskileri idi."

Tells: "Bir taş mucizesi A Miracle of Stone", sahife 40:
"Mısırlılar garpte ilâhların memleketi olan Kuiland'den (Kuiziyarı)
geldiler".

Plutarch: "Solon'un hayatı" (Life of Solon): Solon Mısır-
lıyaret ettiği zaman bir Baie rahibi olan Souphis, ve bir Heliopolis
rahibi olan Presophis kendisine şunları söylemiştir: 3000 sene evvel
Mısırlıların garp diyarlarıyla olan münasebeti meşhurdur. Çünkü
Atlantisin hareketi aralarla, ve daha Stadaki memleketin tufanlarla
mahvolmasından sonra hasıl olan çamur, denizi geçilmez bir hale ge-
tirmiştir".

Sayfa : 179

Osiris Sıdıkında ilahlaştırıldı ve Hristiyanlık dinine İsa'nın ismi verildiği gibi o günkü dine de Osiris ismi verildi. Mesail yazılarında Osirisin Sıdıkının sebeplerine dair hiç bir kayıt yoktur. Mısırlıların bu husustaki mesailarına nazaran, Osiris'in akıbeti bir faciadır. Osiris Set isminde bir kardeşi tarafından öldürülmüştür. Set, halkın kardeşine gösterdiği sevgiyi fevkalade kıskanmış ve bu kıskançlık neticesinde Osiris'i öldürmüştür. Thoth'un zamanından takriben 10.000 sene sonra, bayağı ve saygısız Mısır papaları, kendi menfaatları için, halkı korkutmak ve rûhbanı esir etmek gayesiyle, Set'i bu gün bildiğimiz şeytan diye tanıttılar. Mısırlılar şeytani isat etmeden evvel, şeytan diye bir varlık yoktur. Bundan önce mevcut plan telâkkiye nazaran, Ruh (soul) veya ilâhî kuvvetlerle (Divine Force) maddî kuvvetler (material affinities) arasında, insan fikrini ve bu vasıta ile de bedenî faaliyetleri kontrol etmek yolunda, mücadele vardı. Ruhun gayesi maddî insanı daha yüksek bir seviyeye çıkarmaktır. Maddî kuvvetler ise bununla mücadele ederek, insanları kendi seviyelerinde muhafaza etmeye çalışırlardı.

Sayfa : 191

74. Müesseselerine göre anarşizmden mühtelif halleri takiben çıkmaç olan müahir kütüphaneleri Mısır'da bulunan Japonya Müesseselerinin kollarından biridir.

Hygonların
değil ?!

Sayfa : 192

Herhangi bir şey hakkındaki istinâç ve itidilîlilerin yanlış olması muhtemeldir. Eski den Arkeoloji, vâkıf mikyasta istinâç ve itidilîlilerden ibaretti, ve her gün bunların bir çoğu hakikati meydana çıkaran yeni keşfedilmiş kitabelerle cerhedilmiş bulunmak-tadır. Arkeolojide her keşif yalnız bir başdır, ve bir ikincisi bul-may vâkıf rapeteditinceye kadar o, yine baş olarak telâkki edilmeli ve bütün silsile meydana çıkıp tamamlanıncıya kadar bu suretle devam edilmelidir. Spekülasyonlar spekülasyon olarak yalnız gayanı kabul değil, aynı zamanda kıymetlidirler ; fakat vâkıf olarak ifade edilen istinâç ve itidilîliler katıyen gayanı kabul ve kıymetli değildirler. Bu hatalar muhtelir arkeolojinin yâniarında çok göze çarpar.

Hindistan'ın eski yâni tarihî , menkıbeleri , kitabeleri ve an'aneleri o kadar bâris bir surette sirkürlirine karışmışlardır ki, bunların sıhat ihtimali mevzuu olamaz. Waga adalarında muhtemeliler yapıldığını bildiren an'aneler mevcuttur, çâve'naki (Karanglar, dinî âyinleri ve merasimleri vasıtasıyla, edatlarının muvatanen geldiklerini açıkça göstermektedirler. Bunlar, teyit edilmiş an'anelerdir.

Sayfa : 193

HİNDİA.- eski Burma hakkında çok az malûmat vardır. Anlaşılan o bütün Malay yarımadasını ve onun gınel ve şarkındaki toprakları ihtiva ediyordu. Eski Burma mevcut olduğı zaman , Cemp sahil hatla-rının bugünkü gibi sınımları ve bütün toprakların batıp girmeğ olduğı an'aneler tarafından nakledilmektedir. Burma, Waga mahaca-re'ter'etir'etir'in ilk başkalesi idi, Burma anadile mensup ilk kâinadan mürekkeptir ve yeni mesleket demektir. Waga'lar, iselerini, halık mevlâsı olan Waga yâni Tedibagı yâniandan almışlardır.

Sayfa : 196

"Kımarınin tarası Kımer temsiye edilmiştir.

"Memleketin en ilk abidesi, Bis geçitleri Yılan Dini olan Kempler temsiye edilirlerdi. Bislar, Bilâhara Komen olarak tanın-
dılar.

"Pomereau, Arıyan istilâsını, Kımer İmparatorluğunun
bâniisi olan Free Yang'ın hükûmet altındaki Milâttan sonra 8 nci asır
Hindistanından itibaren tespit etmiştir. Kımer İmparatorluğu
Milâttan sonra 650 tarihinde nihayet buldu.

Sayfa : 199

ANGKOR'UN JEOLÖJİK MİKROSTİ.- Kımerlerin ortadan kaybolma-
larının şekli hakkında , Angkor Tom'da ve Meykong vadisindeki yakıl-
mış binalar ile alakadar jeolojik kadise mükemmel bir fikir verile-
bilir.

Sayfa : 202

F A S I L 11
H İ N D İ S T A N

Hindistan, sihirliler ve sarı rengli fenler diyarı, eski Yunan âlimler-
rinin felsefesinin beşiği. Bharata (Deccan'ın eski ismi), Muhaffer,
Muteşşin Bharata, Anavatan büyük volkanik kuvvetler tarafından par-
çalandıktan ve Okyanusun derinliklerinde kaybolduktan sonra, hem
hem seksizbin son onun medeniyet ve ilmi ilme ve muhafaza etti.
Anavatan tehririni muteşşin Okyanus ilk büyük medeniyeti bir

Sayfa : 202

arada tutan ve idame ettirenlerin en ön safında, bilâkesi sene Hindistan bulundu. Başka milletler de mezkûr medeniyeti bir müddet için muhafaza etti, fakat Hindistandan mada hepâl çok geçmeden inhitata gire tuttu ve bir çokları ortadan kalktı. Anavatanın tahribinden 300 M.E. ye kadar din, felsefe, astronomi, fûnân, musiki, san'at ve tıbbın en ön safında daime Hindistan bulundu. İlimin her hangi bir qubesinde kendisine rakip olabilecek başka bir millet yoktu. Dünya, umumiyet itibarıyla, bundan bilâberdir. Tarihçînasalar Hindistanın bu çok eski medeniyetini eskütle geçmişlerdir. Halbuki Akkadia'lılar, Sumerliler, Babylonia'lılar, Yukarı Misirliler hep Hindistanın kucağından çıkırlar.

Sayfa : 205

Ari'lerin domineyomu neticesi Ana Lisan ve Anavatanın yarı şekli ortadan kalktı. Hindistan medeniyeti ari'lerin istilesi altında günden güne geriledi, ve iki yüz sene kadar evvel şimdiki insanlar tasavvufından keşfedildiği hale geldi. İntişağının en yüksek mertebesinden hemen hemen en alçak mertebesine indi. İlah en garip ciheti tarihçînasaların Hint medeniyetinin başlangıcına, bundan takriben 4000 sene kadar evvelisine, inhitatın bilfiil başladığı noktaya koymuş şimeleridir.

Sayfa : 211

Hint Mahabharatı, tarihi : 500 M.E." üyilon (?) Aralı. Kawan Çâşman ordusu üzerinde uçarak bir çok hasara sebep olan bombalar yağdırdı. neticede Kawan esir edilerek SİDİRÜLDÜ ve uçan makinesi Hint kralı nam Chandra'nın eline geçti. aile bu uçukla qısmî Hindistanda bulunan payitahtı Adjudhia'ya uçarak evdet etti."

Sayfa : 211

20,000 evvelisine alt kama ve sika çiliri ile bu iki manuskriptin aynele'neki ayrı mahet kayıtlarından alındığına şüphes yoktur.

İkinci baharata (1000 M.E.): Bu çok eski kitapta, bir Aralus kardeş bir hükümdara dostluk niçanesi olmak üzere" uçan bir makine hediye ettiği" aktredilmektedir.

10,000 ilâ 20,000 sene evvelki Hint hava gemileri hakkında bulabildiğim en mufassal malumat bunlardan ibarettir. Bunlardan mâde elimde bir vesika daha geçti ki bu da bir resim ile hava gemilerinin inşa tarzını, makinelerini, kuvvetini ve ailesini tarif eden bir talimatnameden ibarettir. Kuvvet havadan masrafsız basit bir usulle temin edilmektedir. Makine, belli basırdaki turbin'e benzemektedir. Müharrrik kuvvet bir hâsreden diğer bir hâsreye geçmekte ve bu hareket, kuvvet tüketilmeye kadar devam etmektedir.

Sayfa : 212

Makine harekete getirilince, durdurulmadığı taktirde, dönerkekemin yatakları aşınmaya kadar mütemadiyen işlemektedir. Bu hava gemileri, yere hiç inmeden, makineleri eskimeye kadar döryanın etrafında dönebilecek bir kabiliyette idi. Kuvvet gayri mahduttur veya daha ziyade makinenin mâdeni kısmının tahammül derecesinde mahduttur. Bir çok uçaklardan tahakkülüne tesadur ettim. Şimdiki haritalarımıza göre 1000 ilâ 3000 millik olması isabeder.

Sayfa : 212

Bütün yıllarda bu hava gemilerinin zetûlâna göre oldukları sarahaten izah edilmektedir. Tabiri diğerle, uçarken kullandıkları kuvveti bizzat kendileri temin etmekteydi. Hiç bir mahruket kullanmamakta idiler. Bunları içidince, bütün gururlanmamıza rağmen terakki yolunda 15,000 ilâ 20,000 sene geri olduğumuzu düşünmekten kendini alamıyorum. Havalı gemilerden bomba yağdırmak bizim sana ancak yirmi senelik yeni bir şeydir. Halbuki burada bizim 15,000 ilâ 20,000 sene evvel yapılmış olduğuna şahit oluyoruz. Kawan'ın öldürülmüş olduğu ateş ve yıldırım püsküren dairevi silâh bizim bugünkü mitralyöçlerimize nayret edilecek derecede denemiyor mu ? Nöyle olmasına rağmen bugün, tarafını değerde kıncıye kadar mîali görülmemiş derecede beyinli âlimlere malik olmakla öğünüyoruz. Bu safî egoizme cahalet tecrübi giydirmiş degli midir ? "Vahşet aittir yeni hiç bir şey yoktur" diyen eski filozoflar hak verinceğin geliyor. Bu kelim uyarıların sadece, bizim denen fuzatıncılarıyla aynı tefinli bir çok qin yılları da mevcuttur.

Sayfa : 217

Burada Smith çok doğru söylemiştir, sıra Vedic edebiyatı, anavatanı (Motherland) yasınış ve Hindistana fencal'lar tarafından on binlerce sene evvel getirilmiş olan edebiyatın terecdeleri olmak itibarıyla "pek eski zamanlarda bağlanmıştır" tarihçinesalar Vedic

Sayfa : 217

edebiyatının Âriler (Aryans) tarafından yazılmış olduğunu söylüyorlar. Bu haklıdır. Âriler (Aryans), Hıg Veda'nın yazılmış olduğu zamanlarda , böyle manna bir eser meydana getirecek kadar ilim ve irfanla mücehhez ve ilerlemiş devletlerdi. Brahmanlar (Brahmin) -Kurhan tarihi- kati- Vassal'leri Hindistandan diğarı atınca kadar onlardan edindiği öğütleri müteasbat üzerine müessesi ve kendilerine mahsus mektepler kuruncaya kadar, Âriler hiç bir mektep sahibi olarak tanınıyorlardı. Vassal'ler tarafından talim olunan eñf dine Brahmanlar (Brahmin) tarafından ne gibi ifratlar katalanmıştır. Okuyalım :

Sayfa : 231

İki büyük timsal (The two Great Symbols).- alahipetin müteallif vasıfları hakkında müteaddit, fakat asıl baq Allah (Godhead) için yalnız iki timsal vardır. İncuvatının colonisation'ının müteallif hatırlama güncu için, bu iki büyük timsalin mütemmelen açıklanması lazım bir emeldir.

Bu iki timsal güneş ve şimal püskü idi. Güneş daha müteaddit, aine e müteallif veya monothetisiz timsal idi. Şimal püskü alahipetin (Deity) yalnız halik (Creator) olmasa itibarıyla, timsali idi. Vlahipetin monothetisiz timsali olan güneş Bu tesmiye ediliyor ve onun bu olarak yazılıyordu. Güneşten ve semavî daire olarak tahakkülünde zaman, zamanına, zamanına ilhamına göre isim veriliyordu. zamanıya güneş ten bir daire olarak gösteriliyordu. Bilahere daire, Ekinat (Universes). Sonsuzluk (Infinity), ilh. gibi hususları sembolize etmek için kullanılmıştır. Daha sonra, kendisini monothetisiz timsal olarak tanımlatmak için bazı ilâveler yapılmıştır. Saga'lar arkadaş bir nokta ve hususları şimal püsküleri uygurlar lee bir nokta yerine daha geniş bir daire ilâve edilmiş.

Şimal püskü, evvelce de söylenmiş olduğu üzere Vlahipetin halik olmasa itibarıyla, timsali idi. Saga'lar Cobra de Capella denilen

Page 292

508 FİLANIN SÖĞÜTLERİ VE KİLİKTİTKİ 7 KARE TENEKELİ ÇİĞEK ÜSTÜNE ÖNE 7 BAĞLA
FUTİLLER; BU TENEKELİ, GÖRÜNTÜSÜ KANAKARIN, ANKARATANIN GARY SAKİLLERİNİN
ÇEŞİT KİMLİKLERİ İPİRLERE, MALLA ÇIKIŞIN YERLERİ KADAR KULLANILIR.
BAGI ANKARATANIN GİSALINDE, QUINACACOTI'IN KHAN VEYA KING (KAN
VEYA KRAL) TENEKİSİ ÇIKIŞIN İTİBARI BİR GİKİTİNİ KULLANILIR. BU GİKİT
BİR KANAKARIN (DRAGON) ÇIKIŞIN KULLANILIR. ÇIKIŞ KANAKARIN VE GİSALIN SÖĞÜT
TENEKELİ YERLERİ ÖZGÜN SÖĞÜT KİMLİK KİMLİK FİLAN (QUINACACOTI) İDİ. GİSALIN
ANKARATANIN GARY KİMLİKLERİNİN YERLERİN KANAKARININ, QUINACACOTI'IN
İTİBARI GİKİLLERİNİN KANAKARININ KİMLİKLERİNE KULLANILIR.

SA LEO GUNBY TO JAMES GUNTERFIELD TALKED DOWN AND WAS
MILITARY PERSON TO KIMBER GUNTERFIELD. SA, HARRISON
GUNTERFIELD HIS MOTHER TO THE LATTER PERSONS WERE IN THE ATTENDING
MILITARY PERSONNEL.

memorandumlar Ariler tarafından istilam - (the Arjan invasion of India).- Bu muharremiler "Hindistanda Ariler tarafından istilamdan" bahsederler. Bu, kesin olmamaktadır; çünkü bilginin muhtelif Arilerin Hindistana bir kere gondererek memleketi sepiyesine cikdikleri memnuni birakmaktir. Fakat bu sadece bir gey olmamıştır. Ayri yonun fikri, Agnora'lari terkeden para Inoa'lari hakkinda da verilmektedir. Istila kelimesi yerine daha uygun bir tabir olan infiltration (sifirle-rek mufaz) kelimesi kullanilmasi daha iyi, tavsiye daha dogru olarak isah edilmis olurdur.

[illegible]

Sayfa : 233

rına kendilerine iltihak etmeleri için haber gönderdiler. Bu devletler ve kabileler onların arasına, hiç biri geride kalmamak üzere, yüzlerce sene müddetle, silahlarıyla birlikte 80 par 80 par, yüzler yüzler gelmekte devam ettiler; peniler geldikçe askilerin perleptikleri muntakının ortasına perleptiler ve böylece bütün memleketi kapıldılar, ve Hindistanın bütün şimalinde perleptiler.

Hindu müverrikhler, İrilerin Hindistana ilk gelişi tarihi hakkında hemfikir değildirler. W.G. Tillet'a göre: "Hindistanın İriler tarafından istilâsı, İsadan önce 8.000 ilâ 4.000 de vakua gelirdi. aradaki fark 2000 senedir. V. A. Smith' tamamen aksi fikirdedir; ona göre: "İriler ilk defa Hindistana İsadan önce 1800 de gelmeye başladılar". İlgâda inak edeceğim bazı sebepler dolayısıyla, Smith'in hakikate Tilletadan daha yakınladığını sanediyorum.

Bu İriler bilâhara Hindu İriler (Hindu Aryans) olarak tanınırlar. Medlar ve Iraniler (Medes and Persians) kendi dağ memleketlerini takriben İsadan önce 1800 ilâ 1600 tarihlerinde terketsmeye başladılar ve bu seferlerini İsadan önce takriben 1500 de tamamladılar. Hindu İriler, dağlar yükelediği zaman, "Hindu knock" civarında Afganistan dağlarında palana bagına kalmağ olan bir Kuşu Yugurların ahfâd idiler. Medlar ve Iraniler bunların şimali doğru mağan bir kolları idi.

Sayfa : 235

Madras eyaletinde, Eligiri dağlarında Cotakmannd (Madras Presidency) civarında belânen Mûşuk bir Hindu kolonisi olan Maga'ları pek yakın müşâbâhâtlar göstermektedir. Bunların idâleri Tuda'dır. Bunların miktarı 2000 den az olup şûr'atle inkurus bulmaktadır. Bunlar, uzun boylu, atlet yapılı, beyaz, güzel bir ırk olup, barınları

Sayfa : 235

Komallılara benzeyen, dişleri güzel, gözleri büyük ve masalı olan insanlardır. Başlarına hiç bir saman bir serpuş giymezler ve saçlarını, başlarının etrafında tokle yapacak şekilde 6-7 parçaya ayırırlar. Samanla, ocaur, kendi hallerinde insanlar olup çoğunlukla ıstıgal ederler.

Makibate ithaf edilmiş olan bir mahetleri vardır. İhtimal ki masilere bakarak, Brahmanları istikfak ve istikfak ederler.

Sayfa : 240

Ayada hiç bir yerde yerli bir siyah ırk yoktur, ve öğrenildiği kadar Ayada şimdiye kadar bir siyah ırk içi bulunmamıştır. Bu itibarla, gösterilen sebebi, ilmi bir çay siyasetinde verilen bir karar gibi telâkki etmemis lâzımdır. Şu halde "Derin Toprak Kırptu" sure anında olmadıktan, bu tarihçesizler Avrupanın kağanak yoluna müreccat etmişler ve "Ayada'nın Merkez kısmındaki bir yerden" tabirini kullanmışlardır.

Sayfa : 244

Mankıbaya dayanan historye, Uygurların hüküm sürdükleri zaman hakkında birbirini tutmayan bir sürü tarihler vermektedirler. Bireket varın ki, bütün mankıbalelere güvenmeğe ihtiyacımız yoktur, çünkü Tibet manasturlarının birinde bazı Mankal yazıları bulunmaktadır. Bunlardan birisini naklediyorum: "Mankallar, bundan 70.000 sene evvel, Uygur imparatorluğunun merkez parafiasına Anavatanın Mukaddes mükesim yazılarının suretlerini getirdiler." Mankıbaya dayanan historye, Anavatanın gelen Uygurların ilk müstamerelerini, Ayada, başkenti Bari denilen sahili tarafında bir yerde yaptıklarını ifade ediyor. "Buradan onlar, mankıbetin işyerlerine men-

Sayfa : 244

şığıdır. İlk hiyeretleri, öta ve eulak bir ova olan (Şehiye el mekte." Bundan sonra, bütün Orta Asyadan Hazar denizine ve Orta Asyadan Atlantik denizine kadar olan sahada onlar hakkında kıta veir olmuştur...

Sayfa : 250

TİBET - Tibet Orta Asyaya aındır. Şarkta, Çinle, şimalde Moğolistanla, cennipte Hindistanla ve garpta aşkar ve turkistanla hudutlanmıştır. Gobi ÇÖLÜ şimal hududunun bir kisimidir.

Tibet bir zamanlar büyük Uygur İmparatorluğunun bir kısmı

121. Bu, dağların yükselmesinden evveldi. O zaman denizler öta ve meşittti. şimal, e, cennipte garptan şarkta uzanan yüksek dağ silsile kitleleriyle dünyada en yüksek pistoların cenniptir. cennipte, arsin en yüksek dağ silsilesi olan Himalayalar vardır. Dünyanın en yüksek dağ olan Everest dağı, bu silsileden olup Tibetin hudutları içindedir. Tibet "arsin cenn" temkiye edilmışti.

Hindistana, "Hazar ve cennipte şarkta cennipte" denildiği zaman, Tibet, bu hususta, onun rakibi değilde de onun ille kisil değildir.

Tibette, dağların en cennipte kismatlarında bir çok meşitler, lara, lara meşitleri ve meşitler vardır. Harici dünyadan tecerrüt etmiş olan bu rakip tepişti, bütün insanlardan uzak bir cennipte, vâdilerinde yapıyan bir kaç çobandan gayri herkeşe meşhal olarak kendi sakın ve münsevi hayatlarını sürmektedirler.

Sayfa : 257

şimdiki (Cingalese)ler bu toprağa yeni gelmişlerdir. Bunlara ait yazılı diller ile patentlerinin (250-300 M.E.) Anarajapur'da yaptıklarını gösteriyor. Bunların (Ceylon)'a nereden geldiklerine dair neşeyen bir yeni bulamadım, yalnız vapurla geldiklerini gösteren yazıtları buldum. Lisansları geçen İtalyencelerdir. Rumpha ve asikah bir lisandır. Enilimlerinin esesi, esesli harfle bağla ve biter. Bunların lisanslarında, diğer bildiğim lisanslardan daha fazla miktarda imadilinin kelimeleri vardır. şimdiki (Cingalese)ler.

Sayfa : 277

(Ceylon) İngilizler tarafından legal edilinceye kadar edamin dağlık kışımın sahibi olarak kışıldır.

(Cingalese)ler hiç bir zaman itikatlarının itisaline münasade etmemiş ve eses dıfı kaidelere sadakette tutunarak daima kuvvetli bir budist olmuşlardır. (Candee) bugünkü ismiyle Kandy şehri (Buddhist) dininin merkezidir. Bunların bu şehirde sade fakat egi görülmüş bir meketleri vardır.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

155 WEST 42ND STREET, NEW YORK, N. Y.

LIBRARY OF THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

JAN 10 1914

NEW YORK, N. Y.

1914

MU'NUN MUKADDES SEMBOLLERİ

"Tayip olanı Mu Kızı"ı

"Mu Çocukları"

Yazarı

COLONEL JAMES CHURCHMAN

Tarafından

Basıldı

Yayıncı

IVES WASHBURN, PUBLISHER

NEW YORK

1934

MU'NUN MUKADDES SEMBOLLERİ

"Kaybolmuş Mu Kıtası"
"Mu Çocukları"

Miellifi
Colonel James Churchward
Tarafindan

Resimli
Naşiri
Ives Washburn Publisher
New York
1934

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 1483

Yazar : Colonel James Churchward

Cild : Turuncu [Dosya]

Ebadı :

En : 24 cm.

Boy : 34

Sayfa Adedi : 286

Sat Jan 14

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100	2101	2102	2103	2104	2105	2106	2107	2108	2109	2110	2111	2112	2113	2114	2115	2116	2117	2118	2119	2120	2121	2122	2123	2124	2125	2126	2127	2128	2129	2130	2131	2132	2133	2134	2135	2136	2137	2138	2139	2140	2141	2142	2143	2144	2145	2146	2147	2148	2149	2150	2151	2152	2153	2154	2155	2156	2157	2158	2159	2160	2161	2162	2163	2164	2165	2166	2167	2168	2169	2170	2171	2172	2173	2174	2175	2176	2177	2178	2179	2180	2181	2182	2183	2184	2185	2186	2187	2188	2189	2190	2191	2192	2193	2194	2195	2196	2197	2198	2199	2200	2201	2202	2203	2204	2205	2206	2207	2208	2209	2210	2211	2212	2213	2214	2215	2216	2217	2218	2219	2220	2221	2222	2223	2224	2225	2226	2227	2228	2229	2230	2231	2232	2233	2234	2235	2236	2237	2238	2239	2240	2241	2242	2243	2244	2245	2246	2247	2248	2249	2250	2251	2252	2253	2254	2255	2256	2257	2258	2259	2260	2261	2262	2263	2264	2265	2266	2267	2268	2269	2270	2271	2272	2273	2274	2275	2276	2277	2278	2279	2280	2281	2282	2283	2284	2285	2286	2287	2288	2289	2290	2291	2292	2293	2294	2295	2296	2297	2298	2299	2300	2301	2302	2303	2304	2305	2306	2307	2308	2309	2310	2311	2312	2313	2314	2315	2316	2317	2318	2319	2320	2321	2322	2323	2324	2325	2326	2327	2328	2329	2330	2331	2332	2333	2334	2335	2336	2337	2338	2339	2340	2341	2342	2343	2344	2345	2346	2347	2348	2349	2350	2351	2352	2353	2354	2355	2356	2357	2358	2359	2360	2361	2362	2363	2364	2365	2366	2367	2368	2369	2370	2371	2372	2373	2374	2375	2376	2377	2378	2379	2380	2381	2382	2383	2384	2385	2386	2387	2388	2389	2390	2391	2392	2393	2394	2395	2396	2397	2398	2399	2400	2401	2402	2403	2404	2405	2406	2407	2408	2409	2410	2411	2412	2413	2414	2415	2416	2417	2418	2419	2420	2421	2422	2423	2424	2425	2426	2427	2428	2429	2430	2431	2432	2
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	---

1000

Bu ciltin hazırlanış aşamasında ileriye doğru bir çalışma yapılmıştır. (aynı) ile ilgili olarak ileriye doğru çalışmaları, vermektedir. Bu çalışma, ileriye doğru çalışmaları, vermektedir.

Bu belagınca kadar bütün vesikalar ile mevacibini mübaşir etmişlerdir. Bu'nun mübaşirinden sonraki 2.000 veya 3.000 mevacibi geçmiştir. Bu vesikalar gürbüzde Hindistan ve Musulmanlı bir kadınla beraber bir tarafa mevacibini mevacibidir.

Page 34 of 34

Bundan sonra, dinin bağlanmasından bahsederken, insanın aklıyla ila ilgili bağlanış ve ahlakla ilgili bağlanışından sonra put perestlik ve Polytheizm'in tatbiki edildiğini göstermektedir. İslam dininin ahlakla ilgili bağlanışının ahlakla ilgili bağlanışından sonra put perestlik ve Polytheizm'in tatbiki edildiğini göstermektedir. İslam dininin ahlakla ilgili bağlanışının ahlakla ilgili bağlanışından sonra put perestlik ve Polytheizm'in tatbiki edildiğini göstermektedir.

"Egizir, Etilen, Mekelika, Peru, medeniyetlerinin çok eski devirlerinde, Gömeş Allah (Son-God), allahların ilâhî ve en büyükü diye bir tasfeyük kânamıştı ."

Paket bütün eski yasalar yukarıdaki fikrinin aksini ispat ediyorlar. Güneş eski adamlar tarafından Allah olarak göğle, sadece, Allahın bir resmi(gözetil) olarak tebliği edilmiştir. Bu halde güneş big bir insan bu eski insanlar tarafından tapılmıştır. Tâ başlan - gıtan hari güneş, Allahın monoteistik bir resmi idi (monoteistic symbol). Monoteistik veya müstemi (collective) Allahın resmi olduğuna göre bütün müstemi resimleri en mukadderi olarak tebliği edilmiştir.

Sayfa : 22

Allahtan bu monoteistik semai, insanların Husur, Hakkile
Kassile veya Peride Levatun etliklerinden on binlerce sena ev
mevcut idi. Şu halde semai oluyorda guların sananında teferruk
kazanıyor :

Sayfa : 23

Parç II

- M I S T E K -

Mu'nun dini.- Artık her dinin aynı mangeden geldiği
hemu hemu tesbit edilmiştir, çünkü bu kaynağın ne olduğunu gö-
relje.

İlk din kayıtları 70.000 seneden daha evvel bir zamana
aittir. Bu kayıtlar bize semai ismi verilen iyi yetmiş bir mu-
allim grubunun, semaitanin mukaddes müllim dinin mübelerini Mu'nun
müstemlekelerine ve yine Mu'nun tahti idaresindeki mühtelif impa-
retorinlere taqıdıklarını adyılıyor. Her gittikleri memlekette bu
Memel'ler semelari ve papaa dini ilmini öğretmek için mektepler
teşkil ederiordu. Bu mekteplerde yetmiş papasılardan başka cara ve-
rirlerdi. Sheldi'ler (Shelilemde bu mekteplere e ismi verilmişti)
hakkında gayet merkeki saki bir yasa vardır. Bu yasa diyor ki:
"Frens veya sair herkes müllim kabul görürdi. sanetten içeri girer
girmes hepeli aynı seviyeye iniyorlardı, çünkü hepelinin babası olan,
(gökdeki baba) san husurunda bulunuyorlardı. Yani kardeş oluyorlar-
dı. Her şey bedava idi; hiç bir şey için para alınmıyordu."

Sayfa : 23

Bütün müstemlekelerde ve müstemleke imparatorluklarda bu derelere mukaddes surlar ismi veriliyordu. Bu isim zamanın kadar intikal etmiştir. Şuanda bu derelere Altın Devrin Kışkıları name de verilmiştir. Son zamanlarda, bu Mukaddes surların yalnız büyük tapaklara ve meclislerin veliahdına tevdi edildiğine, Maya ve Hıyar yazılarında tesadüf ettim.

Sayfa : 24

Din insan tarihinin çok eski bir zamanı yani insan dına -
şınan zor şeyleri kavrayamadığı bir zamanda doğdu. Anladığına göre,
isbat verirken ,kelimelerin yokluğunu,nasarcın telâfi etmesi için ,
resimlere (Sembol), ve obje derselerine ihtiyaç hissedildi. İlk resim-
lerin çok iptidai olduklarını gördüm; adı hatlar ve basit hendeş
şekiller. Şimdi bundan 70.000 sene evvelki bir devirden bahsediyorum,
şimdi kayıtlara nasarcın bu devirde insan o kadar vinyetler(Vignette)
tablolar ve sadreyi,ilgisel altına toplanmıştı.

Saris olan bir şey varsa o da aslan dinin kademe kademe öğre-
tilmesidir .

Birinci kademe: İnsana,nasarcın (İnfinite),kadrimutlak ve
en yüce bir mevcudiyet öğretiliyordu. Bu mevcudiyet yukarıda aşağıda
her şeyi yaratan, yaratıcı idi. İnsanı da bu kadir mevcudiyet yarat -
tığı için,eman oğlu addediliyor, ve bu kudrete de insanın Gökteki
Bakası deniyordu .

Sayfa : 27

Teoloji :- bu dinin ne olduğu, ne de dini ehaidi vardı.
Her gay en cahil bir kafanın bile kavrayabildiği basit bir ilimle
öğretilirdi.

Teolojiler ve ehaidlar asaveten Mu'nun batmasından sonra
dinin içine sordular. Mu'nun batmasıyla beraber idareci tasiri
de gidi simişti. Binde kargaşalık e sızan bağladı ve helen mükem-
len sevvatlar.

Sayfa : 29

Bu karga, tarihen temit edilen ilk büyük teovide, bu-
dan 50.000 sene evvel Atlantide vukua girmiştir. Buna setep olarak
"musa teakimının çalınmaları" gösterilmektedir. Büyük efendi, Osi-
ris bu çalınmaları ortadan kaldırdı ve onların yerine tauranın
simayesi ve insanların kardeşlikleri esasını ihtiva eden asıl din
tekrar inşa etti. Bu büyük asitın hatırasına yad için inşa ettüğü
cine kendi adı verildi.

Sayfa : 34

Protestan kilisesinin ise, ehaidleri, sadıları ya
makla husule getirdiği büyük kan lekeleri halâ hatıralardır.

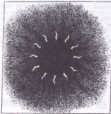
Mükemmellik, Kılığa doğdu, Kılığa geçedi ve Kılığa
Olacaktır. Oam tarihinde bütün sahifeler husule kaplıdır.

Sayfa : 49

Mukaddes semboller - Mukaddes sembolleri okuyucularına müvün
olduğu kadar kolay anlatmak için, sınıflara ayarıyorum. Bu yüsekleri
olan, bütün sembollerin en Mukaddesi, Tükhiyet sembolize eden Ba, yani
güneş ile bağliyancağı. O, ülküyet bütün vasıfları ile birlikte temsil e-
den eniyeterek bir semboldür ve bu vesaflı hali olan yegâne sembol budur.

Sayfa : 50

50

Güneş

Ulûhiyet sembolleri - Güneş, ulûhiyetin Monotheistic sembolü idi. Monotheistic veya müfterak sembol olarak o RA temsili olupurda ve Monotheistic sembol olması itibariyle ona bütün Mukaddes sembollerin en Mukaddes nazariyle bakılırdı.

Ulûhiyetin her bir vaafl, müteaddit hallarda, ona temsil eden müstelif sembolleri hâis olduğu halde müfterak veya Monotheistic yalnız bir sembol vardı.

İnsanîyet tarihinin başlangıcında Allahlar yoktu. Yalnız "bir büyük namtensahî" vardı.

+

Alim ve arkeologlar, eski yarı çivililerini ve sembolizmleri anladıklarından, maalesef eskilerin güneş tapıkları hakkında yalnız bir gaye çıkarmışlardır. Hakikatta eskiler güneş yalnız bir sembol olarak kabul ederlerdi; ve güneş bir mübet ithaf ettikleri zaman o ya yagış olup Allah, Ulûhiyet olarak yahut ta onun yaradılışta erbek eşi olarak kadırı mutlak'a ithaf ediliyor demektir.

Sayfa : 51

ulâhiyetin vasıflar.

Halikin eski prensipal - bu, eski görüşlerin (conception) en enteresanlarından biridir. Bu, bir gay vâcde getirmek için erkek ve dişi lâam olduğu farasıyesinden neşet etmiştir. Bu şekilde - halika iki prensip laafa edilmiştir- (güneş erkeği, ay kadını temsil etmek suretiyle) .

Sayfa : 63

Enuşun gözü © ulâhiyetin vahdaniyeti sembolü için Uygurlarca kullanılan şekildir.

Enuşun göğsünden H mukaddes harfi çıkıyor. Bu alfabesinde bu şekil bütün eski kâvimlerde dört büyük kuvvetin alfabesemboldür. Enuşun vücudu bir kabus şekilindedir, ki bu da iptidai kuvvetlerin sağ semboldür . Kabuk ile irtibat eden diğer çingiller eski tasavvufî Uygur mabedi yasırlarıdır.

Sayfa : 67

Şekil D.- Şekil C gibidir. Anıak Uygur vahdaniyet sembolü uçları tesvin eder.

Şekil E.- Mücellenin son bir vahdaniyet semboliyle mevturdur. Bu tabletler Esrinde şu yasılar mevcuttur:

"Dört Büyük Direk", "Mukaddes Dörtler", "Dört Büyük Minarlar", "Dört Büyük Mâniler", "Dört Küdratlılar".

Sayfa : 96

Uygur - Tahriben 18000 - 20000 (çin mezburlarına göre 18000) yıl evvel Uygurların tehrir edilen eski hükümet mektep-
lerinden gelen bu kitabın baş kısmı belki insanın iki cehetle
yarattığı olmasına dair mevcut olan en eski vesikeldir.

Sayfa : 105

2- bade, suşetis yılan, suların timsali idi. Buyn resmi
sembolüne ANNA denilirdi.

Sayfa : 112

FEKAL V

Dini telkinlerde kullanılan semboller

İlk insanların dini telkinlerde kullandığı oldukları semboller
alelümme mukaddes semboller olarak tanınmaktadır .

İlk sembollerin kullanılışı beğerin fikrini namütenahinin
tekririne temennâ ettirip perestig ettiği obje tekririne temennâ
tamamıyla meşgul edip herici manzara ve sadaların kendisini meşgul
etmesi içindir . Bu sembollerin kendilerine perestig edilince
veyler oluyup, onlar beğerin fikirlerini tekrariye etmekten kurtul -
ma içindir . Beğere, yalnız bir Allah olup fakat onun hakikatte sıhat,
kurvet, yakut, güneş, güneş, mahtut ve benî beğerin bütün saadetlerini
temine çalışan sıfatları olduğu da öğrenildi.

Başlangıçta yalnız üç sembol kullanılırdı. Bunlara vakır olan -
Güneş, yentleri ilâve edilerek mürekkepştirilir. Zaman geçtikçe
sembol adetleri ve terkipleri büyüyor ki 3,000 ,veya 4,000 adet olan
Mürekkep devrinde o kadar fazla semboller vardı ki bir mabet tarafından

Sayfa : 112

kullanılan sembollerin yarısının diğeri nadiren anlaşılabildi .

Bahsettiği olduğu üç sembol : daire, üçgen dikdörtgen ve kurşun'dür.

DAİRE.- Daire güneğin bir resmi ve münâtenahinin semboliydi.

Sayfa : 113

Bütün vasıfları kendisinde toplamış olduğu için monoteist sembol idi. Monoteist sembol olduğu için de diğerlerinin en mukaddes telâkî edilebilirdi. Güneğin bu sembol olarak intihap edildiği ,markabelere göre, o zamanlarda beşer - güneşine ve kavrıyağına çarpan en kuvvetli obje idi.

Dairenin başlangıç ve sonu olmadığı için, eseli sonsuz ve münâtenahini olarak sembolize ediliirdi .

Çok geçmeden daire o kadar çok şeyleri sembolize etmek için kullanıldığı ki, nihayet üslubiyetin monoteistin sembolis olarak kulla - nılacağı zaman tarif etmek lâzımı hissedildi. Naga'lar markasına bir nokta yerleştirmek suretiyle bir ilâve yaptılar . Uygurlar, ortasına küçük bir daire ilâve ederek ona çift daire yaptılar .

Sayfa : 144

Troano elyazması.- Troano elyazması levhasında bu türlü terömlere münâzil oldum. (Çam,Kıral) diye terömler anılmıştır halbuki sahib teröme "arsın dört direğidir" ana part elyazmasında münâzil m hattıdır.

Sayfa : 153

Kutai yediler.- Akl'ın kutai yediler yaratmanın yedi büyük emirleriydi. Bu emirler, yaratandan sızır eden "arzu", "buyruk", "temenni" iare edilmek üzere dört büyük iptidai kuvvete tevdi edilmişti. Bunlar "kadiri kullu"n yaratıcı kuvvetleridir.

Sayfa : 191

Kırmızı Derililerin Menşei. -Şimdi şimalî Amerika yerlilerini gönden geçirerek, kırmızı derili kardeşlerimizin, hepimizin dağılıp bile, Kırmızı anasının, Anavatandaki mahallerini hemem hemem aynı olarak muhafaza eden Mu'nun orijinal mukaddes sembollarına malik olduklarını göstereceğim. Bunlara, hayretbahş efsaneleri ilâve edilince Şimalî Amerika yerlilerinin Amerika Mu'dan gemilerle geldiği meydana çıkmaktadır.

Şimalî Amerika yerlilerinin Amerika Asyadan Baki Bering arsisinin teşkil ettiği köprü vasıtasıyla geldikleri müteaddit defalar ilmi şekilde kaydedilmiştir. Halbuki kırmızı derililer ne Asyadan gelmiştir ve ne de meşhûr köprüden istifade etmiştir.

Sayfa : 201

A.B.C.D.E. beşim için tamamıyla yeni sembollerdir . Onları okuyabilmek için anıtarım olmadığı gibi bu harflardan bir anıhtar teşkil edilecek kadarı da mevcut değildir .

Bu Nevada sembolleri koleksiyonunda, Faga ve Uygar harfleri karışıktır. Maamafih, gerek Tooten ve gerek Nivan tags tabiiyetlerini yasan halkın eski harfleriyle güzel yakın bir münasebet arzıtmakta -dırlar.

Sayfa : 263

Takriben 3000 sene evvel Ariflerden bir kavim, Hindu kocaş'un ruşgîre maruz vedilerinden ve bunun civarındaki dağlardan Hindistana hicret etmeğe başladı, ve ilk defa Saravatte vadisinde Nağa'lar arasında yerleştiler. Bu arif kavmi, görgüsüz, cahil, fakat cesur dağ adamlarından mürekkepti. Bunların en ziyade tahsil görmüş insanları olan Nağ'lar bunlara merhamet ettiler, ve mektep-lerine ve kolejlerine aumar suretiyle onları tahsil ve terakki ettirdiler. Nağa'lar onlara haddinden fazla hüsnü kabul göstermiş-lerdi. Çünkü neticede Uighur imparatorluğa yakınlıktanberi -Zira bunlar Uighur'ların ahfadı idi- dağlarda tekeşür eden nefusen hemen hepisi hicret ettiler. Hemen bu Arifler mektep ve kolejlerde dahil olduğu halde bütün şimalî Hindistana hakim oldular. Hemenli-lerden Öğrenilecekleri şeylerin hepsini Öğrendiklerini farz ederek zanlı ve hayırlık muallimlerini memleket haricine, şimalin kralı dağlarının bulunduğu muntakaya göndermeğe başladılar. Bir müddet sonra Brahmin'ler denilen bir tarikat türeyerek dini telkin için üzerine aldı veya gasbetti. Maktatlarına nail olabilmeleri için dine her türlü ifratları ihtiva eden harışık, ve salâhiyat kaideler koydular.

T. C.

Sâhihi ve İhtimal Muavenet Teâlihi
neşriyatından

N- 29

Genç kalınız

Yazan

Dr. Victor Pauchet

Türkçeye çeviren

Dr. Kilipli Rifat

1331

İSTANBUL

HANİT MATBAASI

1929

GENÇ KALINIZ

Dr. Victor Pouchet

Çeviren
Dr. Kılılı Rifat

İstanbul
Hamit Matbaası
1929

Çankaya Atatürk Kütaphğı Bilgileri

Envanter No : 1331

Yazar : Dr. Victor Pouchet

Gild : Gri

Ebadı :

En : 16 cm.

Boy : 22 cm.

Sayfa Adedi : 6 + 239 + 4

Sayfa : 123

Aç değilsen, yemek yeme. — Oruç en iyi aperitif tir.

Elbisene dikkat ettiğin kadar bedenine de bak.

Lekeyi yavaş çığır, iyi çığırınmış her şeyi, yarı ham
molduğu demektir.

Her şeyi, hatta suyu ve emelleri bile çığır. Ağır insanın
kontrolü altında bulunan yekâne harem uzurur.

Ne tütün, ne alkol, ne likör, ne hardal.

Az et, az çikolata, az çay, az kahve, az şarap.

Saat 17 de gata etme, gece yarısı suya etme.

Basmağın günde bir kere boyalman kâfi değildir.

Sayfa : 125

İnsanların içinde kudreti olarak telakki ettikleri şey, daha ziyade kendi kendine telkin kuvvetidir; her kes, en kuvvetli sebebin tesiri altında hareket eder.

Sayfa : 128

X Faillerin tekrarlannması âdeti teşkil eder; âdet acıyı ve seziye ise kişinin kaderini ve talini şiddetle getirir.

Sayfa : 128

X İnsan muratlık ve bahutüyör olmağa, tıpkı kerman ve tenis öğrenir gibi, öğrenir.

Sayfa : 131

Hazmınız kolay mı? O yakıt, kendili kende dinizi neçeli ye, atik hissedersiniz. Hazmınız güç mü? Ağır, tembcl, titiz olursunuz. Ağır dolmuş nefes alıyormu-

Sayfa : 132

132

Genç kalınız

sunuz? "İçinize hayat giriyor" zannederek sevince meyledersiniz. Fena ve kifayesizce mi nefes alıyorsunuz? Size hayatınız dur-

Sayfa : 132

günlağın ve maneviyatınız zayıflamış gibi
durur. Peklik mi çekiyorsunuz? Mutlaka
hüzünlüsünüz. Karnınız vaktinde boşa-
lak serbest kalmış ise, fikriniz ve ruhunuz
otuk ve keskindir.

Sayfa : 133

Genç kalınız

Demir sayılığın misallarin aksini alınız,
görmüyormusunuz ki, hüznülü olduğunuz
veya sınırsız düşüncelere daldığınız za-
man, içine nefes alıyorsunuz, iştihanızdan
eser kalmıyor, hazminiz ağır ve güç olu-
yor, o aralık maneviyatça da, bedence de
büyük bir haldesiniz, bir bir şeye varamı-
sınız. Siz hepimiz büyük bir tekâlet haberi
aldıca derhal boğazımıza sarılan bu sıkın-
tıyı duymuşsunuzdur. "Sıkıntı insanı bo-
ğar". Sevinç genişletir : akciğerleri ge-
nişletir, damarları genişletir, bütün sinir
mazmunasını tenbül eder. Sevinçin, neşe-
nin veya şevki hayesin tesiri altında bütün
varlığınıza, eğerlerinize had had giren üstün-
nefes alıcılara oksijenin, işi ve yolunda bir
kan ve hayin devetanın verdiği huzur
ve rahatı duyar.

Sayfa : 172

✓ Mavi hisleri nasıl ekip yetiştirmeli ?
Biz insanlar ne tabiaten iyiyiz, ne de tabiaten fenayız. Türlü türlü temayüller var. Hüner, bu temayüllerin iyilerini seçip yetiştirmekten, fenaların sökülüp atmaktan ibaret tir. Bu, şahsi bir sây dir. İnsan, kendi kendine bırakılırsa, olduğı yerde hareket-siz kalmaz. düşer ve bulunduğı dereceden aşağı iner. Cazibe kanunu, insanların bedeni

Sayfa : 181

/// Nefes almayı, yemek yemeyi ve kendini halk arasında iyi tutmayı öğrenmek kolay ettiğı gibi, kolay bir söylemeyi de öğrenmek mümkündür.

/// İnsan söylemediğı bildiğı kâdar söylemez de bilmez. Az söylediklerinden dolayı nasir olarak, fazla söylediklerinden dolayı çok defa pıyman olmaktadır. — (La Bruyère).

/// Az söyle, daha çok bilür ve anlarsın. Sözlerini üç kere, yanlarını beş kere tart. — (Vinet).

Sayfa : 182

/ En ayete kanaat veren deliller, hulum ve cükümet ile ileri sürülmektedir.

Sayfa : 184

/ Ne menfaat meselelerini, ne de ticaret meselelerini bir doğ ile görülmeye.

Sayfa : 185

X Sevgi devam etmek için, hürmete ve dostluğa dayanmalıdır.

/ Menfaatle sevgi olmasın, her ses gidi ses i ile çekilmek, her

Sevileli sevgi sevgili için bir yük olur. Sevgi ve mes
lanmalar : duman, odun, sevgi.

/ Felaket, furtuna gibi, çok az sürer, O geçerken insanın es ve hırak geçişin zihin.

Sayfa : 187

Kendi hakkında başkalarının söyledikleri sözdeklere, sözdeklere, şüpheliye yerini ederim. (Hüsnüvî).

2.

Her akşam kendi yaşadımın muamelesi seni kendi kusur-
ların hakkında tenzih eder; Fakat bu hususta bir kâşaneye
hususile doktorların hükmüleri sana daha iyi evlatlar.

Sayfa : 188

İnsan, kendi kendini insanlar arasında tanırlı kalma, yaza-
rı, insana kendinin ne olduğunu gösterir.

Sayfa : 193

Alkolu, likörleri hıfzediniz : kahve,
çay, et ve şeker gibi tenzih edici yemekle-
rin istimalini azaltınız, çay ve çikolata bar-
dakları ile, hususile Porto şarabı kadehleri ile
birlikte supeleri ve guteleri de kaldırınız.

Tütün gibi, cinsi tasallukla: gibi,
"menden," denilen hayat gibi, dansingler
gibi, gece seyranları gibi insanın hem bekle-
mini, hem de ahlakını ve maneviyatını mu-
sab eden mütebbihlerden sakınız.

Sayfa : 195

İşlerinizde intizamlı olmalısınız; yatağa girme ve uykudan uyanmak hususlarında intizam; her şeyi vaktinde ve onun en iyi yapılacağı bir zamanda, hem de *en kısa bir surette ağır ağır* (posément), zihninize hakkeleceğiniz şun: "Her şey zamanında ve her şey için bir zaman .. hikmetine göre yaparsınız."

Sayfa : 196

Genç kalınız

Yalnız zamanınızın taksiminde değil, fakat etrafınızla olup ta her zaman kullandığınız eşyanın tertip ve taksiminde de, kör imişsiniz gibi, intizamlı olunuz ve aradığınız her şeyinizi her vakit yerli yerinde bulunuz. Faidesiz adımlardan ve hareketlerden, didişmelerden ve çırpınmalardan, siirilemelerden içtinah etmek, kuvvetinizi ve sıhhatinizi iktisat etmek için her şeyi tasnif etmek, sıralı ile dizmek hususlarına kendinizi alıştırtınız.

Sayfa : 197

Sözlerinizde intizamlı olunuz, mükâlemelerde ve konuşmalarda pek fazla tesadüf olunan gevezelikten, dilbazlıktan içtinabediniz ve kendi kendinize malik olunuz. Kelimeleriniz, cümleleriniz, fikirleriniz, köpükler saçan bir sel gibi yuvarlanarak akacakları ve önlerine ne rasgelirse sürükleyip götürecekleri yerde, bir' irlerinden aşikâr bir surette ayrılmış olsunlar.

Sayfa : 198

198

Genç kalınız

Duruşunuza, gidişinize, givinişinize kadar intizamlı olunuz. Daima kuvvetli olduğunuzu göstermek için, doğru ve dik yürüyünüz. Daima boşa gitmek isteyor imişsiniz gibi tûyaletinize, saçlarınıza, yüzünüze, ellerinize dikkat ediniz. Giyinişinizi, duruşunuza, çamaşırlarınızı iltimamla bulundurunuz.

Bu suretle, daima genç görünmek ister gibi hareket edersiniz, ihtiyarlığın gelişini de geciktirmiş olursunuz.

Sayfa : 199

Siz -intizamlı bir hayatınız olsun, faide-
siz didanmelerle sakınınız. sükûnete
alışınız.. dememize ablanmayınız. Bu, büt-
tün görünüş bir düzeye kendi göbeğini te-
maza ile geçiren Budhalar haline geliniz.
demek değildir.

Sayfa : 203

Bir defa da tek bir iş görünüz ve büt-
ün faaliyetinizi ona hasrediniz.

Sayfa : 207

İçten ve mümareseden sonra, en hakiki
istirahat gelmeli : uyku. Genç kalmak için,
insan iyice uyunmalı, derin derin uyunmalı,
Yemeklerinizi uyunmazdan bir kaç saat evvel
yeyiniz ki, yatağa girdiğiniz zaman hazzın-
ız çok bitmiş olsun. Erken yatarsanız, ves-
meği hafifce yeyiniz. Sükûnetle uyunmanız
için, akşamları bedeni ve manevi her tür-
lû tenelbühlerden iktinab ediniz. İnsan,
derin uykuya dalmak için, hiç bir şeyle
meşgul olmamalı. Akli müzaccınız galip ise
sinirlilikten hazer ediniz. Daıma hatırlayın-
ız ki, sinirliliği münzevi yaşayış, hava ve

Sayfa : 208

Genç kalınız

münarese kifayesizliği, kendi kendini kontrol noksanı, bazı akli melekelerin çok fazla faaliyeti, hâselerin gerçekleştirilmesi, cinsi ve tenasülî iratlar, çabuk ve kusurlu yemek yemek, derin yorgunluğu, kederler, işkeneler hazırlar. Sizde böyle bir hal varsa, istihlas ediniz ve sinir manzumenizi kuvvetlendiriniz. Kendinize bir tük banyo ile, kacını yaş beze sarımsağı ile veya bir çorla kaşığı brömür dö sodyum, 30 damla ekşi meşimula tentürü almak ile yardım ediniz.

Uykuda, yemek vakitleri gibi, niza-na koymalı. Kendi kendinize bir uykudan bir uykuya saati kabul ettiriniz, ne derece uykusuz olursanız olunuz yahut ne kadar yorgunduk duyarsanız duyunuz, gün o saatte uykudan uyanınız, o gün öğle yemeğinden sonra 20 dakikalık bir siyaset yapabilirsiniz.

Ulus Önderimize derin saygılarla

FİSYOTERAPİ

II

A. 103

Dr. O. P. Cevdet

MASSAJ VE HAREKET TEDAVİSİ

PROF. AGR. D^r. OSMAN CEVDET

TIP FAKÜLTESİ FİSYOTERAPİ BÖLÜMÜ

780

İSTİFPA MATBAASI

İstanbul, Balıkesir caddesi No. 25

1933

Fisyoterapi

II

**MASSAJ
VE
HAREKET TEDAVİSİ**

**Prof. Agr. D. Osman Cevdet
Tıp Fakültesi Fisyoterapi Şefi**

**Behçet Matbaası
Galata Medrese Sokak No:23
1933**

Anıtkabir Atatürk Kütüphanesi Bilgileri

Envanter No : 780

Yazar : Prof. Dr. Osman Cevdet [Çabukçu]

Cild : Mavi

Ebadı :

En : 16 cm.

Boy : 24 cm.

Sayfa Adedi : 208

Sayfa : 1

Maksat

Möhterm meslek kardaşlarıma

Dargın :

Bir hekim her zaman her yerde kıymetli bir tedavi makinesini bulabilir, bu kendi eli dir, isterse bununla çok ehemmiyetli neticeler alabilir, fakat çok defa kullanmasını bilmez diyor.

Çok eski medeniyetlerde bile mülum olan massaj, son asrın fisiyoloji ve biyologideki terakkilerine istinat etmek suretile tamamen yeni ve fenni bir şekil almıştır. Eskiden kol ve bilek kuvvetine tâbi olan manevralar terk edilmiş. Uvriyetin inikas ve devran efali üzerinde müessir olacak mülayim hafif ve tatbiki kolay, fakat teqrir ve fisiyoloji malûmatını istilzam eden yeni usuller meydana çıkmıştır.

Bunun için hekimler, massajdan yalnız mekanik tesirler düşünerek bunu rast gelene terk edemezler. Son zamanlarda Massajın bir kazanç vasıtası olarak birçokları tarafından geliş güzel ve hiçbir kontrole tabi olmadan tatbik edildiğini görüyoruz. Vakıtsız ve usulsuzca Flebitlerde, kontraktürü yarım felclerde, ileri gitmiş şıyan tesallüplerinde çok fena neticeler veren gayri fenni tatbikata tesadül ediyoruz.

Biz, bu fenalığın önünü alacak tek bir çare düşünüyoruz: Hekimlerin massajla alakadar olması.

Bu alaka dıki garp memleketlerinde bu kudretli tedavi vasıtasını hekim olmayanların elinden kurtarmış ve massajolar tarafından yapılacak tatbikatda hekimlerin târif ve tavsiyesine tâbi tutmuştur.

Mekanoterapi, Elektroterapi, Hidroterapi... gibi fizik vasıtalar, çok zaman massajın yerini tutabilirler, fakat âletlerle çalışılmaz mı?

Sayfa : 2

kil olan bizim memleketimizde, massajın bunların yerini tutması lâzımdır.

Hepimizin massajla meşgul olamayacağını tabiidir. Fakat Massajın neden ibaret olduğunu, ne maksatla, hangi hastalıklarda tatbik edileceğini, hatta hangi manevraların hangi vakalarda müfit veya müzir olduğunu bilmemiz icap eder. Bir kısım hastalıklar vardırki massaj tek bir tedavi vasıtasıdır (*Cellulite*) ler gibi, bunlarda hekimin bizzat kollarını sıvaması lâzımdır. Bir kısım hastalıklarda massaj diğer tedavi vasıtalarının kıymetli bir yardımcısıdır, bunlarda massaj hiç değilse hekimin kontrol ve târifi dahilinde yapılmak lazımdır. Bunu temin edecek, yani bizi anlayabilecek Massör ve Massözlerin yetişmesi çok temenniye şayandır.

Bütün Avrupada kıymeti anlaşılmış, tekmül etmiş, belli başlı bir tıp şubesi haline gelmiş olan (*Massaj tedavisi*) hakkında gayretli ve mühterem meslekdaşlarımın alakasını uyandırmayı ve bunun memleketimizde de fennî bir şekilde yerleşmesini lâzımlı buldum. Fransa, Alman ve İsveç usullerinden en müteammim, en mâkul ve fisiyolojik şekillerin bir hülasalarını yaptım. Görülecek kusur ve noksanların hüsnü niyetime bağışlanmasını dilerim.

Dr. Osman Cevdet

Sayfa : 3

Umumî Mâlumat

Tarih:

Bao +
m

Massaj kelimesinin arabca (Mesh) den istihale etmiş olması muhtemeldir. Massaj da, güneş tedavisi, Su tedavisi, ekser-sizler . . . gibi çok eski devirlerin tedavi vasıtalarından birisi olduğu şüphesizdir. Massajın tarihi altı devirde hülasa edilebilir.

Sayfa : 6

3.— *Massaj kimler tatbik etmelidir?*

Massaj tedavisi uzun süren yorucu ve güçbeli bir usul gibi te-
jekki edilerek hekimler tarafından ihmal edilmiş ve ücretli ellere
bırakılmıştır. Son müşahedeler ve tetkikler hakarızlığımızın meydana
çıkarmıştır.

Bu gün İsviçre, Almanya, Avusturya ve İtalyanın bir çok tıp mek-
teplerinde bir kinesiterapi ve massaj dersi mevcuttur. Bu suretle tarzı
ameliye ve istitbap hakkında kâfi derecede malûmat ile yetişen he-
kimler, lüzümunda ya bizzat tatbikat yaparlar yahut tatbikatı târif
ve kontrol ederler, husule gelecek tehavvülâtı tâkip ve manevraları
tâdil ve tebedil ederler. Görülüyorki tatbik için değilse bile tatbikatın
idareesi, istitbabların tayini için olsun hekimlerin massaj hakkında
nazari ve ameli vazih malûmat sahibi olmaları lüzumdur.

Sayfa : 7

7.— *Celselerin imtidadı :*

Vak'lara göre tehavvül eder. Mervni massajlarda bir çeyrek
saati nadiren tecavüz eder. Yani bir kol veya bir bacak massajı on
dakika yahut onbeş dakika, umumi bir massaj yarım saat devam eder.
Hat ve yeni vakalarda (*fraktürler ve anjori*) ancak bir kaç dakika
imtidat eder. Buna mukabil günde müteaddit defalar tekrar olur. Müz-
min vakalarda celseler imtidatlı olacaktır. Pez uzun celseler, hasta-
yı yorar ve fena neticeler verir. Çok kısa celseler hiç bir fayda temin
etmez. Celsenin imtidadı borukluğun vîsâetine, kullanılacak manevra-
ların şekline, hastanın hassasiyetine ve celselerin teferrüf suretine
göre takdir edilir.

Sayfa : 8

MASSAJ MANEVRALARI

Massajın, birisi her zaman tatbiki müteat umumi, diğeri nahiye-
lere göre tehavvül eden hususî, iki ameliye tarzı vardır. Umumi ame-
liye de bir massaj celsesi üç zamana teaksim olunur. Bilhassa massaj,
müfâid hareketler, fail hareketler.

Sayfa : 9

— 9 —

öyleyeceğini manevralar bilhassa Fransada kullandıkları üv-
yetin hayatlı elaline evallük eden bir mülayemet ile muttasil olup
diğer memleketlerde yumruk darbelerine kadar giden şiddet ve sert-
lik ile tezat teşkil eder. Belli başlı üç aınd manevra vardır :

1.— Tazyik manevrası

A. Muvil tazyik

B. Kayın tazyikler

A. Sathi — Effleuj (*effleurage*)

B. Devin } Petriaj (*petrissage*)

C. Friksiyon (*friction*)

2.— Perikülpın manevrası

A. Kıkıman (*clapement*)

B. Tapotman (*tapotement*)

C. Hoşır (*housse*)

3.— İhtiraz manevrası

Muvil İhtiraz

Kayın İhtiraz

SİSTEMİM

SIHHAT VE VÜCUT GÜZELLİĞİ İÇİN GÜNDE „15., DAKİKALIK BEDEN HAREKÂTI

J. P. MÜLLER

ALMANCADAAN ÇEYİREHLEN

YER. Ö. LUTFI

YER. SOLEYMAN

Müellifin diğer eserleri:

Kadınlar için sistemim, Çocuklar için sistemim,
Teneffüs sistemim, Yermiye beş dakikalık merodum, Serbest
hava kitabem ve ahlaki inkişaf, Refahla yaşayış.

*

YENİ TARİH 119 Resimle Genişletilmiş

281 — 600 his

Fiat: 130 kuruş

AYRIMCI BİRADELERE KARŞI

İSTANBUL

Her hakkı mahfuzdur

SİSTEMİM

Sihhat ve Vücut Güzelliği İçin
15 Dakikalık Beden Hareketi

J.P. Müller
Almancadan Çeviren
Yzb.Ö. Lütfi • Yzb. Süleyman

Müellifin Diğer Eserleri
Kadınlar İçin Sistemim • Çocuklar İçin Sistemim • Tenefüs Sistemim
• Yevmiye Beş Dakikalık Metodum • Serbest Hava Kitabım ve
Ahlâkî İnkişaf • Refahla Yaşayış

Yeni Tab'ı 119 Resimle Genişletilmiştir
391-400 bin

Fiatı: 130 kuruş

Çitunis Biraderler Matbaası
İstanbul
Her Hakkı Saklıdır

Çankaya Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 1446

Yazar : J. P. Müller [Çev: Yzb.Ö. Lütfi - Yzb. Süleyman]

Cild : San-Siyah

Ebadı :

En : 15.2 cm.

Boy : 22.2 cm.

Sayfa Adedi : 151 + 1

Sayfa : 5

İLK SOZ

Bu kitabı okumak için aldığımız zaman, maksat ve gayemiz : mükemmel bilmediğimiz lisan yardımıle, çok fazla sevdiğimiz ve her fırsatta aşkla ve şevkle meşgul olmak istediğimiz beden terbiyesi branşında bir az daha tevzii malumat etmek, ve edineceğimiz bilgi ile terbiyesine memur olduğumuz Türk gençliğini daha faal, daha kuvvetli ve imanlı bir yola teşvik ve tergiip etmekdi.

Eseri okuyup ruhuna nûfur ettikçe, ondaki cazip mevzu biserleri daha ziyade bu kitaba meftun etti. Yüksek bir vukul ve uzun senelerin pratik tecrübeleriyle kaleme alınan bu müfit kitap, hayatı hakikiyyeyi daha canlı ve ruhlu ihtiva ederek kudretli yaşamamanın en kesdirmeye yollarını pek açık bir tarzda gösteriyordu. Vazifemiz icabı uzun seneler gençlikle temasımız neticesinde, edindiğimiz kanaat ve tecrübelerle istinaden ; bu kıymetli eserin, milletimiz, türk ailesi ve hassatan, türk gençliği üzerinde sıhhat noktai nasarından pek büyük rol oynayacağına kanaat ve iman ettik. Mektep sıralarında kafasile birlikte bedenide neşvünema bulmakta olan bir elendinin porgramla vücuduna hakmasını henüz temamille bilmediğini bu tecrübeler maalesef bire gösterdi. Memleketimizde umumi görüş ve kanaatle, siporun yalnız bir şubeye inhisar ettirildiği tahakkuk etmiştir. Her hangi bir elendi mektep sıralarında ve ya faal hayata atıldığı vakit, siporu yalnız fütbolda ve yahut siporun atletik her hangi bir şubesinde benimsiyerek, yalnız o kısımda azemî savaşı ve vücuduna bakıyorum zehabile, gayrı tabii büyümesine bizzat hizmet eder. Bedenin mevzii olarak bir kısmına inhisar ettirilen bu yeknasak talim ile vücudun âhengi tenasübü bozulur, Cigerler, kalp bu halden azemi mutazarrır olur ve nihayet istifade yerine mazarrat hasıl olarak fert, binnetice millet marazi bir şekilde neşvünema bulur. Bu hal, Siporun faidesini de menfi olarak tecelli ettirdiğinden haveskârlar ve aile reisleri ürkerek çocuklarını sipordan uzaklaştırırlar. Yine bazıları yanlış irşatlara kapılıp kuvvet ve sıhhatın hazulara inhisar ettiğine inanarak,

Sayfa : 19

Vücut terli iken derhal soğuk banyoya girmesi doğru değildir. Bu sözüm, ıerri temamlie kurumasını kaat etmez. Yalnız biraz hızını ve kuvvetini azaltmalıdır. Vücutun sıcakken soğuk banyoya tahammülü fazladır. Bu vasıyettten sonra vücutta tabii bir letalet husule gelir. Vücutun soğuk ve terlememiş halinde banyoda uların sıcak veya ılık olması ve bu şekilde kullanılması daha muvafıktır. Yazın deniz veya Nehir banyoları alındığı vakit vücut hareketleri ve mesaisi de o zemana terkedilip tevhit edilirse daha faideli olur. Uzun yüzmeleri müteakip veya soğuk havalarda ovma hareketleri devamı demin tanzimini bir hayli kolaylaştırır ve azami hizmet eder. Bu vasıyyetlerde ve yazın da banyolardan evvel hareketleri icra ederken elbisesiz talim daha muvafık ve faydalıdır. Yazın kışın güneşlerde yapılacak güneş banyolarında, başın bir hasır şapka veya beyaz bir mendil ile muhafaza edilmesi ve güneşi vücutun her tarafına ve arka kısmına da göstererek tabiatın bu lutufkâr feyzinden esassı ve semereli bir sıhhat elde edilerek karanlık ve güneşten mahrum zamanlardaki mahzur telafi edilmelidir. Eski Yunanlılar, Güneşin tedavi ve sıhhat ile alakasına keşfederek çok büyük kıymet ve ehemmiyet vermişlerdir.

Vücutu yanık bakar gibi insanlar makbul tutulur sünger gibi olanlar, nazik ve beyaz tenli bulunanlar kıymetli addedilmeydi. Bu feyizli halin öğrenilmesi ve heınan talbiki ile kısa bir zaman müteakip derhal unutulmuştur. Ancak son zamanlarda bunun

(7) Aeropatlarda bir geyi için petişmiş kimselerin reddeleride kopya yapmaları ayıp değildir. Bu hareketleri hiç kimsenin izahı ve mülahaza etmesi.

"Çevirmen"

Sayfa : 20

mühim faideleri tekrar keşfedilmişti(*)). Maatteessüf çok az insanlar güneşin bu pratik tesirini anlıyamamışlardır. Hastanelerde hastalarını kışınları ancak son zamanlarda güneşin ızyasına maruz bırakılmıştır. Güneşin harareti fazla olduğu günler sabah erken kalkılarak, yarım saat güneş banyosu yapmak pek istifadeli'dir. Güneşli günlerde daima erken kalkmak karanlık günlerde biraz daha geç kalkmak esasen tabiat ve hikmet kanunları ıktızasından-

Sayfa : 20

dir. Güneşli havalarda küçük yavruları çıplak olarak emeklemek ve kendi kendisine güneşte ve açık havalı yerlerde oynamaya terk etmek isabetli hareketlerdir. Küçük çocukları soğuk havalarda baldırları açık kısa elbiselerle hava cerryanlarına maruz bırakmak doğru değildir. Bu vaziyet baldırların tam zamanında tahli neyünümüne mani olur. Çocukların başları her havada her mevsimde açık bulundurulmalıdır. Büyükler de küçük-ten alarak her nevi havalarda başı açık dışarıya çıkabilmelidirler. Başları saçsız ve daima fazla bağ ağrıları çekenler cerryanlı havalarda başı açık gezmemelidirler. Açık havalarda ne suretle hareket edileceği hakkında ayrıca başka eserinde lüzumı kadar malumat mevcuttur.

Sayfa : 21

ASAP GERİLMEDEKİ VE SIKILMADAN TARIİ VAZİYETTE DURUŞUN KIYMET VE EHEMMİYETİ

Hareket ve talimlerden vücudu azami istifade temin için hareketler enasusla derin teneffüs hususu dâhice itihaz ve prensip olarak kabul edilmelidir. Çabucak ailele veya ailele gımlanma faaliyetinin yahuz çalışmadan kısma tahsis ediliş diğerlerinin mutlak suretle istihazatla yani hâlî taluide bulunmaları teneffüs hususu kadar ehemmiyetlidir. Bu iki kaideye hakim olarak tatbik edenlerin sıhhatlerinde daimî bir ney'e, adelerinde bir çeviklik, çalıcı azam ve irade mevcut olarak kuvvetli bir ailele sahibi olurlar. Bütün ömürleri müdâretince kuvvetli ailelata ve sıhhatli bir hayata malik olarak maruzuz yaparlar. Romanlarda, dâhice mesellere ve daha sair yerlerde görüp işittiklerimize nazaran bir adam veya bir hayatın bir ailele büyük lûhret ve maharet gösterirliği nazarı hayret ve takdirlerle karalanır. Bu nazariye çok yanlıdır. Bu hal biletleri yanlı cümle ve vallah şükrü kışkı. Ailele çalışmadan ailele tevkil etmek vücutta büyük zararlar ve aksatmalar doğurur. Her hangi bir ailele veya ailele gımlan-

Sayfa : 21

enhiyolukten asaba da gergin ve kaslı bulundurulması şarttır. Gergin bir şekil, tabii olarak daimi vaziyetini uzun zaman muhafaza edemeyip yorar. İstirahat mecluriyetini hisseder. Bu suretle adelat durumundan fazla daimi bir suretle gergin ve sert bulundurulamaz. Asıl maddesi olan ipten ve ona bağlanmadan evvel yutulmuş olur.

Sayfa : 22

Bacaklar da aynı şekilde hareket ettirilir. Bir bacak ileriye atılırken diğer bacağın istirahatle tabii bir şekilde tutulması ve kullanılması tatlık edilerek yüzmelerde mukavemet kudreti de muhafaza edilir. Bu hakikat isbat ediyor ki kolların, karnın, nefes adelerinin uzun müddet sert ve kaslı bulundurulması Spor, Oyun ve jimnastiğin hiç bir şubesinde payını kabul olamaz. Metodumda mevcut bütün hareketler icra edilirken yalnız o hareketi icra eden adelden gayri diğer adelerin sert ve Anormal vaziyette bulundurulması en büyük hata olarak gösterdim ve ehemmiyet verdim. Oturuşlarında hüyasız bir canlılık konuşuşlarında vücutlarını metmek hüyasız adelerini sert, kaslı olarak gayri tabii gösteren hasta mizachlar mevcuttur. Metodumda tenellüsün hitamında adelan kendi başına tabii vaziyette bırakılmasını talep ettim. Ancak bu sayede vücut aksamına, asaba ve dimağa mali yumuşak adele ve adele grupları vücuda getirilmiş olur.

ASIL BEDEN MESALSİNİN DOĞRUDAN DOĞRUYA VÜCUTTAKİ TESİRLERİ

Bir kaç hafta muntazaman çalıştıktan sonra karnı adelan üz-
erindeki yağlar ile bütün vücut muhitindeki yağ adelerini
sıkı ve sağlam bir etle değiştirdi bariz bir suretle memnuniyet ile görü-
lür. Karna adelan, tabii ettiğim adelan yavaş yavaş vücutta hazırla-

Sayfa : 23

gelir. Kadınlarda bilhassa korsa adalatı büyük rol oynar. Doğum keyfiyetini tahfif ile vücuda letaferet ve güzellik temin eder. Korsa adalatı munlazam bir vaz'ı duruş doğru ve düz bir sırt, gövde hareketlerinde bir alastikiyet, adalatta bir mülayemet tevliit eder. Binnetice bütün vücut kuvvet bulur, yumuşar, hareket kabiliyeti artar bu suretle faaliyet hassası da gittikçe yükselir.

Sayfa : 25

ELLI SENELİK TECRUBEM

Beden hareketi ve onu mütakip bir banyo yapabilmek, bunu başara bilmek için, ne fazla para sarfına ve ne de zaman israfına ve vücut yorgunluğuna büyük bir ihtiyaç vardır. Bu maksat için, evinizde münasip bir yer tefrik edebilirsiniz, bu ışı kuvvetli bir arzu ile yapmak hevesini gösterenler ve tatbik eden-

Sayfa : 27

Bedene, tavur ve vücudun şekil ve ahenğine nazaran haddinden fazla Bazu şişirmek beden hey'eti umumiyesinde çok çirkin bir ahenksizlik tevliit edeceği aşikâr olduğundan bundan vaz geçmek lâzımdır. Bu hakikat neticesine göre, ben esasen bir adele ve yahut bir adele gurubuna inhisar eden şiddetli ve kuvvetli hareketlere muarızım. Maksat ve gayeyi gösterişe itida etmek şekilperestlik ve binnetice doğru bir hareket değildir. Binaenaleyh hareketlerimizi her türlü alayış ve nümayıştan azade

Sayfa : 28

olarak düşünmek ve ancak o suretle tatbik etmek daha dürüst iş ve müsbet neticeler doğurur. Evet itiraf ederim ki; öğvimiye 15:20 dakikalık oda jimnastigi, vücutta beklenilen yeni bir inkısalı ve yarı bir tahavvülü husule getiremez. Fakat içinde bulunduğumuz yurucu ve üçüncü asrın insanları üzerindeki Fikir ve Zihin yorgunluklarının izalesini kısmen telâh ederek ruhun reha ve huzurunu temin eder. Bazıları oda jimnastiklerinin koşullara nazaran daha

Sayfa : 28

laidelsiz ve lüzumsuz olduğunu söylemekte, halta koşuların bunlara takaddüm bile ettiklerini iddia etmektedirler. Danimarkada orta ve uzun koşular ustası olduğundan; bu Spora levkalide merak ve muhabbetim olması dolayısıyla bir def'a daha kuvvetli söyleyebilirim ki, bu koşular oda jimnastik usul ve sistemlerle birleştirilerek, birlikte talim ve tatbik edilmediği takdirde laidesiz olur, ve yorgunluktan ibaret kahr. Koşular; tedricî tekâmül kaidesine riayet edilmeyerek hafiften başlanmadığı takdirde, vücutta mevcut kuvvet ve kudretli zamanından evvel heder, binnetice jimnastik yapmağa lüzumu kadar kudret ve takat bırakmaz. Vücut tazyik ve şursuz yorgunluk neticesi menfi tesirlere maruz kahr. Bütün koşuları açık havada yapmak şarttır. Şayet oda dahilinde, kapalı yerlerde icra edilecek olursa bir çok tozlar husule getirir. Tenellüs gittikçe sıklaşacağı için kapalı mahallin havası kâfi gelmez pis hava tekâsül eder. Onun için koşular hassaten ve tercihan akşam vaktinden dönuşte yapılmalı ve bununla günün fena yorgunluğundan sonra temiz ve sal hava tenellüs inkâmı lemin edilmelidir. Bu mühim bahsı bitirmeden evvel acı bir hakikatten daha bahsetmek isterim. Bilhassa son senelerde çoğalan fabrikalara devam edenler, kapalı ve kalabalık yerlerde çalışanlar, muhakkak surette oda jimnastiklerine ihtiyaç hissedeceklerdir. Çarşılarda, mağazalarda, bir çok reklam ve propogandaların tesirile cazip gösterilen bu sahada yalan yanlış talim öğretene sırf ticaret maksadile yazılmış bir çok maddi kitaplar pek yüksek fiyatla satılmakta; ucuz fakat ciddi ve çok laideli kitaplara karşı halk tarafından itimat ve arzu gösterilmemektedir. Herkesce malûm ve muayyen esaslara müsteniden fennî ve bilgi ile yazılmış kitaplar ancak müsmar olur ve feyizli neticeler verir. Fakat maatteessüf teamül olarak halkta, anlamadan ve bilmeden bahalı olan şeylerde istifadenin ve iyiliğin daha fazla olacağı fikir ve kanaati yer edinmiştir. Bir eserki fiyat yüksektir o daima müsemmeldir kanaati her vakit için mevcuttur.

Sayfa : 29

ATLETİK, SPOR VE JİMNASTİK DENİLDİĞİ ZEMAN NELER ANLARIZ

Aşağıdaki maruzatım belki de bu üç kelimenin umumî ruhu mana ve mefhumuna tevafuk etmiyecektir.

Atletik namı altında icra edilen hareketlerden beden talimleri (1) ve yahut "mümaresi bedeniye" anlaşılr. Spor ; hareket ve talimi (2) ifade eder. Bu hareket ve talimler bazan zevk ve eğlence için, bazanda lazımı kadar kuvvet ve ıktidar ıktıap edip başka sahalarda muvaffakiyetler kazana bilmek için ve yahut müsabakalarda gösteriş ve kadir vücud edinmek için yapılır. Jimnastik ise, taahhüt edilmiş musayyen bir mesaiyi ifade eder. Bu da belli baş maksat ve gayelerle icra edilerek vücud ile birlikte ruh ve fikrin de tekkümüline ve binnetice ; sıhhat, kudret, kuvvet, çeviklik, azım, çalığı, meharef, cesaret, itimadı nefs, huzuru akl ve lerdin arkadaşlığını yükses bir mertebeve ilâ gâhi büyük meziyet ve hasletleri tenmiye eder. Maksat ve tasnife göre ; bunlardan her hangi bir hareket icra noktai nazarından baren Spor bazen de Jimnastik olabilir. Eğer her hangi bir Atlet ıctırını ve aıka ırdlatını kuvvetlendirilmek için kürek çekerse bu maksada göre hareketi jimnastiktir. Eğer hafif atletik sınıfına dahil olan bu iş her hangi bir Rekor yapmak ve müsahaka fikriyle icra ederse o zaman bu hareketi Spordur. Bir beden terbiyesi muallimi her türlü his ve menfaatten uzak olarak diğer bir jimnastik takımına galebe çalmak için kendi takımına serbest jimnastik hareketleri yaptırırsa o zaman bu takımın yapmış olduğı hareketler Spordur. Jimnastik programları tanzim edilirken hassatan ; tatbik sahasındaki fertlerin bedeni kabiliyet ve kıymetlerini ölçmek ve kudretleriyle sıhhiyazı ellerini nazarı dikkat ve itibare alarak ; o şahısların sıhhatlerinin hisnâ idamesi, bedenlerinin muntazam neşvinoma ve tekkümüline musmer tesir yapabilmış olsun. Bu suretle ve bu maksatla tatbik edilecek hareketler programla, ve hedefi lerdin itilası olacağından asıl jimnastik olur. Eğer bir jimnastik kursunu ikmâl edenlere siz ne yapabilirsiniz diye sorulacak olursa "biz Spor yaparız derler" fakat buna mukabil siz ne öğrendiniz diyecek olursak, o zaman kursta jimnastik yaptık mındı çıkmış olur. Şuursuz ve maksatsız zaman ve mekân ve hususî vaziyetler nazarı itibare alınmıyarak tanzim edilen programlar ve usuller tatbik edilecek olursa az zamanda büyük hatalara ve fenâlıklara sebebiyet vermiş olur.

Sayfa : 30

Bu sebepten beşeriyetin % 90 nın derin tenellüs, cilt jimnastigi ve bakımı ve gövde hareketleri yapmak zaruret ve mecburiyetinde o'duklarına iman ettim. İyice arattığım bu mühim noktalar nazarı dikkat ve itibare alınarak maksat ve gayeye uygun tanzim edilecek program ve usullerin pek kısa bir z zamanda asıl jimnastik olarak her kes tarafından kullanılabilir bir şekilde tatbucunu temin ettim. Şuurlu uzun tecrübeler ve tatbukatlardan sonra tanzim edilen pratik usulünüm ile yevmiye onbeş dakika gibi pek kısa bir zaman sarf ederek bedenin kuvvetlenmesini temin edeceğinden, bittabi' muhtemel rahatsızlıklara karşı vücudun mukavemeti artacak sıhhat ve neş'e gelerek bütün ruhi evham ve asabi sinir nöbetlerinden ayrılarak kısa bir zamanda müsbet ve semereli neticeler hüsnü tesirini gösterecektir. Her günkü bu onbeş dakikalık mesainizi hareket-

Sayfa : 31

KÜÇÜK HAYAT FEYİZİ VE MENBALAR

Şimdiye kadar, bu tahsilalarda söylediğim ve kuvvetle tavsiye ettiğim çizimler, cilt ve adelenin jimnastigi daima sıhhat ve feyz menbaları olan temiz ve bol hava, güneş ve temiz su ile temin edilir. Yevmiye muntazaman pek faydalı olan bu küçük hayat menbalarından muhakkak surette her fert istifade etmelidir. Sıhhatinin hüsnü idamesi noktai nazarından bu mühim ihtiyara ayrıca bir kıymet ve ehemmiyet atf ederek mümkün olduğu kadar azami istifade temin etmelidir. Tavsiye edilen hareket ve program her ne kadar yevmiye onbeş dakikalık gibi az bir zaman çarçivesi içine sığdırılmış ise de tecrübeme nazaran bunun kâfi geldiğini de ilâve edebilirim.

FAYDALI VE İYİ BİR YEMEK TARZI

İstatistiklere nazaran fazla yemek yiyerek ölenlerin adedi açlıktan ölenlerin adedinden daha çok fazla olduğu şüphesizdir. Midelerini ve karnını gıgırcıncıye kadar yemek yemek ve hırsızcan bunu akşamdan tatbik etmek çok mazurdur. Hırsızlığın açlığa daima tebiyyet etme ve inanma..! Çünkü Midelerde ekseriya böyle

Sayfa : 31

kâzip hareketler vukua gelir. Bilhassa yağlanmış ve mütakâmil imanların; biri öğleden evvel saat 10:11 arası, diğeri öğleden sonra 17:18 arasında yevmiye iki def'a yemek yemekleri kâfîdir. Fazla

1 - 10:11

2 - 5.6

31

Sayfa : 32

yememek yemekler hazm edilmeyerek ilraz edilir. Cudalardan tahas-
sül eden bakiye vücuda yaramaz. Bilakis beyhude yere cihaz
hazmıyî fazla işlettir ve vaktinden evvel yıpratır. Bazıları yemek
için imanların yarattığı kanaatini izhar ve iddia ederler. Haki-
kâtle ise; yenildiği kadar değil, hazm edilebildiği kadar yenilmesi
temin ve tatlılık edilecek olursa daha makul ve daha masbûk hareket
edilmiş olur. Yemek lokmalarını büyük alarak avutlarını doldurmak
veya çiğnemeden yutabilmek için bir yudum su almak, yemek yerken
gözle içmek, başka şeylerle meşgul olmak, yemegi lâyik ve helâl
çişemeyen hazmın teskiline mani olur. Bînetice yemek esnasında
başka şeylerle meşgul olmak ve düşünmek te doğru bir hareket de-
ğildir. Bu terviheli zevatin bu husustaki kanaat ve iddialarına nazaran
sekken yaşıya kadar ahvalli ve gürbüz yaşayabilmek için her
lokmanın la'akal otuz altı def'a çiğnenmesi lâzımdır. Kendisini biraz
rahatlatmış olacak olursanız, bunun başta ve en mühim sebebi-
nin müdde olduğuna itimat ederek bir kaç gün diyet yapmak ve
yulhat tasaniyle mideyi boş bırakarak yalnız su içmek gayam
lağsiyedir. Bilâhase bu diyetten sonra yememek en basit yemekler
de tale fevkalade bir lezzet ve içtik hissedebilirsiniz. Beden ha-
reketleriyle cihazı hazmıyî mahlûp derecede kuvvetlendirdikten
sonra bu cins yemeklerden arzu ettiğiniz bir suretle yemeleri
mümkündür. Ekseriya sirkeli ve baharatlı yemeklere karpı haşer-
kâr olanak ve bundan ictinas etmek münasiptir. Lahana, Pa-
tatcası, ayrah ekmeğin ve meyvanın gıda kuvvetleri daha fazla
olduğu gibi zehirleri de her nevi etli kuzartmalar ve bîlfekten ve
bîcümle etli yemeklere nazaran daha azdır. Fazla et yiyen insan-
lara dikkat edilirse, tenellüs etmeleri şıman nevaleri kokar. Tecrübe
ve tetkikat neticesinde; gıdaları pekâmet ve kuru kahveden ibaret
olan bir çok İslâyan amcelerinin bîzim et yiyen ve Bira ile bes-
ledimizin Danimarkalı amcelerimizden daha fazla çalıştıkları ve
daha çok mezanet ve mukavemet gösterdikleri tahakkuk etmiştir.
Yukarıda söylediğim gibi fazla et ve etli yemekler, baharatlı salı-

Sayfa : 32

talar, sirkeli yemekler "Danimarka yemeklerinden" "Kırmızı turp yemeği gibi" sardalyalar, istakozlar, keşkin peynirler ve daha buna benzer yemekler çocukların midelei için zehirdir. Böcümle meprubet, Şarap, Bira, kahve, çay bunun gibi aynı mahuruları hazıdır. Kurvetli içkilerin; beşeriyeti saale sürüklediğini her fert düşünmeli ve bilmelidir. Ben şahsan bu hususta «ala mutaaşap değilim. Fakat her nevi kurvetli gıda ve meprubetin ifratına var-

32

Sayfa : 33

dırmamak lazımdır. Fidayetle ve tedricen asil ve faydalı hareket- lerle cihazi harnıyı kurvetlendirmelidir. Bu sayarla içilen ve yenil- len her nevi yemeklerden rahatsızlık his cinemek şartile arzu edildiği kadar yenilir ve içilir. Bir bardak Bira veya Şara- bin yemek arasında hiç bir zararı yoktur. Fakkat kurvetli ispirotlu meprubet kullananlar vücutlarını harap ettiklerini ve ha- satalıklara karşı mukavemetleri azaldığını ve binnetice ahhaten ucu- ruma doğru gittiklerini kat'i suretle bilmelidirler.

Çok mühim olan dol'i hacet mes'elesi; tavsiye ettiğim ha- reketlerle sistemimi kullananlar, ancak yirmi dört saate bir abdest cinmek mecburiyetini his edceklerdir. Tabiatın daha mü- layim kalabilmesi için, sabahları yataktan kalkınca ve akşamları yatmadan evvel iki kere ve en aşırı günde bir defa da iki ye- mek arasında cinmek şartile, temiz bir bardak su içmelidir. Bu sular dahil aralarda temizlik yapar ve adeta bir banyo vazifesi görmüş olur. Sabahleyin içilecek suyun içerisinde biraz da alelde Tuz ilave edilecek olursa faydası fazlalaymış olur.

Sayfa : 34

MUTEDİL ODA HARARETİ

Eski devirlerde kapalı ahallerde, yatak odalarında, halkın toplan- dığı umumî mahaller ve kiliselerde teshinat cihazı mevcut değildi. Bu gün araba ve otomobiller de bile bu tesaat mevcuttur. Odalarımızdaki derece hararet 12 dereceyi geçerse, bu sıcaklıkta oturmak muzurdur. Daha az hararete kendimizi alıştırabilmek ve

Sayfa : 34

o suretle hareket etmek sağhatimiz için pek nalidir. Bürolarımızda derececi hararet hiç bir zaman 9-10 dereceden aşağı değildir. Bunu ekseriya hoş olarak kabul edebiliriz. Bittabi çok daha aşağı derecelerde oturmak, doğru bir hareket değildir. Odaları-mızda bulunduğumuz zaman, daima bir pencereyi tamamen veya

Sayfa : 35

yanı açık bulundurmak faydalıdır. Odalarımızı havalandırdıktan sonra, tesdim ederek oturmak bittabi soğuk yerlerde oturmak-tan daha faydalıdır. Tesdimden evvel tenellüs edilen pis havayı terdit etmek şarittir. Aksi takdirde, müteessis havanın bilhassa kalp ve eigerlerimizde büyük zararlar doğuracağı aşikardır. Alelhusus pen-cereleri kapalı olarak tesdim edilmiş odalarda oturanlar tesdim masraflından kaçınarak pencereleri açmak istemeyenler, iktisad ede-ceklerini zannettikleri bu parayı bir kaç mislini doktor ve ilaç parası olarak verdikleri bittabiye katet olmuştur.

DIŞ, AĞIZ, BOĞAZ VE SAÇ BAKIMI

Bir çok meşgalelerimizin arasında, muayyen meşaimis haricinde lüzulü işlerle kendimizi yormak doğru değildir. Yemeği müteakkip dişlerimizi temizlemek ve fırçalamak lüzumsuzdur. Yalnız her yemekten sonra ılık ve yumuşak bir dış gürdanile yemek artıklarını, dişlerden uzaklaştırmak m kasada kâlidir. Dişlerin temizliği için yatmadan evvel fırça ile ufki ve şakuli olarak ve diş etlerine zarar yapmadan temizlemek şarittir. Sabahlayış bir bardak ılık su ile ağzıma çalkalamak lüzumlu ve faydalıdır. Bu suya bir kaçak alelade tuz katarak buğaz ve gırtlığı da gargara etmelidir. Sızırda bir kaç defa çığırmac çıkarmas aris ve anlık muayyene etti-rerek müruru zamanla lüzule gelen inhidamlara zamanında lüzumu olan tedavi temin edilmiş olmalıdır. Çürükler ve inhidamlar zama-nında ve arızanın hemen başlangıcında tedavi edilirse faydaları derhal tezahür eder.

Hassaten çocuklara şeker, çikolata ve şekerli gıdalar ve haddinden fazla sıcak ve çok soğuk yemekler verilmekten istina edilmelidir. İlk mevadda ed ilve daima sıvısı tercihtir. Bir çok

Sayfa : 35

medenî insanın damakları altın ve sair maddelerle kaplanmış bulunmasındaki sebeplerden en mühimieri de, seb'et çağında fazla sıcak yemek yenmelerinden ileri gelmiştir.

Saçlar; her gün esash bir suretle taranarak fırçalanmalı ve mümkün olduğu kadar güneşin tesirine arzı ilmelidir. Saçları yağmur ve rüzgârlı havalardan muhafaza etmek lazımdır. Natin suretli saçlar, ponatifler lafızsız ve muzurdurlar.

Sayfa : 36

Sahhi istatistikler neticesinde, bakımsız ayaklar, her türlü soğuk algınlıklarına, tehlikeli ve ateşli hastalıklara sebebiyet vereceği gibi, bir çok harici ayak vecalarının ve yaralarının da tevliit eder. Bu suretle çok kuvvetli bir vücut ulak ve ehemmiyetsiz telakkî edilen bir ihmaliden az zamanda zail bir vaziyete düşer. Her gün banyo yapıldığı zaman, ayaklara da lüzumu kadar bakmak en münasip bir şekildir. Haftada bir def'a, hiç olmazsa ayda bir def'a tırnaklar tertik ve müayene edilmeli, sert ve uzanmış olanlar derhal kesilmiş olmalıdır.

Aksi takdirde, bir çok iltihaplara sebebiyet vereceğinden ihmal-kârlıgını verası çekilmiş olur. Ayak parmakları da diğer vücut azaları gibi, daima hareket ve havaya piddetle ihtiyaşları vardır. Havadan mahrum bırakıldığı takdirde; ayak terlemesi ve sair paslıklardan ve kirlilerden husule gelecek bir çok hastalıklarla karşılaşılır. Akşamları eve aydette lotin ve çoraplar çıkartılmalı, yalın ayak ve ya üzeri açık hafif bir tertikle kitabın nihayetindeki nümunesi yeşilikt gösterilmiştir. Bu suretle hareket edildiği zaman rahatlık hususidir. Yanı yazdığımda veya kitap okuduğunuzda zihniniz

36

Sayfa : 37

yormadan ayak parmaklarını oynatmak sahhi bir işler. Çoraplarda da eldivenlerde olduğu gibi parmakları ayrı ayrı giyibe nli, ayak parmaklarında mevcut çirkinlikler, köşeli, sert ve cillileri soyulmuş çıplak, çirkin vaziyetler kısa, bir zamanda düzeltilerek, el parmakları gibi yumuşak temir ve muntazam bir şekle girmiş olurdu.

Sayfa : 37

Mükâmil ve yağlı beslenmelere ayak bakımı hakkında fazla tavsiyeyi zail telâkki ederim. İnsanlar; hayatlarında dar ayakkabıların vocalarını, sıkı gömleklerin mahzurlarını açtıkları halde bizzat çekmişlerdir. Fakat masum ve tecrübesiz gençlere daha bir kaç söz söylemek mahzur-i tahakküm.

SEKİZ SAAT UYKU

Gönlünüzün selâhatli, neğeli, çen geçmesi için, vasatli yemeyiye sekiz saat uyku lâzımdır. Kısa, sıkı, yavaş yedi saat uyumak ihtiyaca kâfidir. Geceleri müsterih ve sakin olarak bu müddet kadar uyuduğunuzda, en mühim vücut ve kafa işlerini başatabilmek mümkündür. Tam bir istirahatla vücut yorulmalarını tettili etmeden, fikren ve zihnen çalışmak asaba yarar ve vaktinden evvel yıpratır. Düz yataklarda, muntazam yastıklarlarda yatmalıdır. Yumu yumru yastık ve yataklar istirahatli temin edemez.

7-A
8-K

Sayfa : 39

elli yaşına kadar beden hareketine lâkayt kalmış ve hiç uğraşmamış olanlar, elli yaşından sonra yapacak olurlarsa bil-tabii hiç bir istifade edemezler.

Fakat gençliklerinde, kısa bir zaman olsun uğraşmış olan ve bilâhère benim tavsiye ettiğim sistemi takip edenler, (50) yaşından (80) yaşına kadar devam edebilirler. Bir çok ihtiyarlardan aldığım mektuplarda, bîdayetten itibaren bu usul ve sisteme devam ve takip ettikten sonra vücutlarında bir gençlik, bir zindegi ve bir tazelik hissettiklerini tasdik etmişlerdir. Bunlar; bu usulü daha genç yaşlarında öğrenmediklerine bir hayli teessür ve teccsül izhar etmekte, dirler. Enstitüdeki talebelerim meyanında, (84) yaşında bir kadın, ihtiyar bir papas, bir miralay mevcut olduğunu tahattür ediyorum. Bunlardan birisi altı hafta zarfında ihtiyarlıktan mütevellit rüşeylinden kurtularak, (30) yaşındaki bir genç halını almış.

D

Sayfa : 40

Büro mesaisi insanın bünyesini ve şeklini bu kadar menti bir şekilde değiştiremez. 15 dakikalık beden hareketi, bu fenahkların teşekkülüne manidir. 17 yaşında iken mülettiplik vazifesini ifa etmişim. Artı ettiğim; kısa ve mahdud bir zamana ve muayyen hareketlere inhisar eden yevmi 15 dakikalık oda jimnastiklerini tatbik ettim. Tedricen hayatında, levkalâde ne'ye ve uhhat buğdum. Büro şefferi bu ihtiyacı anlamalı ve şayet bilmiyorlarsa, anlatılmalıdır. Bu hareketler tatbik edilmezse, hastalanılır ve işler geri kalır, yevmi mesai çıla bulun-

40

Sayfa : 41

cuya kadar bir kir. Bürolarda ekseriya, bilgisizlikten bir takım hastalar doğar.

Sayfa : 49

"Ahvali hususiyede ikinci sınıf müstemsna" dördüncü sınıf mensuplarının vücutlarında adediler husule gelir. Bu sayede daha fazla siklet kazanılmış olur. Semiz ve yağlı insanların bidayette hangi sınıfa mensup olduklarını bilmek ve tespit etmek lazımdır. Beşinci sınıf mensupları yavaş yavaş, çok dikkatli olarak ilerletmek zaruretindedir. Üçüncü sınıfa mensup insanlar işe laydaları nazarı dikkate alarak, uzun müddet munt-zam bir programla koçular, ter banyoları ve yorucu sporlarla işigal ederek mevcut fazla yağları tedricen bertaraf edebilirler. Yorucu ve üzücü olan bu usulde ilk hedef; zayıllaması ve izalesi arzu edilen karın, göbek yağlarının erimesidir. Bunu temin edebilmek için de yegâne takip olunabilecek usul ve sistem, tavsiyem mucibince korşa idmanların tatbik ve jemin etmektir. Fuzuli ve lürumsuz ellerden kurtulmak için de usulümü tatbik ile tavsiyemi dinleyenlerden en canlı isabetleri ve neticelerini aynen arz ediyorum. Sinyor Kontini, Romadaki "Maison Alexandre Şirketinin direktörü", devamlı olarak sistemimi iki sene takip ve tatbik etmiş, 123 kilodan 78 kiloya düşmüştür. Hindistanda bir istihkâm yüzbaşısının On sekiz ay zarfında (100) kilodan (54) kiloya inmesi, metotumu hâsâ tatbikle temin

Sayfa : 49

edebilmiştir. Bu yüzbaşı, (46) kilo gibi mühim bir ağırlık kayıp etmiştir. Bu zaim şişmanlığına ait bir resmini görmeseydim hakikata inanmazdım. Arz ettiğim her iki şahısta da iş kudret, kuvvet hassaları artarak yaşayışları ve hayatları zevkli bir hale gelmiştir. Fılvaki, sistemimi takip ve talbik edenler, tedricen ve müstazaman sadetlerinin beşten altı santimetreye kadar genişlediğine, karın adedelerinin de küçüldüğüne şahit olurlar. Yağlılar ve semiz insanlarda yağların izalesi ne kadar mühim ve hayati ise, zayıfların da yağlanması o kadar mühimdir. Hassas olan zayıfların normal ve kıymetli bir vücut kazanmaları için, ağırlıkların behemehal artması lazımdır. Bu kazanış sağlam ve sıhhi bir el olmak, bu el adeli, eliyalı ve yağ hücrelerinden azade bulunmalıdır. Bunlar sıhhat ve hastalık kadar yekdiğerinin tezadı olan vak'elardır. Yağlı adelat ile etli adelat kat'i olarak yekdiğerinden tefrik edilmelidir. Metodumla evvel emirde müzür ve lüzumsuz olan yağı eritmek

Sayfa : 50

49

için takip olunacak usulleri tasnif edelim. Bu sayede normal ve kıymetli bir vücut kazana bilmek için icap eden etin aranmasına lüzum gelen delilleri göstereyim. Bedenin ilrat şişmanlığı, müstazaman takip edilecek vücut hareketleriyle, kabili izaledir. Sıhhatli bazı kimseler mükenamet ve müstazaman huzun cihazına malik ve az yiyip içtikleri halde yine yağ bağlarlar. Bu gibi yağlar şu suretle eritir.

Yağları eritmek için çareleri :

1. Diyetle — "tesiri pek az ve kat'iyyen hoş bir şey değildir. Bu menfi tesir dolayısıyla umumi neş'eyi azaltır".
2. Uzun perhizle — "pek müessirdir. Fakat vücudu mühim hastalıklara karşı tehlikeli bir vaziyete düşürür".
3. Türk veya diğer terleme hamamlarıyla — "yalnız müessirdir. Fakat diğer usul ve kaidelerle birlikte yapılması şarttır. Kalbi zayıflar, soguk algınlıklarına sebep olduğundan tehlikesi vardır".
4. İpten atlama oyunları ile — "cihazı huzminin vazifesini teskil ettiğinden arıkları ve fazla yemek yerilir. Fazlî cihaz vasıtasıyla vücudu mütemadryen zehirler ve bimsizce zararlar tevhit eder".

Sayfa : 50

- 5. Muntazam gezintilerle “Uzun gezintilerin yağları eritmek için mühim faydaları yoktur. Bu şekilde hareket iştihayı tezyit eder, fazla gıdanın alınmasına sebep olur. Gezmeden yalnız bacaklar kuvvet bulur. Buna mukabil çok yemek alınmasından, yağlar erimesi, Bilâkisi artar”.

Yağları en muvafık bir tarzda eritmek için:

- + 1. Yağla kaplanmış adaleleri çalıştırmak.
- + 2. Yağlı adalelerin gevşemesi ve tahriki için bu adaleli kuvvetli masajlarla ovulmak.
- + 3. Derin tenellüs hareketiyle ciğerlerde ültiraki lazımlaştırmak, bu suretle karbonlardan kurtulmak.

Sayfa : 51

Buna mukabil yukarıda mütehurların arz ettiğim beş usul ise, vücudu aynı zamanda tahrip eder. İdeali-t, hakiki, Normal birinci sınıf vücutlular ne zayıf ve ne de yağlı olup mütenasipir. Bu iyi vaziyeti iktisad edebilmek için, şuurla bir talim, muayyen ve iyi bir gıda ve tam bir istirahat mecburiyeti vardır. Eğer vücutta gırası gıdaların hazımlanışına dikkat ve itina edilmezse, cihaz haram ve yakinen on mla alik ve bolunan diğer dahili azalar, damla harekette bulunacaklarından yorulurlar. Bu talimler muntazam usul ve muayyen bir zamanda programla tatbik edilerek, vücudun diğer kısımlarının da azami istifadesi temin edilmeli, bu surette Kan toksinlerden, asab da, bir çok fenalıklardan uzaklaşmış olur. Gövdenin büyük kısmı adaleleri, omuzlarda, göğüs, karında, kavalarda, arkada, kalçalarda ve kalça üzerindedir. Bunların talim ve hareketlerle dirli ve doğru olarak inkişaf temin ettirilerek, kadın ve erkeklerden aranan mütenasip, ahenkâr ve Statü gibi güzel bir vücut teşekkülü temin edilmelidir.

Evvel emirde, gövde adale gruplarının büyük kıymet ve ehemmiyeti olduğu takdir edilerek, bunların inkişafı için lüzumukadar kıymet ve ehemmiyet verilir. Hareketlerle kolların yukarı kısmının ve bacakların el ve ayak adalelerinin ahenkâr ve mütenasip bir şekilde inkişaf temin edilmiş olur. İstirahat halinde bulunan adaleler ile, yağlı örülü adaleler de, tavsiye edilen talim ve hareketlerin tatbikile yağlarını eriterek güzel, mütenasip bir şekil alırlar. Bazı

Sayfa : 51

kadınlar bilgi-izlilikten, adetlerini yağtırmak suretile erkek adeta gibi, kalın ve kal kat et sahibi olmak havesinde bulunurlar. Bu çok zavallılık ve büyük bir hatadır. Vücutlarını istirahatla vererek adetlerinin güzelleşmesini ve gelişmesini ve nihayet ideallerini, Venüs güzelliği gibi bir vücuda tesahüp, tasavvur ve sevdasında bulunan bu zavallılar, vücut ve sıhhatlerinin teravet ve ve kıymetini bir hayli zayıf ederler. Bilgisizlik ve vakıfsızlık dolayısıyla, yanlış terlip ve tanzim edilen hareketlerden de bu gibi müessif vücut hadisatına, sık olarak tesadül edilir.

Vücutun sıhhat ve afiyeti için, yevmi 10:20 dakikalık oda jimnastiki, yarım saatten, bir saate kadar munjazam bir gıcır ve bunu imam ve iktisadî ettiren her hangi bir spor, vücuda neş'e, kıymet ve güzellik bahş'eder. Adetleri tertleştirmek ve kuvvetlendirmek için, bülâ fasıla ifrat şekilde uğraşmak ve dinlenmek fuzulî yorgunluğa sebebiyet verir ki, nihayet doğru ve çayam kabul bir hareket değildir.

Sayfa : 53

Tatbik edilecek güvle hareketleri, "1, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 16, 17 ve 18" No. lu hareketlerle onu müteakip, dirleri bükerken derin teneffüs hareketi, maksada uygun ve en güzel hususi hareket olmuş olur. Bu tabimler, yukarıda arz ettiğim gibi hastaların Kronik şeklindeki hastalıklara karşı meselâ, "Fakrüdde, incimaddan hasil olan gışkinlik, soguktan el ve ayak iltihabı, idrar ve safra kisesi vocalarına, ekseriya hıbrcek rahatsızlıklarına da levkalâde müessir ve şifabahş olur. Aynı zamanda her nevi sui hazımdan mütevellit (Mide eksiliklerle, geyirmeler, mide kaynamaları, hazım zamanında mide tacizata, haş dönmeleri) gibi mide iltihapları, Kolik, yani "Karın ağrısı" Mide sukutları ve tevessüü gibi hastalıklar, eğilme ve bükülmelerle karının bizzat masajı, derin teneffüsler, bu gibi hastalıklar için en müsait müşbet neticeli hususi talimlerdir.

Sayfa : 54

✕ Harekât esnasında pek büyük kıymet ve ehemmiyetli olan derin tenellüsü izah edelim : Gövde hareketleri esnasında ciğerlerin, midenisi kaba ve ince bağırsakları ve bütün dahill azaların hareketlerinin sâhih ve tazelanmasını temin ve idame eden derin tenellî olur. Gövdedeki kaburga kemikleri açılıp kapandı kça, hücde hariz vasıtasile, karında mevcut diğer dahill azalar da hareket edörlör. Bu hareketler esnasında yukarıda arzettiğim bazı vücutlar hissedilir. Bu azalar gerek labadan mevru ve gerekse bir kaza neticesi olsun, tekrar ağrımaya başlarlar. Bu gibi hallerde derhal doktora müracaat lâzım gelir. Aksi takdirde hareketlerle tedaviye devam etmek, iyi bir netice vermez. Mütâas: Hareketler ve talimler, derin tenellüde birlikte yapıldığı takdirde, en güzel ve maksada uygun en iyi hususî talim olmuş olurlar. Nezleye karp mukavemeti tezyit ve her nevi soğuk algınlıklarına manî olur. Tebeddülüsi havaiyyeye karp mukavemeti ve kanın kuvvetini en yüksek bir dereceye çıkarır. Fazla çılgın, az uyku uyuyan, fazla alkol alan veya haşka silbi sebeplerden dolayı zayıf kalan vücutlarında, mukavemet azalacağından, basiller gahbe çalar. Mütasakibon ateş fazlalaşır. Bu vaziyetlerde derhal yatarak doktorunu haberdar etmek icap eder. Eğer hasta metodumu takip ediyorsa, arz ettiğim bu rahatsızlıklar geçinceye kadar bittabi bu hareketleri tatil mecburiyetindedir. "Hareket ve talimlerle meşgul olmayaenlar ve metodumu takip etmeyenler, haftalarca ve aylarca iyi olmadıkları halde," sistemimi takip edenlerden bu hastalıklara musap olanlar, iltimam ve iyi tedavi ve dikkat sayesinde pek çabuk silayap olurlar. Netice olarak diyebilirim ki, bir tek hast-ığa mukabil yalnız bir hususî hareket yoktur. Bazı ahvalde istisnai hareketlerin diğer hareketlere nazaran tesir ve faydaları daha fazladır. Her nevi Kronik vücutların büyümesi ve genişlemesine mani olmak, ve vücut zayıflıklarına çaresiz olabilmek için, metodumda mevcut talimleri intihap ve tasnif ettim. Bu talimler vücudu mütevali ve mütemadi bir surette kuvvetli yapmayı, hayati vazifeleri teskil etmeyi, bütün adetleri ve kemikleri kuvvetlendirmeyi, dahill azalara bir tazelik vermeyi temin edecektir. Bu suretle bütün ağrıdar, sui hazımlar ve sui iççekköller yavaş yavaş kendiliğinden zail olacaktır.

Sayfa : 67

✕ *Kabız olmak* : Bu hal hiç müteaddit sebepten tahassül eder.

1) Karın için lapa-lapa tahinlerin, noksun yapılmazsa, bu ilimlerden en faydalıları, 3, 4, 6, 11 ve 18 No. lılardır.

2) Bir tarah haddinden fazla çalışarak terlemek, meselâ, uzun mesafeler koşan ve yürüyenlerde kabızlık olur. Çünkü, bunların bağırsaklarında bir sertlik ve kuruluk husule gelir.

3) Hatalı gıdalar ; fazla öğütülen ve un haline gelen gıdalarla, mideden sonra bağırsakların hazmine hacet burakmayan gıdalar, (leblebi unu) bu gibi vaziyetlerde, derhal kabızlığı gideren gıdalar alınmalıdır (sebze, bulgur, siyah ekmek gibi ihtiyatla davranarak tekrar kabız olmamak için çıkarırken, hazım cihazı zayıf bırakılmamalıdır.

Sayfa : 69

Atıl kalmak ve istirahat etmek istenmezse, yumuşak bir şey ile adalat ovalınmalıdır. Bazı kimseler, tertip ettiğimiz talimlerin bir kısmını, mesela (3, 4, 5, 6) No. lu talimleri aksız yaptığımızdan, hiç bir fayda olmadığını izhar ve iddia ederler. Fakat bu talimleri bilfil tatbik ettikçe, yanlış kanaatlerini düzeltmeye mecbur kurlar. Ağır, büyük aletlerle talim yapmak temayülü her nedense fazladır. Bu cisimler, her ırsatta söylediğiniz gibi, yalnız kol ve göğüs adalatını, vücudun diğer adalatı zararına olarak çalıştırır ve kuvvetleştirir. Vücuda muhtelif istikametlere egmek, bükmek, meylettirmek için yalnız sikketle talime alışıldığı takdirde, her hangi bir cisim olmadığı zamanlarda, bu hareketleri kolaylıkla tatbik edememek gibi ikinci bir mahzuru daha vardır. Metodumda tertip etmiş olduğum talimler, nizam ve kavaidine uygun bir şekilde icra ve tatbik edildiği takdirde, sikket ve ağır gülleleri kaldıran atletler kadar, muvaffakiyet gösterebileceğini, iddia ve temin ederim. Bazı ağır sikket ve gülle kaldıranlardan metodumdaki mürettep hareketi, benimle birlikte yapmak üzere Enstitüme kadar gelenlerin, talimlerin icrasında, nefeslerinin daraldığına, benimsi kadar mukavemet ve kabiliyet gösteremeyerek, hareketin yarısında tatil mecbur kaldıklarına, bizzat şahid olduğumdur. Bazıları da, metodumun sadeliğini ve kolaylığını söylerler.

Sayfa : 77

TENEFFÜS HAREKÂTİNİN TARİF VE İZAHİ

Muntazam ve şuurlu olarak vücut harekete alışmadan, yalnız derin tenellüs ile meşgul olmak doğru değildir. Bazı Ahuan kitaplarının bu şekildeki tavsiyeleri yanlıştır. Bu suretle hareketle, az zamanda göğüş zayıllar, baş dönmeleri hasıl olur. Halbuki, derin nefes almak bir ihtiyaçtır, ve temiz havalarda muhakkak surette yapılmalıdır. Derin tenellüs, ciğerler için tabii bir ihtiyaç olmakla beraber, aynı zamanda kalp gibi mühim bir hayat uzvunun da teskinini icra ve onun rahatlaştırılmasına medar olur. Bundan evvelki metodumda hareketlerin icrasında, nefes kevfiliğine o kadar ehemmiyet vermemiştim. Bu metodumda, bütün harekâtin devamı müddetince, derin tenellüse levkalâde ehemmiyet ve kıymet vermiş olduğumdan, talimleri müteakip, fasıla vererek nefes almağa lüzum ve ihtiyaç kalmamıştır. Yalnız müptedilerle, zayıf olanlar, ağır ve yorucu hareketlerden sonra, muntazam surette derin nefes almalıdırlar. Bu gibilerde harekâta hakimiyeti temin ettikten sonra, buna devama lüzüm kalmaz. Çabuk hareketler, meselâ (2, 5, 16, 17 ve 18) No. lu talimler, bir çok defalar derin tenellüslerle yapılabilir. Yalnız banyodan evvel muhakkak surette, birden itibaren, sekiz numaraya kadar olan talimleri yapmak, lüzum ve zarureti vardır. Amatörler, harekât fasılalarında, düz bir mahalde durarak, kolları aşağıya sarkutup, muteakibinde elgri kalçaya alarak, derin olduğu kadar uzun nefesler alıp vermedilerler. Talim ve hareketler esnasında derin nefes alırken, topukları kaldırmak, kolları kaldırmak, yani tenellüsle birlikte her hangi bir hareket yapmağı, şayanı tavsiye bulmıyorum.

Sayfa : 81

ÇÖMELEREK TENEFFÜS TALİMLERİ

Tekemmül etmiş insanlar için, topukları kaldırarak derin çömelme ile tenellüs harekâtını şayanı tavsiye bulmıyorum. Bu usulde nefes almak, bisiklete binenlerle, otomobil idare edenlere veya gezmek, yürümek için zamanı olmayanlara şayanı tavsiyedir. Bu hareketler, heden harekâtinu teşkil eden 1:8 No. ya kadar hareketlerden, az evvel veya sonra yapılır. Buna dair yavaş ve ağır hareketler üzerinde, birer misal ile izahta bulunacağım ; Her iki şekilde, müptedilere ait olmayup, ilerleyenler içindir.

Sayfa : 82

Şekil 1

Şekil 2

Şekil 3

Şekil 4

Sayfa : 145

Sabah saatlerinden fazla olarak, bir saatin jimnastige tahsis, ve yemini mesaisi bırakarak, kuvvet ve kudreti vakitinden evvel zayıf eder. İyî rızasında, bu bir saatlik iltifat narsai neticesinde, umumi bir yorgunluk ve kırıkk ile nez'esiyleğe sebep olur.

Buz gibi soğuk sular, vücuda pılla ve sağlamlık temin etmez. En mühim iş ve gaye: su ve havanın, bütün vücudun her kısmına, ovulmak suretile tatbük ve tesvidir. Bu suretile, aynı zamanda, derunt bir arzu ve istek'e ovulmaya ve banyoya karpı tabii bir ihtiyac hissedilerek, sevki tabii ile kendiliğinden istekle yapılır. Su ve havanın cilt tabakalarına nüfuzu ile husule gelen

Sayfa : 145

bu arzu, soğuk suyu kendiliginden talep ettirir, vücut onu arar. Ancak o vakit, soğuk su kullanmasının zamanı gelmiş olur. ⁺ Soğuk suya karşı bir ihtiyaç ve arrunun is'afının müstemsir laidesi, muhtemeldir. Benyolarla asap ı kviye edilmek, zayıf asaplı olanların da, kolaylıkla bu zayıf anaba müstemsir olan, marazlı halisine karşı da, deva tesir ve hasası mevcuttur. Kısa zamana inhar eden oda jimnastikleri yapılarak, müteakibe banyo yapmak, ⁺ hakiki ve mühim bir ihtiyaçtır. Cünün devamı müddetince yevmi meşgale ve vazife ile iştigal edilerek, yorgun düşülüp sinhal için

Sayfa : 148

Bu sayede idratin tekâmül ve inkişafı, kendiliginden husule gelir. Bu ideal metodu tasdikle, bir banyo, bir de kendi kendine masaj

148

Sayfa : 149

Orta mektepler ve hatta ilk mekteplerde bulunan talebelerde, vücut bakımı ve hıfzıssıhhası hakkında, yüksek bir fikir ve ruhi uyandırıp, inkişaf ettirilmeli ve oda jimnastikleri hakkında, esaslı fikirler, telkin edilmelidir. "Bu sistem ister benim metodum, isterse başka bir metod olsun" yeterli, vücut bakımının iyiliğinden, letalefinden, münamer neticelerinden, bahsederek, temizliği ve bakımı, körpe dimağlarda, iliyat şekline koymağı temin edebilsin, bu sayede, vücut bakımından ve temizliğinden, fevkalâde lezzet bulan talebeler, mektepten çıktıkları zaman, iliyat haline gelecekleri bu mümtaz evsaldan, cidden büyük bir fikir ve hassa kazanarak, hayata atılmış olurlar. Bu fikir, herkesin, kendi doktoru olabilecek kadar, geliştirilüp, çoğaltılmalı, bu sayede lena sihiye memurlarından, kısmen olsun kurtulularak, ufak tefek hastalıklara bakmak ve tedavi edebilmek hususları da, bizzat temin edilebilmelidir. Kanaatime nazaran, bu düşünce yakın bir istikbalde tahakkuk edecektir.

Sayfa : 151

Talimler yapıldığı uzun seneler nisbetinde, o müddet zarfında, bu gibi mariz haller ve hastalıklardan uzaklaşılacak ve bu talimlerle birlikte aynı zamanda, gençlik, teravet, hal ve etvarda mülâyemet, doğruluk, vücutta çeviklik hisleri temin edilecektir. İhtimalki, bir kaç ay zarfında boyun iki üç santimetre uzaması da, mümkün kılınacaktır. Sistemimi tathike huslayınkara, boylarını slakik ve sıhhatli surette, ölçtürmelerini rica edeceğim. Aynı zamanda, göğüslerini de, hava ile şişirerek, şekik ile zefirin miktarına aldrup, altı ay sonra, tekrar ölçtürerek, aradaki azim farkı, hayret ve takdirle göreceklerdir.

Kolun yukarı ve aşağı kısımları, oyluk ve baldırlar, kalçalar, bedenın omuzdan bele kadar olan kısmı, boyun ve ilahiri... kısımların ölçüleri, diğer sistemlerde, şiddetle talep ve arzu edilir. Halbuki, bunların o kadar kıymet ve ehemmiyeti olmadıgından, metodumda bu hususta fazla tafsilat ve izahat verilmemiştir. Vücadun hey'eti umumiyesinden bahsettigimiz için, bedenın Omuzlardan bele kadar olan kısmı, ister yağlı, ister adeli olsun, bizim için şayanı ehemmiyet değildir. Vücuttaki inkişaf ve terakkiyi takip etmek, müsbet ve semeredar neticelerini görmek ve tahakkuk ettirebilmek için, "en iyi çekil" — muayyen ve bol ziyah bir mahalde, kollar yana uzatılmış vaziyette fotograf çektiğimizdir —. Bir kaç zaman sonra, aynı mahal ve aynı vaziyette, tekrar resim çektilirerek, aradaki büyük farkı, ancak bu resim size, pek mühim bir surette izah ve isbat eder.

A. 415

Dr. SÜTHERLANDER

SITKI ŞÜKRÜ PAMİRTAN

Fatih Üniversitesi, Edebiyat ve İlahiyat Fakültesi

İLMİN YENİ YOLU

*Bütün dünya ilim adamlarının yaptığı
büyük seferimiz Atatürk'ün gücünü taşıdığı
önünde bir çözüme varmış bir armağan.*

İlmin Yeni Yolu

İZMİR

1937

109

Meşher Basımevi - İzmir

Dr. Zooteknisyen
Sıtkı Şükrü Pamirtan

Paris Üniversitesi siyans ve yüksek Nanyal ilimlerden doktora

İLMİN YENİ YOLU

İzmir
1937

Meher Basımevi - İzmir

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 109

Yazar : Sıtkı Şükrü Pamirtan

Cild : Yeşil

Ebadı :

En : 13 cm

Boy : 19 cm

Sayfa Adedi : 55

Sayfa : 49

İlmi araştırmaları koruyan devletler

İlim adamlarına yardım etmeyi, ilk defa İngiltere hükümeti düşünmüştür. Sonra, sırasıyla Almanya, Fransa, Amerika, Belçika, Türkiye ve diğer memleketler gelmektedir.

Şunu da unutmayalım ki, Almanya adambaşına ilmi araştırmalar için Fransadan beş defa fazla para vermektedir.

İlim araştırmalarını daha ziyade korumak ve teşvik etmek için Belçikada Kral Alber tarafından (Fond Nationale de la recherche Scientifique) adı altında kültürel bir cemiyet meydana getirilmiştir.

Fransada diğer ilim laboratuvarlarına her yıl, yedi milyon franktan fazla para ayrılmaktadır.

Son defa M. Emile Borel parlamentoda ilim araştırmaları için yeniden birçok paralar ayrılmasına muvaffak olmuştur.

M. Edmond Hotschilde (Institut de biologie physico-Chimique) araştırmaları için geniş bir yardım temin etti. Eski başvekil M. Heriot tarafından (Caisse national des Sciences) meydana getirildi.

En sonunda Reiscumhur M. Doumergue Belçikada olduğu gibi bir (Fond National de la recherche Scientifique) açılmasına hizmet etti.

Yeni Türkiyede : İlk defa ATATÜRK'ün kurduğu Cumhuriyet hükümeti, büyük bir ilim ve teknik devri açmıştır. 1923 yılındanberi ilmi, içtimai ve iktisadi sahada olduğu gibi askerlikte ve herşeyde fennin ve medeniyetin büyük yenilik.

Sayfa : 50

Yeni Türk harfleri, layık Türkiye'nin temeli olmuştur. Üniversitemizin islahından sonra, (Dil ve Tarih Kurultayları) gibi daha birçok ilmi yenilikleri takip eden, büyük enstitüler, laboratuvarlar, mektepler ve fabrikalar gös-
önüne getirilirse, Yeni Türk devletinin ilim ve fen yolu us-
tünde ne kadar geniş ve olgun bir programla yürümekte ol-
duğu anlaşılır.

Kamalizmin Türk ulusuna verdiği büyük hız ve heyecan-
ının Türkiye'de ne büyük değişiklikler ve yenilikler yarattı-
ğın görmek için, yalnız Ankarayı değil, bütün Türkiyeyi
gezip dolaşmak lazımdır.

Sayfa : 52

Asepsi ve Antisepsi, umumî sağlık üzerinde çok önemli
roller oynamakta, insanın hayatı büyük tehlikelerden korun-
maktadır. Anesthesia ile ameliyat yapmak, büyük muvaffaki-
yetlere yol açmıştır. Yarı televizyonu, diğer gün daha bir
çok yenilikleri ve Stratosfer tetkiklerini cemiyetin konforlu
hayatına bağışlayacak olan ilim adamları için en büyük zevk
ve kazanç, insanlığa ve medeniyete hizmet ettim diyebil-
mektir. Fakat zehirli gazlar, ilim adamlarını çok düşündü-
rüyor. İlim adamlarının milyarlarca ölçülemeyen bu yüksek
duygularını, beş on dakikada zehirli gazlarla mahvolması de-
çok acıklı bir neticedir. Yeni bir harp ve onun teknik varlı-
ğı üstünden dünyaya yayılacak olan zehirli gazlar, insan-
ları ve medeniyetimizi perişan edecektir.

*Yeni ilimler, insanlığa için çok faydalı olacak, se-
miz bir cemiyet ahlakının kurulmasını bekliyor.*

yurdum için

Sayı

E246

II

YERYÜZÜNÜN EN CİVANNERT ULUSU -
NUN BÜYÜK BAŞKANI KAMAL ATATÜRK

K

SEVGİ VE SAYGILARIMIN EN TEMİ-
ZİLE

yazan

RAMDİ GÜRAY

İzmir inhişarlar

tarus ıgarların

dan

92

İzmir

II/Haziran/935

YURDUM İÇİN

Yeryüzünün en cengaver ulusunun büyük başkanı Kemal
Atatürk'e Sevgi ve Saygıların en temizle

Yazan

Hamdi Günay

İzmir İnhisarlar tarım işyarlannan

İzmir

II/Haziran/1935

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 92

Yazar : Hamdi Günay

Cild : Siyah

Ebadı :

En : 17 cm.

Boy : 22 cm.

Sayfa Adedi : 384

Page : 180

sa çocuğun bir elinde çanta ; öbüründe, ^{ayakkabı} ipex bacağı
dut yaprağı bulunuş bir mukavva kutu vardı . Çocuğa
sordum ..

Page 182

Bu çocukla yuruduk ve konuştuk . Çocuk , benim öğretmen okulunda güçlükle bulduğum kelimeleri çok etkin ve yerinde kullandı . Çokşüm kabardı ..

İşte bunlar EŞSİZ IŞIĞINDAN AYDINLANAN TÜRK YAVRULARI KI YARININ BÜYÜKLERİ OLACAKLARDIR

Page : 199

4 - 48-56 maddali boy mermumna mektepler , muallimler
meclisi ,

(Yeni mektebi olarak yaptırılacak mekteplerin muhi-
ti ¹idâi esâsî , yani , bütün köylerin muallim ve
mektep ihtiyacının temin edileceği zamanlarda bu mek-
tepler bu gün kurulacağı yerlerin atide tam teşki-
lâtli ilk veya orta mektep ihtiyacını temin edebil-
melidir.)

Sayfa : 214

Bu kez , Maarif ve Adliye idare adamları için olan düşüncelerimi sundum . Büyük ^{ka} Başkumara bunun da verilmesine yardım ederseniz beni pek çok sevindirmiş olacaksınız .

Sayfa : 348

1918 sayılı kanun kaçakçılık işleri içindir . Bu kanuna göre ⁴çalışan hâkîyerlerindeki işler , daha çabuk görüldüyor . Bu hâkîyerlerindeki dilevlar (dava) daha çok olgunluk ve daha çok düşün içinde neticelenmektedir .

Sayfa : 374

I - Bu gün dış illerde devlet işi alan erdemli , güçlü , kuvvetli , yapış , kabiliyetleri yüksek ve --
Türkün her ulustan daha becerikli olduğuna inanan -
Türklerle arkadaşlık etmek üzere , yerine göre :
(Almanya'ya tecimci , artist , iktisatçı) ; (Avusturya'ya hakim) ; (Macaristana çiftçi) ; (Rusya'ya artist - sanatkar - çiftçi , tecimci) ; (Aviğrıya ve İngiltereye egemen) ; (Fransa sporcu) ; (Belçikaya sürgü , peynirci) ; (Amerikaya tütün , ^{Almanya} tecimci , makinacı) ve sair gibi her yabancı ilden bilgi kapacak , tecrübelerini sağlamlaştıracak , görgülerinden yurdum tatbik edilebileceklerini sezebilecek kabiliyetle Türkler gönderilmelidir .

Sayfa : 380

Ezginliğe , bezginliğe yakışmıyan
 BÜYÜK TÜRK ULUSUNU kurtardınız ve
 onu günden güne yüceltmektesiniz .
 BÜYÜK TÜRK ULUSU GÖSTERDİĞİNİZ YA-
 ŞAMAK KAYNAKLARINA ; EN TEMİZ SU KAYNAĞINA
 ÇÖLLERDE SUSUZLUKTAN BUNALANLAR
 GİBİ, KOŞTU , TUTUĞUNUZ BÜYÜK İŞİ-
 NAK (meğale) HERDEM ANTAN İŞİGİLE
 BİZ KARANLIKTA BUCALAMAKTA OLANLA-
 RA YETİŞTİ ..
 BİZ ; BİZE GÖSTERDİĞİNİZ YAŞAMAK
 KAYNAKLARINDAN ELBETTE HİÇ AYRIL-
 MIYACAGIZ .
 İŞİNAĞINIZIN AYDINLATTIĞI YOLLAR-
 DA ŞAŞMADAN DÜŞMEDEN YÜRÜYECEĞİZ .

E.246

YURDUM İÇİN

yurdum için

Sayı

III

YURDUM İÇİN ..

YURDUM İÇİN ..

YURDUM İÇİN ..

YURDUM İÇİN ..

92

Yazan

Hamdi Güney

Izmir inhisarlar tarım

Igyarı

1/1/936

Izmir

YURDUM İÇİN

III

Yazan Hamdi Günay
İzmir inhisarlar tanım İşyan
I/I/936
İzmir

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 92

Yazar : Hamdi Günay

Cild : Siyah

Ebadı :

En : 17 cm.

Boy : 22 cm.

Sayfa Adedi : 384

Sayfa : 1

İzmir : 2/1/936

Anayurdum gençlenmesi ödevlerini yapmak yükümlün-
de olanların sakat gidişlerini anladığımı gün-
denberi ;

EN İYİ DÜŞÜNEN , EN İYİ OKUYAN
EN İYİ DUYAN , EN İYİ KARELAYAN
EN İYİ KARAR VEREN , EN İYİ
BAŞLAYAN , EN İYİ YAPAN , EN
İYİ ~~SEÇEN~~ BAŞARAN VE BUNLARI
EN İYİ YAPTIYORAK YETİŞKİLERİNİ
EN OLGUN OLARAK , KENDİNDEN EN
TÜKENMEZ BİR HAZİNE ~~ÇIKAR~~ BİL-
LİNDÜRAN ...

BÜYÜK İNSAN ..

ÇOK BÜYÜK İNSAN ...

PEK BÜYÜK İNSAN ...

EN BÜYÜK İNSAN...

A T A T Ü R K E

Küçük bir Türkün , en büyük sevgi ve saygıları-
le .

Hasanî Günyaz

Sayfa : 1

Devletin halka , halkın devlete karşı olan işle-
rindeki olgunluğu sağlamakla ; halkın ve devlet
iğyarlarının güzel işlerini gürləştirmek **yalvadd**
Yalnız Türke değil ; bütün acuna ;

7. işbu ile

EN OLGUN , EN KESİN , EN YÜK-
SEK VE EN SICAK VE EN EKSİK
SÖZLEŞME GÜNÜNDEN GÜNE ACUN (S-
TUNDEKİ) KENDİNE BİRAZDAHA
KUVETLE BAĞLIYAN VE BİZE BAŞ-
KAN OLMAKLA TÜRKÜ ACUNUN EN
BAHTİYAR BİR ULUSU YAPAN ...

ATATÜRK

Sayfa : 2

Türkün bu yüksek özünü , her kesten iyi ve her kes-
ten önce gören SİS ;

*7. Çünkü varlığını Türk-
liğe sındı , Türk ruhunu
Sis'e bağlandı ; silecek-
hi gırtlak bu önünü
Kayanaktan çıktı .*

Başka ulusların pek çok yıllar
uğraşarak hasırsız bağarabil-
diklerini ; Türke ONİKİ yılda
ve seve seve yaptırmak imkânı-
nı elde etmekle ; Türkün yük-
sek yeteneklerini , kendisine
ve acundakilere gösterdiğimiz .7

Sayfa : 3

Peştede tahsilde iken , okul yönetkesinden aldı-
ğımız bir belge ile tramvay yönetkesince yıldı
bir değişen hâviyet cüzdanile , haftada bir aldı-

Sayfa : 3

Şimiz ve günde iki saat tramvayla istediğimiz yer-
re gitmek hakkımız olan biletler için , sivillerin
bir defalık tramvay gezisine verdikleri paraya
yakın bir para ile , haftada ondört saat doluyor-
duk .

Sayfa : 4

Türk çocuğunu , talebelik hayatında her araçtan
faydalandırmanın , baş ödevlerimizdendir .
Biz onların , okul çağında ne kadar candan yardım-
cısı olursak , onların yurt ve ulus işlerine o ka-
dar çok iyi yetismelerine çalışmış ve bu yüzden
olan ödevimizi yapmış sayılabileceğimize , çocuk-
larımızın , yılın her ayında ve gününde^{ve saatinde} , yurdun
her türlü taşıt araçlarından en ucuz ve en kolay
faydalanmaları yollarını saptamalı ve sağlamalıyız.
Macarların bu yoldaki gidişlerini inceleyerek , yur-
dumuzda , onun daha elverişlisini yapalım .

Saygılarla .

İzmir tekitler başdirektör
1930 tarım işleri Hamdi
Günay

Sayfa : 4

Türk çocuklarının okulsuz kalması sebeplerini
sağladınız . Bu büyük işi ^{şahidliği kadar} başardınız ..

Sayfa : 14

3 - yetiştirecek ilbaylar , kasımbaylar ve ilçebaylara
bağımsızlık işlerinde önderlik yapsınlar , zaman
zaman halkevlerinde toplanarak onları yükseltebilir
lerse de ; yeme , içme , yatma yerleri ve çalıştık-
ları yerlerden yurt merkezine gidip gelmek ri te-
min edilerek bütün yurt ilçebay ve kasımbaylarının
yurt merkezinde ve aynı mühendislerin kursundan
faydalanmaları ~~çok~~ iyi olur .

C. LEONARD WOOLLEY

LES SUMÉRIENS

TRADUCTION FRANÇAISE DE E. LÉVY

ATTACHÉ AU MUSÉE GUIMET

PRÉFACE DU Dr G. CONTENAU

CONSERVATEUR ADJOINT AU DÉPARTEMENT DES ANTIQUITÉS
ORIENTALES DU MUSÉE DU LOUVRE

1644
PAYOT, PARIS

206, BOULEVARD ST-GERMAIN

1930

Tous droits réservés

C. LEONARD WOOLLEY

SÜMERLİLER

GUIMET MÜZESİ ATAŞESİ E. LÉVY'NİN FRANSIZCA ÇEVİRİSİ

G. CONTENAU'NUN ÖN SÖZÜ
LOUYRE MÜZESİ İLK ÇAĞ DOĞU
ESERLERİ BÖLÜMÜNDE
MÜDÜR YARDIMCISI

PAYOT, PARIS
106, BOULEVARD ST. GERMAN

1930

Anıtkabir Atatürk Kitaplığı Bilgileri

Envanter No : 1644

Yazar : C[harles] Leonard Woolley

Cild : Yeşil

Ebadı :

En : 14 cm.

Boy : 21 cm.

Sayfa Adedi : 205

Sayfa : 7

PRÉFACE

Il n'y a pas un siècle, en 1842, les fouilles de Botla à Khorsabad près de Mossoul, restituèrent l'art et la civilisation de l'Assyrie du premier millénaire avant notre ère ; trente ans plus tard, les recherches de De Sarzec à Tello (Basse Mésopotamie), faisaient revivre les Sumeriens à qui les peuples de l'Asie Occidentale ancienne doivent leur culture. Mais s'il devenait possible d'atteindre environ 3000 ans avant notre ère, la plus lointaine histoire de ce peuple n'était attestée que par des traditions et des listes dynastiques un peu légendaires. Grâce à M. L. Woolley, une nouvelle étape est franchie ; nous lui devons de remonter plus haut encore dans le passé. La notoriété de l'auteur, établie par les fouilles qu'il exécuta d'abord à Karkémish, ville de la confédération hittite de Haute-Syrie, est devenue mondiale du fait des recherches qu'il poursuit à Ur depuis plusieurs années. Dans cette antique métropole sumérienne, que la Bible mentionne comme la patrie d'Abraham, M. Woolley à force de persévérance, a retrouvé, entre autres, les vestiges d'une dynastie de Sumer plus ancienne que celles dont on possédait jusqu'ici les monuments ; son

Sayfa : 8

habileté lui a permis de rendre à la lumière les trésors qui étaient enfouis dans les tombes de ses rois ; son industrie lui a inspiré les méthodes propres à en assurer la conservation. L'esquisse de la société sumérienne qu'il nous donne aujourd'hui est, pour l'époque de la Première Dynastie d'Ur, une résurrection, rendue possible par ses travaux. Les campagnes en cours élargiront sans doute les résultats déjà obtenus ; peut-être apporteront-elles des documents complémentaires sur la durée de cette période primitive de civilisation qu'il vient de mettre au jour ; en tous cas le lecteur sera captivé par ce brillant exposé du rôle initiateur des Sumériens, dont la vivante description s'appuie si souvent sur les propres découvertes de l'auteur.

D' G. CONTREAU,

Conservateur adjoint au département des Antiquités-Orientales du Musée du Louvre

Sayfa 7

Henüz üzerinden bir yüzyıl geçmeden 1842 yılında, Musul yakınındaki Kirsabad'daki Botta kazı çalışmaları, çağımızdan bin yıl önceki Asur uygarlığını ve sanatını yeniden gözler önüne serer. 30 yıl sonra Tello (Aşağı Mezopotamya)'daki De Sarzec araştırmaları ise, eski Batı Asya toplumlarının kültürlerini borçlu oldukları Sümer uygarlığını canlandırmıştır. Eğer çağımızdan 3000 yıl öncesine gidebilmek mümkün olsaydı, bu toplumun en eski tarihine ilişkin olarak gelenekleri ve biraz efsanevi olan hanedanlık listelerinden başka bir şey bulunamazdı. L. Woolley sayesinde yeni bir aşama kaydedildi; bizler tarihin en eski devirlerine gidebilmeyi ona borçluyuz. Yazar, ilk

önce yakın Suriye'de Hitit birliği şehri olan Karkamış'ta gerçekleştirdiği kazılarla tanındı, yıllarca Ur şehrinde sürdürdüğü araştırmalar sayesinde de ünü dünyaya yayıldı. İncil'de, İbrahim'in vatanı olarak belirtilen bu antik Sümer şehrinde, diğerlerine göre daha fazla sebat gösteren Wooley, şimdiye kadar bulunan **Sümer Hanedanlığı'na ait anıtlardan daha eski kalıntılar bulmuştur.** [sayfa 8] Onun ustalığı, Sümer kralının mezarlarında gömülü olan hazinelerin gün ışığına çıkarılmasını sağladı. Onun bu hünerliliği, kendine özgü geliştirdiği yöntemlerle, elde edilen kalıntıların korunmasını sağlamıştır. Wooley'in bize ana hatlarıyla sunduğu Birinci Ur Hanedanlığı dönemine ait çalışmalar sayesinde, Sümer toplumunun tarihine ilişkin yeniden bir canlanma olmuştur. Devam etmekte olan çalışmalar, hiç kuşkusuz daha önce elde edilmiş sonuçları genişletecektir. Wooley'in bu çalışmaları, yakın bir zamanda gün ışığına çıkardığı uygarlıkların ilk döneminin süresi konusunda belki ek belgeler sunacaktır. **Çoğu kez yazarın kendi keşiflerine dayanan canlı tasvirler sayesinde okuyucu, Sümerlilerin öncü rolünün başlarıyla sunumu karşısında büyülenecektir.**

Dr. G. CONTENAU

Louvre Müzesi

Antik Doğu Kalıntıları Koruma Bölümü

Müdür Yardımcısı

Sayfa : 9

CHAPITRE PREMIER

LES ORIGINES

2000

Au cours du second millénaire avant l'ère chrétienne, la formule employée par les rois Mésopo-

Sayfa : 9

tamiens pour montrer que leur puissance s'étendait sur tout le Pays des Deux Rivières, était « Roi de Sumer et Akkad ». La grande plaine alluviale qui s'étend de l'emplacement de la ville actuelle de Bagdad, où le Tigre et l'Euphrate sont le plus proches l'un de l'autre, jusqu'à un point un peu au-dessous de Kurna, où était alors le fond du golfe, était divisée en deux parties ; leurs frontières étaient mal définies, variant avec les vicissitudes des conquêtes et avec l'apparition et la disparition d'éléments rivaux dans la population. Mais en général, les deux pays vivaient en opposition aiguë, tant ils différaient par la race et le langage de leurs habitants : Akkad, au Nord, était surtout sémitique ; la population de Sumer, au Sud, était plus mêlée, mais l'élément sémitique y était submergé par les Sumériens, qui lui avaient imposé leur

Sayfa : 10

langage et leur civilisation et dont le nom servait à désigner le pays.

La basse Mésopotamie, qui comprend à la fois Sumer et Akkad, est un delta conquis sur le Golfe Persique, dont les eaux avaient recouvert le pays dans la direction du nord, presque jusqu'à Hit. C'est un delta de formation très récente. La vallée supérieure de l'Euphrate et le haut plateau du désert

Sayfa : 10

Syrien ont été habités par l'homme longtemps avant que les eaux du golfe se soient retirées ; là abondent les monuments de l'âge paléolithique, et l'âge de pierre a laissé des traces dans les vallées de l'Euphrate, le Khabur et le Sajur, mais en Mésopotamie même, on n'a rien trouvé de tel. Dans l'établissement humain le plus ancien, les instruments de pierre se rencontrent en grand nombre, mais associés à du métal ou trahissant l'influence de la technique du métal. Nous pouvons en conclure qu'il ne fut possible à l'homme de s'installer dans la vallée inférieure que relativement tard dans l'histoire humaine loin déjà dans l'âge calcholithique.

Sayfa 9

BİRİNCİ BÖLÜM

KÖKLER

"Sümer ve Akad Kralı" ifadesi, Hristiyanlık döneminden önce iki binli yıllarda iki ırmağın arasında kalan ülkenin tamamı üzerinde yayılan güçlerini göstermek için Mezopotamyalı krallar tarafından kullanılan kalıplaşmış sözdü. O zamanlar körfezin bitiminde yer alan Kuma şehrinin biraz altındaki bir noktaya kadar birbirine çok yaklaşan Dicle ve Fırat ırmaklarının arasında -bugün Bağdat şehri olarak adlandırılan yerleşim bölgesinde- yayılan alüvyonlu geniş ova, iki bölüme ayrılmıştı. Sümer ve Akad kralıklarının sınırlarının kötü belirlenmesinin nedeni, fetihlerin sürekli değişim göstermesi ve toplum içindeki rekabet unsurlarının zaman zaman ortaya çıkıp kaybolmasıyla bağlantılıdır. Ama genelde bu iki ülke, birbirine taban tabana zıt bir durumda yaşamlarını sürdürüyor, halklarının dili ve ırkıyla birbirlerinden farklı bir görünüm sergiliyordu. Kuzeydeki Akad

[Kralığı], sadece Sami ırkından oluşuyordu. Güneydeki Sümer halkı ise, daha heterojen bir yapıya sahipti. Ama Sami ögesi, bu halka dillerini, uygarlıklarını ve hatta ülkeyi tanımlamaya yarayan adı zorla kabul ettiren Sümerliler tarafından sindirilmişti.

[sayfa 10]

Hem Sümer hem de Akad bölgelerini içine alan Aşağı Mezopotamya, İran körfezini kaplayan bir deltadır. Bu delta'nın suları, kuzey yönünde hemen hemen Hıf'e kadar tüm ülkeye yayılıyordu. Fırat'ın yukarı vadisi ve Suriye çölünün yukarı plâtosu, körfezin sularının geri çekilmesinden çok önce, insanların uzun zamanlar boyunca yaşadığı bir yerleşim bölgesiydi. Burada Paleolitik Çağ eserleri oldukça fazladır. Ayrıca Fırat, Kabur ve Sajor vadilerinde Taş Devrinin izlerine rastlanmaktadır. Ancak Mezopotamya'da bunlara benzer hiçbir şey bulunamamıştır. İnsanın ilk yerleşim bölgesinde metalden yararlanılarak veya başka maddeler yardımıyla yontulmuş çok sayıda taş alet bulunmuştur. Buradan şu sonucu çıkarabiliriz: Kalkolitik çağın henüz uzağındaki insanın, vadinin iç kısmına yerleşmesi, insanlık tarihi içinde ancak daha geç bir dönemde mümkün olabilmıştır.

Sayfa : 11

C'était

un delta inondé périodiquement, brûlé en été par un soleil implacable, mais dont le sol, léger et sans pierres, était d'une rare fertilité et nécessitait très peu de travail pour produire la nourriture de

Sayfa : 12

l'homme. La description dans la Genèse de la création du monde en tant que demeure de l'homme s'accorde admirablement avec le mode de formation du delta Mésopotamien : « Que les eaux

Sayfa : 12

sous le ciel se réunissent sur un même point, et que le sol apparaisse. Cela s'accomplit... Et la terre donna naissance aux végétaux : aux herbes qui développent leur semence selon leur espèce, et aux arbres portant, selon leur espèce, un fruit qui renferme sa semence. Et Dieu considéra que c'était bien. »

Le mode de formation du pays est important pour l'explication des différences entre les éléments de la population qui l'occupa. Une contrée virtuellement aussi riche attira les colons qui étaient à portée ; ils durent s'introduire graduellement en même temps que s'opérait la transformation, non d'une même région, mais de toutes les rives de l'ancien golfe.

La partie septentrionale du désert Syrien et de la vallée supérieure était habitée par un peuple au langage sémitique, connu, quand il apparaît pour la première fois dans l'histoire, sous le nom de Martu, ou, plus tard, d'Amurru. Comme le delta se formait au nord de l'embouchure de l'Euphrate, il était naturel que le nouveau pays fût colonisé par ces populations voisines qui suivaient la retraite des eaux et cultivaient les alluvions récemment desséchées. Elles occupèrent Sippar et Opis, de chaque côté de la langue de terre où les deux rivières sont le plus proches l'une de l'autre, et par ce moyen

500/600 : 13

s'assurèrent la possession du triangle septentrional qui devait devenir le pays d'Akkad. Au nord et à l'est, dans les monts Zagros et dans toute la plaine du Tigre, vivait un peuple de race très différente, à

Figure 1

cheveux blonds, parlant une langue « Cauca-
sienne», peuple des montagnes apparenté aux Guti
qui devaient jouer un rôle important dans l'histoire
Sumérienne :

Sayfa 11

Bu delta, zaman zaman suyla kaplanan, yaz güneşinin dayanılmaz sıcaklığı altında çayır çayır yanan, ama insanın ihtiyacını karşılamak için çok az işlenmesi gereken ve bu anlamda eşi benzeri görülmeyen verimlilikte olan bir toprağa sahiptir. [sayfa 12] **Genése'de** (Eski Ahit) insanın evi olan dünyanın yaratılışının betimlenmesi, Mezopotamya deltasının oluşum biçimiyle muhteşem bir kaşutluk göstermektedir. «Gökyüzü altındaki sular, tek bir noktada birleşsin ve toprak oluştun. Bu yerine geldi... ve toprak bitkilere, türlerine göre tohumlarını geliştiren otlara ve tohumunu içinde saklayarak meyveyi taşıyan ağaçlara hayat verdi... ve Tann bunun iyi olduğunu düşündü.»

Ülkenin oluşum şekli, ülkede yaşayan topluluğun öğeleri arasındaki farklılıkların açıklanması açısından önemlidir. Potansiyel anlamda böylesine zengin bir ülke, sömürgecilerin dikkatini çekmekteydi. Onlar sadece aynı bölgenin değil, eski körfezin tüm kıyılarında da gerçekleşen değişim ile kademe kademe içeriye doğru yayılıyorlardı.

Yukarı vadinin ve Suriye çölünün kuzey bölümü, tarihte ilk kez ortaya çıktığı zaman **Samî dilini konuşan halkın yaşadığı yerler**, önceleri **Martu**, daha sonra **Amurru** adıyla tanınmıştır. Delta, Fırat nehrinin kuzey ağzında oluştuğu için, suların çekilişine göre hareket eden ve suların çekilmesiyle de yeni yeni kurumaya yüz tutan alüvyonlu toprağı işleyen komşu toplumlar tarafından yeni ülkenin istilâ edilmesi doğaldır. Bu komşu halklar, iki nehrin birbirine en yakın olduğu yerde, sularla çevrili uzun ve ince kara şeridinin her iki yakasında yer alan **Sippar** ve **Opis'te** yerleşmişlerdi. [sayfa 13] Bu yolla komşu halklar, daha sonra **Akad** ülkesi olacak olan kuzey üçgeninin elde tutulmasını sağlamışlardı. Kuzeyde ve doğuda, Zagros tepeleri ile Dicle ovasının tümünde, **çok farklı ırktan bir halk yaşıyordu**. Bunlar, **san saçlı, «Kafkas» dilini konuşan**, Sümer tarihinde önemli bir rol oynayan **Guti'lere** benzeyen dağ halkıydı.

Sayfa : 14

Sur le plateau central de l'Arabie étaient dispersés les ancêtres des Bédouins actuels, et ces nomades profitèrent aussi de l'occasion offerte par le dessèchement du delta inférieur pour changer leur mode de vie, les familles isolées et les clans descendant des hauteurs du désert jusque dans les marais, partout où l'apparition d'une île rendait l'agriculture possible. Ainsi arriva dans Sumer un élément sémitique tout à fait distinct de la population sémitique d'Akkad : en dehors d'une similitude de langage (et même les dialectes doivent avoir été différents), ils avaient peu de traits communs et n'avaient certainement pas atteint le même degré de civilisation. Les colons d'Akkad, venant d'une patrie relativement civilisée avec laquelle ils ne perdaient pas contact, étaient mieux organisés et capables d'action conjuguée, de sorte que la vie citadine aurait été possible dès le début. Les Sémites du sud ne connaissaient pas la vie des villes, la nature marécageuse du pays tendait à rendre plus sporadique leur occupation des terres, et leur caractère ainsi que les circonstances devaient empêcher la formation d'une unité sociale susceptible de résister à des voisins mieux équipés.

XXX Les derniers immigrants furent les Sumériens. C'était un peuple à cheveux noirs — que les textes appellent « têtes-noires » —, parlant un langage

Sayfa : 15

agglutiné ressemblent quelque peu, dans sa formation sinon dans son étymologie, à l'ancien turc (Touranien). A en juger par leur type physique, ils étaient de race Indo-Européenne, peu différents en apparence des Arabes modernes¹, et certainement bien développés intellectuellement. Quel était leur pays d'origine? nous ne le savons pas. Le fait que les dieux Sumériens sont toujours représentés se tenant sur des montagnes, signifierait que ce peuple venait d'un pays montagneux; le fait que leur plus ancien style de construction dérive de la construction en bois est un argument en faveur de la même hypothèse, car cette méthode ne pouvait naître que dans des régions élevées fortement boisées. La description donnée dans la Genèse « et le peuple vint de l'est et arriva dans la plaine de

1. Les peuplades Mésopotamiennes, passées et présentes, forment une transition entre les types Iranien et Sémitique, mais ont conservé davantage du type Iranien que du Sémitique... Quant à la nature de la race des habitants d'al-'Ubad, il ne peut y avoir de doute : s'ils vivaient aujourd'hui, on dirait qu'ils sont Arabes... Il n'y a aucune trace... d'élément à tête ronde du type Hittite ni du type Mongolien... Les Mésopotamiens du sud, au commencement du 3e millénaire av. J.-C., avaient des têtes grandes, longues et étroites; ils avaient des affinités avec les peuples du type Cyprien ou Européen, et nous pouvons considérer l'Akkad Sud-Occidental comme le berceau jusqu'à ce que survienne une preuve amenant à une conclusion différente. Ils étaient apparentés au peuple pré-dynastique Egyptien décrit par le Dr Foquet, mais différent de tous les autres Egyptiens pré-dynastiques ou dynastiques. La race Néolithique des longues tumules anglaises leur étant aussi apparentée — peut-être de loin; le type Sumérien fit son apparition en Europe dans l'âge paléolithique, car le plus ancien des crânes Aurignaciens — trouvé à Combe Capelle en Dordogne (France) est très proche du type Arabe ancien ». Sir Arthur Keith, *Al-'Ubad*, pp. 216, 240.

Sayfa : 16

Shinar et demeura là » se rapporte aux Sumériens et doit recouvrir une légende Sumérienne concernant leurs propres déplacements, mais il ne faut pas en conclure trop rapidement qu'ils seraient descendus des montagnes Elamites qui bordent l'est de la vallée du delta, car, quoiqu'il y ait des éléments communs aux cultures anciennes de Mésopotamie et d'Elam, il ne semble pas possible de faire dériver les Sumériens de ce dernier pays, et le type physique ne montre pas non plus une identité de race. Les légendes Sumériennes sur les origines de la civilisation en Mésopotamie font croire au flux d'un peuple venant de la mer, peuple qui ne pourrait être autre que les Sumériens eux-mêmes, et le fait que les Sumériens historiques habitaient dans la région du sud, que Eridu, ville réputée par eux comme la plus ancienne du pays, est la plus méridionale, vient à l'appui de cette hypothèse. Sir Arthur Keith dit¹ : « On peut encore retrouver l'ancienne physiologie Sumérienne à l'est parmi les habitants de l'Afghanistan et du Bélutchistan, jusqu'à la vallée de l'Indus, à près de 2.500 km. de la Mésopotamie ». De récentes fouilles faite dans la vallée de l'Indus ont mis au jour des restes importants d'une civilisation très ancienne, remarquablement développée, possédant de nombreux points communs avec celle de Sumer. Ce qu'il y a de plus particulièrement frappant, ce sont des cachets rectangulaires trouvés dans les

1. Al-'Ubeid, p. 216.

Sayfa : 17

deux contrées, identiques par la forme, les sujets et le style de la gravure, et les inscriptions, ainsi que des analogies à peine moins nettes dans des figurines de terre cuite, dans les méthodes de construction et le

POTERIE PEINTE DE LA PÉRIODE PRÉ-SUMÉRIENNE
d'après un dessin de F.-G. Newton.

plan des fondations. On ne peut sans exagération dire que ces ressemblances prouvent l'identité de race ou l'unité politique, mais les expliquer par de simples rapports commerciaux serait, à mon avis, les

condamner.

Resim Altındaki Yazının Çevirisi:

F.-G. Newton'un [çizdiği] resminden hareketle ilk Sümer dönemine ait boyalı çömlekçilik

Sayfa : 18

18

LES SUMÉRIENS

taxer inconsidérément à trop bas prix. Il est plus prudent, à l'heure actuelle, de regarder ces deux civilisations comme deux rameaux d'un tronc commun qui se trouverait entre les vallées de l'Euphrate et de l'Indus ; mais nous n'avons encore aucun moyen de savoir si ce centre, dont la culture rayonna si loin, doit être recherché dans les collines du Bélutchistan ou ailleurs.

Un autre facteur complique encore la question. Les couches anciennes actuellement explorées en Mésopotamie du Sud produisent une poterie peinte très fine qui disparaît totalement avant le début de la période historique telle que nous la connaissons, c'est-à-dire avant la plus ancienne des tombes d'Ur qui doit dater de 3500 av. J.-C. environ. Les pots sont faits à la main, ou, plus rarement, tournés au tour à mouvement lent, la tournette ; les parois, d'une matière gris verdâtre, chamois ou rouge, sont quelquefois extrêmement minces et sont décorées de motifs géométriques simples exécutés avec une peinture mi-brillante brune ou noire. Il y a, entre cette poterie et celle retrouvée dans les niveaux inférieurs de Suse, à Mussian en Elam et à Bushire sur le Golfe Persique, des ressemblances qui dénotent indubitablement un certain rapport, et ont été considérées par certains auteurs comme preuves d'une étroite parenté. Il y a cependant aussi des différences rendant impossible un rapprochement aussi strict. La céramique Mésopotamienne, plus ancienne que celle d'Elam et appartenant à un

Sayfa : 19

stade de développement très antérieur, ne peut donc en dériver. Cela ne nous permet donc pas de conclure que les Sumériens descendent des Elamites. Nous ne pouvons même pas être sûrs que la polerie Mésopotamienne soit Sumérienne : Campbell Thompson qui, le premier, lit cette remarque à Eridu, la considère comme pré-Sumérienne, ce qui pourrait être exact.

Sayfa 14

Bugünkü Bedevilerin ataları, Arabistan'ın orta plâtosunda yaşamışlardı. Çölün yüksek bölgelerinden bataklığın içlerine kadar inen ve tek tek yaşayan ailelerden, küçük topluluklardan oluşan bu göçebeler, aşağı deltanın kurumasıyla kendi yaşam tarzlarını değiştirmek için tarıma elverişli olabilecek herhangi bir adanın ortaya çıktığı her yerde, doğal yapının kendilerine sunduğu fırsattan yararlanıyorlardı. Böylece Sümer ülkesine, Akad'ın Sami nüfusundan tamamen farklı bir Sami ögesi katıldı. Dil benzerlikleri dışında (ve hatta diyalektleri farklı olmasına rağmen) çok az ortak yanları vardı ve hiç kuşkusuz aynı uygarlık düzeyine erişmemişlerdi. Onlarla (Sümerlilerle) bağlantısını koparmayan ve nispeten uygar bir yerden gelen Akad sömürgecileri, çok daha mükemmel örgütlenmişlerdi ve başlangıçtan beri şehir hayatına geçişi sağlayabilecek bir yeteneğe sahiptiler. Güneyde yaşayan Samiler, şehir yaşamını bilmiyorlardı. Ülkenin coğrafya yapısının bataklık olması, onların bu topraklarda toplu olarak yerleşmelerini ve karakterleri kadar yaşam koşulları da çok daha sağlam olan komşularına karşı direnmeleri için gerekli sosyal birliği oluşturmalarını engelliyordu.

Son göçmenler Sümerlilerdi. Bunlar siyah saçlı, -metinlerde «kara kafalılar» olarak geçer- (sayfa 15) yapı itibarıyla olmasa da

etimolojisiyle eski Türkçeye (Turan) benzeyen eklemeli bir dil konuşmaktaydılar. Dış görünümlerine göre bir değerlendirme yap-tığımızda, görünüş itibarıyla entelektüel açıdan çok gelişmiş olan modern Araplardan¹ çok az bir farklılık gösteren Hint-Avrupa ırkına dâhildiler. Onların asil ülkelerinin neresi olduğunu bilmiyoruz. Sümer kanlılarının her zaman doğlara asil olarak gösterilmesi, bu halkın doğlık bir ülkeden geldiği anlamına geliyordu. Onların en eski yapılarının ahşap malzemeden olması, aynı varsayımı doğru-layan bir veridir. Zira ahşapla yapılmış evler, sadece ağaçlıklı yük-sek bölgelerde görülüyordu. [sayfa 16] Genèse'de [Eski Ahit] «Ve halk doğudan geldi, Shinar ovasına erişti ve oraya yerleşti» be-timlemesi, Sümerlilere atıfta bulunmakta ve onların yer değişim-lelerini anlatan Sümer efsanesiyle örtüşmektedir. Ancak Sümerlile-rin, delta vadisinin doğusunu çevreleyen Elam dağlarından inmiş oldukları sonucuna hemen varmamak gerekir. Zira, Mezopotamya'nın ve Elam'ın eski kültürlerine ait ortak unsurlar olmamasına rağmen, Sümerlilerin Elam ülkesinden geldiklerini söylemek müm-kün görünmüyor gibi. Fiziksel yapıları da onların ortak bir ırk kimli-ğine sahip olduklarını göstermemektedir. Mezopotamya'daki uy-

1 Geçmişteki ve bugünkü Mezopotamya'daki ilkel toplumlar İranlı ve Sami tipleri arasında bir geçiş oluşturlar. Ancak onlar Sami tipinden daha çok İran tipini korumuşlardır. Al-'Ubaid'ilerin ırkının doğası konusunda hiçbir kuşku yoktur: Eğer bugün yaşasalardı onlara Arap denilebilirdi... Ne Moğol tipinin ne de Hitit tipinin özelliği olan yuvarlak kafa unsuruna dair hiçbir iz rastlanmamaktadır. MÖ dört bininci yılda Güney Mezopotamyalıların iri, uzun ve dar kafaları vardı. Kafkasyalı ya da Avrupalı toplumlar ile benzerlikler taşıyorlardı. Aksini ispatlayan bir kanıt ortaya çıkıncaya kadar Güneybatı Asya'yı bir besik olarak kabul edebiliriz. Dr. Foquet tarafından betimlenen Mısır Hanedanlığı öncesi toplumuyla benzerlik gösteriyorlardı, ama hanedanlık öncesi ve sonrası diğer bütün Mısırlılardan farklı özellikler taşıyorlardı. İngiltere'deki yüksek höyüklerde bulunan Neolitik ırk, uzaktan da olsa onlarla benzerlikler taşıyordu. Sümerli tipi, Paleolitik Çağ'da Avrupa'da ortaya çıkmıştır. Zira Fransa'nın Dordogne bölgesindeki Combe Capelle'de bulunmuş olan Orinyasiyen kültürü insanlarına alt kafataslarının en eski olanı eski Arap tipine çok yakındır. Sir Arthur Keith, Al-'Ubaid, s. 216, 240.

garıklann kökenleri üzerine yazılmış olan Sümer efsaneleri, [bize] denizden gelen bir toplumun akınına çağnştırmaktadır. Bu halk, Sümerlilerden başkası değildir ve tarihi Sümerlilerin güney bölgesinde bulunan, ülkenin en eski şehri olarak ünlenen Eridü şehrinde oturuyor olmalı ve bu şehrin coğrafi konumu itibarıyla en güneyde yer alması, teoriyi destekler niteliktedir. Sir Artur Keith⁽¹⁾: «Doğu'da, Mezopotamya'nın 2500 km. yakınında, İnduş vadisine kadar olan bölgede yaşayan Afganistan ve Beluşiistan halkları arasında da Sümerlilerin eski fizyonomisine rastlanmaktadır» der. İnduş vadisinde yapılan yeni kazılar, oldukça gelişmiş [ve] Sümer uygarlığıyla birçok ortak noktaya sahip, çok eski bir uygarlığın önemli kalıntıları gün ışığına çıkarmıştır. [sayfa 17] Bunlardan en dikkat çekici olan, her iki yerde bulunmuş dikdörtgen tabletlerin biçimi, konular ve gravür stili [üzerlerinde yazılı olan], kayıtları gibi benzerliklerle birlikte pişmiş toprak yontularında çok net olmayan benzerlikler, bu tabletlerin yapılıma yöntemleri ve oluşum planı açısından birbirine eş olmalıdır. Bu benzerliklerin, ırk benzerliğini ve politik birliği kanıtladığını söylersek abartmış olmayız. Ama bunları basit ticari ilişki olarak açıklamak, onları düşüncesizce, çok düşük bir değerle değerlendirmektir. [sayfa 18] Bu iki uygarlığa, İnduş ve Fırat vadileri arasında bulunan ortak bir gövdenin iki dalı olarak bakmak daha ihtiyatlı olur. Kültürüyle çok uzaktan aydınlatılan bu merkezin, Beluşiistan tepelerinde ya da başka yerlerde araştırılmasının gerekli olup olmayacağı konusunda henüz bir bilgi bulunmamaktadır.

Diğer bir faktör, sorunu daha da karmaşılaştırır. Güney Mezopotamya'da yeni keşfedilen kazılardaki katmanlar, bildiğimiz kadarıyla yaklaşık olarak M.Ö. 3500 yılına ait olması gereken Ur mezarlarının en eskisinden de önce, yani tarihsel dönemin başlangıcından önce tamamen kaybolmuş ve çok özenle boyanmış çömlekçiliği ortaya koyar. Çömlekler elle ya da ağır ağır döndürülen elemge ile üretiliyordu. Bunların iç yüzeyleri gri yeşil, saman sarısı veya

(1) Al-'Ubaid, s. 216.

kırmızı bir maddeden, çok ince ve kahverengi veya siyah, yani parlak bir boyayla boyanarak basit geometrik motiflerle süsleniyordu. Bu çömlekçilik ile Sus şehrinin aşağısında, Elam bölgesindeki Musian'da ve İran Körfezi'ndeki Bushir'de görülen çömlekçilik arasında hiç kuşkusuz kesin bir ilişkiyi gösteren ve bazı yazarlarca da doğrudan bir akrabalığın var olduğunu ortaya koyan benzerlikler vardır. Bununla birlikte, böylesine kesin bir benzerliği olanaksız kılan farklılıklar da mevcuttur. [sayfa 19] Daha önce gelişmiş bir döneme ait ve Elam'inkinden daha eski olan Mezopotamya seramiğinin buradan gelmesi mümkün değildir. Bu durum, Sümerlilerin Elam'lılardan geldikleri sonucuna varmamızı sağlamaz. Hatta Mezopotamya çömlekçiliğinin Sümer çömlekçiliği olduğu konusunda da kesin konuşamayız. Eridu'da bu konuya dikkat çeken ilk kişi olan Campbell Thompson, bu durumu ilk Sümer örneği olarak kabul eder, onun bu yaklaşımı da doğru olabilir.

Sayfa : 19

Comme des céramiques peintes de date très ancienne, ayant aussi des ressemblances avec celles de la Mésopotamie méridionale, se rencontrent plus loin dans le nord et aussi loin à l'ouest qu'à Karkemish, où une population Sumérienne ne peut avoir existé à cette époque, l'hypothèse d'une origine Sumérienne de la poterie Mésopotamienne est affaiblie et celle d'une origine Elamite du peuple Sumérien disparaît. A qui faut-il alors attribuer ce produit caractéristique et ce vestige presque unique d'une occupation antérieure de la vallée inférieure de la rivière ? Il

Sayfa : 19

est très peu probable que ces poteries d'Eridu, Ur et al-'Ubaid, fabriquées si soigneusement et ornées de

Sayfa : 20

si beaux décors, soient l'œuvre de colonies sémitiques d'Arabie centrale. Par suite de leur mode de vie, les nomades du désert sont des potiers malhabiles, et la poterie Arabe plus récente ne nous laisse pas soupçonner des débuts si artistiques. A Ur, nous avons trouvé une figurine d'argile peinte à cru, contemporaine des vases décorés, représentant un homme à longue barbe étroite et pointue, tout à fait différent de ce qui est figuré dans les plus anciennes œuvres d'art Sumériennes, mais ressemblant curieusement à certaines incrustations de nacre de Kish, centre Akkadien et non Sumérien. La poterie peinte pourrait donc être d'origine Akkadienne. Dans ce cas, sa présence à Eridu et à Ur pourrait avoir la signification suivante : les Martu qui doivent être venus d'Asie Mineure, bien que leur langage dans les temps historiques ait été Sémitique, auraient poussé plus au sud qu'on ne le supposait et auraient dominé le pays et sa population clairsemée de colons arabes jusqu'aux rives du Golfe Persique. En d'autres termes, cela voudrait dire qu'une Mésopotamie Akkadienne aurait précédé l'arrivée des Sumériens et que la division du pays,

Sayfa : 20

telle que nous la connaissons, serait le résultat d'un refoulement de ses premiers conquérants par des envahisseurs venant de la mer.

De ces trois éléments, les Sumériens furent probablement les derniers à pénétrer dans la région du sud. Venant de loin, ils ne devaient être tentés d'émigrer que lorsque la terre était suffisamment

Sayfa : 21

en état d'offrir des facilités à l'agriculture et au commerce, tandis que les nomades Sémitiques, étant sur place, devaient descendre vers le sol fertile à mesure qu'il apparaissait. « L'espèce humaine, quand elle fut créée, ne connaissait pas le pain pour manger ni les vêtements pour se couvrir. Le peuple marchait avec les membres sur le sol, il mangeait l'herbe avec la bouche comme les moutons, il buvait l'eau des fossés », dit un hymne Sumérien, et cette description qui ne s'applique pas aux messagers de la civilisation qu'étaient les Sumériens eux-mêmes, conviendrait fort bien aux habitants méprisés des marais que les nouveaux venus trouvèrent à leur arrivée et réduisirent en esclavage.

Le récit que les Babyloniens donnent de l'introduction de la civilisation (cf. p. 191) implique que le pays était déjà habité par des peuplades dont le genre de vie se rapprochait beaucoup de cette description.

Sayfa : 21

Les fouilles, à al-'Ubaid, près d'Ur, d'un établissement primitif de l'âge de la poterie peinte apportent quelques lumière sur ces habitants des marais. Sur une butte basse, s'élevant au-dessus du niveau du pays inondé, était établi un village composé de petites huttes ; les murs étaient faits de nattes de roseaux tendus entre des montants de bois et garantis de la pluie par de la résine ou un enduit épais de boue.

Sayfa 19

Güney Mezopotamya'daki seramikler ile benzerlikleri olan, çok daha eski tarihe ait boyalı çömleklere, kuzeyin uzak bir noktasında, aynı zamanda batıya uzak olduğu kadar **bu dönemde var olmaları mümkün olmayan Sümerlilerin yerleştiği Karkamış'ın da uzağında** rastlanması, Mezopotamya çömlekçiliğinin Sümer kökenli olma ihtimalini zayıflatmakta birlikte, **Sümer halkının da Elam kökenli olma ihtimalini ortadan kaldırmaktadır.** O hâlde, nehrin aşağı vadisinde bir önceki yerleşime ait, eşi benzeri bulunmayan bu kalıntıyı, bu apayrı ürünü, kimlere mal etmek gerekir? **Böylesine özenle işlenmiş ve çok hoş desenlerle süslenmiş, Eridu, Ur ve Al-'Ubaid çömleklerinin, Arabistan'ın merkezindeki Sami sömürgecilerinin eseri olması** ihtimali çok düşüktür. (sayfa 20) Yaşam tarzları nedeniyle bu çöl göçebeleri, beceriksiz çömlekçilerdir. Yeni dönem Arap çömlekçiliği, çömlekçiliğin başlangıç dönemlerinde **böylesine sanatsal** yapılara şüphe ile bakmamamızı sağlamaktadır. **Ur şehrinde, pişmeden önce boyanmış,** kilten yapılmış, süslemeli vazolarla aynı döneme ait Sümer sanatının en eski eserlerinde beklenenenden tamamen farklı, **ama Sümerlilerin değil, Akadlıların merkezi (olan) Kish (Kış) (şehrindeki) sedelden yapılmış bazı kabartmalara, şaşırtıcı derecede ben-**

zeyen, ince, sivri ve uzun sakallı bir adamı tasvir eden bir heykel bulduk. O hâlde, boyalı çömlekçilik sanatı Akad kökenli olmalıdır. Bu durumda, boyalı çömlekçiliğin Ur'da ve Eridu'da var olması şu anlamı gelebilir: Tarihî dönemlerde dilleri Sami dili olmasına rağmen, Anadolu'dan gelmiş olmaları gereken Martu'ların, tahmin edilen-den daha güneye yerleşmiş ve ülkeyi istilâ etmiş oldukları düşünülebilir. Arap kavimlerinin dağınık durumdaki halkını boyunduruğu altına alan Martu'lar, İran Körfezi'nin kıyılarına kadar yayılmışlardır. Başka bir deyişle, Akad Mezopotamya'sının, Sümerlilerin bu bölgeye gelişinden önce oluştuğu ve bildiğimiz şekliyle ülkenin ikiye bölünmesinin, denizden gelen istilâcılar tarafından gerçekleştirilen ilk fetihlerin geri püskürtülmesinden sonra olduğu anlamına gelmektedir.

[sayfa 21]

Bu üç unsur, Sümerlilerin güney bölgesinde ortaya çıkan en son toplum olma olasılığını güçlendirmektedir. Tarım ve ticaret açısından toprak, yeteri kadar kolaylık sağlayacak durumda olduğu zaman, uzaklardan gelen Sümerliler göç etmeye teşebbüs etmiş olamazlardı. Oysa, bu bölgedeki göçebe Samilerin, mümkün olduğunca verimli topraklara inmesi gerekiyordu. Bir Sümer ezgisi «Yaratıldığında insan türünün, ne yemek için ekmeği, ne de giyinmek için giysisi vardı. Toplum, onu oluşturan üyelerle birlikte toprağın üzerinde ilerliyor, tıpkı koyunlar gibi ağızlarıyla ot yiyor, çukurlardan su içiyordu.» der. Sümerlilerin ta kendisi olan, uygarlığın elçilerine uyarlanamayan bu betimleme, yeni gelenlerin geldiklerinde buldukları ve sahiplendikleri bataklıktan kendine yakıştırmayan yerleşenlerine daha uygundu.

Uygarlığın başlangıcında, Babilleri dile getiren anlatı (bkz. s. 191), yaşam tarzları bu betimlemeye çok yakın kavimlerin, daha önce bu ülkede yaşadığına değinir.

Ur yakınlarındaki Al-Ubaid şehrinde Boyalı Çömlekçilik Çağı'na ait ilk yerleşim yerinin kazı çalışmaları, bu bataklık toplumlarının

Üzerine ışık tutmaktadır. Sular altında kalmış ülkenin yukarılarına doğru yükselen alçak tepenin üzerinde, küçük kulübelere dönüşmüş bir köy kuruluydu. Duvarları, ağaç direkler arasına gerili sazlarla örülmüş ve reçneyle veya çamurla kalın bir şekilde sıvanarak yağmurdan korunmuştu.

Sayfa : 22

Co

peuple élevait des vaches, des moutons, des béliers et des porcs, cultivait l'orge, qu'il écrasait dans de grossiers moulins à bras ou pilait dans des mortiers pour faire une espèce de bouillie. Le poisson était un aliment répandu. Le cuivre était connu, mais était encore un luxe ; la pierre était employée dans la plupart des cas ; de petits couteaux, des scies, les lames des fléaux, les pointes des flèches, etc., étaient taillées dans du silex ou du quartz ramassés dans le haut désert, ou dans de l'obsidienne translucide comme le verre de bouteille et importée du lointain Caucase. En effet, le métal était si rare que les faucilles pour couper l'orge étaient faites d'argile cuite, et, comme elles étaient rapidement brisées ou mises hors d'usage et rejetées, des centaines en jonchent les sites anciens.

Sayfa 22

Bu toplum, inek, koyun, koç ve domuz yetiştiriyor, arpa ekiliyordu. Arpayı, elle çalışan ilkel değirmenlerde veya bir tür bulamaç yapmak için havanda eziyorlardı. Balık ise yaygın bir besindi. Bakır biliniyordu, ama (bu onlar için) henüz bir lükstü. Pek çok durumda

taş kullanılmaktaydı. Küçük bıçaklar, testerele, döveçlerin ağzı, okların sivri uçları... vb. aletler, uçsuz bucaksız çölden toplanan kuvarsit veya çakmak taşı ya da uzaklardan Kafkasya'dan getirilmiş, tıpkı şişe camına benzer yan saydam doğal cam gibi aletlerle yapılmışlardı. Metal öylesine ender bulunuyordu ki arpayı kesmek için kullanılan oraklar bile pişmiş kilden yapılmıştı. Bu oraklar, çok kısa bir sürede kullanılmaz duruma geldikleri, kırıldıkları ve atıldıkları için antik sitelerde bunlardan yüzlercesine rastlanmaktadır.

Sayfa : 22

Les villageois allaient sur les

Sayfa : 23

marais dans des bateaux étroits en forme de canoë dont les proues relevées et recourbées étaient faites de roseaux liés. Ils portaient des vêtements de peaux de bœufs ou de drap grossier et, à en juger par des signes peints sur une figurine d'argile, devaient se tatouer le corps. Leurs oreilles étaient percées et supportaient des boucles d'oreille en os, bitume ou argile cuite ; les femmes portaient de lourds colliers de grains de cristal, cornaline, coquille, grossièrement taillés, et se coiffaient avec une espèce de chignon derrière la tête. Les hommes semblent avoir porté de longues barbes pointues. Ils enterraient leurs morts couchés sur le côté, les genoux pliés, et comme ils plaçaient à côté d'eux des offrandes de nourriture, des bijoux personnels, des outils, etc., nous pouvons supposer qu'ils

Sayfa : 23

croyaient dans une certaine mesure à la continuation de la vie après la mort.

Il est impossible d'attribuer une date même approximative à la colonie villageoise d'al-'Ubaid. Seule la présence de la poterie peinte montre qu'elle existait bien avant l'âge semi-historique illustré par les fouilles de Kish et d'Ur et qu'elle peut être rapprochée des documents écrits des Sumériens. Néanmoins elle apporte quelque lumière sur les conditions de la vie dans le delta, alors que l'occupation humaine en était à ses premières phases ; autrement nous n'aurions pu que les déduire du cours naturel des événements et des trouvailles plus évoluées datant d'époques plus récentes.

Sayfa : 24

24

Le premier stade peut se dépeindre ainsi : des colons isolés s'aventuraient dans le marais en voie d'assèchement, construisaient des huttes de roseaux sur des îles naturelles ou les élevaient sur des plates-formes de roseaux et de boue analogues à celles décrites dans le poème babylonien de la Création, d'après lequel Marduk pétrissait l'argile et l'étendait sur une natte de joncs qu'il posait sur la surface des eaux. Puis ils commencèrent à cultiver leur parcelle de terrain, le creusant pour le drainer ou l'irriguant

Sayfa : 24

de façon plus régulière à l'aide de canaux. Sur les plus grandes étendues de terre, et particulièrement le long de la rivière où le sol était le plus fertile, les villages s'élevaient, et les efforts s'associaient pour la construction de canaux plus importants et pour le contrôle scientifique de la rivière. Le développement s'accroît avec l'arrivée des Sumériens, qui paraissent avoir été de remarquables citadins.

Sayfa 22

Köylüler, bataklıklarda kano şeklindeki dar kayıklarla geziyorlardı. **Birbirine bağlı sazlardan** yapılmış olan bu kayıkların ön taraflarının kalkabilme ve eğilebilme özelliği bulunuyordu. [sayfa 23] Köylüler, hayvan derilerinden veya kaba kumaştan yapılmış giysiler giiyorlardı. Kilden yapılmış bir heykel üzerindeki boyalı imlerden hareketle, bu, [onların] vücutlarına dövme yaptırdıkları kanısına varılmaktadır. Delik kulaklarına kemikten ya da pişmiş kilden yapılmış küpeler takıyorlardı. Kadınlar, kabaca yontulmuş kristalden, kırmızı akikten, midye kabuğundan (yapılmış) ağır kolyeler takıyorlar ve [saçlarını] başlarının arkasında bir çeşit topuzla topluyorlardı. Erkekler ise, uzun sivri sakallıydılar. Ölülerini, yanlarında çeşitli ziynet eşyaları, aletler ve bir miktar yiyecek v.b şeyleri koydukları için yavaş yatmış, dizleri kavranmış bir şekilde gömüyorlardı. Buradan hareketle onların ölümden sonra hayatın devam ettiğine inandıklarını tahmin edebiliriz.

Al-'Ubaid köy kolonisine, yaklaşık olarak da olsa bir tarih saptamak imkânsızdır. Sadece boyalı çömlekçiliğin varlığı, [Al-'Ubaid'deki köy kolonisinin] Ur ve Kış kazıları ile aydınlatılmış dönemden

çok daha önce **yan tarihsel** dönemde var olduğunu ve **Sümer kaynaklarıyla** yakınlığı olabileceğini gösterir. **İnsan yerleşiminin ilk evreleri** yaşanıyor olmasına rağmen, boyalı çömlekçilik deltidaki yaşam koşulları hakkında bize ipucu vermektedir. Bir başka deyişle biz, olayların doğal akışından ve yakın tarihte gerçekleştirilen daha ileri boyutlu kazılardan bu sonuçları elde ettik.

[sayfa 24]

İlk evre şöyle anlatılabilir: Bağımsız yaşayan kavimler, kurumaya başlayan bataklıkta âdeta kendilerini maceraya atıyorlardı. Kuruyan bataklık üzerinde oluşan doğal ovalarda, sazdan kulübeler kuruyorlar veya Babil şirindeki Yaradılış betimlemesine benzer şekilde kulübeleri, çamur ve sazdan oluşmuş düzlükler üzerine inşa ediyorlardı. Bu şiiire göre Marduk, kili yağuruyor ve bu harcı sazdan hasıra yayarak suların yüzeyine yayıyordu. Daha sonra toprağı ekmek için parselleyip düzenli bir biçimde sulamak için kanallar kazmaya başladılar. En büyük toprak alanında ve özellikle de toprağın en verimli olduğu nehir boyunca köyler kuruldu. Daha önemli kanalların inşaatı ve nehrin bilimsel anlamda kontrol altında tutulması için güçlerini birleştirdiler. Dikkat çekecek düzeyde gelişmiş şehirlere sahip gibi görünen Sümerlilerin buraya gelmeleriyle bölge, giderek daha fazla gelişim gösterdi.

Sayfa : 25

Les disputes au sujet de la terre, de l'eau et des troupeaux devaient être fréquentes et forcèrent les hommes à se rassembler pour se protéger contre des voisins ennemis. L'expérience avait appris que les constructions faites de boue ou de brique séchée au soleil devaient être bâties au-dessus du niveau de l'eau, ou, si besoin

Sayfa : 25

était, sur des plates-formes artificielles, et qu'un rempart de terre était ce qu'il y avait de mieux pour endiguer le flot périodique. Le bon sens en déduisait qu'un rempart plus abrupt protégerait aussi des ennemis, et ainsi le village se transforma en ville fortifiée. Cette ville devint le centre et l'asile des districts environnants dont les habitants de fermes éparses ou de hameaux étaient trop faibles pour se protéger seuls. Le génie Sumérien créa ou modifia un système de gouvernement ; la construction dans la ville d'un temple au dieu du panthéon le plus en faveur parmi les colons, et sa reconnaissance comme patron particulier de la ville donna une sanction religieuse au principe d'autonomie locale ; le patési ou grand prêtre du temple, représentant direct du dieu sur la terre, assumé, naturellement dans un état théocratique, le poste et les pouvoirs d'un gouverneur civil, de sorte qu'à

Sayfa : 26

LES SUMÉRIENS

une date très reculée, la Mésopotamie devint un pays de petites villes-états.

Quoique fatal, le résultat ne fut pas réellement logique. Les Sumériens, comme nous le verrons plus tard, étaient prédominants dans toute la contrée, et à ce point de vue au moins il y avait une

Sayfa : 26

population homogène. Ils avaient imposé partout la même civilisation matérielle ; leur langage, employé exclusivement dans le sud, connu aussi le succès dans le nord ; la loi et la coutume étaient unificormes ; même la religion était identique, en dépit de l'importance des divinités locales qui différen-
ciaient les États. Le progrès suivant devait évidemment être l'unification du pays, progrès très nécessaire si l'on voulait garantir la riche vallée agricole des attaques extérieures. Deux points le contrecarrèrent : les querelles incessantes au sujet de la terre et de l'eau, et le patriotisme local qui s'éleva dans la population de plusieurs états.

L'opposition de ces deux tendances, de centralisation et de rupture, explique dans une certaine mesure l'histoire postérieure de Sumer. Le citoyen, cultivateur ou marchand, demandait d'abord à son gouvernement la paix et le respect des droits de la propriété, en même temps que tous les agrandissements offerts par les circonstances. Comme la plupart des troubles provenaient de disputes au sujet de la terre et de l'action ou de l'existence d'états voisins indépendants, le meilleur moyen de les faire cesser était de supprimer cette indépen-

Sayfa : 27

27

dance et d'établir un seul gouvernement. L'ambition d'un gouverneur pouvait se donner libre cours, et, les diverses populations ayant beaucoup de caractères communs, le vaincu pouvait supporter sans trop de mal l'autorité d'un voisin de même famille.

Sayfa 25

Toprak, su ve sürü konusundaki çekişmelerin çok sık olması, bölge insanlarını, düşman komşulara karşı korunmak için bir araya gelmeye zorluyordu. Çamurdan ya da güneşte kurutulan tuğladan yapılmış yapıların su seviyesinin üstünde veya ihtiyaç duyulduğunda yapay sahanlıklar üzerinde kurulmasını ve toprak bir bayırın, düzenli aralıklarla gelen dalgaları engellemek için en iyi yol olduğunu tecrübeleri sayesinde öğrenmişlerdi. Sağduyuları onlara, daha dik bir tümseğin kendilerini, düşmanlarından koruyacağını sezdirmekteydi. Böylece köy, güçlü bir şehre dönüşmüştü. Daha sonra bu şehir, yalnız başlarına kendilerini korumak için oldukça zayıf olan dağınık çiftlik ya da küçük köy sakinlerinin, birbirinden ayrı yörelerinin sığınağı ve merkezi olmuştur. Sümer dehası, bir idare sistemi yaratmıştır. Kavimler arasında en gözde olan Pantheon [Panteon]'un tanrısı için bir tapınak şehir inşa edilmiştir. Bu tanrının, şehrin ayncağı patronu gibi tanınması, yerel özerklik ilkesine dinsel bir onay vermiş olmaktadır. Yeryüzünde Tanrıyı doğru temsil eden ve tapınakta başpapaçlık görevini üstlenen pazezi, daha geç bir dönemde Mezopotamya'nın devlet yapısını göster-

ren küçük şehirlerden oluşmuş ülkeye dönüşmesini sağlayacak biçimde, bir din devletinde sivil yöneticinin güçlerini ve makamını üstlenmekteydi.

[sayfa 26]

Kadere rağmen sonuç, gerçek anlamda mantıklı değildi. Sümerliler daha sonra göreceğimiz gibi, tüm bölgede çok baskındı ve bundan dolayı en azından homojen bir nüfusa sahiptiler. Her yere aynı uygarlığı benimsemişlerdir: Güneyde yoğun olarak kullanılan dilleri, kuzeyde de aynı başarıyı elde etmişti. Yasa ve töre tek biçimdeydi. Devletleri birbirinden ayıran yerel tanrıların önemine rağmen, dinleri bile benzerdi. Daha sonra gerçekleşecek ilerleme, hiç şüphesiz ülkenin bir araya gelmesi olmalıydı. Eğer zengin olan tarımsal vadi, dış saldırılardan korunmak isteniyorduysa bu ilerleme çok gerekti. İki durum uygarlığın ilerlemesini engellemekteydi: Su ve toprak konusundaki bitmek bilmez kavgalar ve çok uluslu ülkelerin nüfusunda yükselecek yerel vatanseverlik.

Bu iki eğilimin karşıtlığı, yani merkezde birleşme ve ayrılma, Sümer sonrası tarihi belli bir oranda açıklamaktadır. Site yaşayanı, çiftçi veya tüccar, hükümetinden ilk olarak baş ve mülkiyet haklarına ve aynı zamanda şu ya da bu şekilde gerçekleşecek olan tüm büyümelere göz yumulmasını talep ediyordu. Karmaşanın birçoğu, bağımsız komşu ülkelerin varlığından veya iş ve toprak konusundaki tartışmalardan ileri gelmekteydi. Bu nedenle, bu kavgaların durdurmanın en iyi yolu, bu bağımsızlığı ortadan kaldırmak ve tek bir hükümet kurmaktır. [sayfa 27] Yöneticinin hırsı, kendiliğinden ortaya çıkabilirdi. Bu hırsın karşısında yenilmiş olan kişi, aynı aileden gelen komşusunun otoritesine, pek çok ortak noktaya sahip olmalarından dolayı zorlanmadan tahammül edebiliyordu.

Sayfa : 27

Nous avons essayé ci-dessus de reconstruire l'histoire des origines de Sumer d'après des témoignages bien peu tangibles. Il n'existe aucun document écrit de cette période très ancienne, et nous n'avons que peu de données archéologiques.

Sayfa 27

Yukardaki, çok kesin olmayan verilere dayalı olarak Sümerlilerin kökenlerine dair tarihi, yeniden oluşturmaya çalıştık. Bu konuda, çok az arkeolojik veri dışında eski döneme ait hiçbir yazılı belge elimizde bulunmamaktadır.

Sayfa : 35

CHAPITRE II

L'HISTOIRE ANCIENNE DE SUMER

Les principales sources écrites de l'histoire de ces périodes anciennes sont les listes de rois, certaines légendes, des références à certains événements dans des textes divinatoires et, plus tard, des inscriptions royales et les noms d'années des rois. Les trouvailles des fouilles de Kish, Fara, Ur, al-'Ubaid,

Sayfa : 35

Tello, Warka, Nippur et Asshur, pour ne citer que les sites les plus importants, ont beaucoup contribué à illustrer les documents écrits et à ajouter aux rare informations qu'ils contiennent.

Environ 3000 ans av. J.-C., après la chute de la Troisième Dynastie d'Ur, les scribes Sumériens entreprirent de raconter les gloires des grands jours passés. Ils devaient avoir à leur disposition une foule de témoignages documentaires, et d'après cela ils compilèrent, d'une part, l'histoire politique et, d'autre part, les traditions religieuses du Pays.

Sayfa 35

II. BÖLÜM

ESKİ SÜMER TARİHİ

Bu eski döneme ait başlıca yazılı tarihî kaynaklar: **Krallarn listeleri**, bazı efsaneler, **kutsal metinlerdeki bazı olaylara ait göndermeler** ve daha sonraki dönemlerde **krallık kayıtları** ve **kral adlarından oluşan yıl adlarıdır.** Kış, Fara, Ur, Al-'Ubaid, Tello, Warka, Nippur ve Asshur'un en önemli şehirler olduğunu vurgulamak için bu kazıların bulguları, yazılı kaynakları aydınlatmaya ve **bu yazılı kaynakların içerdği çok az bilgiye yeni bilgiler eklenmesine katkı sağlamıştır.**

M.Ö. yaklaşık 2000 yıllarında, III. Ur Hanedanlığı'nın yıkılmasından sonra, Sümer kâtipleri önemli zafer günlerini anlatmaya koyuldular. Ellerinde, tanıklık edecek oldukça fazla sayıda belge olmalıydı ve bu sayede, bir taraftan ülkenin **siyasî tarihini**, diğer taraftan da **ülkenin dinî geleneklerini** derlediler.

Sayfa : 36

La liste donne les noms des rois rangés d'après leur dynastie, la durée de leur règne et la durée totale pour la dynastie. Elle commence par les dix rois qui régnèrent avant le Déluge et énumère dix-neuf dynasties qui recouvrent la longue période s'étendant entre le Déluge et la fin de la Troisième Dynastie d'Ur. Malheureusement cette liste n'a qu'une valeur inégale et incertaine au point de vue historique.

Sayfa 36

Liste, hanedanlıklarına, hanedanlıklarının süresine ve her bir kralın hanedanlığına ait toplam süreye göre sıraya konulan kralların adlarını vermektedir. Liste, tufan öncesinde hükümdarlık eden ilk on kral ile başlamakta ve **Tufan** ve III. Ur Hanedanlığı'nın bitimi arasında yayılan uzun süreci kapsayan on dokuz hanedanın sırasıyla dokümanını yapmaktadır. Ne yazık ki bu liste, tamamen **tutarsız** ve **tarihi** açıdan da doğru değildir.

Sayfa : 37

C'est pourquoi, au point de vue chronologique, les nombres donnés par les scribes doivent être contrôlés et modifiés par des informations extérieures, cela sur une si grande échelle, que la date de 4.600 av. J.-C., fournie par le total des nombres donnés pour la Première Dynastie, doit être ramenée à 3.100 environ av. J.-C.

Sayfa : 37

D'après une liste (qui ne donne que huit noms), la durée totale des règnes des dix rois antédiluviens atteint la modeste somme de 241.200 années, et, d'après une autre, 456.000. Le calcul est exprimé en sars ou cycles de 360 années; peut-être y a-t-il derrière ces nombres grotesques une confusion entre différents systèmes de notation; même dans ce cas une autre influence schématisante a dû s'exercer et il est facile de constater que ces nombres ont été modifiés ou inventés pour s'harmoniser avec une théorie astronomique. Dans la liste des deux premières dynasties qui gouvernèrent après et avant la Première Dynastie d'Ur, bien que le système sur lequel les nombres sont basés ne soit pas le même (les règnes ne sont plus comptés par sars), une exagération à peine moins grossière lui enlève toute valeur historique: un roi de Kish aurait régné 1.500 ans, trois autres 1.200, et les vingt-trois rois réunis 24.510 ans, 3 mois, 3 jours 1/2. Les douze rois d'Uruk gouvernent 2.310 ans.

Sayfa 37

Bu nedenle kâtipler tarafından verilen sayıların kronolojik açıdan kontrol edilmesi, dışardan eklenen bilgilerle değiştirilmesi ve böylesine büyük bir değişikliğin aşama aşama yapılması gereklidir. Birinci hanedanlık için verilmiş sayıların toplamıyla gösterilen M.Ö. 4600 tarihinin büyük bir olasılıkla, yaklaşık olarak M.Ö. 3100 yılına çekilmesi gerekir.

Sadece sekiz ismin yer aldığı bir listeye göre, tufandan önceki ilk on kralın hanedanlıklarının toplam süresi **241.200 yıllık** mütevazı bir rakama erişir. Diğer bir veriye göre ise, bu rakam **456.000** yıldır. Bu hesap, listede (Sümer takvim ölçü sistemi) **sars** ile veya **360 yıllık** bir döngüyle ifade edilmiştir. Belki de bu tuhaf sayıların ardındaki neden, farklı kayıt sistemleri **arasındaki** bir yanılmadır. Bu durumda kayda geçirme sırasında başka bir etki bile ortaya çıkmış olabilir. Bu tuhaf sayıların, herhangi bir **astronomi teorisiyle** bağdaştırılmak üzere icat edildiğini ya da değiştirildiğini tespit etmek hiç de zor değildir. **Birinci Ur Hanedanlığı'ndan** önce ve sonra hükümdarlık eden ilk iki hanedanlığın listesinde, sayıların dayandığı sistemin farklı olmasına rağmen -hükümdarlık süreleri artık sars ile hesaplanmamaktadır-, olsa olsa **üstün körü bir abartma, bu listenin bütün tarihî değerini yok etmektedir.** Bir Kış kralının 1500 yıl hükümdarlık ettiği varsayımından yola çıkarak, diğer üç kralın 1200 yıl hükümdarlık ettiği ve toplam yirmi üç kralın ise 24510 yıl, 3 ay, 3 buçuk gün hükümdarlık etmiş olduğu söylenebilir. Uruk (Hanedanlığını) on iki kralı ise 2310 yıl hüküm sürmüştü olmaktadır.

Sayfa : 38

Le Dumuzi d'avant le Déluge est Tammuz ou Adonis, dieu de la végétation qui meurt en hiver et ressuscite chaque printemps, et son nom figure de nouveau dans la Dynastie d'Uruk.

Sayfa 38

Nuh tufanından önceki (bitki tanrısının adı olan) Dumuzi, kışın ölen ve her ilkbaharda tekrar canlanan bitki tanrısı Adonis veya **Tammuz'dur** ve Uruk Hanedanlığı'nda bu bitki tanrısının adı yeniden ortaya çıkmaktadır.

Sayfa : 39

Le fait que les Babyloniens eux-mêmes considéraient Gilgamesh comme un souverain humain et un bâtisseur de murs existant encore de leur temps, n'en est pas une preuve, mais une indication.

Sayfa 39

Babililerin hâlâ kendi dönemlerinde de varlığını sürdüren Gilgamesh'i duvarların mimarı ve insan hükümdarı (insan görünümünde) gibi kabul etmesi, Gilgamesh'in bir Sümer kralı olup olmadığının bir kanıtı değil, ancak bir belirtisi olduğu sonucunu ortaya koyar.

Sayfa : 43

43

La technique du travail est admirable, mais le dessin, surtout des personnages humains, est primitif ; le type représenté est particulier, contrastant vivement avec ce que nous voyons sur des monuments presque contemporains à Ur : les hommes aux longues barbes pointues sont probablement des Akkadiens, mais le travail des plaques et la construction de l'édifice sont purement Sumériens.

Sayfa 43

İş tekniği muhteşemdi, ancak resim açısından özellikle insan tiplermeleri ilkelci. İlkel olan bu (resmedilen) insan tiplermeleri, Ur şehrindeki yapılarda görmüş olduğumuz insan tiplermeleriyle hemen hemen denk gelecek biçimde koşutluk göstermekteydi. Uzun, sırlı sakallı adamlar, muhtemelen Akadlılar olabildi. Ama tabletlerdeki işçilik ve anıtların inşa edilme biçimi, tamamen Sümer özelliği taşı-maktaydı.

Sayfa : 43

A Ur, a été trouvé un cimetière dont la date, pour les tombes les plus anciennes, doit être de 3.500 av. J.-C., et, pour les plus récentes, descendre jusqu'au début de la Première Dynastie d'Ur.

Sayfa 43

Bulunan en eski mezarlar arasında, Ur şehrinde bulunmuş olan mezarlığın tarihinin M.Ö. 3500 yılına ait olması gerekir. En yakın dönemdeki mezarlar ise, Birinci Ur Hanedanlığı'nın başlangıç dönemine kadar uzanabilir.

Sayfa : 45

Le mortier de boue était employé pour la construction des murs et des toits, et un mince enduit de chaux

Sayfa : 45

était appliqué sur toute la surface intérieure de la chambre et, dans quelques cas, sur le sol.

Sayfa 45

Çamur harcı, çatıların ve duvarların yapımında kullanılıyordu ve ince bir kireç sıva, odanın tüm iç yüzüne ve bazen de yerlere sürülüyordu.

Sayfa : 45

La richesse des tombes prouve que le niveau général de la civilisation était en rapport avec le développement avancé de l'architecture. Il y a abondance d'objets d'or et d'argent, non seulement de bijoux personnels, mais de vases, d'armes, et même d'outils faits dans ces métaux précieux; le cuivre était un métal d'usage banal.

Sayfa 45

Mezarların zenginliği, uygarlığın genel düzeyiyle mimarinin ilerlemiş gelişiminin doğrudan bağlantılı olduğunu kanıtlamaktadır. Oldukça fazla sayıda altın ve gümüş eşya bulunmaktaydı. Mezarlarda sadece kişisel mücevherler değil, aynı zamanda, vazolar, silâhlar ve hatta değerli metallerden yapılmış araçlar bulunmaktaydı. O dönemde bakır, basit (değersiz) kullanımı olan bir metal gibi düşünülmekteydi.

Sayfa : 52

Les conventions, déjà fixées au temps d'A-anni-padda, tuèrent toute originalité et l'artisan, perdant tout intérêt, perdit aussi son habileté ; Babylone, qui a hérité de l'art de Sumer, ne nous offre plus que des images stéréotypées et sans vie, étouffées sous d'inutiles ornements, d'Hammurabi et des rois Kassites. Ainsi, en 3500 av. J.-C., l'art Sumérien avait atteint un niveau rarement égalé dans le monde ancien et devait avoir derrière lui des siècles de croissance et d'expérience.

Sayfa 52

A-anni-padda döneminde, daha önce belirlenmiş olan antlaşmalar, bütün özgünlüğü yok etmekteydi. Tüm özgünlüğünü kaybeden sanatkar, aynı zamanda ustalığını kaybetmekteydi. Sümer sanatının mirasçısı olan Babil bize, basmakalıp ve cansız olan, **Kassit krallarına** ve Hammurabi (Sümer Kralı'ya ait gereksiz süslemelerle soluksuz kalmış imgelerden başka bir şey sunmaktadır. Öyleyse, M.Ö. 3500 yılında Sümer sanatı eşine az rastlanır bir düzeye ulaşmakta ve **Sümer sanatının ardında, yüzyıllara dayalı bir birikim ve deneyim** yatmaktadır.

Sayfa : 53

Le bitume était amené par la rivière de Hil, alors pays Subartu ; le cuivre venait d'Oman, comme le montre l'analyse des minerais, et probablement aussi du Caucase ; l'argent, de Bulgar Maden dans la Cilicie septen-

Sayfa : 53

trionale, et des collines de l'Elam du Sud ; l'or peut avoir été importé d'Elam, de Cappadoce, du district de Khabur et de la région d'Antioche en Syrie.

Sayfa 53

Yol yapımında kullanılan bitüm maddesi, o zamanlar Subartu ülkesi diye adlandırılan Hit nehri vastasıyla taşınıyordu. Mineral analizlerinin gösterdiğine göre bakır, Oman'dan ya da Kafkasya'dan getiriliyordu. Gümüş, Kuzey Silisi'deki Bulgar Maden'den ve güneydeki Elam tepelerinden; altın ise, Elam'dan, Kapadokya'dan, Habur kazasından ve Suriye'deki Antakya bölgesinden ithal edilmiş olmalıydı.

Sayfa : 54

la pierre est rapportée d'une région beaucoup plus éloignée de l'Est, dans les Pamirs, et « la montagne de lapis » n'est que la station commerciale où les caravanes se déchargent et vendent le lapis aux trafiquants occidentaux. Ce trafic avec l'Extrême-Orient est entièrement compatible avec l'existence dans la vallée de l'Indus d'une civilisation semblable à celle de Sumer, et, comme le prouvent des sceaux trouvés dans les deux régions, contemporaine de celle des tombes d'Ur et de Mes-anni-padda. Enfin, on trouve en Égypte, au temps de la Première Dynastie égyptienne, à peu près synchrone de la Première Dynastie d'Ur, certaines productions certainement empruntées à

Sayfa : 54

la Mésopotamie, tels que des casse-têtes en pierre, des cylindres-sceaux, des modèles de vases en pierre et la décoration des murs par des panneaux, ces emprunts dénotant au moins un rapport commercial avec la vallée de l'Euphrate.

Sayfa 54

Taş, doğudan, oldukça uzak bir bölge olan Pamir'den getirilmekteydi. "Lapis (Lâcivert taş) dağı" sadece kervanların yüklerini boşaltıktan ve batılı kaçakçılara lâcivert taşın satıldığı bir ticaret durağıydı. Uzak Doğu'yla yapılan bu kaçakçılık, İndus vadisinde Sümer uygarlığına benzer bir uygarlığın var olduğu fikriyle tamamen uyusmaktadır. Tıpkı her iki bölgede bulunmuş kovalann, Ur ve Mesan-ni-padda mezarlarındaki uygarlıkla aynı dönemde olduğunu kanıtladığı gibi. Son olarak, Mısır'da aşığı yukan Birinci Ur Hanedanlığı'yla eş zamanlı olan Birinci Mısır Hanedanlığı döneminde, taştan topuzlar, silindirik biçimli mühürler, taştan vazo modelleri, panolarla duvar süslemesi gibi kesinlikle Mezopotamya'dan alınan bazı ürünler bulunmaktadır. Bu alıntılar en azından bize, Fırat vadi-siyle bir ticaret ilişkisinin var olduğunu göstermektedir

Sayfa : 54

Les preuves

n'en manquent pas, car on a trouvé à Kish des tombes du même type qu'à Ur ; les constructions les plus anciennes d'Asshur, capitale plus tard de l'Assyrie, sont purement Sumeriennes, et quoi-qu'elles soient postérieures de quelques siècles (elles sont d'environ 2.700 av. J.-C.), elles témoignent de l'extension vers le nord de la culture

Sayfa : 55

Sumérienne à une époque ancienne. Il a été trouvé dans des tombea hittites, jusque dans le village de Hammâm sur la frontière septentrionale de Syrie, des cylindres- sceaux de coquille de fabrication Sumérienne datant de 3 000 av. J.-C. et, récemment, a été découvert à Astarab, à l'angle sud-est de la Mer Caspienne, un trésor d'objets en or qui dénotent au moins l'influence de l'art Sumérien.

Il est donc clair que, pendant la période qui précéda la Première Dynastie d'Ur, la civilisation Sumérienne s'était consolidée et dispersée. Il est vrai que, même dans la contrée méridionale, la population était mêlée à un élément sémitique venu probablement du désert occidental et renfermant peut-être aussi des restes d'une occupation Akkadienne antérieure, mais il ne formait que le substratum d'une société absolument dominée par les Sumériens. Dans le nord, où les Akkadiens étaient en majorité numérique, l'ascendant moral des Sumériens était à peine moins net. Les Sémites étaient d'une race plus virile et plus guerrière, mais ils étaient, par rapport à la race du sud, des sauvages incapables de résister à une civilisation plus élevée. Quelques aperçus de la situation politique peuvent refléter cette victoire de la culture. La première dynastie post-diluvienne siégeait à Kish, en Akkad, (fait peut-être dû aux plus grands ravages occasionnés par le Déluge sur les très anciens centres Sumériens plus rapprochés du Golfe), et quatre de ses rois portent un nom sémitique ; plus tard le

Sayfa : 56

foyer de la puissance se transporte vers le sud, dans la cité purement Sumérienne d'Uruk, et le changement suivant, au moment où Ur s'approprie la suzeraineté est de nouveau orienté vers le sud. Mesanni-padda doit avoir gouverné la partie de la Mésopotamie appelée plus tard Sumer et Akkad, et il n'y a aucune raison de croire que ses successeurs possédaient un plus vaste empire : cependant ceux-ci ainsi que leurs prédécesseurs d'Uruk devaient être assez puissants pour obliger les états voisins à laisser le passage libre à leurs caravanes.

Sayfa 54

Elde edilen kanıtlar, bunu doğrular niteliktedir. Zira **Kış'te Ur'da** kine benzer tipte mezarlar bulunmuştur. Daha sonraki dönemde **Asur'un** başkentli olacak olan **Ashur'un** en eski yapılan, **tamamen Sümer** yapısıdır. Bu yapılar, birkaç yüzyıl (yaklaşık olarak M.Ö. 2700) sonraya ait olsalar da bunlar daha **eski bir dönemde** Sümer kültürünün kuzeye doğru yayıldığını kanıtlamaktadır. [sayfa 55] **Suriye'nin kuzey sınırındaki Hammam köyüne** kadar olan bölgedeki **Hittit mezarlarında**, M.Ö. 3000 yılına ait Sümer üretilmiş miyde kabuklarından yapılmış, **silindir biçiminde mühürler** bulunmuştur. Yakın bir zamanda, **Hazar denizinin güneydoğusunda** yer alan **Astarab'da**, en azından **Sümer sanatının etkisini** gösteren altın eşyaların bulunduğu bir hazine keşfedilmiştir. O hâlde, Birinci Ur Hanedanlığı'ndan önceki dönemde, Sümer uygarlığının güçlendiği ve geniş alanlara yayıldığı şüphe götürmez bir gerçektir. Güneyde yer alan bölgede de muhtemelen batı çölünden gelen ve daha sonra belki de Akad işgalinin ardında kalan izleri de içeren Sami ögesinin, Sü-

mer nüfusuna karşılığı doğrudur. Ancak bu öge, **Sümerliler tarafından sindirilmiş** bir toplumun kalıntısından başka bir şey değildir. Sümerlilerin manevi etkisi, Akadlıların sayıca üstün oldukları kuzeyde, belirgin bir biçimde görülmemekteydi. Samiler çok cesur, savaşçı bir ırktan gelmiş olmakla birlikte, **güney ırkına göre daha ileri düzeydeki bir uygarlığa tahammül edemeyen vahşilerdi.**

Siyasî durumun genel birkaç özeti bu kültürün zaferini yansıtmaktadır. Tufan sonrası birinci hanedanlık Akad'daki Kiş şehrinde yerleşmişti (Bu, belki de tufanın körfezin daha yakınlarında yer alan çok eski Sümer merkezleri üzerindeki en büyük yıkımlardan kaynaklanan olaydır). Birinci Hanedanlığın krallarından dördü, Samî kökenli ad taşımaktadır. (sayfa 56) Daha sonraki devletin merkezi, güneye doğru, **Uruk'un tam anlamıyla Sümerlilere ait olan şehrine** taşınmıştır. Ur egemenliği kendine mal ettiği zaman, bir sonraki yer değişimi bir kez daha güneye doğru kaymıştır. Mes-an-ni-pad-da, adı daha sonra Sümer ve Akad olacak olan Mezopotamya ülkesini yönetmişti. Onun haleflerinden hiçbirinin, onun kadar geniş bir alanda hükümdarlık sürdürdüğüne inanılması mümkün değildir. Bununla birlikte, Sümerler ve Akadlar kadar onların **Uruk'lu** selefleri de, komşu devletleri, kendi kervanlarına serbest geçiş hakkı veremeye zorladıkları için oldukça güçlü bir yapıya sahip **olmalıydılar.**

Sayfa : 56

Sans qu'il ait entrepris de guerres de conquête au-delà des territoires du royaume du delta, Sumer peut être considéré comme une puissante unité politique, maintenue en partie par la force, mais encore plus, à cette époque, par les liens d'une civilisation qui s'était imposée uniformément

Sayfa : 57

aux différents éléments de la population et qui exer-
çait une profonde influence sur les peuples voisins. X

Les progrès de la civilisation se manifestent gé-
néralement d'abord dans la science et l'organisation
militaires. Dans le cas des Sumériens, placés au
milieu de peuples physiquement plus forts et qui
s'adonnaient à la guerre comme à un passe-temps,
la supériorité intellectuelle et artistique n'aurait pu
aller de l'avant, ou n'aurait pu résister à la convoi-
tise qu'elle devait provoquer, si son génie ne s'était
appliqué à la guerre aussi bien qu'à la paix.

Sayfa 56

Deltanın kralik sınırlarının ötesinde fetih savaşlarına girmeden önce Sümer olgusu güçlü bir siyasi birlik olarak tanımlanan gücünü, kısmen güç kullanarak, ama daha da önemlisi o dönemde toplumun farklı unsurlarına uyacak biçimde benimsetilen ve komşu toplumlar üzerinde derin bir iz bırakan uygarlığın bağlan-
tılarıyla elde etmiştir. [sayfa 57] Uygarlığın ilerlemesi, ilk olarak ge-
nellikle bilim ve askerî oluşumlarda kendini göstermektedir. Fi-
ziksel açıdan daha güçlü olan ve eğlenceli bir iş gibi kendilerini sa-
vaşa adanmış toplumların tam ortasında yer alan Sümerlilerin deha-
sı, başlıca kadar savaşta da uygulanabilseydi sanatsal ve zihinsel üs-
tünlük, daha önde gidemez ya da bu üstünlüklerin kışkırtması gere-
ken aç gözlülüğe karşı direnilemezdi.

Sayfa : 57

4000

Les matériaux sur lesquels cette esquisse peut être basée sont, pour le quatrième millénaire av. J.-C., un « étendard » d'une tombe royale d'Ur, des armes trouvées dans ce même cimetière et dans le cimetière de Kish et les incrustations de Kish ; pour la première partie du troisième millénaire, la stèle des Vautours érigée par Eannatum de Lagash, et la stèle de Naram-Sin, toutes deux actuellement au Louvre ; pour la période plus tardive, peu de documents imagés, mais de nombreuses notes d'inscriptions royales et autres, et certaines clauses du code d'Hammurabi.

Sayfa 57

Bu taslağın dayanması gereken belgeler, - M.Ö. dört bininci yıl için - Ur'daki bir kral mezarının "sancağı", yine bu mezar ile Kiş'teki mezar-da bulunmuş olan silâhlar ve kakmalar, - M.Ö. üç bininci yılın ilk yarısı için - Lagas'ta, Eannatum tarafından inşa edilmiş olan Akbabalann gömüt taşı ve Naram-Sin gömüt taşı (her ikisi de bugün Louvre müzesinde bulunmaktadır), - daha sonraki dönem içinse -çok daha az resimli belge bulunmakla birlikte, sayısız kralık ve diğer kayıtlara dair notlar ve Hammurabi yasasının bazı hükümleridir.

Sayfa : 58

Dans

le registre inférieur figurent des chars tirés chacun par quatre ânes (le cheval ne fut pas connu en Mésopotamie avant 2.000 av. J.-C. ou plus tard).

Sayfa 58

Altı bölümde yer alan kayıttaki at arabalarının her biri, dört eşek tarafından çekilmekteydi (M.Ö. 2000 yılı ya da daha öncesinde Mezopotamya'da at henüz bilinmemektedir).

Sayfa : 185

CHAPITRE VII

RÔLE HISTORIQUE DE SUMER

Il y a quelque soixante ans, le monde scientifique ignorait les Sumériens ; aujourd'hui leur histoire peut être écrite et leur art illustré plus complètement que pour beaucoup d'autres peuples anciens.

Sayfa 185

7. BÖLÜM

SÜMERİN TARİHİ ROLÜ

Bundan altmış yıl önce bilim dünyası, Sümerlileri bilmemekteydi. Bugün onların tarihi yazılabilmiş ve onların sanatı, diğer birçok eski topluma göre daha eksiksiz açıklanabilmektedir.

Sayfa : 186

Le plus ancien cimetière trouvé à Ur, avec ses tombes royales et son mobilier merveilleusement riche, a été daté, en chiffres ronds, de 3.500 av. J.-C. environ. Cette date est approximative, basée sur l'estimation la plus basse par rapport à celle de

Sayfa : 186

la Première Dynastie d'Ur, 3.100 av. J.-C. et supposant un laps de temps suffisant pour que l'existence de ces tombes royales, sanctifiées par le sacrifice en masse de victimes humaines et la déification de leurs occupants, ait pu être oubliée et leur emplacement violé par de nouveau-venus.

Sayfa 186

Kral mezarlarıyla ve muhteşem döşemesiyle Ur'da bulunmuş olan en eski mezar, yaklaşık olarak M.Ö. 3500 yılına aittir. İnsanların topluca kurban edilmesiyle ve o yerde yerleşmiş olanların da orayı tanıltırmasıyla kutsallaştırılan bu kral mezarları, unutulabilir ve kral mezarlarının yerleri yeni gelenlerce yağmalanmasın diye yeterli bir süreli gerekli kılan ve M.Ö. 3100 yılında Birinci Ur Hanedanlığı'nın tarihine göre çok daha eski bir tarih olduğu düşünülen bu tarih, yaklaşık bir tarih olmaktadır.

Sayfa : 186

Les premières tombes d'Ur seraient donc un peu antérieures à la Première Dynastie d'Egypte. La chronologie Egyptienne a été très discutée et des

Sayfa : 187

conclusions très différentes ont été admises au sujet de la date de l'unification des deux royaumes pré-historiques sous Menés : l'opinion la plus modérée, adoptée aussi par la majorité des savants, la placerait en 3.300 av. J.-C. environ. Quoi qu'il en soit, l'inter-

Sayfa : 187

dépendance des chronologies d'Égypte et de Mésopotamie est telle que, si l'on reculait la date de Ménès, il faudrait en faire autant pour l'histoire Sumérienne, en respectant la situation relative des deux pays.

Sayfa 186

O hâlde, Ur şehrindeki ilk mezarlar, Mısır'ın Birinci Hanedanlığı döneminde daha önceki bir dönemde yapılmış olmalıydı. [sayfa 187] Mısır'ın kronolojisi çok tartışılmış ve Mene'lerin hükümdarlığı altındaki tarih öncesi iki krallığın birleşme tarihi konusunda, birbirinden çok farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bilim adamlarının pek çoğu tarafından da benimsenmiş olan en ilmi görüş, Mısır'ın kronolojisinin yaklaşık olarak M.Ö. 3300 yılına yerleştirilmesidir. Ne olursa olsun, Mısır'ın kronolojisi ile Mezopotamya'nın kronolojisinin birbirine bağlı olma durumu şöyledir: Eğer Mene'lerin tarihi geri çekilirse, her iki ülkenin de -Mezopotamya ve Mısır- görece durumuna sadık kalınarak Sümerlilerin tarihi için de aynı şeyin yapılması gerekmektedir.

Sayfa : 187

Trois points doivent être comparés : le contenu des tombes d'Ur, le contenu des tombes royales de la Première Dynastie Égyptienne découvertes par le Professeur Flinders Petrie à Abydos et le caractère de la civilisation pré-dynastique de la vallée du Nil. Les civilisations préhistoriques d'Égypte et de Sumer n'ont rien de commun. Entre l'art préhistorique d'Égypte et celui de la Première Dynastie, il y a une différence très grande, mais qui ne forme pas une solution de continuité, mais suffisante pour

Sayfa : 187

marquer une époque. Les changements survinrent vers la fin de la période pré-dynastique, et au temps de « Méne », nous nous trouvons en présence d'une culture virtuellement neuve. Il a été remarqué depuis longtemps que ce développement rapide,

Sayfa : 188

qui posa les fondements de ce que nous appelons la civilisation Egyptienne, était dû à une influence étrangère, et que d'autre part la civilisation évoluée présente dans ses premiers stades certains traits communs à la civilisation de la vallée de l'Euphrate : par exemple, les cylindres-sceaux, les masses de pierre piriformes, la construction avec panneaux de certains édifices, traits qui apparaissent brusquement, sans antécédent apparent, et qui disparaissent totalement alors qu'en Mésopotamie ils semblent être indigènes et persistent au cours de l'histoire.

Sayfa 187

Üç noktanın karşılaştırılması gerekir. Bunlar: Ur mezarının içeriği, Abidos'ta Profesör Flinders Petrie tarafından bulunmuş olan birinci Mısır Hanedanlığı'na ait kral mezarlarının içeriği ve Nil Vadisi'nin hanedanlık öncesi uygarlığının yapısıdır. Mısır'ın ve Sümer'in tarih öncesi uygarlıklarının birbiriyle hiçbir benzerliği yoktur. Mısır'ın tarih öncesi sanat ile Birinci Hanedanlığın sanatı arasında çok büyük bir fark vardır. Bu fark, kalıcı bir çözüme ulaşmamakta birlikte, bir döneme damga vurmak için yeterli olmaktadır. Değişimler, hanedanlık öncesi dönemin sonuna kadar devam etmektedir. «Mene'lerin» zamanında ise, bizler kendimizi potansiyel olarak daha yeni bir kültürün varlığı ile karşı karşıya bulmaktayız. [sayfa 188] Mısır uygarlığı olarak adlandırdığımız şeyin

temellerini ortaya koyan bu hızlı gelişimin, bir yandan bilinmedik bir et-kiden ileri geldiği ve diğer bir yandan da gelişmiş uygarlığın ilk evrele-rinde Fırat Vadisi uygarlığına benzer bazı ortak izler ifade ettiği uzun zamandan beri fark edilmişti: Örneğin, silindir biçimindeki mühürler, ar-mut biçimindeki taş yğınları, panolarla inşa edilmiş olan bazı anıtlar, Me-zopotamya'da tarih boyunca varlığını sürdüren ve o bölgeye özgü gibi görünmesine rağmen, öncesi olmayan bir görüntü gibi, aniden ortaya çı-kan ve bir anda tamamen ortadan yok olan izler.

Sayfa : 188

Les Egyptiens faisaient remonter l'origine de leur histoire à Menès ; auparavant ils n'imagi-naient qu'une période de ténèbres et le règne des demi-dieux. Les découvertes archéologiques ont justifié leur croyance. Pour les Sumériens, la Pre-mière Dynastie d'Ur succéda à une période de civi-lisation d'une durée évaluée à des milliers d'années, et quoique les récentes fouilles ne nous aient pas permis de pénétrer loin dans cette époque légén-

Sayfa : 189

daire, elles corroborent en principe la thèse Sumé-rienne.

Sayfa 188-189

Eskiden Mısırlılar, tarihlerinin kökenini Mene'lere kadar dayandırıyor, tarihlerinin, sadece bir cehalet dönemi ve yarı tanrıların hükümdarlığı oldu-ğunu düşünüyorlardı. Arkeolojik buluşlar, Mısırlıların inançlarını doğrula-mıştır. Nitekim Sümerliler açısından birinci Ur Hanedanlığı, binlerce yıllık bir uygarlık döneminin ardından gelmiştir. Son kazılar, bizim bu destansı dönemin üzerinde yer almamıza izin vermese de prensipte Sümer tezini desteklemektedir.

